

HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF RURAL DEVELOPMENT
AND FOOD
ANNUAL REPORT 2018
MANCP 2015-2019
GREECE

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΠΟΕΣΕ 2018
ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ
ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΛΕΓΧΩΝ
(ΠΟΕΣΕ) 2015-2019

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2019

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

• ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Κατά το έτος 2018, παρατηρήθηκαν αυξομειώσεις του αριθμού των ελέγχων στους υποτομείς του τομέα των τροφίμων. Ωστόσο, γίνεται προσπάθεια για ορθολογική διαχείριση των πόρων με αναλογική κάλυψη επιχειρήσεων σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης και διακίνησης των τροφίμων.

Το ποσοστό συμμόρφωσης των επιχειρήσεων τροφίμων χωρίς σοβαρές διαφοροποιήσεις ανέρχεται σε 94%. Οι παραβάσεις αφορούν κυρίως ζητήματα γενικής υγιεινής που σχετίζονται με αποκλίσεις στις λειτουργικές διαδικασίες και σε θέματα εφαρμογής συστημάτων αυτοελέγχου. Επίσης, παραμένει χαμηλό το ποσοστό των μη συμμορφώσεων σε σχέση με τον όγκο των φορτίων κατά την εισαγωγή

Ο εργαστηριακός έλεγχος βιολογικών και χημικών παραγόντων κινδύνου καθώς και παραμέτρων ποιότητας ανέδειξε ποσοστά μη συμμόρφωσης σε αντίστοιχα επίπεδα με τα προηγούμενα έτη, με συνολική μη συμμόρφωση 5,7% (έναντι 7,2% το 2016 και 8,0 το 2017).

Συνεχίζεται η προσπάθεια ώστε ο επίσημος έλεγχος στον τομέα των τροφίμων να υποστηρίζεται από:

- Την οργάνωση προγραμμάτων των επισήμων ελέγχων με βάση την ανάλυση-αξιολόγηση επικινδυνότητας αλλά και σε επιμέρους τομείς του επίσημου ελέγχου (πρόσθετα, ΥΑΕΤ, επισήμανση) στην κατεύθυνση ολοκληρωμένης προσέγγισης στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και προστασίας των συμφερόντων και της ενημέρωσης του καταναλωτή.
- Την εφαρμογή ειδικότερων επιχειρησιακών δράσεων ώστε να υπάρξει αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με θέματα νοθείας απάτης
- Την ενίσχυση των συνεργατικών δράσεων των Αρμοδίων Αρχών με οριζόντια και κάθετη επικοινωνία μέσα από προγραμματισμένες συσκέψεις και ομάδες εργασίας

Ωστόσο προβλήματα τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι:

- Η διαχρονική σοβαρή έλλειψη προσωπικού και πόρων.
- Η πίεση που ασκείται από τα προβλήματα του τομέα της υγείας των ζώων και αποδυναμώνουν την συμβολή των ΔΑΟΚ στην υποστήριξη του τομέα των τροφίμων.
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επισήμων ελέγχων
- Η μη εφαρμογή των διαδικασιών audit προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου

- **Βιολογικά Προϊόντα Φυτικής και Ζωικής Προέλευσης**

Ο ΕΛΓΟ-«ΔΗΜΗΤΡΑ» ως Αρμόδια Αρχή Επίβλεψης του συστήματος ελέγχου για τα βιολογικά προϊόντα πραγματοποίησε τόσο διοικητικούς όσο και επιτόπιους ελέγχους σε Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης καθώς και σε ενταγμένες επιχειρήσεις.

Όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων, έχουν διαπιστωθεί από τους Οργανισμούς ελέγχου και πιστοποίησης, παρατυπίες ή παραβάσεις σε ποσοστό μόλις 1,1 % επί του συνόλου των επιχειρηματιών (παραγωγοί φυτικών ή ζωικών προϊόντων, υδατοκαλλιέργειας, μεταποιητές, εισαγωγείς, εξαγωγείς ή άλλοι επιχειρηματίες). Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως στην ανίχνευση υπολειμμάτων μη επιτρεπόμενων ουσιών που δεν είναι σύμφωνες με τους Καν. (ΕΚ) 834/2007 & Καν. (ΕΚ) 889/2008 καθώς επίσης και χρήση συμβατικών ζωοτροφών στο σιτηρέσιο των ζώων, με αποτέλεσμα τη μη χορήγηση πιστοποιητικού συμμόρφωσης. Επομένως το σύστημα ελέγχου κρίνεται ότι λειτουργεί ικανοποιητικά και επίσης κρίνεται ότι οι έλεγχοι και τα προληπτικά μέτρα αποδίδουν.

Οι επιχειρηματίες ενημερώνονται από τη Δ/ση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας για την ισχύουσα Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία που διέπει τον τομέα των βιολογικών προϊόντων από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ καθώς και με αλληλογραφία.

- **ΠΟΠ-ΠΓΕ-ΕΠΙΤ**

Σύμφωνα με το σύστημα ελέγχου για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, κάθε ενδιαφερόμενος εν δυνάμει χρήστης των καταχωρισμένων ενδείξεων ΠΟΠ-ΠΓΕ οφείλει να υποβάλει αίτηση και να πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή ελέγχου, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (πρώην ΟΠΕΓΕΠ), πριν θέσει στην αγορά προϊόν με ΠΟΠ ή ΠΓΕ.

Συνοπτικά εντός του 2018 πραγματοποιήθηκαν συνολικά

-2014 διοικητικοί έλεγχοι, στο σύνολο των αιτήσεων, που αντιστοιχούν σε 1232 επιχειρήσεις,

- 306 επιτόπιοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων ΠΟΠ - ΠΓΕ που αντιστοιχούν σε 471 αιτήσεις και

-49 επιτόπιοι έλεγχοι σε σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης.

Συνολικά, το έτος 2018 είχαν πιστοποίηση σε ισχύ 1079 επιχειρήσεις για 1737 προϊόντα που φέρουν ενδείξεις ΠΟΠ/ΠΓΕ, ενώ απορρίφθηκαν και τέθηκαν στο αρχείο 106 αιτήσεις που αφορούσαν 80 επιχειρήσεις.

- **ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ**

Κατά το 2018 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής επιθεωρήσεις σε 727 επιχειρήσεις ζωοτροφών (παρασκευαστές ζωοτροφών, ενδιάμεσοι ζωοτροφών και κτηνοτροφικές μονάδες που διαθέτουν παρασκευαστήριο).

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν στην επισήμανση των προϊόντων (απουσία ή ελλιπής επισήμανση, αποκλίσεις από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής της κείμενης νομοθεσίας) και στην παρουσία (ή μη) και σε ποια επίπεδα των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, συστατικών ζωικής προέλευσης, διοξινών, βαρέων μετάλλων, πρόσθετων υλών, αφλατοξίνης Β1.

Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις ως προς την παρουσία ή την πληρότητα της επισήμανσης ανέρχονται σε 6,8% των περιπτώσεων που εξετάστηκαν. Οι διαπιστωθείσες παραβάσεις επί του συνόλου των δειγμάτων που εξετάστηκαν ανέρχονται στο 7,7%.

Σχετικά με τους υπόλοιπους ελέγχους, διαπιστώθηκε ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς την ασφάλεια των ζωοτροφών, αυτές αφορούσαν μικρές ποσότητες και σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Σχετικά με την εκπαίδευση, διοργανώθηκαν σεμινάρια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπου συμμετείχαν 1 υπάλληλος της Δ/νσης Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαίων και 3 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγρ. Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Τέλος, σε εφαρμογή της υπ. αριθμ. 1156/82215/18-7-2016 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ αρ. 2440/8-8-2016, τ. Β΄) πραγματοποιήθηκαν 4 επιτόπιοι και 5 διοικητικοί έλεγχοι επαλήθευσης.

- **ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΖΩΩΝ**

Συνολικά για τον τομέα υγείας και προστασίας των ζώων, η συχνότητα και η αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων για το έτος 2018 δεν εμφάνισε σημαντικές διαφοροποιήσεις και ποσοτικές αποκλίσεις συγκριτικά με το προηγούμενο έτος σε επιμέρους τομείς και πεδία δράσεων. Στις περιπτώσεις που καταγράφηκε μείωση στη συχνότητα διενέργειας επίσημων ελέγχων υπήρξε άμεση συσχέτιση με την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού και τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους.

Ο τομέας εφαρμογής και διαχείρισης των βασικών ζωοανθρωπονόσων (προγράμματα εκρίζωσης της Βρουκέλλωσης και Φυματίωσης και των Βοοειδών, ελέγχου και εκρίζωσης της Βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων), εξακολούθησε και το 2018 να παρουσιάζει καθυστερήσεις στην επίτευξη των στόχων του, εξαιτίας ελλείψεων μόνιμου και εποχικού προσωπικού, διαρθρωτικών και οικονομικών προβλημάτων αντίστοιχα. Δεν

παρουσιάστηκαν το 2018 αξιοσημείωτες μεταβολές στον αριθμό των εκμεταλλεύσεων και των ζώων που εξετάστηκαν για τα νοσήματα της Βρουκέλλωσης και της Φυματίωσης σε σύγκριση με το 2017.

Επιπρόσθετα, τηρήθηκαν και το έτος 2018 οι βασικές προτεραιότητες στο πλαίσιο επίτευξης των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων των προγραμμάτων υγεία των Ζώων, διορθώθηκαν οι μη συμμορφώσεις σε βασικούς εφαρμοστικούς τομείς των επίσημων ελέγχων υγείας και προστασίας των ζώων και διενεργήθηκαν στοχευμένα Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα εκπαίδευσης με αρμόδιους φορείς, υπεύθυνους συντονισμού, διαχείρισης και εφαρμογής προγραμμάτων και με τη συμμετοχή Κοινοτικών Εμπειρογνομώνων.

Στο πλαίσιο της κεντρικής εποπτείας και παρακολούθησης, αξιολογήθηκαν με τη βοήθεια ειδικών επιτροπών και ομάδων εργασίας του Υπουργείου τα αποτελέσματα εφαρμογής των επίσημων ελέγχων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας για τους ειδικούς τομείς Υγείας και Προστασίας των Ζώων.

Το σύνολο των ενεργειών και δραστηριοτήτων Επίσημου Ελέγχου σε συνδυασμό με τις εκδόσεις νέων Υπουργικών Αποφάσεων, εφαρμοστικών εγκυκλίων, αναθεωρημένων εγχειριδίων και συναφών συστάσεων σε επίπεδο Κεντρικής Αρμόδιας Αρχής, συνέβαλλαν στην ομαλή λειτουργία των συστημάτων επίσημου ελέγχου στους τομείς υγείας και προστασίας των ζώων για το 2018, στον έλεγχο των ποιοτικών και ποσοτικών αποκλίσεων σε βασικούς μετρήσιμους δείκτες των επίσημων προγραμμάτων και δράσεων καθώς και στην άμεση ενεργοποίηση των κατάλληλων ενεργειών για τη διόρθωση των μη συμμορφώσεων.

• ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ

Το 2018 αναλύθηκαν συνολικά 3571 δείγματα από τα εργαστήρια επισήμου ελέγχου, εκ των οποίων: 3198 δείγματα ήταν φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί, 67 δείγματα ήταν σιτηρά, 269 δείγματα ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια, παιδικές τροφές κ.α.) και 37 δείγματα ήταν ζωικής προέλευσης.

Από τα 3571 δείγματα που αναλύθηκαν, 1702 δείγματα (47,6%) δεν είχαν καθόλου ανιχνεύσιμα υπολείμματα, 1604 δείγματα (44,92%) είχαν υπολείμματα κάτω από τα MRL, 265 δείγματα (7,42%) είχαν υπολείμματα πάνω από τα MRL (αριθμητική υπέρβαση) ενώ μη συμμορφούμενα δείγματα ήταν 158 (4,42%) (υπέρβαση λαμβάνοντας υπόψη την αβεβαιότητα).

Τα στοιχεία των αποτελεσμάτων και των ενεργειών που έχουν γίνει σε μη συμμορφούμενα δείγματα περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που αποστέλλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/ypoleimatafyto> ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

ΕΛΕΓΧΟΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα αποτελέσματα του επίσημου προγράμματος για τον έλεγχο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 68 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, παρουσιάζονται στην Έκθεση που έχει στείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην αρμόδια υπηρεσία της Ε.Ε. και αναρτάται στην ιστοσελίδα:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostasiamenu/elenxoifitoprostateytikonmenu/524-programa-elegxon/2088-etisio-pro-elegxou>

Στην έκθεση παρουσιάζεται και η σύγκριση των αποτελεσμάτων σε σχέση με τα αντίστοιχα αποτελέσματα των ελέγχων του έτους 2017.

ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στο πλαίσιο του φυτοϋγειονομικού ελέγχου, κατά τους επίσημους ελέγχους που διενεργήθηκαν στα σημεία εισόδου της χώρας πραγματοποιήθηκαν 33 απορρίψεις σε αποστολές φυτών, φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων. Διενεργήθηκαν συστηματικές επίσημες επισκοπήσεις σε επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας. Επιπλέον, συντάχθηκαν σχετικές εισηγήσεις για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων για τις διαπιστούμενες παραβάσεις φυτοϋγειονομικών διατάξεων κατά τη διενέργεια επίσημων ελέγχων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Συντομογραφίες	
A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	8
A1. Τρόφιμα ζωικής προέλευσης	8
A2. Υγιεινή τροφίμων	63
A3. Προϊόντα βιολογικής γεωργίας	100
A4. Προϊόντα ΠΟΠ & ΠΓΕ	104
B. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	109
Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ	116
Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	121
Δ1. Εισαγωγές ζώντων ζώων & προϊόντων ζωικής προέλευσης	121
Δ2. Ασθένειες ζώων & ζωνόσοι	133
Δ3. Αναγνώριση & Καταγραφή ζώων	210
Δ4. Κτηνιατρικά φάρμακα -Κατάλοιπα -ΕΠΕΚ	213
Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	220
ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	230
ΣΤ1. Έλεγχος φυτοπροστατευτικών προϊόντων	230
ΣΤ2. Έλεγχος υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων	230
ΣΤ3. Φυτοϋγειονομικός έλεγχος	236
ΣΤ4. Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί	241
Ζ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (ΑΥΔΙΤ) ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ	243
Η. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ - RASFF	251
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Παράρτημα 1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	
Παράρτημα 2. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΠΟΠ/ΠΓΕ	
Παράρτημα 3. ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	
Παράρτημα 4. ΖΩΟΝΟΣΟΙ	
Παράρτημα 5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΖΩΩΝ	
Παράρτημα 6. ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	

A. ΤΟΜΕΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

A1. ΤΡΟΦΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Σε ένα γενικό πλαίσιο, το σύστημα επίσημου ελέγχου τροφίμων ζωικής προέλευσης αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους και κατηγορίες εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στις απαιτήσεις του Καν. 853/04 και τα παραγόμενα προϊόντα αυτών.

Ο έλεγχος υποστηρίζεται από 9 Περιφερειακές Δ/νσεις ΕΦΕΤ και τις αρμόδιες αρχές (ΑΑ) των 13 Περιφερειών της χώρας (σύμφωνα με τον Ν.3852/2010 ΦΕΚ 87 Α') καθώς και από 10 συνοριακούς σταθμούς υγειονομικού κτηνιατρικού ελέγχου (ΣΥΚΕ) όπως καθορίζονται με το Π.Δ. 1/2010 (ΦΕΚ 3Α').

Ο επίσημος έλεγχος συνεχίζει να οργανώνεται με γνώμονα την υποστήριξη των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, την ανάδειξη προτεραιοτήτων με γνώμονα την εξάλειψη προβλημάτων και βελτίωση του επιπέδου συμμόρφωσης στον τομέα.

Βασικά ζητήματα που επιζητούν επίλυση στον τομέα είναι:

- Η διαχρονική σοβαρή έλλειψη προσωπικού και πόρων.
- Η πίεση που ασκείται από τα προβλήματα του τομέα της υγείας των ζώων και αποδυναμώνουν την συμβολή των ΔΑΟΚ στην υποστήριξη του τομέα των τροφίμων.
- Οι αδυναμίες στην είσπραξη τελών και η έλλειψη αυτοχρηματοδότησης των ελέγχων.
- Η μη εφαρμογή των διαδικασιών audit προς τις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου

1.1. Επίσημοι έλεγχοι επιχειρήσεων τροφίμων και εργαστηριακοί έλεγχοι

Α) Κατά το διάστημα του έτους 2018 διενεργήθηκαν 1926 έλεγχοι σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις παραγωγής και αποθήκευσης προϊόντων ζωικής προέλευσης βάσει ετήσιου προγραμματισμού και ανάδειξης προτεραιοτήτων.

Οι έλεγχοι αφορούν:

- Στον τομέα του **κρέατος**:
Εγκαταστάσεις τεμαχισμού κρέατος, παραγωγής παρασκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας, επεξεργασίας υποπροϊόντων κ.α
Πραγματοποιήθηκαν 865 έλεγχοι σε σύνολο 1031 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,84
- Στον τομέα του **γάλακτος**.
Εγκαταστάσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, κέντρα συλλογής γάλακτος.
Πραγματοποιήθηκαν 491 έλεγχοι σε σύνολο 978 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.

Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,50

- Στον τομέα των **αλιευμάτων**
Μεταποίηση αλιευμάτων.
Πραγματοποιήθηκαν 93 έλεγχοι σε σύνολο 180 εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,52
- Στον τομέα των **Αυγών**
Κέντρα συλλογής, ωσκόπισης και συσκευασίας αυγών, Παραγωγής προϊόντων αυγών.
Πραγματοποιήθηκαν 71 έλεγχοι σε 241 εγκαταστάσεις.
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,3
- Στον τομέα **Μελιού**
Εγκαταστάσεις συσκευασίας μελιού.
Πραγματοποιήθηκαν 66 έλεγχοι σε 226 εγκαταστάσεις.
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,29
- Στον τομέα των Ψυκτικών αποθήκων.
Πραγματοποιήθηκαν 219 έλεγχοι σε 645 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις.
Ετήσια συχνότητα επιθεώρησης 0,34

Αναλυτικά αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων παρέχονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Επιτόπιοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης για το έτος 2018

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ				ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ							ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ			
	Τακτικός	Μετά από καταγγελία	Αριθμός	Δειγματοληψίες	Μη εφαρμογή Συστήματος Αυτοελέγχου	Γενική Υγιεινή (υποδομή- διαδικασίες κ.α.)	Μη Ασφαλή Τρόφιμα	Παρουσίαση Επισήμανση	Σύνθεση / Νοθεία	Άλλες	Κατάσχεση	Ποινικές κυρώσεις	Διοικητικές κυρώσεις	Αναστολή άδειας λειτουργίας	
Τεμαχισμού κρέατος / Παραγωγής παρασκευασμάτων	572	13	585	20	10	20	16	5	0	3	20	5	26	5	
Παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας	132	4	136	2	3	4	1	0	0	1	2	1	4	0	
Παραγωγής μαγειρεμένων φαγητών	132	7	139	16	0	1	1	3	0	1	0	0	4	1	
Λοιπές εγκαταστάσεις κρέατος	5	0	5	0	2	0	1	3	0	2	1	1	1	0	
Συλλογής - Μεταποίησης γάλακτος & προϊόντων με βάση το γάλα	461	25	491	57	10	10	5	5	0	3	2	0	18	5	
Συλλογής, ωσκόπισης, συσκευασίας αυγών & Παραγωγής προϊόντων αυγών	68	3	71	20	0	0	0	1	0	0	2	1	2	0	
Επεξεργασίας αλιευμάτων	60	3	63	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ψυκτικών Αποθηκών	208	11	219	11	2	3	14	0	0	2	13	2	17	0	
Συσκευασίας μελιού	64	2	66	28	3	0	0	2	0	2	0	1	3	0	
Επεξεργασίας & παρασκευής σαλιγκαριών & βατραχοπόδαρων	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Έλεγχοι ανά κατηγορία εγκαταστάσεων για το 2018

Κατά το έτος 2018 διαπιστώθηκε μια μικρή συνολική αύξηση (150) του αριθμού των ελέγχων στον τομέα που οφείλεται στην υποστήριξη των προτεραιοτήτων και την επικαιροποίηση της βάσης των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων.

Διαπιστώνονται διαφοροποιήσεις στην συχνότητα επιμέρους κατηγοριών και αποκλίσεις σχετικά με την επιδιωκόμενη.

Β) Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά **1097** έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης, εκ των οποίων 864 στο πλαίσιο επισήμου ελέγχου και 233 στο πλαίσιο διερευνητικού προγράμματος. Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν:

- Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου για την ανίχνευση βιολογικών κινδύνων (*Salmonella spp.*, *Listeria monocytogenes*, *Enterobacteriaceae*, *E.coli*, ισταμίνη, Ηπατίτιδας Α και Νοροϊών).
- Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου χημικών κινδύνων (διοξινών και PCBs, φυτοπροστατευτικών ουσιών, βαρέων μετάλλων, μυκοτοξινών, πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων, προσθέτων).
- Προγράμματα για τον έλεγχο της ποιότητας τροφίμων (γαλακτοκομικών προϊόντων και μελιού).
- Προγράμματα Ελέγχου με σκοπό να διαγνωστεί η συχνότητα δόλιων πρακτικών στην εμπορία αλιευτικών προϊόντων (υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών, καθαρό βάρος επιπαγωμένων ιχθυηρών, νωπότητα μη μεταποιημένων αλιευτικών προϊόντων).
- Διερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό τη συλλογή δεδομένων για την παρουσία *Listeria monocytogenes* σε κομμένα αλλαντικά.

Στον Πίνακα 2 αναφέρονται τα Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

Πίνακας 2: Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων

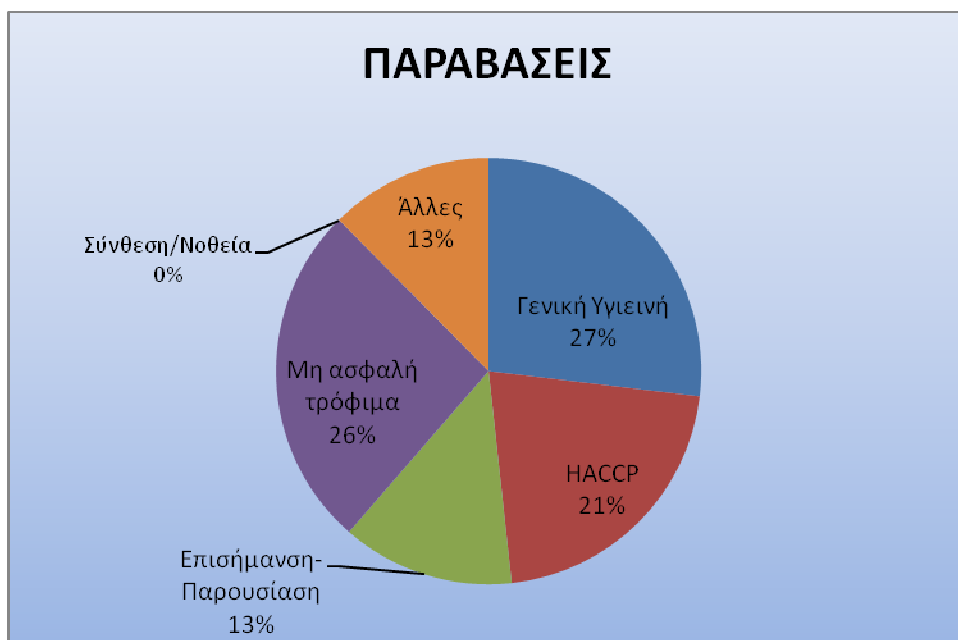
α/α	Προγράμματα Επισήμου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Έλεγχος για παρουσία <i>Salmonella spp.</i> , σε α. κιμά, παρασκευάσματα κρέατος πουλερικών και άλλων ζωικών ειδών (που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα) και νωπά πουλερικά
2	Έλεγχος για παρουσία <i>Listeria monocytogenes</i> σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος
3	Έλεγχος για την παρουσία <i>Salmonella spp</i> και καταμέτρηση <i>Listeria monocytogenes</i> σε συσκευασμένα παγωτά καθώς και σε soft παγωτά μηχανής
4	Έλεγχος για παρουσία <i>Listeria monocytogenes</i> (καταμέτρηση) σε καπνιστά αλιεύματα
5	Έλεγχος για <i>Enterobacteriaceae</i> σε φρέσκο παστεριωμένο γάλα
6	Έλεγχος για <i>Escherichia coli</i> (καταμέτρηση) σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος
7	Έλεγχος για <i>Staphylococcus aureus</i> (καταμέτρηση) σε μαλακά τυριά τυρογάλακτος
8	Έλεγχος για προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα
9	Έλεγχος για προσδιορισμό ιών Ηπατίτιδας Α & Νοροϊνός (NorI και NorII) σε οστρακοειδή
10	Έλεγχος για την παρουσία <i>Salmonella spp</i> και <i>Enterobacteriaceae</i> (καταμέτρηση) σε αυγά και προϊόντα αυγών
11	Έλεγχος για την παρουσία υδροξυ-οξέων σε προϊόντα αυγών
12	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs σε διάφορα τρόφιμα
13	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων βαρέων μετάλλων και άλλων στοιχείων
14	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων
15	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
16	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
17	Έλεγχος για τις πρόσθετες ουσίες σε διάφορα είδη τροφίμων
18	Έλεγχος Ποιότητας Γαλακτοκομικών Προϊόντων
19	Έλεγχος της ποιότητας του μελιού
20	Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών
21	Έλεγχος καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυηρών
22	Έλεγχος για παρουσία <i>Listeria monocytogenes</i> σε κομμένα αλλαντικά (διερευνητικό πρόγραμμα)

1.1.1. Συνολική συμμόρφωση

Α) Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης κυμάνθηκε στο **95,4%** Στο σύνολο των ελεγχθέντων επιχειρήσεων καταγράφηκαν 145 μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις. Το ποσοστό συμμόρφωσης εμφανίζει θετική μεταβολή της τάξης του 1,34% σε σχέση με το 2017.

Β) Στην εσωτερική αγορά, η συνολική συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τις παραμέτρους που ελέγχθηκαν ανέρχεται σε 94,1% αφού βρέθηκε μη συμμορφούμενο το 5,9% του συνόλου των τροφίμων που εξετάστηκαν.

Συμμόρφωση επιχειρήσεων για το έτος 2018

1.1.2. Ανάλυση μη συμμόρφωσης

Στον Πίνακα 1 καταγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματα του επίσημου ελέγχου στις εγκαταστάσεις παραγωγής και διακίνησης τροφίμων ζωικής προέλευσης.

ι) Από τις 145 παραβάσεις που εντοπίστηκαν στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις προκύπτει ότι:

Θέματα γενικής υγιεινής αφορούσαν 39 παραβάσεις, ποσοστό 26,89 %

Μη ασφαλή τρόφιμα αφορούσαν 38 παραβάσεις, ποσοστό 26,20 %

Την εφαρμογή του HACCP αφορούσαν 31 παραβάσεις, ποσοστό 21,37 %

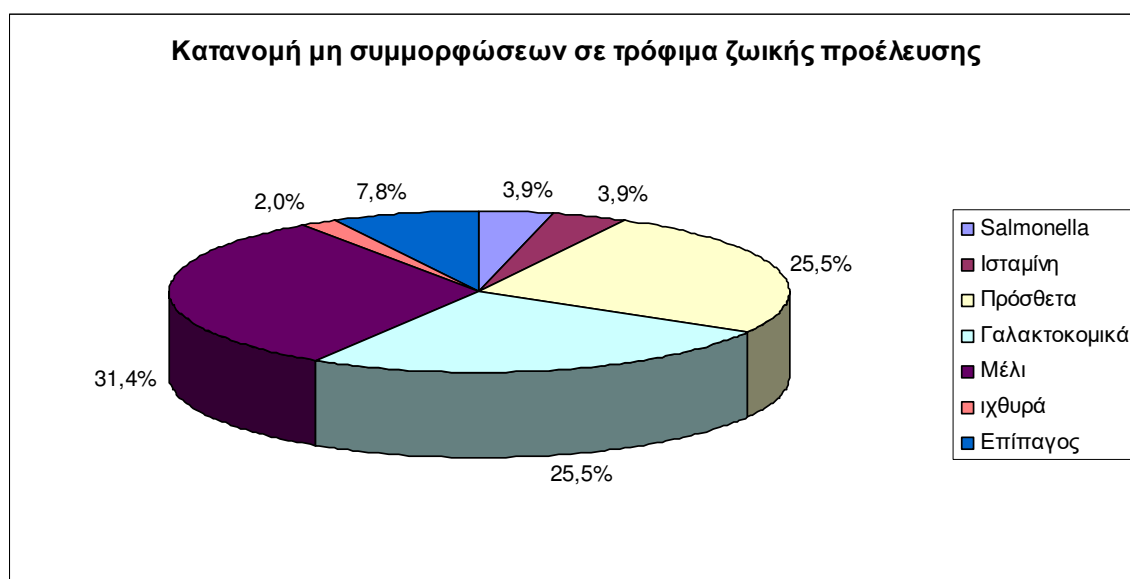
Θέματα επισήμανσης αφορούσαν 19 παραβάσεις, ποσοστό 13,10 %

Επίσης υπήρχαν και 18 άλλες παραβάσεις ποσοστό 12,41 %

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, προκύπτει ότι οι παραβάσεις παρουσιάζουν μια μικρή μείωση σε σχέση με πέρυσι με το ποσοστό συμμόρφωσης να είναι διαχρονικά υψηλό. Σχετικά με το είδος των παραβάσεων, τα ζητήματα γενικής υγιεινής εμφανίζονται και για το 2018 ως η πιο συχνή μη συμμόρφωση και ακολουθούν θέματα μη ασφαλών τροφίμων και ζητήματα εφαρμογής συστήματος αυτοελέγχου.

ii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε ποσοστό 66,7% παραμέτρους ποιότητας και κατά 33,4% θέματα ασφάλειας και αναλύονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Ανίχνευση του παθογόνου μικροοργανισμού *Salmonella spp.*: 3,9%

Παρουσία ισταμίνης: 3,9%

Υπέρβαση ορθής χρήσης προσθέτων: 25,5%

Μη συμμόρφωση ποιοτικών χαρακτηριστικών γαλακτοκομικών προϊόντων: 25,5%

Μη συμμορφώσεις ποιοτικών χαρακτηριστικών μελιού: 31,4%

Υποκατάσταση του δηλωθέντος είδος ιχθυηρού: 2,0%
Μη συμφωνία του αναγραφόμενου με το προσδιοριζόμενο καθαρό βάρος ιχθυηρών: 7,8%

1.2. ΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

1.2.1. Κρέας

- Βελτίωση των επισήμων ελέγχων στις σφαγιοτεχνικές εγκαταστάσεις της χώρας ώστε να πληρούν τις γενικές και ειδικές απαιτήσεις των Καν (ΕΚ) 852/04, 853/04, 854/04.

Α. ΣΦΑΓΕΙΑ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ

Το έτος 2018 ο αριθμός εγκεκριμένων σφαγείων σε λειτουργία, ήταν εκατόν εβδομήντα **(171)**, εκατόν τριάντα εννέα **(139)** σφαγεία οπληφόρων και τριάντα τρία **(33)** πτηνοσφαγεία. Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται στοιχεία σχετικά με τη διακύμανση του αριθμού των σφαγείων οπληφόρων τα έτη από το 2008 έως το 2018.

Πίνακας 3: Συγκριτικά στοιχεία σφαγιοτεχνικών εγκαταστάσεων οπληφόρων

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Αριθμός εγκεκ/νων σφαγείων οπληφόρων	109	121	123	133	139	139	132	136	139	141	139

Ειδικότερα για τα σφαγεία οπληφόρων (βοοειδή, αιγοπρόβατα, χοίροι και εκτρεφόμενα θηράματα) κατά τη διάρκεια του 2018 και σε σύνολο 139 σφαγείων, επιθεωρήθηκαν τα εκατό (100) σφαγεία (72%) και ως προς το σύστημα HACCP τα σαράντα τρία σφαγεία (43). Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι ο έλεγχος και η εφαρμογή του συστήματος HACCP συχνά αποτυπώνεται και από τις εκθέσεις ελέγχου που αποστέλλονται από τις ΤΕ και όχι

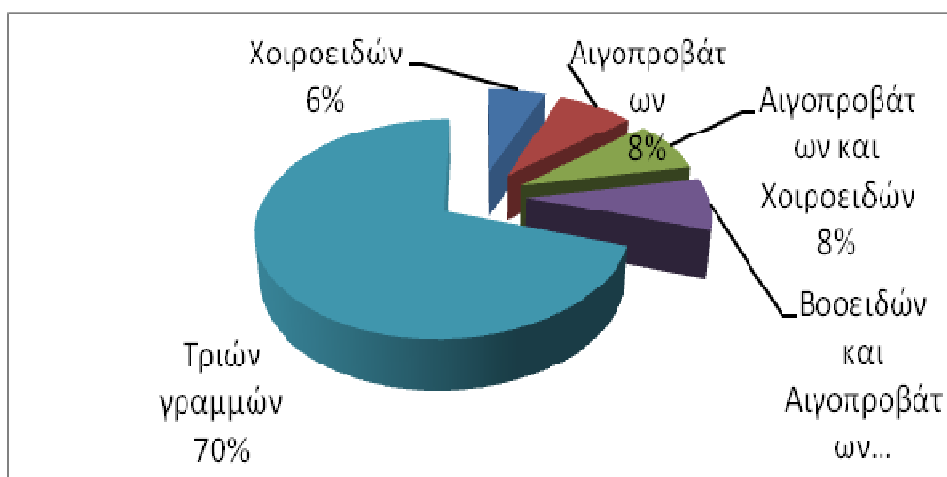
αποκλειστικά από τα έντυπα ελέγχου. Στο πλαίσιο της εποπτείας ελέγχθηκαν πτηνοσφαγεία σε δύο Περιφέρειες (Ηπείρου και Στερεάς Ελλάδας).

Τα σφαγεία διακρίνονται ανάλογα με την γραμμή σφαγής σε σφαγεία χοιροειδών, αιγοπροβάτων, αιγοπροβάτων & χοιροειδών, βοοειδών & αιγοπροβάτων και τριών γραμμών όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Σφαγεία που ελέγχθηκαν το έτος 2018 και γραμμές σφαγής:

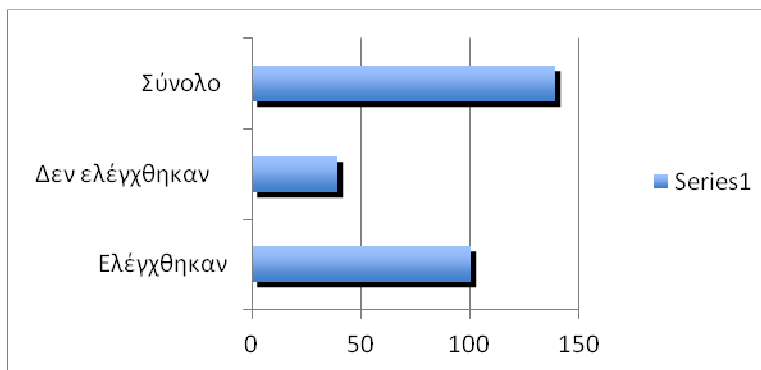
Χοιροειδών	6
Αιγοπροβάτων	8
Αιγοπροβάτων και Χοιροειδών	8
Βοοειδών και Αιγοπροβάτων	8
Τριών γραμμών	70
Σύνολο:	100

Εικόνα 1. Αριθμός σφαγείων βάσει γραμμών σφαγής

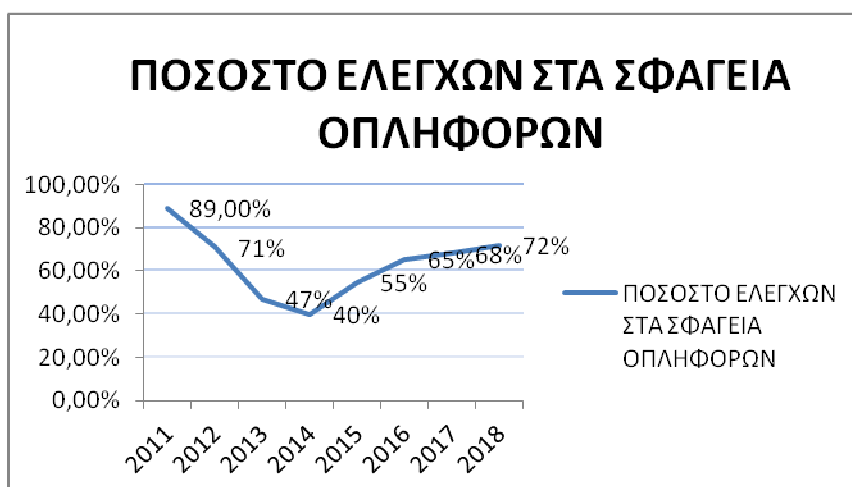

Εικόνα 2. Αριθμός σφαγείων που ελέγχθηκαν

Μολονότι υπάρχει μείωση του αριθμού των ελέγχων λόγω της έλλειψης πόρων και της εμφάνισης επιζωοτιών που δυσχεραίνουν την εφαρμογή των προγραμματισμένων ελέγχων, διαπιστώνεται μια μικρή άνοδος σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΦΑΓΕΙΩΝ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ (S)	ΣΦΑΓΕΙΑ ΠΟΥ ΕΛΕΓΧΘΗΚΑΝ
• ΑΤΤΙΚΗΣ	3	3
• ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	10	7
• ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	12	8
• ΗΠΕΙΡΟΥ	10	10
• Β.ΑΙΓΑΙΟΥ	6	4
• ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	12	8
• ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	20	16

• ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	7	7
• ΚΡΗΤΗΣ	10	3
• ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	B. 16	11
• ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		
• ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	2	2
• Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ	12	12
	19	9

Τα στοιχεία εξήχθησαν από τα έντυπα ελέγχου σφαγείου και ελέγχου HACCP και προαπαιτούμενων προγραμμάτων, τα οποία συμπληρώνονται από τις περιφερειακές αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές κατά τη διάρκεια του επισήμου ελέγχου των εγκαταστάσεων για τη συμμόρφωσή τους με τις γενικές και τις ειδικές απαιτήσεις των Κανονισμών 852/2004 και 853/2004 για το έτος 2018. Παρακάτω αναφέρονται οι κυριότερες μη συμμορφώσεις,

1. Παραλαβή ζώων και Ενσταυλισμός

Από τα σφαγεία που ελέγχθηκαν οι μη συμμορφώσεις στο μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσαν τις υποδομές για τον καθαρισμό και την απολύμανση των αυτοκινήτων, τις υποδομές υγιεινής στους εσωτερικούς χώρους -όπως νιπτήρες και υλικά για το πλύσιμο και στέγνωμα των χεριών-, και στην ύπαρξη αλλά και στην ορθή λειτουργία του συστήματος αυτόματης επαναφοράς στις εξωτερικές πόρτες το επίπεδο συντήρησης των τοίχων, πατωμάτων και μεταλλικών κατασκευών καθώς επίσης και την επάρκεια χώρου στα κελιά ανάλογα με το είδος και τον αριθμό των ζώων.

2. Χώρος αναισθητοποίησης αφάιμαξης και σφαγής

Οι περισσότερες μη συμμορφώσεις αφορούσαν:

-τη διαχείριση του αίματος και ειδικότερα την πρόβλεψη για ξεχωριστή δεξαμενή για το αίμα μηρυκαστικών για τα οποία απαιτείται εξέταση για ΜΣΕ και ζώων ύποπτων ή, με επιβεβαιωμένη τρομώδη νόσο

- τις υποδομές υγιεινής -όπως νιπτήρες

-τη θέση και ορθή λειτουργία των αποστειρωτήρων μαχαιριών.

Οι απαιτήσεις για την ορθή μεταχείριση των ζώων καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό ωστόσο διαπιστώθηκαν οι παρακάτω μη-συμμορφώσεις:

- έλλειψη πανίδας συγκράτησης για βοοειδή και χοίρους
- έλλειψη υποδομής για την αδυναμία επαφής των ζώων με τις επόμενες φάσεις (σφαγή)
- στον έλεγχο της σωστής τοποθέτησης της συσκευής αναισθητοποίησης
- στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης,
- στη συντήρηση των συσκευών αναισθησίας
- στην τήρηση του χρόνου αναμονής για την αποτελεσματική αφαίμαξη
- στην ταξινόμηση και επισήμανση των υλικών κατηγορίας 1,2 και 3
- στη διαρρύθμιση των χώρων ώστε να μην υπάρχουν διασταυρώσεις καθαρής-ακάθαρτης περιοχής

3. Χώρος εκσπλαχνισμού και διχοτόμησης

Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν κυρίως, θέματα ορθής πρακτικής (όπως η επαφή των σφάγιων με τοίχους επιφάνειες και επιμόλυνση από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα), την ελλιπή συντήρηση του εξοπλισμού (ράγες, άγκιστρα ανάρτησης σφάγιων), τη μη ορθή διαχείριση υλικών που κατακρατούνται από τα φίλτρα ως υλικά κατηγορίας 1 ή 2 και μη συμμόρφωση όσο αφορά τη μεταφορά των ΥΕΚ για την πρόληψη επιμόλυνσης.

4. Ψυκτικοί χώροι (αποθήκευση)

Η κυριότερη μη συμμόρφωση αφορούσε στη συντήρηση των χώρων.

5. Χώρος αποστολής

Οι κυριότερες μη συμμορφώσεις αφορούσαν ελλείψεις στον αριθμό και τη θέση των εντομοπαγίδων και τη συντήρηση των χώρων.

6. Αποδυτήρια - Τουαλέτες

Οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν αφορούσαν τη λειτουργικότητα των νιπτήρων την καθαριότητα και τη συντήρηση.

Β. ΠΤΗΝΟΣΦΑΓΕΙΑ

Κατά τη διάρκεια του 2018 ελέγχθηκαν τα 19 από τα 33 πτηνοσφαγεία σε λειτουργία (58%) και ως προς το σύστημα HACCP τα 16.

Η γενική εικόνα ήταν καλή στο 93% σε ότι αφορά το σχεδιασμό τη διαμόρφωση των χώρων τον εξοπλισμό, τον προαύλιο χώρο και τους χώρους υποδοχής και παραμονής των ζώων. Μη συμμορφώσεις διαπιστώθηκαν σε θέματα όπως υποδομές υγιεινής (νιπτήρες με ζεστό κρύο νερό) καθαρισμού/απολύμανσης των αυτοκινήτων και διαχείρισης των ΖΥΠ (συλλογή και διαχείριση κόπρου, χώρος για την συλλογή των νεκρών ζώων).

Η αναισθητοποίηση και η αφάιμαξη γίνονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές της νομοθεσίας σε ποσοστό 93%. Τα σημαντικότερα προβλήματα αφορούσαν:

- Τη συλλογή και διαχείριση του αίματος
- Τους αποστειρωτήρες μαχαιριών και τη θέση τους
- Τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης

Όσο αφορά τις διαδικασίες αποπτίλωσης-εκδοράς αποκοπής άκρων στο 94% η εικόνα ήταν καλή με κυριότερες μη-συμμορφώσεις το επίπεδο συντήρησης των χώρων και την αποφυγή επιμόλυνσης των σφάγιων από την επαφή τους με τοίχους και δάπεδα.

Κατά τον εκσπλαχνισμό στο 95,1% η εικόνα ήταν καλή τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης είναι ο χώρος χειρισμού καθαρών στομάχων /εντοσθίων και η ορθή πρακτική εργασίας με στόχο την αποφυγή επιμόλυνσης του σφάγιου από το περιεχόμενο του πεπτικού σωλήνα.

Οι ψυκτικοί χώροι σε γενικές γραμμές εμφανίζουν μια καλή εικόνα (98%) και η αποθήκευση των σφάγιων γίνεται σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες συνθήκες. Ένα από τα συχνότερα προβλήματα ήταν η συμπύκνωση των υδρατμών και δημιουργία μούχλας, η έλλειψη αυτόματης καταγραφής της θερμοκρασίας και η ελλιπής συντήρηση των χώρων. Η περαιτέρω διαχείριση των ΖΥΠ ήταν ικανοποιητική (97%). Ένα σημαντικό πρόβλημα που διαπιστώνεται είναι η κακή εικόνα αποδυτηρίων και υγιεινής.

Γ. Εφαρμογή συστήματος HACCP και προαπαιτούμενων προγραμμάτων

Σύμφωνα με την αποτύπωση των ευρημάτων οι κανόνες ορθής υγιεινής πρακτικής και τα προαπαιτούμενα προγράμματα εφαρμόζονται ικανοποιητικά στο σύνολο των σφαγείων-πτηνοσφαγείων που ελέγχθηκαν με σημαντικότερες μη συμμορφώσεις στα παρακάτω σημεία:

- ορισμός της ομάδας HACCP
- διακρίβωση του εξοπλισμού
- εφαρμογή εσωτερικής βαθμονόμησης
- τεκμηρίωση των διορθωτικών ενεργειών
- ύπαρξη προγράμματος συντήρησης εξοπλισμού
- τοποθέτηση παγίδων-δολωματικών σταθμών
- τεκμηρίωση παρακολούθησης του προγράμματος μυοκτονίας-απεντόμωσης
- εκπαίδευση του προσωπικού
- τεκμηρίωση χειρισμού των ΖΥΠ

Τα αποτελέσματα είναι ενδεικτικά δεδομένου ότι το δείγμα που ελέγχθηκε αποτελεί μικρό ποσοστό του συνόλου.

Από τα συλλεχθέντα στοιχεία προκύπτει ότι ο επίσημος έλεγχος στα σφαγεία δεν πραγματοποιείται σύμφωνα με την ενδεδειγμένη συχνότητα κυρίως λόγω μειωμένου προσωπικού και έλλειψης πόρων. Δεδομένων των προβλημάτων και της ανάγκης αναθεώρησης του καθορισμού της συχνότητας επίσημου ελέγχου και η Δ/νση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας προέβη στην τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.

- **Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Αντοχής των Ζωνοσογόνων και Συμβιωτικών Βακτηρίων στις Αντιμικροβιακές Ουσίες, για το 2018**
KYA 1640/125407/19-09-2018   ΦΕΚ 4408/Β/03-10-2018

1. Συμβιωτικό E.coli από δείγματα τυφλών εντέρων ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Όσον αφορά στο συμβιωτικό βακτήριο E.Coli εξετάσθηκαν 200 δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής που ελήφθησαν από 7 διαφορετικά σφαγεία της χώρας (P2, P6, P15, P16, P23, P32, P33). Οι δειγματοληψίες διενεργήθηκαν από 3 Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ Εύβοιας ,ΠΕ Ανατολικής Αττικής και ΠΕ Ιωαννίνων), ενώ η εκτροφή των σμηνών έγινε σε 10 περιφερειακές ενότητες (Αιτωλοακαρνανία, Άρτα, Εύβοια, Ιωάννινα, Ξάνθη, Πρέβεζα, Αν. Αττική, Δυτ. Αττική, Βοιωτία, Λάρισα)

Σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία 2013/652/EU καθώς και με την Εθνική Νομοθεσία ΚΥΑ 2808/93365/2016 θα έπρεπε να είχαν απομονωθεί και εξετασθεί ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες 170 στελέχη συμβιωτικού E.Coli.

Από τα 200 δείγματα απομονώθηκαν 170 στελέχη συμβιωτικού E.coli τα οποία εξετάσθηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

3 απομονώματα ήταν ευαίσθητα σε όλους τους εξεταζόμενους αντιμικροβιακούς παράγοντες (ποσοστό 1,8 %), 1 απομόνωμα ήταν ανθεκτικό στις κεφαλοσπορίνες (ποσοστό 0,6 %).

149 απομονώματα ήταν πολυανθεκτικά, δηλαδή ανθεκτικά σε τουλάχιστον 3 εκ των εξεταζομένων ομάδων αντιμικροβιακών παραγόντων (ποσοστό 87,6%)

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες:

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	170	39,4%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	170	15,9%
Κινολόνες - Ναλιδιξικό οξύ	170	86,5%
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	170	90,6%
Τριμεθοπρίμη	170	76,5%
Πολυμυξίνες - Κολιστίνη	170	0%
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	170	82,9%
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	170	65,3%
Καρβαπενέμες - Μεροπενέμη- Ιμιπενέμη- Ερταπενέμη	170	0%
Γλυκυλκυκλίνες - Τιγκεκυκλίνη	170	0%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταξίμη	170	0,6%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφταζιντίμη	170	0%
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	170	82,4%
Μακρολίδια -Αζιθρομυκίνη	170	14,1%

2. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL / AmpC/ καρβαπενεμάσες) από δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 1640/125407/19-09-2018 έπρεπε να ληφθούν 300 δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο και να γίνει εκλεκτική απομόνωση στελεχών E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL / AmpC και καρβαπενεμάσες.

Συνολικά ελήφθησαν και εξετάσθηκαν 378 δείγματα από 7 σφαγεία της χώρας , εκ των οποίων απομονώθηκαν 256 στελέχη E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL/AmpC (67,7%).

170 εξ αυτών εξετάσθηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	170	38,2%
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	170	50,6%
Κινολόνες – Ναλιδιξικό οξύ	170	79,4 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	170	82,4 %
Τριμεθοπρίμη	170	77,7 %
Πολυμυξίνες – Κολιστίνη	170	0,6 %
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	170	94,7 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	170	95,3 %
Καρβαπενέμες – Μεροπενέμη Ερταπενέμη - Ιμιπενέμη	170	0 %
Γλυκυκυκλίνες – Τιγκεκυκλίνη	170	0 %
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	170	100 %
Κεφαλοσπορίνες - Κεφαζιντίμη	170	98,2 %
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	170	94,1 %
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	170	27,7 %
Πενικιλίνες-Αμπικικλίνη	170	100 %
Μακρολίδια –Αζιθρομυκίνη	170	7,7 %
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	170	0%

Από τα 170 απομονώματα, τα 125 στελέχη παράγουν ένζυμα του τύπου ESBL, τα 43 του τύπου AmpC & τα 2 του τύπου ESBL & AmpC.

Με το πρωτόκολλο της εκλεκτικής απομόνωσης για στελέχη E.coli που παράγουν καρβαπενεμάσες εξετάσθηκαν 378 δείγματα, αλλά δεν απομονώθηκε κανένα στέλεχος ανθεκτικό στις καρβαπενέμες.

3. E.coli που παράγουν ένζυμα (ESBL /AmpC, καρβαπενεμάσες) από δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου στη λιανική αγορά.

Από τη λιανική αγορά ελήφθησαν 307 δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου εισαγόμενου & εγχώριας προέλευσης από 6 Περιφερειακές Ενότητες της χώρας (Ιωαννίνων, Αττικής, Αν. Αττικής, Πειραιά, Βοιωτίας & Εύβοιας).

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 1640/125407/19-09-2018 θα έπρεπε να ληφθούν τουλάχιστον 300 δείγματα φρέσκου κρέατος κοτόπουλου. Από τα 232 δείγματα απομονώθηκαν E.Coli που παράγουν ένζυμα ESBL/AmpC.

11 από αυτά απομονώθηκαν από εισαγόμενα κρέατα (4,7%) - Βέλγιο (6), Ρουμανία (1), Ολλανδία (1), Ιταλία (2), Βουλγαρία (1), ενώ τα υπόλοιπα απομονώθηκαν από παρτίδες εγχώριου κρέατος κοτόπουλου (95,3%).

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά αντοχής στους εξετασθέντες αντιμικροβιακούς παράγοντες:

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	159	35,2 %
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	159	42,8 %
Κινολόνες – Ναλιδιξικό οξύ	159	81,1 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	159	83 %
Τριμεθοπρίμη	159	71,1 %
Πολυμυξίνες – Κολιστίνη	159	2,5 %
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	159	90,6 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	159	82,4 %
Καρβαπενέμες – Μεροπενέμη – Ερταπενεμη - Ιμιπενεμη	159	0%
Γλυκυλκυκλίνες – Τιγκεκυκλίνη	159	0 %

Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη	159	100%
Κεφαλοσπορίνες - Κεφαζιντίμη	159	99,4%
Κεφαλοσπορίνες-Κεφεπίμη	159	98,7 %
Κεφαλοσπορίνες-Κεφοξιτίνη	159	27%
Πενικιλίνες-Αμπικικιλίνη	159	100%
Μακρολίδια –Αζιθρομυκίνη	159	10,7 %
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	159	0 %

Από τα 159 απομονώματα, τα 116 στελέχη παράγουν ενζυμα του τύπου ESB_L, τα 37 του τύπου Amp^C & τα 2 του τύπου ESB_L & Amp^C.

Με το πρωτόκολλο της εκλεκτικής απομόνωσης για στελέχη E.coli που παράγουν καρβαπενεμάσες εξετάσθηκαν 307 δείγματα, αλλά δεν απομονώθηκε κανένα τέτοιο στέλεχος.

4. Salmonella spp. από δέρμα λαιμού ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2073/2005.

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 1640/125407/19-09-2018 θα έπρεπε να εξετασθούν ως προς την ευαισθησία τους στις αντιμικροβιακές ουσίες 170 στελέχη Salmonella spp., που έχουν απομονωθεί βάσει του Κανονισμού 2073/2005, στο πλαίσιο επισήμων ελέγχων και αυτοελέγχων των επιχειρήσεων.

Το 2018 εξετασθηκαν 13 στελέχη Salmonella spp. από δέρματα λαιμών ορνιθίων, για οροτυποποίηση και έλεγχο αντοχής στο Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας.

Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Αμφενικόλες - Χλωραμφενικόλη	13	0 %
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμικίνη	13	7,7%
Κινολόνες – Ναλιδιξικό οξύ	13	53,9 %
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	13	92,3 %
Τριμεθοπρίμη	13	0 %
Πολυμυξίνες – Κολιστίνη	13	0 %
Σουλφοναμίδες- Σουλφαμεθοξαζόλη	13	61,5 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	13	53,9 %
Καρβαπενέμες – Μεροπενέμη– Ερταπενέμη– Ιμιπενέμη	13	0 %
Γλυκυλκυκλίνες – Τιγκεκυκλίνη	13	0 %
Κεφαλοσπορίνες - Κεφοταξίμη- Κεφταζιντίμη	13	0 %
Πενικιλίνες-Αμπικιλίνη	13	23,1 %
Μακρολίδια –Αζιθρομυκίνη	13	7,7 %
Πενικιλίνη-Τεμοκυκλίνη	13	0 %

5. *Campylobacter jejuni* από δείγματα τυφλού εντέρου ορνιθίων κρεοπαραγωγής στο σφαγείο

Συνολικά ελήφθησαν και εξετάσθηκαν 378 δείγματα από 7 σφαγεία της χώρας , εκ των οποίων απομονώθηκαν 117 στελέχη *Campylobacter jejuni*.

Εξετάσθηκαν ως προς την ευαισθησία τους στους αντιμικροβιακούς παράγοντες με την μέθοδο MIC (Minimum Inhibition Concentration).

Τα ποσοστά αντοχής φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Ομάδα - Αντιμικροβιακή ουσία	N	Ποσοστό αντοχής %
Μακρολίδια - Ερυθρομυκίνη	128	0 %
Αμινογλυκοσίδες - Γενταμυκίνη	128	0 %
Κινολόνες – Ναλιδιξικό οξύ	128	74,4 %
Τετρακυκλίνες- Τετρακυκλίνη	128	62,4%
Φθοριοκινολόνες - Σιπροφλοξασίνη	128	89,7%
Αμινογλυκοσίδες - Στρεπτομυκίνη	128	11,1%

- Έλεγχοι για την ανίχνευση των προνυμφών του παρασίτου *Trichinella* στο χοιρινό κρέας, στα σφαγεία όλης της χώρας με τη μέθοδο της τεχνητής πέψης ομάδων δειγμάτων με τη βοήθεια μαγνητικού αναδευτήρα.

Από τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων στη ΔΥΑΤ του ΥΠΑΑΤ, το 2018 εξετάστηκαν 1.018.449 δείγματα, όλα με αρνητικά αποτελέσματα.

Επισημαίνεται ότι τα σφαγεία των Κυκλάδων που δεν έχουν τον εξοπλισμό για την τεχνητή πέψη, εξυπηρετούνται από το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για την *Trichinella* (Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων Αθήνας). Επίσης, ένα σφαγείο της Περιφερειακής Ενότητας Δωδεκανήσου εξυπηρετείται από το Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ρόδου. Οι λόγοι για τους οποίους τα σφαγεία αυτά αδυνατούν να εφοδιαστούν τον εξοπλισμό για την μέθοδο της τεχνητής πέψης είναι κυρίως το μεγάλο οικονομικό κόστος για την εφαρμογή της μεθόδου σε συνδυασμό με τον μικρό αριθμό χοίρων που σφάζονται σε αυτά.

Ο παρακάτω πίνακας αφορά στον αριθμό των δειγμάτων που αναλύθηκαν στα σφαγεία της χώρας κατά το έτος 2018.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΠΕΨΗΣ ΟΜΑΔΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Κανονισμός (2015/1375)

	ΧΟΙΡΟΙ								ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΙ				ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΖΩΩΝ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ	
	ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ /ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ		ΧΟΙΡΟΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΕΚΤΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ (ΟΙΚΟΣΙΤΟΙ)		ΧΟΙΡΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ				ΕΚΤΡΟΦΗΣ		ΑΓΡΙΟΙ					
					ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΕΣ		ΚΑΠΡΟΙ									
	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά	Σφάγια που εξετάστηκαν	Θετικά
A' ΕΞΑΜΗΝΟ	459884	0	1250	0	11103	0	243	0	315	0	0	0	41	0	472810	0
B' ΕΞΑΜΗΝΟ	533775	0	1671	0	8381	0	188	0	1108	0	516	0	263	0	545639	0
ΣΥΝΟΛΟ:	993659	0	2921	0	19484	0	431	0	1423	0	516	0	304	0	1018449	0

3.2 Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα

- Έλεγχος και αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα κριτήρια του νωπού γάλακτος

Οι εργαστηριακές εξετάσεις για τα κριτήρια του νωπού γάλακτος είναι:

- 1) για το γάλα αγελάδας η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C και η περιεκτικότητα σε σωματικά κύτταρα.
- 2) για το γάλα άλλων ειδών η περιεκτικότητα σε μικρόβια στους 30 °C σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραπάνω Νομοθεσίας.

Σας παραθέτουμε τα συγκεντρωτικά στοιχεία των ελέγχων του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' κατά το έτος 2018 (πίνακας I, II,) καθώς και τα ποσοστά του εντός προδιαγραφών αγελαδινού πρόβειου και γίδινου γάλακτος ως προς την ΟΜΧ και τον αριθμό σωματικών κυττάρων.

Τα αποτελέσματα για το έτος 2018 παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας I

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	ΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΦΙΛΗ ΧΛΩΡΙΔΑ
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	103.543
ΓΙΔΙΝΟ	170.944
ΠΡΟΒΕΙΟ	833.191

Πίνακας II

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ:	ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ
ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ (δείγματα)
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	121.428

ΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΦΙΛΗ ΧΛΩΡΙΔΑ α. Εργαστήρια ΧΩΡΑΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
ΔΙΜΗΝΟ	Είδος γάλακτος	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα	Ποσότητα (kg)
1 ^ο (Ιαν - Φεβ)	Αγελαδινό	9.436	11.803.607	81,78%	87,66%
	Γίδινο	13.026	1.891.536	99,10%	99,50%
	Πρόβειο	108.836	24.514.507	98,57%	99,16%
2 ^ο (Φεβ - Μαρ)	Αγελαδινό	9.711	12.536.649	82,07%	84,68%
	Γίδινο	17.110	2.611.718	98,39%	98,95%
	Πρόβειο	123.533	27.530.127	98,28%	98,89%
3 ^ο (Μαρ - Απρ)	Αγελαδινό	9.460	12.521.073	82,71%	85,13%
	Γίδινο	23.539	3.961.982	98,28%	98,43%
	Πρόβειο	138.906	32.284.490	98,41%	98,87%
4 ^ο (Απρ - Μαϊ)	Αγελαδινό	9.315	12.217.124	82,11%	87,04%
	Γίδινο	33.061	5.686.892	97,65%	98,38%
	Πρόβειο	138.606	30.614.231	98,56%	99,33%
5 ^ο (Μαϊ - Ιούν)	Αγελαδινό	9.407	11.964.100	82,01%	92,33%
	Γίδινο	29.897	4.846.092	97,39%	98,43%
	Πρόβειο	107.146	20.045.942	98,56%	99,25%
6 ^ο (Ιούν - Ιούλ)	Αγελαδινό	9.147	11.162.553	81,46%	92,45%
	Γίδινο	23.670	3.705.691	98,57%	98,95%
	Πρόβειο	76.689	13.291.241	99,15%	99,42%
7 ^ο (Ιούλ - Αύγ)	Αγελαδινό	9.235	10.635.452	78,95%	90,59%
	Γίδινο	17.472	2.661.250	99,04%	99,16%

	Πρόβειο	55.870	9.189.873	99,37%	99,33%
8° (Αύγ - Σεπ)	Αγελαδινό	9.290	10.506.878	77,84%	91,06%
	Γίδινο	8.350	1.350.075	99,39%	99,16%
	Πρόβειο	24.991	4.518.750	99,60%	99,54%
9° (Σεπ - Οκτ)	Αγελαδινό	9.564	10.956.183	79,32%	91,78%
	Γίδινο	2.292	407.014	97,16%	97,36%
	Πρόβειο	11.057	2.312.972	99,36%	99,42%
10° (Οκτ - Νοέ)	Αγελαδινό	9.909	11.365.099	79,76%	92,16%
	Γίδινο	988	200.417	96,66%	97,03%
	Πρόβειο	12.691	2.824.725	99,31%	99,53%
11° (Νοέ - Δεκ)	Αγελαδινό	9.069	10.519.381	83,01%	93,23%
	Γίδινο	1.539	239.676	99,35%	99,32%
	Πρόβειο	34.866	7.466.127	99,58%	99,63%
	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:				
	Αγελαδινό			81,00%	89,83%
	Γίδινο			98,27%	98,61%
	Πρόβειο			98,98%	99,30%

ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΑ α. Εργαστήρια ΧΩΡΑΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ		ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ	
ΤΡΙΜΗΝΟ	Είδος γάλακτος	Δείγματα	Ποσότητα (kg)	Δείγματα	Ποσότητα (kg)
1° (Ιαν - Φεβ - Μαρ)	Αγελαδινό	12.641	17.214.191	58,49%	57,36%

2° (Φεβ - Μαρ - Απρ)	Αγελαδινό	12.219	17.315.427	61,00%	57,92%
3° (Μαρ - Απρ - Μαΐ)	Αγελαδινό	12.365	17.353.626	61,85%	58,99%
4° (Απρ - Μαΐ - Ιούν)	Αγελαδινό	12.041	16.921.362	62,15%	61,16%
5° (Μαΐ - Ιούν - Ιούλ)	Αγελαδινό	11.916	16.157.184	59,16%	64,81%
6° (Ιούν - Ιούλ - Αύγ)	Αγελαδινό	11.855	15.532.608	54,64%	53,56%
7° (Ιούλ - Αύγ - Σεπ)	Αγελαδινό	11.977	14.954.387	54,31%	54,47%
8° (Αύγ - Σεπ - Οκτ)	Αγελαδινό	12.290	15.213.079	56,66%	54,56%
9° (Σεπ - Οκτ - Νοέ)	Αγελαδινό	12.379	14.972.852	59,88%	61,58%
10° (Οκτ - Νοέ - Δεκ)	Αγελαδινό	11.745	14.195.987	61,81%	65,86%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ:				59,00%	59,03%

Από τον αριθμό των αναλύσεων του έτους 2018 (πίνακες I και II) οι κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι (διμήνων με τουλάχιστον δύο δειγματοληψίες το μήνα) της ολικής μικροβιακής χλωρίδας παρουσίασαν εποχιακή διακύμανση με ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 89,83% στο αγελαδινό γάλα (επί του συνόλου της ποσότητας), ενώ υψηλότερα ήταν τα ποσοστά συμμόρφωσης του γίδινου 98,61% και του πρόβειου 99,30% γάλακτος (πίνακας 1). Τα ποσοστά συμμόρφωσης κατά μέσο όρο 59,03% (επί του συνόλου της ποσότητας) (κυλιόμενοι γεωμετρικοί μέσοι όροι τριμήνων με τουλάχιστον μία δειγματοληψία το μήνα) της περιεκτικότητας σε σωματικά κύτταρα στο αγελαδινό γάλα, κυμάνθηκαν σε χαμηλά, συγκριτικά με αυτά της ολικής μικροβιακής χλωρίδας, επίπεδα (πίνακας 2).

3.3 Ζώντα δίθυρα μαλάκια

Δράσεις συνδεδεμένες με την συμμόρφωση των ΖΔΜ με τις υγειονομικές απαιτήσεις της Νομοθεσίας

- **Πρόγραμμα Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής**

Οι επίσημοι εργαστηριακοί έλεγχοι, που πραγματοποιήθηκαν το έτος 2018 στα πλαίσια του προγράμματος παρακολούθησης των Περιοχών Παραγωγής Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων περιλαμβάνουν τις κάτωθι παραμέτρους:

- 1) εξετάσεις για την παρουσία τοξινοπαραγωγού πλαγκτού (τοξικό φυτοπλαγκτό) στα νερά παραγωγής.
- 2) εξετάσεις για τον ποσοτικό προσδιορισμό θαλασσίων βιοτοξινών των ομάδων των λιπόφιλων τοξινών, PSP και ASP τοξινών.
- 3) εξετάσεις για την μικροβιολογική ποιότητα ζώντων δίθυρων μαλακίων για *E.coli* και *Salmonella* spp.
- 4) εξετάσεις για την παρουσία βαρέων μετάλλων (Pb, Cd, Hg) και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCB's)

Αναλυτικά οι αριθμοί των δειγμάτων που εξετάστηκαν από όλες τις Κατηγοριοποιημένες Περιοχές Παραγωγής Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων, ανά παράμετρο καθώς και ο αριθμός των υπερβατικών για το έτος 2018 έχουν ως εξής.

1) Φυτοπλαγκτό

Παρελήφθησαν 1.973 δείγματα νερού από τα οποία 35 κρίθηκαν ακατάλληλα προς εξέταση ή δεν ήταν δυνατό να ολοκληρωθεί η εξέτασή τους λόγω κακής συντήρησης, ελλιπούς σήμανσης ή υψηλής συγκέντρωσης σωματιδιακού υλικού. Επιπλέον, παρελήφθησαν 13 δείγματα μακρόφυτων Τα 1.973 δείγματα νερού καθώς και τα 13 δείγματα μακρόφυτων εξετάστηκαν για την παρουσία

όλων των μικροφυκών που δυνητικώς παράγουν θαλάσσιες βιοτοξίνες (λιπόφιλες, αμνησιακές, παραλυτικές καθώς και άλλες κατηγορίες τοξινών που είναι γνωστές στην επιστημονική κοινότητα παρά το γεγονός ότι ενδεχομένως είναι εκτός ισχύουσας νομοθεσίας). Στη διάρκεια του 2018 παρατηρήθηκαν συγκεντρώσεις τοξικών ειδών και πληθυσμιακές τάσεις που είχαν σαν αποτέλεσμα την είσοδο σε περίοδο επαγρύπνησης ή/και σε προληπτικό κλείσιμο περιοχών παραγωγής σε αναμονή αποτελεσμάτων των αναλύσεων βιοτοξινών. Πιο συγκεκριμένα καταγράφηκαν 35 υπερβάσεις των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν λιπόφιλες βιοτοξίνες, 236 υπερβάσεις των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν αμνησιακές βιοτοξίνες και 1 υπέρβαση των ορίων στα επίπεδα αφθονίας για τα μικροφύκη που παράγουν παραλυτικές βιοτοξίνες..

2) Βιοτοξίνες

Σε σύνολο 2.039 εξετασθέντων δειγμάτων σάρκας έγιναν συνολικά 5.847 αναλύσεις. Πιο συγκεκριμένα για την ανίχνευση λιπόφιλων τοξινών διενεργήθηκαν 2.031 αναλύσεις, από τις οποίες 2.018 αναλύσεις έγιναν με τη χρήση LC/MS-MS και 13 με τη χρήση βιολογικής μεθόδου (πρωτόκολλο Yasumoto'78) και καταγράφηκαν 12 υπερβάσεις των κανονιστικών ορίων. Σκοπός της διενέργειας αναλύσεων με χρήση της βιολογικής μεθόδου, είναι η περιοδική παρακολούθηση των περιοχών παραγωγής για την ανίχνευση νέων ή άγνωστων θαλάσσιων τοξινών. Αναφορικά για τις PSP και για τις ASP τοξίνες έγιναν 2.022 αναλύσεις και 1.791, αντίστοιχα και όλα τα δείγματα ήταν εντός των νομοθετικών ορίων.

3) Μικροβιολογικές εξετάσεις

Σε σύνολο 864 δειγμάτων ΖΔΜ προερχόμενα από Κατηγοριοποιημένες Περιοχές Παραγωγής, 3 απορρίφθηκαν λόγω υπέρβασης της προβλεπόμενης θερμοκρασίας παραλαβής δείγματος. Τα υπόλοιπα 861 εξετάστηκαν για E.coli. Από τα εν λόγω δείγματα, 38 κυμαίνονταν μεταξύ 230 και 700 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού, 36 κυμαίνονταν μεταξύ 700 και 4.600 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού και 14 μεταξύ 4.600 και 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Σε κανένα δείγμα δεν ανιχνεύτηκε E.coli πάνω από 46.000 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού. Διευκρινίζεται ότι, στα ανωτέρω δείγματα συμπεριλαμβάνονται και 12 δείγματα αχινού αλιευμένα από συγκεκριμένη Περιοχή Παραγωγής τα οποία αναλύθηκαν για E.coli με αποτελέσματα εντός νομοθετικών ορίων. Επιπλέον των ανωτέρω 861 δειγμάτων, αναλύθηκαν για E.coli και 99 δείγματα ΖΔΜ στο πλαίσιο μετεγκατάστασης των ήδη υπάρχουσων Κατηγοριοποιημένων Περιοχών Παραγωγής που βρίσκονται στην Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας. Σε αυτά, καταγράφηκαν 6 υπερβάσεις.

4) Χημικές προσμείξεις

37 δείγματα Ζώντων Δίθυρων Μαλακίων εξετάστηκαν για κάδμιο (Cd), υδράργυρο (Hg) και μόλυβδο (Pb) και επιπλέον αυτών, 8 δείγματα ΖΔΜ αναλύθηκαν μόνο για κάδμιο (Cd) και μόλυβδο (Pb). Στο σύνολο των ανωτέρω δειγμάτων, δεν διαπιστώθηκε κανένα μη συμμορφούμενο δείγμα.

Επίσης ελέγχθηκαν 23 δείγματα ΖΔΜ για παρουσία πολυχλωριομένων διφαινυλίων (PCB's) όλα προερχόμενα από Περιοχές Παραγωγής, τα αποτελέσματα των οποίων ήταν εντός των νομοθετικών ορίων.

- **Αξιολόγηση Προγράμματος Παρακολούθησης Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ**

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ της χώρας στις οποίες διαπιστώθηκαν υπερβάσεις για βιοτοξίνες ή για βαρέα μέταλλα ή για μικροβιολογικές παραμέτρους (E.coli >4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό) ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν την απαγόρευση αλίευσης από τη συγκεκριμένη Περιοχή Παραγωγής, καθώς και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων όπου αυτό απαιτούνταν.

Στις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ κατηγορίας Α, στις οποίες διαπιστώθηκε η παρουσία E.coli μεταξύ 230 και 4.600 MPN/100 gr σάρκα και ενδοθυρικό υγρό, ελήφθησαν άμεσα μέτρα που περιελάμβαναν υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού και την απόσυρση/ανάκληση παρτίδων, όπου αυτό απαιτούνταν.

Τα προαναφερόμενα μέτρα εφαρμόστηκαν για όσο χρονικό διάστημα ήταν απαραίτητο στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων επιτήρησης για τα ΖΔΜ, με σκοπό την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

Επίσης, 20 δείγματα ΖΔΜ προερχόμενα από εγκεκριμένα Κέντρα Καθαρισμού (ΚΚ) ή Κέντρα Αποστολής (ΚΑ) αναλύθηκαν για E.coli και Salmonella. Σε κανένα δεν ανιχνεύθηκε Salmonella. Σε 2 από αυτά η E.coli ήταν μεταξύ 230 και 700 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού και σε 3 ήταν >700 MPN ανά 100 gr σάρκας και ενδοθυρικού υγρού.

- **Έλεγχοι εισαγόμενων δίθυρων μαλακίων**

Όσον αφορά τους επισήμους ελέγχους που διενεργήθηκαν σε Δίθυρα Μαλάκια (κατεψυγμένα προβρασμένα ή μεταποιημένα) εισαγόμενα από τρίτες Χώρες, η δειγματοληψία διενεργήθηκε

στους Συνοριακούς Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου - ΣΥΚΕ ή στην αγορά και ισχύουν τα παρακάτω:

1.Βιοτοξίνες

Κατά την εισαγωγή ελήφθησαν 136 δείγματα στα οποία διενεργήθηκαν 408 αναλύσεις βιοτοξινών στο σύνολο. Όλα τα δείγματα ελέγχθηκαν για λιπόφιλες, αμνησιακές και παραλυτικές τοξίνες και βρέθηκαν συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία.

2.Εξετάσεις για παρουσία βακτηρίων και ιών

Εξετάστηκαν 26 δείγματα από εισαγωγές Τρίτων Χωρών. Τα 20 από αυτά εξεταστήκαν μόνο για E.coli και καταγράφηκαν 4 υπερβάσεις. Τα 5 αναλύθηκαν μόνο για Salmonella και 1 δείγμα εξετάστηκε για Vibrio parahaemolyticus, με τα αποτελέσματα να είναι εντός ορίων.

3. Χημικές προσμείξεις

Εξετάστηκαν 2 δείγματα κατεψυγμένων μυδιών για κάδμιο (Cd) στα οποία δεν καταγράφηκε καμία υπέρβαση.

- Ευρωπαϊκή Μελέτη επιπολασμού του Νοροϊού στα στρείδια

Η Χώρα μας συμμετείχε επιτυχώς στην διετή Ευρωπαϊκή Μελέτη (από 11/2016 έως 10/2018) για τον επιπολασμό των Νοροϊών στα ζώντα δίθυρα μαλάκια (στρείδια), η οποία διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Αρχή για την ασφάλεια των τροφίμων(EFSA). Στο πλαίσιο αυτό εξετάστηκαν 32 δείγματα στρειδιών για Νοροϊούς, προερχόμενα από 2 Περιοχές Παραγωγής και από 1 Κέντρο Αποστολής.

- Γενικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν:

A) Ορθή, έγκαιρη και μη καταχρηστική λήψη και άρση υγειονομικών μέτρων (υποχρεωτική διέλευση από Κέντρο Καθαρισμού, απαγόρευση αλιείας).

Β) Ικανοποιητική συμμόρφωση των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων του κλάδου (οστρακοκαλλιεργητές, οστρακοαλιείς, κέντρα καθαρισμού, κέντρα αποστολής οστράκων) με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας.

Γ) Έγκαιρη ενημέρωση -ιδιαίτερα μέσω του συστήματος e- ειδοποίησης της ηλεκτρονικής εφαρμογής- όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των καταναλωτών με σκοπό την αποτελεσματική προστασία της Δημόσιας Υγείας.

- **Ειδικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν:**

Α) Αποτελεσματική διαχείριση των γνωστοποιήσεων του συστήματος RASFF για τον τομέα των οστρακοειδών.

Β) Στην ηλεκτρονική σελίδα του ΥΠΑΑΤ και πιο συγκεκριμένα στο πεδίο που αφορά τα ΖΔΜ, ενημερώθηκε ο Εθνικός Κατάλογος Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ με πληροφορίες για τα όρια, την κατηγοριοποίηση και τα εξαλιευόμενα είδη των Περιοχών Παραγωγής. Επίσης στο ίδιο πεδίο, αναρτήθηκαν εγκύκλιοι που έχουν εκδοθεί από το Τμήμα Αλιευμάτων, Γάλακτος κλπ Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης και αφορούν καίρια θέματα διαχείρισης ΖΔΜ, με σκοπό την πρόσβαση από όλους τους ενδιαφερόμενους.

Γ) Έγινε αποτύπωση των ορίων/ συντεταγμένων των Περιοχών Παραγωγής ΖΔΜ σε χάρτες.

Δ) Δημιουργήθηκαν δύο ηλεκτρονικές βάσεις/εφαρμογές για τα ΖΔΜ. Η πρώτη ηλεκτρονική βάση αναμένεται να τεθεί σε πιλοτική λειτουργία και αφορά τις δειγματοληψίες ΖΔΜ τόσο στα πλαίσια του Προγράμματος Παρακολούθησης των Περιοχών Παραγωγής όσο και από εγκαταστάσεις χειρισμού ΖΔΜ, καθώς και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων. Η δεύτερη ηλεκτρονική βάση είναι ήδη σε λειτουργία και αφορά αποκλειστικά την επιτρεπόμενη ή όχι εξαλίευση από τις Περιοχές Παραγωγής ΖΔΜ, με την έκδοση αντίστοιχων αποφάσεων και αποστολή τους μέσω του συστήματος e- ειδοποίησης.

Ε) Εποπτεία από το ΥΠΑΑΤ (Δ/νση ΚΔΥ-Τμήμα Αλιευμάτων Γάλακτος κλπ τροφίμων ζωικής προέλευσης) της οργάνωσης και υλοποίησης των επισήμων ελέγχων σε εγκαταστάσεις χειρισμού ΖΔΜ.

Συμπερασματικά οι συνιστώσες του επισήμου ελέγχου στον τομέα των ζώντων διθυρων μαλακίων συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση των ζωνών παραγωγής, την προστασία της δημόσιας υγείας και την κατάλληλη ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των χρηματοδοτικών πόρων.

.3.4 ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Έλεγχος μικροβιολογικών κριτηρίων ασφάλειας τροφίμων ζωικής προέλευσης

Έλεγχος για παρουσία *Salmonella spp.* σε: α. κιμά, παρασκευάσματα κρέατος πουλερικών και άλλων ζωικών ειδών (που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα) και νωπά πουλερικά β. προϊόντα αυγών.

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για την παρουσία της *Salmonella spp.* σε κρέας, κιμά και παρασκευάσματα κρέατος καθώς και σε προϊόντα αυγών με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, όσον αφορά στο κρέας, στον κιμά και στα παρασκευάσματα κρέατος και τα προϊόντα αυγών, β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Έγιναν συνολικά 72 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) και συγκεκριμένα:

41 σε κιμά (βόειο, χοιρινό και ανάμικτο) και παρασκευάσματα κρέατος από κρέας ειδών εκτός από πουλερικά (βόειο, χοιρινό) που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα (γύρος, κεμπάπ, κεφτεδάκια, λουκάνικο, μπιφτέκι, σεφταλιά, ρολό, σουβλάκι, , χάμπουργκερ)

41 σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος από κρέας πουλερικών που προορίζονται να καταναλωθούν μαγειρεμένα κατά τη διάθεση (κοτομπουκιές, φιλέτο/φιλετίνια, μπιφτέκι, ρολό, σνίτσελ, σουβλάκι) ή νωπό κρέας πουλερικών (κοτόπουλο ολόκληρο, μπούτι, στήθος, σουβλάκι, φτερούγες)

Όσον αφορά στον κιμά, παρασκευάσματα και προϊόντα κρέατος ανιχνεύθηκε *Salmonella spp.* σε 2 δείγματα (συνολικά 7 υπομονάδες) από κρέας πουλερικών, δηλαδή συνολικά 2 δείγματα ήταν μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ). Στα υπόλοιπα εξεταζόμενα είδη, δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με τον Καν. 2073/2005/ΕΚ.

Επίσης, έγιναν συνολικά 5 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε αυγά κότας, κατά τους οποίους δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τις διατάξεις του Καν. 2073/2005/ΕΚ.

• Έλεγχος για παρουσία *Listeria monocytogenes* σε νωπά τυριά τυρογάλακτος

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2018, ήταν η ανίχνευση *Listeria monocytogenes* σε νωπά τυριά τυρογάλακτος, Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν: α) ο έλεγχος της συμμόρφωσης, προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως

καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05, β) ο έμμεσος έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Έγιναν συνολικά 17 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση), σε νωπά τυριά τυρογάλακτος, (ανθότυρο, μυζήθρα, γκίζα). Δεν ανιχνεύθηκαν μη συμμόρφώσεις ως προς την κείμενη νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

• Ταυτόχρονος έλεγχος για παρουσία *Salmonella spp.* και καταμέτρηση *Listeria monocytogenes* σε συσκευασμένα παγωτά και σε παγωτά μηχανής

Έγιναν συνολικά 5 δείγματα σε παγωτά.

Στα δείγματα που εξετάστηκαν συνολικά δεν ανιχνεύθηκε κανένας από τους δύο μικροοργανισμούς.

Έλεγχος για *Enterobacteriaceae* σε φρέσκο παστεριωμένο γάλα

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2018, ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης ότι η υγιεινή της παραγωγικής διαδικασίας παστεριωμένου γάλακτος είναι σε συμμόρφωση με τα κριτήρια που καθορίζονται από την Ενωσιακή Νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ), όπως ισχύει.

Έγιναν 5 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε αγελαδινό και κατσικίσιο γάλα, κατά τους οποίους δεν εντοπίστηκε μη συμμόρφωση.

Έλεγχος για *Escherichia coli* σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος για το έτος 2018, ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης ότι η υγιεινή της παραγωγικής διαδικασίας κιμά και παρασκευασμάτων κρέατος είναι σε συμμόρφωση με τα κριτήρια που καθορίζονται από την Ενωσιακή Νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ), όπως ισχύει.

Έγιναν 10 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε κιμά και παρασκευάσματα κρέατος (από κρέας βοδινό, χοιρινό και μοσχαρίσιο). Σε κανένα από τα δείγματα δεν ανιχνεύθηκε ο υπό εξέταση μικροοργανισμός.

Έλεγχος για την παρουσία των ιών Ηπατίτιδας Α & Νοροϊνός (NorI και NorII) σε οστρακοειδή

Σκοπός του συγκεκριμένου ελέγχου για το έτος 2018, ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της διασφάλισης ότι τα νωπά οστρακοειδή τα οποία διατίθενται στην αγορά είναι απαλλαγμένα από την παρουσία των ιών Ηπατίτιδας Α & Νοροϊνός (NorI και NorII) καθώς και η συλλογή δεδομένων για χρήση σε ανάλυση επικινδυνότητας για την παρουσία των εν λόγω ιών.

Έγιναν 10 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε οστρακοειδή (μαλάκια, μαλακόστρα, μύδια, στρείδια, χτένια). Σε κανένα από τα δείγματα δεν ανιχνεύθηκαν οι υπό εξέταση μικροοργανισμοί.

• Προσδιορισμός ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα

Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα προβλεπόταν ο έλεγχος για τον προσδιορισμό ισταμίνης σε αλιευτικά προϊόντα, με απώτερο στόχο: α) τον έμμεσο έλεγχο των εγκεκριμένων επιχειρήσεων παραγωγής και επεξεργασίας αλιευτικών προϊόντων και της επαλήθευσης του συστήματος διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων (για επιχειρήσεις της ημεδαπής) και β) τον έλεγχο συμμόρφωσης ως προς τα κριτήρια ασφάλειας που καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/05 για τα προϊόντα αυτά, που προέρχονται από χώρες της ΕΕ και Τρίτες Χώρες, ώστε τελικά να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

Έγιναν 36 έλεγχοι (δειγματοληψία και ανάλυση) σε προϊόντα γαύρου, σαρδέλας, τόνου, σκουμπριού, σολομού και ρέγγας. Από τα 36 δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν 2 (δείγματα γαύρου) μη συμμορφούμενα προς τη νομοθεσία (Καν. 2073/2005/ΕΚ).

3.5 ΧΗΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

• Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου για την παρακολούθηση των βασικών επιπέδων διοξινών και παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCBs)

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2018 σε διάφορα είδη τροφίμων. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013), με στόχο την προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα βασικά επίπεδα των πολυχλωριωμένων διβενζοδιοξινών (PCDDs), διβενζοφουρανίων (PCDFs) και παρόμοιων και μη

παρόμοιων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (dioxin-like, DL-PCBs και non-dioxin-like, NDL-PCBs) σε ορισμένα είδη τροφίμων.

Πραγματοποιήθηκαν 28 έλεγχοι σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης (αυγά, κρέας αιγοπρόβειο, βόειο, χοίρειο και πουλερικών, ήπαρ, γάλα αγελαδινό και αιγοπρόβειο, γαλακτοκομικά προϊόντα, ιχθυηρά και προϊόντα αλιείας). Κατά τους παραπάνω ελέγχους, όλα τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον ακόλουθο Πίνακα απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τους ελέγχους του 2018.

Πίνακας Ι: Επίπεδα διοξινών, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινών, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος)			ng/g λίπους
				pg/g λίπους			
ΑΥΓΑ							
Ελεύθερης βοσκής και συστοιχίες κλωβών (N=3)	2,5	5,0	40	0,33 (0,32-0,35)	0,04 (0,03-0,05)	0,37 (0,36-0,39)	0,67 (0,39-0,77)
ΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ****							
Κρέας βόειο (N=2) ****	0,05	0,08	0,8	0,006	0,002	0,008	0,02
	2,5	4,0	40	0,32	0,22	0,54	0,33
Κρέας αιγοπροβάτων (N=2)	2,5	4,0	40	0,34 (0,32-0,37)	0,12 (0,04-0,19)	0,46 (0,41-0,51)	0,71 (0,45-0,97)
Κρέας χοίρειο (N=2)	1,0	1,25	40	0,32 (0,32-0,32)	0,01 (0,01-0,02)	0,33 (0,33-0,34)	0,34 (0,30-0,37)
Κρέας πουλερικών (N=2) ****	0,035	0,06	0,8	0,004 (0,003-0,004)	0,001 (0,001-0,001)	0,004 (0,004-0,005)	0,02 (0,01-0,02)
Ήπαρ προβάτων (N=1) ****	1,25	2,0	3,0	0,05	0,03	0,08	0,06

Ήπαρ χερσαίων ζώων πλην προβάτων (N=2) ****	0,30	0,50	3,0	0,04 (0,01-0,07)	0,02 (0,01-0,03)	0,06 (0,02-0,10)	0,36 (0,14-0,57)
ΝΩΠΟ ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ							
Νωπό αγελαδινό γάλα (N=2)	2,5	5,5	40	0,32 (0,32-0,35)	0,14 (0,06-0,23)	0,47 (0,38-0,56)	1,26 (0,99-1,52)
Νωπό αιγοπρόβειο γάλα (N=3)				0,32 (0,32-0,34)	0,12 (0,10-0,26)	0,46 (0,42-0,58)	0,91 (0,65-1,45)
Γαλακτοκομικά προϊόντα (τυρί, γιαούρτι) (N=3)				0,32 (0,32-0,32)	0,08 (0,05-0,09)	0,40 (0,38-0,41)	0,66 (0,26-1,54)
Ιχθυηρά και προϊόντα αλιείας****							
Ελεύθερης αλιείας & Ιχθυοκαλλιεργειών (N=6)	3,5	6,5	75	0,09 (0,01-0,22)	0,16 (0,01-0,50)	0,25 (0,02-0,72)	2,55 (0,07-9,33)

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

- **Έλεγχος επιπέδων βαρέων μετάλλων και άλλων στοιχείων**

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων έτους 2018 που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση. Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα του μολύβδου, του καδμίου, του υδράργυρου, του αρσενικού και του νικελίου σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης.

Πραγματοποιήθηκαν 26 έλεγχοι σε αλιεύματα τα οποία εξετάστηκαν για μόλυβδο, κάδμιο, υδράργυρο, αρσενικό και ανόργανο κασσίτερο, 5 έλεγχοι σε γαλακτοκομικά προϊόντα (τυριά) τα οποία εξετάστηκαν για υδράργυρο, αρσενικό και νικέλιο, 5 έλεγχοι σε νωπά μανιτάρια τα οποία εξετάστηκαν για μόλυβδο, κάδμιο, υδράργυρο, αρσενικό και νικέλιο και 15 έλεγχοι σε μέλι το οποίο εξετάστηκε για μόλυβδο και υδράργυρο. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ)

- **Έλεγχος επιπέδων Πολυκυκλικών Αρωματικών Υδρογονανθράκων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης**

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2018. Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών από την παρουσία των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥ) σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης.

Υλοποιήθηκαν συνολικά 5 έλεγχοι σε καπνιστά αλιεύματα. Δεν βρέθηκαν δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

- **Έλεγχος αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του**

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Επίσημου Ελέγχου (δειγματοληψία και ανάλυση) έτους 2018. Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα της αφλατοξίνης M1 σε γάλα και προϊόντα του (φέτα, γραβιέρα), ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Πραγματοποιήθηκαν 7 έλεγχοι και όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ).

3.6 Έλεγχος παρουσίας καταλοίπων φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επισήμου Ελέγχου Τροφίμων Έτους 2018 με τίτλο «Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης» στη βάση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/662.

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της δημόσιας υγείας μέσω της εξασφάλισης της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα καθώς και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Έγιναν συνολικά 18 έλεγχοι σε αυγά κότας (5), βόειο λίπος (5) και μέλι (8). Όλα τα δείγματα που ελέγχθηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός (ΕΚ) 396/2005).

3.7 Πρόγραμμα Παρακολούθησης Προσθέτων

Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης των τροφίμων ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε εγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 99, από τα οποία βρέθηκαν 13 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν κυρίως υπέρβαση των μεγίστων επιτρεπομένων ορίων χρήσης των θειωδών σε γαρίδες.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέχθησαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Γιαούρτι με υμένα (Κατηγορία 01.2 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Ναταμυκίνη. σορβικά
2	Τυριά (χωρίς ωρίμανση, ωριμασμένα, τυρογάλακτος, ανακατεργασμένα, με σαφή αναφορά στον τρόπο διάθεσης πχ, τυρί προσυσκευασμένο σε φέτες, τυρί σε μπαστούνι κ.ά.) (Κατηγορία 01.7 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά
3	Αλιεύματα χύμα (Φρέσκιες γαρίδες, μπαρμπούνια, κυτσομούρες και άλλα κοκκινόψαρα) (Κατηγορία 9.1 Καν. 1333/2008)	Βορικά

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
4	Μαλάκια, καρκινοειδή και κεφαλόποδα (όλα νωπά) –με προτεραιότητα στις γαρίδες (Κατηγορία 9.1.2 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Θειώδη
5	Προμαγειρεμένα καρκινοειδή και κόκκινα ιχθυηρά (Κατηγορία 9.2 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Κόκκινες χρωστικές
6	Σαλάτες (τζατζίκι, τυροσαλάτα) (Κατηγορία 12.7 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά, Βενζοϊκά
7	Ταραμοσαλάτσες (Κατηγορία 12.7 Καν. 1333/2008)	Σορβικά, Βενζοϊκά

3.8 Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ποιότητας των Γαλακτοκομικών Προϊόντων

Σκοπός του ελέγχου ήταν:

1. Η προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω της συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία όσον αφορά στην εξακρίβωση εάν τα γαλακτοκομικά προϊόντα (τυριά ΠΟΠ, διάφορα άλλα τυριά, γιαούρτια, βούτυρα, παγωτά και γάλατα ιδιωτικής ετικέτας) φέρουν τη σωστή επισήμανση σχετικά με το είδος του γάλακτος που περιέχουν και τη συμμόρφωσή τους με τις προδιαγραφές του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών ως προς την ποσότητα λίπους, υγρασίας και ΣΥΑΛ (Στερεό Υπόλειμμα Άνευ Λίπους).
2. Να εξακριβωθεί εάν προϊόντα επισημαίνονται ως γαλακτοκομικά, ενώ είναι μη γαλακτοκομικά σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων και της ΚΥΑ αριθ. 278186 (ΦΕΚ 1097 Β 27/08/2002).
3. Η αποφυγή της παραπλάνησης του καταναλωτή με πρακτικές διάθεσης λευκού τυριού άλμης ως φέτας. Η συγκεκριμένη δράση θα αποτελέσει μέρος ενός γενικότερου επιχειρησιακού σχεδίου για υποστήριξη της φέτας, που αποτελεί για τη χώρα μας ένα σημαντικό Εθνικό προϊόν.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 274, από τα οποία 13 βρέθηκαν μη συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν: α) ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος σε φέτα (7 δείγματα), β) ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος σε πρόβειο γιαούρτι (3 δείγματα), γ) ανίχνευση νοθείας και μη ορθή επισήμανση σε βούτυρο (3 δείγματα).

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα είδη γαλακτοκομικών που ελέχθησαν και οι παράμετροι για τις οποίες εξετάστηκαν.

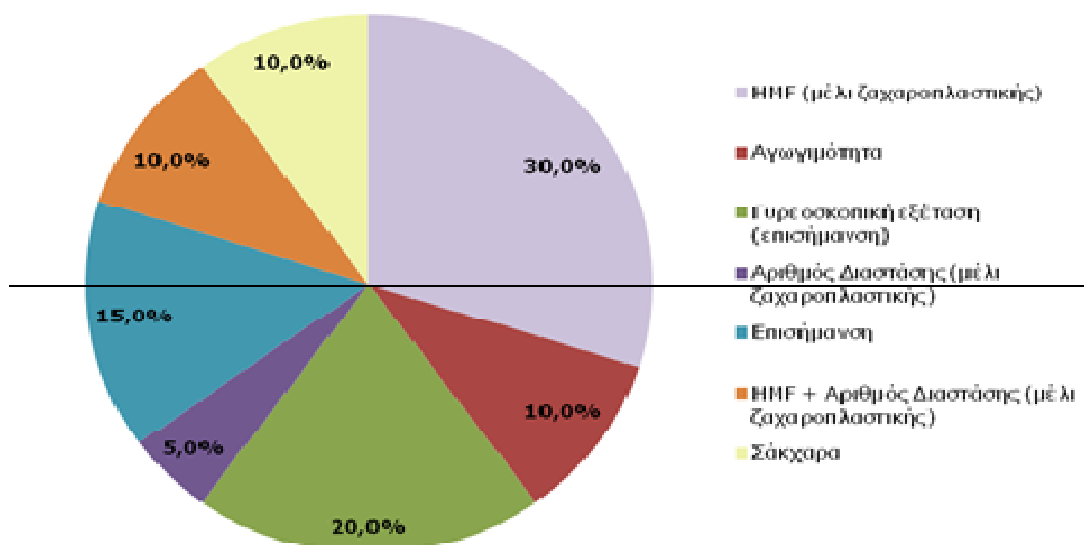
α/α	Είδος τροφίμου	Εξεταζόμενη/ες παράμετρος/οι
1	Τυριά ΠΟΠ	είδος γάλακτος
2	Γιαούρτια πρόβεια	είδος γάλακτος, λίπος

α/α	Είδος τροφίμου	Εξεταζόμενη/ες παράμετρος/οι
3	Κατσικίσιο γάλα	ανίχνευση αγελαδινού γάλακτος
4	Βούτυρα	είδος λιπαρής ύλης, ποσοστό υγρασίας, ΣΥΑΛ (στερεό υπόλειμμα άνευ λίπους)

Το ποσοστό μη συμμορφούμενων δειγμάτων κυμάνθηκε και το 2018 στα επίπεδα των προηγούμενων ετών 2015-2017. Σχετικά με την αύξηση (κατ' απόλυτη τιμή) των μη συμμορφώσεων στην περίπτωση της φέτας αυτή οφείλεται σε δυο παράγοντες:

1. Τα δείγματα προέρχονταν κυρίως από μονάδες εστίασης (εστιατόρια, ταβέρνες κλπ) που κατά δήλωσή τους τα τυριά που σέρβιραν ήταν φέτα (κυρίως μη τυποποιημένες ή/και ανοιχτές συσκευασίες).
2. Πραγματοποιήθηκε μεγάλος αριθμός δειγματοληψιών (209 δείγματα). Ωστόσο, το ποσοστό των μη συμμορφώσεων είναι 3,3%, ποσοστό που παραμένει στα επίπεδα των προηγούμενων ετών, ενώ παράλληλα δεν διαφοροποιείται από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των μη συμμορφώσεων σε προγράμματα ελέγχου.

3.9 Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ποιότητας του Μελιού

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω της διαπίστωσης ότι το μέλι που διατίθεται στην κατανάλωση ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που τίθενται από τα άρθρα 67 & 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών, ότι δεν είναι νοθευμένο με άλλες γλυκαντικές ύλες και ότι ανταποκρίνεται στις παραμέτρους ταυτοποίησής του σύμφωνα με το άρθρο 67, Παράρτημα I, II και 67α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε στους κάτωθι φυσικοχημικούς παράγοντες: α) αγωγιμότητα, β) σάκχαρα, γ) αριθμός διαστάσης, δ) υδροξυμεθυλοφουρφουράλη (HMF), ε) υγρασία, στ) γυρεοσκοπική εξέταση και, ζ) προσδιορισμό εξωγενών C-4 σακχάρων (ισογλυκόζης).

Στο σύνολο των 129 δειγμάτων που ελέγχθηκαν διαπιστώθηκαν 16 δείγματα μη συμμορφούμενα με την νομοθεσία ως προς τις φυσικοχημικές παραμέτρους και την επισήμανση. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν στις παρακάτω περιπτώσεις:

- μέλι ζαχαροπλαστικής που πωλείτο ως μέλι (μη συμμορφώσεις ως προς την HMF η/και τον αριθμό διαστάσης)
- θέματα επισήμανσης (προκύπτουν από τη γυρεοσκοπική εξέταση και τυχόν λάθη-παραλείψεις στις ετικέτες των προϊόντων)
- αγωγιμότητα
- σάκχαρα

Το ποσοστό μη συμμορφούμενων δειγμάτων κυμάνθηκε και το 2018 στα επίπεδα των προηγούμενων ετών.

3.9 ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

• Έλεγχος για την υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών

Σκοπός του ελέγχου ήταν: α) η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά καθώς και την επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας και, β) η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω διάγνωσης δόλιων πρακτικών στην υποκατάσταση ειδών ιχθυηρών όπως αυτά δηλώνονται στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το τρόφιμο

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε επεξεργασμένα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας περιοριζόμενα στα λευκόψαρα (συμπεριλαμβανομένων των στρογγυλών ψαριών και των πλατύψαρων) θαλάσσιων ειδών και ειδών των γλυκών υδάτων.

Πραγματοποιήθηκαν 44 έλεγχοι ιχθυηρών και διαπιστώθηκε υποκατάσταση του είδους του δηλωθέντος ιχθυηρού σε 1 δείγμα, ενώ τα υπόλοιπα 43 βρέθηκαν συμμορφούμενα με την νομοθεσία, όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα. Το δείγμα στο οποίο διαπιστώθηκε υποκατάσταση αφορά σε βακαλάο.

α/α	Είδος ιχθυηρού (πρώτη ύλη και προϊόντα)	Αριθμός δειγμάτων	Μη συμμορφώσεις
-----	--	----------------------	--------------------

1	Τόνος	3	0
2	Γλώσσα	12	0
3	Πέρκα	6	0
4	Μπακαλιάρος/Βακαλάος	17	1
5.	Άλλα ψάρια (γλαύκος, συναγρίδα, παλαμίδα, προσφυγάκια)	6	0

Μετά από συνεχή παρακολούθηση της αγοράς στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος, παρατηρείται εν γένει συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, σε σχέση με την υψηλή μη συμμόρφωση των προηγούμενων ετών.

• Έλεγχος καθαρού βάρους επιπαγωμένων ιχθυηρών

Σκοπός του ελέγχου ήταν: α) η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών μέσω του ελέγχου της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και της διαπίστωσης περιπτώσεων εξαπάτησης/παραπλάνησής τους που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά και στην επισήμανση μη επεξεργασμένων ή επεξεργασμένων προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, β) η διάγνωση δόλιων πρακτικών στην αναγραφή του καθαρού βάρους (εκτός επίπαγου) προσυσκευασμένων επιπαγωμένων αλιευμάτων, όπως αυτά δηλώνονται στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το προσυσκευασμένο τρόφιμο.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε επεξεργασμένα ή μη προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας περιοριζόμενα στα λευκόψαρα θαλάσσια είδη και είδη γλυκών υδάτων και σε μαλάκια, και συγκεκριμένα σε σουπιές και καλαμάρια της ομοταξίας των κεφαλόποδων, καθώς και σε καρκινοειδή, και συγκεκριμένα γαρίδες της ομοταξίας των μαλακόστρακων.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 49 έλεγχοι ως εξής: 10 σε λευκόψαρα ιχθυηρά [βακαλάος (4), γλώσσα (3), παγκάσιους (1), πέρκα (2)] 8 έλεγχοι σε σουπιές, 12 έλεγχοι σε δίθυρα μαλάκια, και 19 έλεγχοι σε μαλακόστρακα/καρκινοειδή (εκ των οποίων 8 έλεγχοι σε γαρίδες). Διαπιστώθηκε μη συμφωνία του εργαστηριακά προσδιοριζόμενου καθαρού βάρους (εκτός επίπαγου) με το αναγραφόμενο στην ετικέτα ή σε άλλα μέσα πληροφόρησης που συνοδεύουν το τρόφιμο, σε 4 δείγματα (2 σουπιές, 1 γαρίδες και 1 δίθυρα μαλάκια).

Σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά υπήρξε βελτίωση της εικόνας της αγοράς όσον αφορά τη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία (8% μη συμμορφώσεις το 2018 έναντι 19% το 2017)

3.10 Διερευνητικά Προγράμματα

Listeria monocytogenes σε κομμένα αλλαντικά

Σκοπός του εν λόγω προγράμματος ήταν η συλλογή δεδομένων παρουσίας *Listeria monocytogenes* στην επιφάνεια του εξοπλισμού κοπής και, στη συνέχεια, στη μάζα των τεμαχίων των έτοιμων προς κατανάλωση μη προσυσκευασμένων προϊόντων κρέατος θερμικής επεξεργασίας. Τα δεδομένα αυτά θα αξιοποιηθούν περαιτέρω για την αξιολόγηση της επικινδυνότητας της λιστερίωσης από την κατανάλωση των προϊόντων αυτών. Η συλλογή των δεδομένων εντάσσεται στις δράσεις του έργου "Evaluation of listeriosis risk related with the consumption of non-prepackaged RTE cooked meat products handled at retail stores in Greece" που συγχρηματοδοτείται από την EFSA.

Τα μη προσυσκευασμένα προϊόντα κρέατος θερμικής επεξεργασίας που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του εν λόγω ελέγχου ήταν φέτες από πάριζα, βραστή/καπνιστή γαλοπούλα, βραστό/καπνιστό κοτόπουλο, ζαμπόν βραστό/καπνιστό ή μορταδέλα. Συνολικά ελήφθησαν 233 δείγματα.

Οι παράγοντες που σχετίζονται με τον κίνδυνο λιστερίωσης έχουν να κάνουν με το χειρισμό, τη διατήρηση και το χρόνο καταναλώσεως αυτών των προϊόντων.

Τα γενικά συμπεράσματα από τη διεξαγωγή του εν λόγω διερευνητικού προγράμματος ελέγχου έχουν ως εξής:

- Τα τρία ευρύτερα καναταναλισκόμενα προϊόντα εκ των ανωτέρω είναι καπνιστή γαλοπούλα, βραστή γαλοπούλα και πάριζα
- Η έκθεση των μη προσυσκευασμένων προϊόντων κρέατος θερμικής επεξεργασίας σε θερμοκρασία δωματίου από τα ελληνικά νοικοκυριά για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι μικρή.
- Η πλειοψηφία των νοικοκυριών συνήθως δεν διατηρούν τα προϊόντα αυτά στο ψυγείο για διάστημα μεγαλύτερο της μιας εβδομάδας
- Μεταξύ των ευπαθών ομάδων για λιστερίωση, οι ηλικιωμένοι (>65 ετών) αποτελούν αριθμητικά την πιο σημαντική ομάδα υψηλού κινδύνου
- Σύμφωνα με το επικυρωμένο μαθηματικό μοντέλο προσδιορισμού επικινδυνότητας που αναπτύχθηκε στη μελέτη αυτή, η πιθανότητα εμφάνισης κρουσμάτων λιστερίωσης (ως μέση τιμή) προβλέπεται να είναι επτά ετησίως για το συνολικό ελληνικό πληθυσμό
- Ο προβλεπόμενος αριθμός κρουσμάτων μειώνεται σημαντικά με τον καλύτερο έλεγχο της θερμοκρασίας συντήρησης στα οικιακά ψυγεία ή/και με την εισαγωγή ημερομηνίας ανάληψης στα προϊόντα που οδηγεί σε μέγιστο χρόνο συντήρησης μικρότερο από 2 εβδομάδες
- Μόνο το 50% των συμμετεχόντων στην εν λόγω μελέτη νοικοκυριών είχαν ακούσει για το παθογόνο παράγοντα *Listeria monocytogenes* και οι γνώσεις τους ως προς τις τροφές που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη του εν λόγω μικροβίου και την αύξηση του κινδύνου λιστερίωσης ήταν ελλιπείς.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΕΛΕΓΧΟΙ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 1Β ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΚΑΝ 882/2004 ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΚΡΕΑΤΟΣ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Α.1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣ

Οι έλεγχοι στον τομέα του κρέατος είτε αυτό είναι νωπό, κατεψυγμένο, συσκευασμένο ή τεμαχισμένο και οι έλεγχοι της ένδειξης της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης στην επισήμανση του κρέατος, του κιμά, των παρασκευασμάτων τους και των προϊόντων και βρώσιμων παρασκευασμάτων αυτών πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του ν. 4492/2017 (ΦΕΚ Α' 156/18-10-2017) και της αριθ. 1384/41923/2018 (ΦΕΚ Β' 1127/28-3-2018), ενώ μέχρι την έκδοση της ανωτέρω ΚΥΑ ίσχυε η ΚΥΑ 412/8932/2012 (ΦΕΚ Β' 149) που αντικατέστησε την αριθ. 282438/2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ 631 Β') και την αριθ. 282441/2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 631). Προβλέπονται μικτά κλιμάκια των Περιφερειακών Ενοτήτων των Περιφερειών του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και του ΕΦΕΤ.

Για το έτος 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 433 έλεγχοι, οι οποίοι παρουσιάζονται στον πίνακα 1 ανά είδος ζωικής προέλευσης, εκ των οποίων προτάθηκε σύσταση/επανελέγχος σε 138 επιχειρήσεις (31,9%) και εισήγηση για πρόστιμο σε 82 επιχειρήσεις (18,9%). (Πίνακας 2).

Πίνακας 1: Επιτόπιοι έλεγχοι

Ζωικό Κεφάλαιο (ανά είδος ελεγχόμενου)						
	Σύνολο	Βοοειδή	Χοιρινά	Αιγοπρόβατα	Κοτόπουλα	Γαλοπούλες
Σφαγεία	32	22	23	30	0	0
Κτηνοτρόφοι	10	6	0	4	0	0
Έμποροι	57	53	53	37	30	19
Κρεοπωλεία	334	333	334	333	334	319

Πίνακας 2: Ολοκληρωμένοι έλεγχοι

Δραστηριότητα	Σύνολο Εκθέσεων	Όλα καλώς	Σύσταση/ Επανελέγχος	Πρόταση για πρόστιμο
Έμπορος	57	29	13	13
Κρεοπωλείο	325	152	120	46
Σφαγείο	32	4	4	23
Κτηνοτρόφος	10	9	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	424	194	138	82

Σε σχέση με τον αριθμό ελέγχων που πραγματοποιηθήκαν το έτος 2017 (1.224 έλεγχοι) παρατηρείται μια μείωση της τάξεως του 64,6%. Το συνολικό μερίδιο των ελέγχων στο στάδιο της εμπορίας, μειώθηκε κατά 55,5% και το ποσοστό στο στάδιο των κρεοπωλείων κατά 68,3%. Αιτία της μείωσης είναι η προσαρμογή του μηχανισμού ελέγχων στη νέα ΚΥΑ με αριθ. 1384/41923/2018 (ΦΕΚ Β' 1127/28-3-2018) που εκδόθηκε το Μάρτιο του 2018.

A.2. Τομέας Γάλακτος και Γαλακτοκομικών Προϊόντων

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018, οι επίσημοι έλεγχοι στο γαλακτοκομικό τομέα οι υλοποιήθηκαν σε εφαρμογή της υπ' αριθ. 175180/2011 (Β' 1721) με θέμα «αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 296113/2006 (Β' 1414) Κοινής Υπουργικής Απόφασης με θέμα "Μέτρα για τον έλεγχο της παραγωγής, αξιοποίησης, μεταποίησης, τυποποίησης, διακίνησης και εμπορίας για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα"», βάσει του άρθρου 1β του Καν. (ΕΚ) 882/2004.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 268 έλεγχοι και βρέθηκαν μη συμμορφώσεις σε 98 περιπτώσεις. Από αυτές τις μη συμμορφώσεις σοβαρές κρίθηκαν οι 22 και θα υποβληθούν στην κεντρική αρμόδια υπηρεσία για την αξιολόγηση επιβολής κυρώσεων. Επιπλέον, κατεγράφησαν ευρήματα που διαβιβάστηκαν στις αρμόδιες κατά περίπτωση υπηρεσίες, όπως ο ΕΛ.Γ.Ο-ΔΗΜΗΤΡΑ ή ο ΕΦΕΤ, για να επιληφθούν αυτών στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους σε τομείς, όπως το καθεστώς των προϊόντων ΠΟΠ ή αντίστοιχα των διατάξεων περί επισήμανσης τροφίμων.

Οι εκπαιδεύσεις του προσωπικού είναι μια συνεχής διαδικασία που ο φορέας ελέγχου αναλαμβάνει και υλοποιεί ο ίδιος.

B. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΒΟΕΙΟΥ ΚΡΕΑΤΟΣ

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1760/2000 «όσον αφορά την ηλεκτρονική αναγνώριση των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος» τροποποιήθηκε τον Μάιο του 2014 από τον Καν. (ΕΕ) 653/2014, καταργώντας από 13/12/2014 τις διατάξεις εφαρμογής του προαιρετικού συστήματος του βοείου κρέατος. Η προαιρετική επισήμανση βοείου κρέατος εξακολουθεί να εφαρμόζεται βάσει των νέων διατάξεων, όπως θεσπίστηκαν με τον Καν. (ΕΕ) 653/2014 (σημεία 17 & 18).

Στο πλαίσιο εναρμόνισης των ανωτέρω Κανονισμών στην εθνική νομοθεσία εκδόθηκε η υπ' αριθ. 393/33759/23-3-2015 ΥΑ με θέμα «Λεπτομέρειες εφαρμογής της υπ. αριθμ. 412013/2000 κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με την χρήση της προαιρετικής ένδειξης «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών» για το βόειο και μοσχαρίσιο κρέας» (ΦΕΚ Β' 498). Στο πλαίσιο των διατάξεων της προαναφερόμενης ΥΑ, μέχρι και σήμερα, **έχουν κάνει δήλωση χρήσης της προαιρετικής ένδειξης «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών» 240 περίπου παραγωγοί**, ενώ τα στοιχεία των εν λόγω παραγωγών έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ΥπΑΑΤ.

Για το έτος 2018 και σε ό,τι αφορά την προαιρετική ένδειξη βοείου κρέατος «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών», οι ΔΑΟΚ που είναι αρμόδιες για τους ελέγχους σε επίπεδο εκμετάλλευσης και σφαγείου απέστειλαν στοιχεία (ως απάντηση στο υπ. αριθ. 1247/38405/13-3-2018 έγγραφο της υπηρεσίας μας) σχετικά με την εφαρμογή της προαιρετικής ένδειξης σε επίπεδο έτους. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, **ο συνολικός αριθμός των ζώων που έκαναν χρήση της εν λόγω προαιρετικής ένδειξης**, βάσει των ισχυουσών διατάξεων, ανέρχεται σε **9.492** βοοειδή, ενώ διενεργήθηκαν συνολικά 154 έλεγχοι και υπήρξαν 2 παραβάσεις, για τις οποίες επεβλήθησαν και οι σχετικές κυρώσεις. Στον Πίνακα 1 παραθέτουμε τα συγκεντρωτικά στοιχεία του συνολικού αριθμού των ελέγχων και των παραβάσεων και στον πίνακα 2 τα αναλυτικά στοιχεία ανά περιοχή, μετά τη σχετική επεξεργασία:

Πίνακας 1. Συγκεντρωτικοί έλεγχοι από τις ΔΑΟΚ.

Συνολικός αριθμός ελέγχων	154
Παραβάσεις	2

Πίνακας 2. Αναλυτικά στοιχεία ανά περιοχή

α/α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	Ο αριθμός των ελέγχων που διενεργήθηκαν	Ο τρόπος επιλογής των ελεγχόμενων επιχειρήσεων	Ο αριθμός και οι κατηγορίες των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν	Οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν	Ο συνολικός αριθμός των ζώων άνω των 12 μηνών που έκαναν χρήση της προαιρετικής ένδειξης	Ο συνολικός αριθμός των ζώων κάτω των 12 μηνών που έκαναν χρήση της προαιρετικής ένδειξης
1	ΗΜΑΘΙΑΣ	130	βάσει αιτήσεων			6.650	
2	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	3	100% των αιτήσεων			30	
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3				47	
4	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1				32	
5	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1				190	
6	ΔΡΑΜΑΣ	1				62	
7	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1	τυχαίως			116	
8	ΑΡΚΑΔΙΑΣ					2	

9	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8		δεν προσκομίστηκαν για δύο βοοειδή διαβατήρια	δεν συμπεριλήφθηκαν στη σχετική βεβαίωση	239	
10	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ						
11	ΚΥΚΛΑΔΩΝ						
12	ΚΙΛΚΙΣ					141	
13	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	4	τυχαίος			159	
14	ΞΑΝΘΗΣ					1237	8
15	ΛΑΡΙΣΣΑΣ	2	100% των αιτήσεων			43	
16	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ					509	27
	ΣΥΝΟΛΟ	154		2		9.457	35

Όπως διαπιστώνεται ο αριθμός των ζώων κάτω των 12 μηνών που έκαναν χρήση της προαιρετικής ένδειξης είναι πολύ μικρός σε σχέση με το συνολικό αριθμό των ζώων που έκαναν χρήση της ένδειξης και συγκεκριμένα από το σύνολο των 9.492 ζώων, τα 35 εξ αυτών είχε ηλικία κάτω των 12 μηνών.

Από τα συμπεράσματα-προβλήματα συνοψίζουμε τα ακόλουθα:

- α) διαπιστώνεται σημαντική μείωση στη χρήση της ένδειξης γιατί οι παραγωγοί δεν απολαμβάνουν καμία ιδιαίτερη τιμή,
- β) διαπιστώνεται πρόβλημα στις αυτοψίες λόγω δυσκολίας μετακινήσεων και μελών επιτροπής,

γ) αναφέρεται ότι δεν παρατηρούνται θέματα μη εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας στις περιπτώσεις που οι έλεγχοι πραγματοποιούνται επί του συνολικού αριθμού των ζώων που οδηγούνται στα σφαγεία.

1.3. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας

1.3.1. Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων τροφίμων.

-Αποτελεσματική παρακολούθηση της πορείας των μη συμμορφώσεων καθώς και της εφαρμογή της αντίστοιχης διορθωτικής ενέργειας μέσα στο κατάλληλο, ανάλογα με τη σοβαρότητα της μη συμμόρφωσης, και ταυτόχρονα ρεαλιστικό χρονικό διάστημα, με τη χρήση προσαρμοσμένου πίνακα στα νέα έντυπα ελέγχου.

- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.

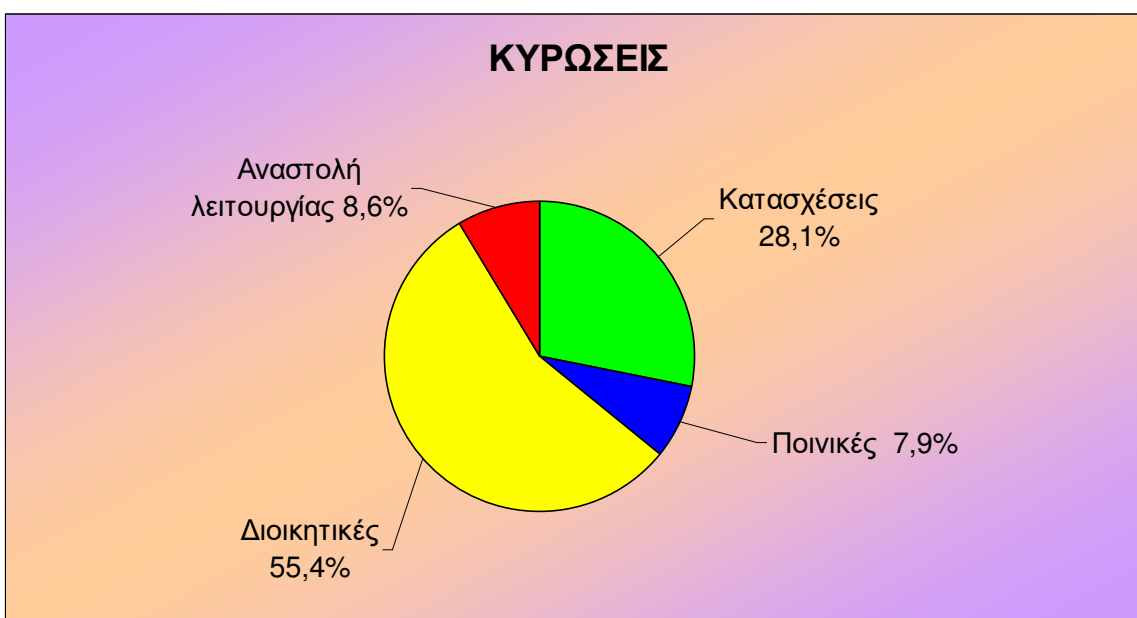
- Ο περιορισμός της κυκλοφορίας τροφίμων μέσα από τις διαδικασίες της κατάσχεσης, δέσμευσης όταν δεν τηρούνται τα πρότυπα ασφάλειας ή ποιότητας. Η ανάκληση τροφίμων όταν συντρέχουν προς τούτο λόγοι.

- Η ανάκληση έγκρισης στις περιπτώσεις επιχειρήσεων κατά τον έλεγχο των οποίων διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις που ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία.

Το κυρωτικό σύστημα δίνει την δυνατότητα στις ελεγκτικές αρχές να εισηγούνται την επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων ή μέτρων στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων για κάθε περίπτωση στοιχειοθετημένης παράβασης.

Συνολικά μετά τους ελέγχους στις επιχειρήσεις μεταποίησης-επεξεργασίας τροφίμων ζωικής προέλευσης. επιβλήθηκαν:

- Διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμα) σε 77 επιχειρήσεις
- Ποινικές κυρώσεις σε 11 επιχειρήσεις
- Έγιναν 39 πράξεις κατασχέσεων
- Ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας σε 12 επιχειρήσεις

2) Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επίσημων ελέγχων.

α) Προγραμματισμός ιεράρχηση των ελέγχων

Ανάδειξη και υποστήριξη προτεραιοτήτων σε επίπεδο επιθεώρησης εγκαταστάσεων με εστίαση σε ζητήματα που αφορούν:

- ✓ Στην έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών και ανάληψη δράσεων σχετικά με το διευρυμένο πεδίο αρμοδιοτήτων του ΕΦΕΤ.
  - ✓ Στην συνέχιση εστιασμένων δράσεων στον τομέα της υγιεινής και ασφάλειας σε επιμέρους τομείς.
  - ✓ Στην αντιμετώπιση φαινόμενων παραπλάνησης του καταναλωτή, ελληνοποιήσεων και απάτης με την συνέχιση δράσεων στον τομέα γαλακτοκομικών, αυγών, κ.α .
  - ✓ Στην επαλήθευση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας συστημάτων αυτοελέγχου και ιχνηλασιμότητας σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων.
  - ✓ Στην διαμόρφωση και υποστήριξη ειδικότερων επιχειρησιακών δράσεων όπως για ην διερεύνηση της έκτασης παραπλανητικών πρακτικών προσφοράς λευκών τυριών ως φέτα.
- Σχετικά με την ενοποίηση των μεθόδων και τεχνικών ελέγχου:
    - ✓ Οδηγίες απόδοσης αποτελεσμάτων ελέγχων από αρμόδιες υπηρεσίες περιφερειακών ενότητων.
    - ✓ Επικαιροποίηση εντύπου ελέγχου (checklists) εγκαταστάσεων τυποποίησης μελιού.

β) Συνεργασία, συντονισμός, εποπτεία

Συντονισμός και συνεργασία με Αρμόδιες Αρχές/Φορείς:

- ✓ Με υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ για την από κοινού οργάνωση επιχειρησιακών δράσεων, εισήγησης νομοθετικών ρυθμίσεων, υποστήριξη ελέγχων .
- ✓ Με το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) για την διερεύνηση διατροφικών περιστατικών.
- ✓ Με τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Εταιρειών Κρέατος (ΣΕΒΕΚ)
- ✓ Με την Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Μελιού.
- ✓ Με τις Αρμόδιες Αρχές των Περιφερειών της χώρας στο πλαίσιο επιμερισμού των επίσημων ελέγχων.

γ) Νομοθετικό έργο

- ✓ Εφαρμογή νέου οργανογράμματος του ΕΦΕΤ σύμφωνα με το Π.Δ 71/2018
- ✓ Διαμόρφωση εθνικών θέσεων και προώθηση στα αρμόδια όργανα της Ε.Ε

δ) Εκπαίδευση / επιμόρφωση

Στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης οργανώθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Ζητήματα εφαρμογής 4235
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα Επισήμανσης-Παρουσίασης-Διαφήμισης Τροφίμων (2 σεμινάρια)
- ISO 19011:2011 Guidelines for Auditing Management Systems (2 σεμινάρια)
- Θέματα εφαρμογής Συστημάτων Διαχείρισης της Ασφάλειας των Τροφίμων σε ορισμένες επιχειρήσεις τροφίμων (Ευελιξία και Προσαρμοστικότητα)
- Food Fraud
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα των τροφίμων ζωικής προέλευσης (μέλι και αυγά)
- Επίσημος έλεγχος στα υλικά σε επαφή με τα τρόφιμα
- Ίχνηλασιμότητα τροφίμων
- Βασικές αρχές δειγματοληψίας - Πρωτόκολλα δειγματοληψίας - Τεχνικές δειγματοληψίας

Συνολικά στο πρόγραμμα εκπαίδευσης στον τομέα που αφορούσε 9 θεματικές ενότητες και συμμετείχαν 264 επιθεωρητές των Α.Α

Το προσωπικό του ΕΦΕΤ συμμετείχε επίσης σε επιμορφωτικές δράσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας «Καλύτερη Κατάρτιση για ασφαλέστερα Τρόφιμα» (BTSF-Better Training For Safer Food) με σκοπό τη κατάρτισή του σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων με την συμμετοχή οκτώ (8) επιθεωρητών.

1.4. Συμπεράσματα

- Η συνεργασία και ο συντονισμός των αρχών τόσο σε επίπεδο οριζόντιας όσο και κάθετης επικοινωνίας έχει ενισχυθεί με αποτέλεσμα καλύτερα αποτελέσματα σε επίπεδο προγραμματισμού δράσεων, διαχείρισης και επιμερισμού των ελέγχων.

- Η διαχρονική έλλειψη προσωπικού των Α.Α του τομέα και τα πολλαπλά καθήκοντα των ΔΑΟΚ έχουν επιπτώσεις στην εκπλήρωση προτεραιοτήτων και την προσέγγιση των εγκαταστάσεων με την απαιτούμενη συχνότητα.
- Βελτιώνεται η ομοιομορφία και το επίπεδο άσκησης του επίσημου ελέγχου, έχει κατακτηθεί μεγάλη εμπειρία στον τομέα, ενώ σταθερές επιθεωρήσεις από όργανα της Ε.Ε και αύξηση αντίστοιχων τρίτων χωρών απαιτούν εγρήγορση .
- Στο επίπεδο των μη συμμορφώσεων καταγράφονται χαμηλά σταθεροποιητικές τάσεις, ενώ παράλληλα ζητήματα παραπλάνησης καταναλωτή, ελληνοποιήσεων απαιτούν ειδικότερες επιχειρησιακές δράσεις.
- Η μη εφαρμογή διαδικασιών audit συνολικά προς τις υπηρεσίες του τομέα στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων επίσημου ελέγχου έχει επιπτώσεις στην έγκαιρη διαπίστωση και επίλυση προβλημάτων.

Όσον αφορά στην ανταπόκριση των υπευθύνων των επιχειρήσεων:

- Έχει κατακτηθεί ένα καλό επίπεδο ανταπόκρισης και συνεργασίας των φορέων επιμέρους κλάδων(κρέας, γαλακτοκομικά, μέλι, αυγά) που βρίσκει απήχηση και στην πλειονότητα των επιχειρήσεων. Ζητήματα μη έγκαιρης αφομοίωσης εφαρμογής των απαιτήσεων ή μη συμμορφώσεων γενικής υγιεινής και λειτουργικών διαδικασιών χαρακτηρίζουν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

A2. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ο επίσημος έλεγχος στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων περιλαμβάνει μεγάλο εύρος επιχειρήσεων, παραγωγικών και μη οι οποίες εμπίπτουν στις διατάξεις του Καν. 852/2004. Αφορά πολλές κατηγορίες παραγωγικών εγκαταστάσεων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και απαιτήσεις αλλά και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αποθήκευσης, της μεταφοράς, της εστίασης και του εμπορίου.

Η οργάνωση του επίσημου ελέγχου δεν έχει διαφοροποιηθεί. Ο επίσημος έλεγχος υποστηρίζεται, σε περιφερειακό επίπεδο από τις Περιφερειακές Δ/νσεις του ΕΦΕΤ, τις Περιφερειακές υπηρεσίες των Καλλικρατικών Αρχών της χώρας και σε τοπικό επίπεδο καλύπτεται από 3 υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακριτές αρμοδιότητες. Στις ως άνω υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται όσες είναι επιφορτισμένες για τον έλεγχο κατά την εισαγωγή.

Ο επίσημος έλεγχος και στον τομέα αυτό στόχευσε στην υποστήριξη των προτεραιοτήτων του ΠΟΕΣΕ μέσα από την συνολική αναβάθμιση του συστήματος ελέγχων. Επιδίωξη των αρχών είναι οι έλεγχοι να διενεργούνται αναλογικά σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, διανομής και διάθεσης στον τελικό καταναλωτή και η συχνότητά τους να καθορίζεται με βάση την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων ως προς την επικινδυνότητα.

Στο στάδιο της εισαγωγής και κατά την ενδοκοινοτική διακίνηση, οι έλεγχοι είναι στην πλειοψηφία τους τακτικοί και προγραμματίζονται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τις αναγγελίες των φορτίων. Διενεργούνται επιτόπιοι έλεγχοι, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται δειγματοληψία και εργαστηριακή ανάλυση βάση του προγραμματισμού από την ΚΑΑ λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική και Ενωσιακή νομοθεσία.

Τομείς οι οποίοι επιδέχονται περαιτέρω βελτίωση είναι:

- Η σοβαρή έλλειψη ή ανισοκατανομή προσωπικού
- Η εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη του κόστους των επισήμων ελέγχων
- Η ομοιομορφία άσκησης του επισήμου ελέγχου
- Η μη εφαρμογή διαδικασιών audit στις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ελέγχου.

2.1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

1 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο επιχειρήσεων

Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 66.652 έλεγχοι σε 58.654 επιχειρήσεις. Οι επιθεωρήσεις αυτές, αναγόμενες σε σύνολο 287.414 επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ανά την επικράτεια, καλύπτουν το 20,4% των υφιστάμενων επιχειρήσεων.

Ο προσανατολισμός των επιθεωρήσεων όσον αφορά την κατανομή των ελέγχων ανά κατηγορία επιχείρησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 1 και στην Εικόνα 1, ήτοι:

- 43,5 % σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- 30,1 % αντιστοιχεί στο λιανικό εμπόριο
- 12,8 % σε παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς
- 7,8 % σε διανομείς και μεταφορείς
- 5,7 % σε παρασκευαστές και συσκευαστές

Πίνακας 1: Επιτόπιοι έλεγχοι έτους 2018

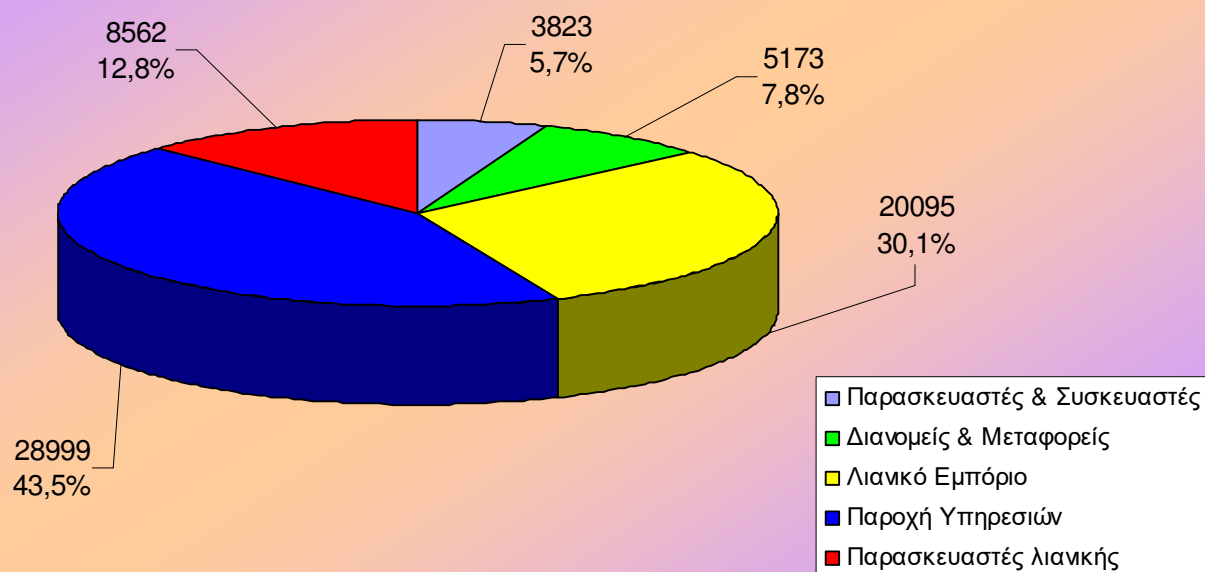
ΥΓΙΕΙΝΗ		Παρασκευαστές & Συσκευαστές	Διανομείς & Μεταφορείς	Λιανικό Εμπόριο	Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών	Παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς	ΣΥΝΟΛΟ
	Αριθμός επιθεωρήσεων	3823	5173	20095	28999	8562	66652
	Αριθμός επιχειρήσεων με μη συμμορφώσεις	284	96	1252	2095	901	4628
Μη Συμμορφώσεις							
	Μη Εφαρμογή Συστήματος Αυτοελέγχου (HACCP)	55	8	109	322	106	600
	Γενική Υγιεινή	187	34	644	1511	615	2991
	Μη Ασφαλή Τρόφιμα		25	82	66	43	216
	Επισήμανση & Παρουσίαση	43	12	139	206	46	446
	Νοθεία	7	7	29	20	8	71
	Άλλες	45	23	314	408	284	1074
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΩΝ	337	109	1317	2533	1102	5398

Αποτελέσματα Επίσημων Ελέγχων 2018

Σύνολο επιχειρήσεων: 287414

Συνολικός αριθμός ελέγχων: 66652

Εικόνα 3: Αποτελέσματα επίσημων ελέγχων 2018

Τα στοιχεία του 2018 δείχνουν ότι υπάρχει συνεχής μείωση των τελευταίων ετών του αριθμού των ελέγχων (4981 έλεγχοι κατά απόλυτο αριθμό σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Αυτό αποδίδεται στη σημαντική μείωση ανθρώπινων πόρων των Αρμοδίων Αρχών σε περιφερειακό επίπεδο και στην αδυναμία ανταπόκρισής των σε όλες τις αρμοδιότητες με τις οποίες είναι επιφορτισμένες. Η κατανομή των ελέγχων στα διάφορα είδη επιχειρήσεων είναι ανάλογη με αυτή των τελευταίων ετών. Διαπιστώνεται ελαφρά αύξηση του ποσοστού των ελέγχων στον τομέα της παροχής υπηρεσιών (μαζικής εστίασης) με αντίστοιχη μείωση στον τομέα του λιανικού εμπορίου. Το ποσοστό των ελέγχων στους τομείς των παρασκευαστών-συσκευαστών, διανομένων-μεταφορέων και παρασκευαστών που πωλούν λιανικώς, παρέμεινε σταθερό.

Η στόχευση των επιθεωρήσεων αφορούσε

- τη βελτίωση των κανόνων υγιεινής,
- τη βελτίωση εφαρμογής των συστημάτων αυτοελέγχου HACCP και ιχνηλασιμότητας, καθώς και στην αφομοίωση των αρχών ευελιξίας του HACCP σε επιχειρήσεις διάθεσης τροφίμων
- τη συμμόρφωση με τους κανόνες περί επισήμανσης και παρουσίασης των τροφίμων
- την αντιμετώπιση φαινομένων παραπλάνησης καταναλωτή, ελληνοποιήσεων και απάτης με τη συνέχιση των δράσεων στον τομέα του ελαιολάδου, ελιών, κ.α.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκε η διαχείριση 1.138 αναφορών μέσα από ένα αξιόπιστο και ολοκληρωμένο σύστημα διερεύνησης. Οι περισσότερες από αυτές

αφορούσαν τρόφιμα και λιγότερο επιχειρήσεις τροφίμων. Το περιεχόμενο των αναφορών ενδεικτικά σχετιζόταν με:

- Τρόφιμα μη ασφαλή
- Ύπαρξη ξένων σωμάτων
- Μη ορθή επισήμανση τροφίμων
- Επιχειρήσεις που δεν τηρούν τους κανόνες υγιεινής
- Εκδήλωση διαταραχών μετά από κατανάλωση τροφίμων
- Τρόφιμα με περασμένη ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας

2 Επίσημοι έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων. Δειγματοληψία και Ανάλυση

Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 939 έλεγχοι σε επίπεδο εργαστηριακών αναλύσεων τροφίμων (862), και υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα (77). Τα είδη τροφίμων και οι κίνδυνοι για τους οποίους ελέγχθηκαν καθορίστηκαν με τη διαδικασία της ανάλυσης επικινδυνότητας από τις ομάδες εργασίας των εξειδικευμένων επιστημόνων των αρμοδίων αρχών οι οποίες οργανώθηκαν και συνεδρίασαν με την ενεργό συμμετοχή και καθοδήγηση του ΕΦΕΤ.

Διεξήχθησαν 16 Προγράμματα Επίσημου ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων για τους κυριότερους μικροβιολογικούς (*salmonella*) και χημικούς (πρόσθετα, βαρέα μέταλλα, διοξίνες και PCBs, πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες, μυκοτοξίνες, νιτρικά ιόντα, φυτοπροστατευτικές ουσίες, αλλεργιογόνα, ιοντίζουσα ακτινοβολία, υδροξυανθρακένια) κινδύνους, γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, μετανάστευσης χημικών ουσιών από υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα καθώς και ελέγχου ποιοτικών χαρακτηριστικών (ελαιόλαδο).

Στον Πίνακα 2 αναφέρονται τα Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου της Ασφάλειας και Ποιότητας των Τροφίμων που υλοποιήθηκαν από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Διευθύνσεις των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας.

Πίνακας 2: Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου 2018

α/α	Προγράμματα Επίσημου Ελέγχου Ασφάλειας & Ποιότητας Τροφίμων
1	Έλεγχος για παρουσία <i>Salmonella</i> spp. σε σουσάμι και ξηρούς καρπούς
2	Έλεγχος εμφιαλωμένων νερών και συσκευασμένου πάγου
3	Έλεγχος για παρουσία/χρήση προσθέτων ουσιών
4	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των διοξινών & PCBs
5	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων βαρέων μετάλλων και άλλων στοιχείων
6	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων
7	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των μυκοτοξινών
8	Έλεγχος για την παρακολούθηση των επιπέδων των νιτρικών ιόντων σε σπανάκι
9	Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε μεταποιημένα τρόφιμα μη

	ζωικής προέλευσης
10	Έλεγχος για την παρουσία αλλεργιογόνων ουσιών στα τρόφιμα
11	Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία
12	Έλεγχος για την παρουσία γενετικά τροποποιημένων τροφίμων
13	Έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου
14	Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα
15	Έλεγχος επιπέδων ακρυλαμιδίου
16	Έλεγχος επιπέδων υδροξυανθρακενίων

2.2. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

1. Συνολική συμμόρφωση

i) Συνολική συμμόρφωση των επιχειρήσεων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμμόρφωση των επιχειρήσεων ως προς τις βασικές παραμέτρους της νομοθεσίας κυμάνθηκε σε ποσοστό 92,1% καθότι διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 4.628 επιχειρήσεις σε σύνολο 58.654 που ελέγχθηκαν.

ii) Συνολική συμμόρφωση σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, στην εσωτερική αγορά, η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τις παραμέτρους της νομοθεσίας (κινδύνους και παραμέτρους ποιότητας) που ελέγχθηκαν μέσω εργαστηριακών δοκιμών ήταν 94,4%. Η συνολική συμμόρφωση των Υλικών και Αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα που εξετάστηκαν ανέρχεται σε 96,1%.

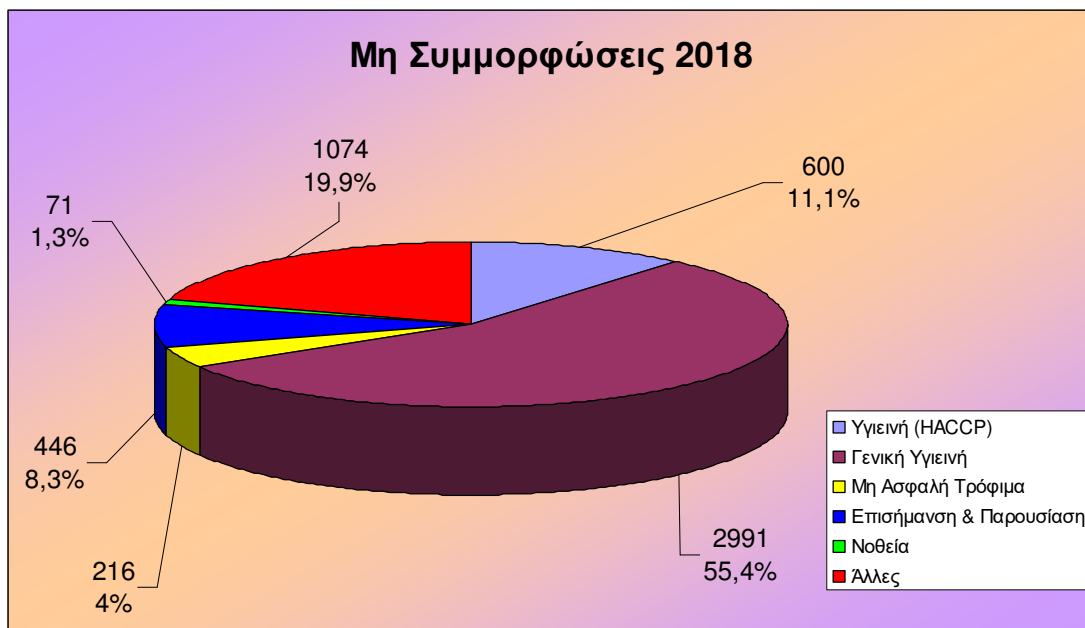
2. Ανάλυση μη συμμορφώσεων

i). Ανάλυση των μη συμμορφώσεων στις επιχειρήσεις

Από την αξιολόγηση των συνολικών αποτελεσμάτων που αναφέρονται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 1 κατεγράφησαν 5.398 μη συμμορφώσεις (Εικόνα 2).

Η κατανομή των μη συμμορφώσεων με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής:

Γενική Υγιεινή:	2991	ήτοι ποσοστό	55,4%
Άλλες:	1074	ήτοι ποσοστό	19,9%
Υγιεινή (HACCP):	600	ήτοι ποσοστό	11,1%
Επισήμανση και Παρουσίαση:	446	ήτοι ποσοστό	8,3 %
Μη ασφαλή τρόφιμα:	216	ήτοι ποσοστό	4,0%
Νοθεία:	71	ήτοι ποσοστό	1,3%

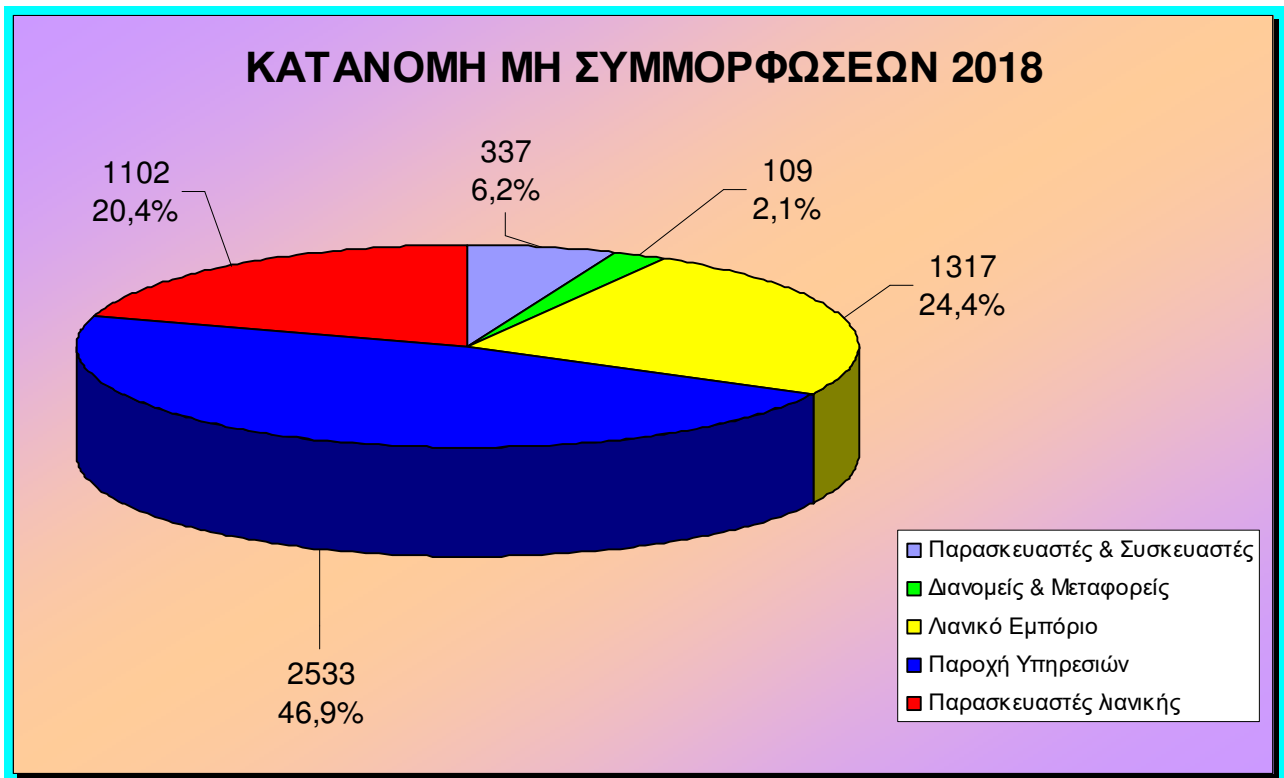

Εικόνα 4: Ανάλυση μη συμμορφώσεων κατά τον έλεγχο των επιχειρήσεων

Αρχικά, διαπιστώνεται αύξηση των μη συμμορφούμενων επιχειρήσεων, καθώς και του αριθμού των μη συμμορφώσεων. Τα ζητήματα γενικής υγιεινής κυριαρχούν και αποτελούν την πλειοψηφία των μη συμμορφώσεων, στην εφαρμογή του HACCP υπάρχει μείωση ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες μη συμμορφώσεων παραμένουν στα ίδια επίπεδα με την προηγούμενη χρονιά.

Η κατανομή των μη συμμορφώσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων και με φθίνουσα ταξινόμηση έχει ως εξής (Εικόνα 3):

Παροχή υπηρεσιών:	με ποσοστό 46,9%
Λιανικό εμπόριο:	με ποσοστό 24,4%
Παρασκευαστές που πωλούν λιανικώς:	με ποσοστό 20,4%
Παρασκευαστές - συσκευαστές:	με ποσοστό 6,2%
Διανομείς - μεταφορείς:	με ποσοστό 2,1%

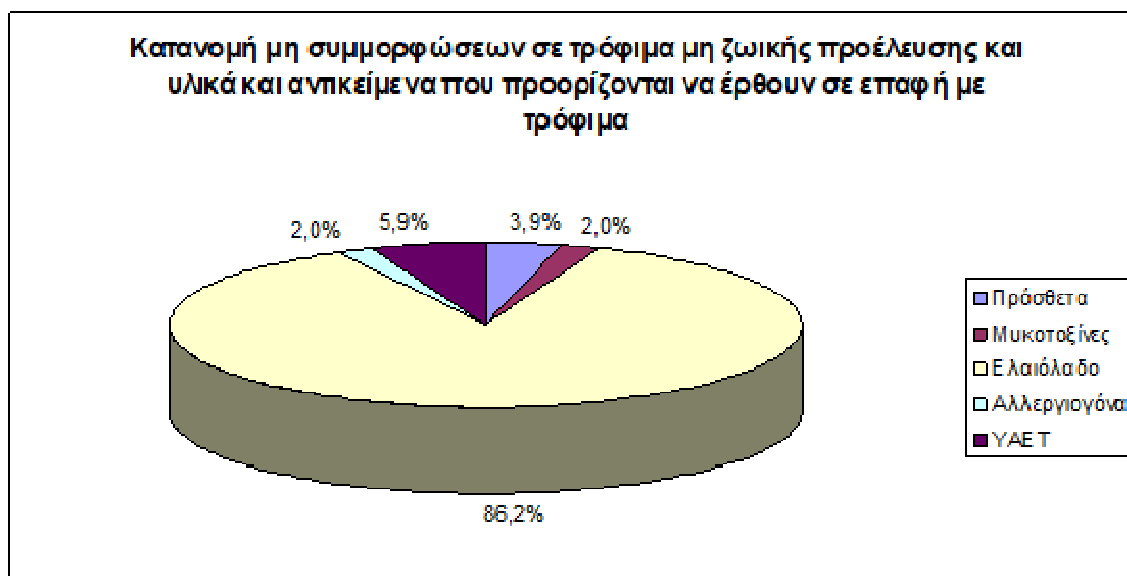
Εικόνα 5: Κατανομή μη συμμορφώσεων ανά είδος επιχείρησης τροφίμων

Παρατηρείται αύξηση των μη συμμορφώσεων στους κλάδους της μαζικής εστίασης και του λιανικού εμπορίου, συνοδευόμενη με σημαντική μείωση στον κλάδο των διανομών-μεταφορών και μικρότερη σε αυτόν των παρασκευαστών-συσκευαστών.

ii) Ανάλυση των μη συμμορφώσεων σε επίπεδο εργαστηριακών ελέγχων

Στην εσωτερική αγορά, η συνολική μη συμμόρφωση των τροφίμων ως προς τις παραμέτρους που ελέγχθηκαν ανέρχεται στο 5,6% του συνόλου των τροφίμων που εξετάστηκαν. Η συνολική μη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα που εξετάστηκαν ανέρχεται στο 3,9%.

Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε ποσοστό 86,2% παραμέτρους ποιότητας (ποιοτικά χαρακτηριστικά του ελαιολάδου) και κατά 13,8% θέματα ασφάλειας και αναλύονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Εικόνα 6: Κατανομή μη συμμορφώσεων σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης και ΥΑΕΤ

Υπέρβαση ορθής χρήσης Προσθέτων:	3,9%
Υπέρβαση μέγιστων επιτρεπτών επιπέδων Μυκοτοξινών:	2.0%
Μη συμμόρφωση ποιοτικών χαρακτηριστικών με τη δηλούμενη κατηγορία ελαιολάδου:	86,2%
Έλλειψη επισήμανσης αλλεργιογόνου ουσίας:	2,0%
Μετανάστευση ουσιών από υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα:	5,9%

2.3 ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

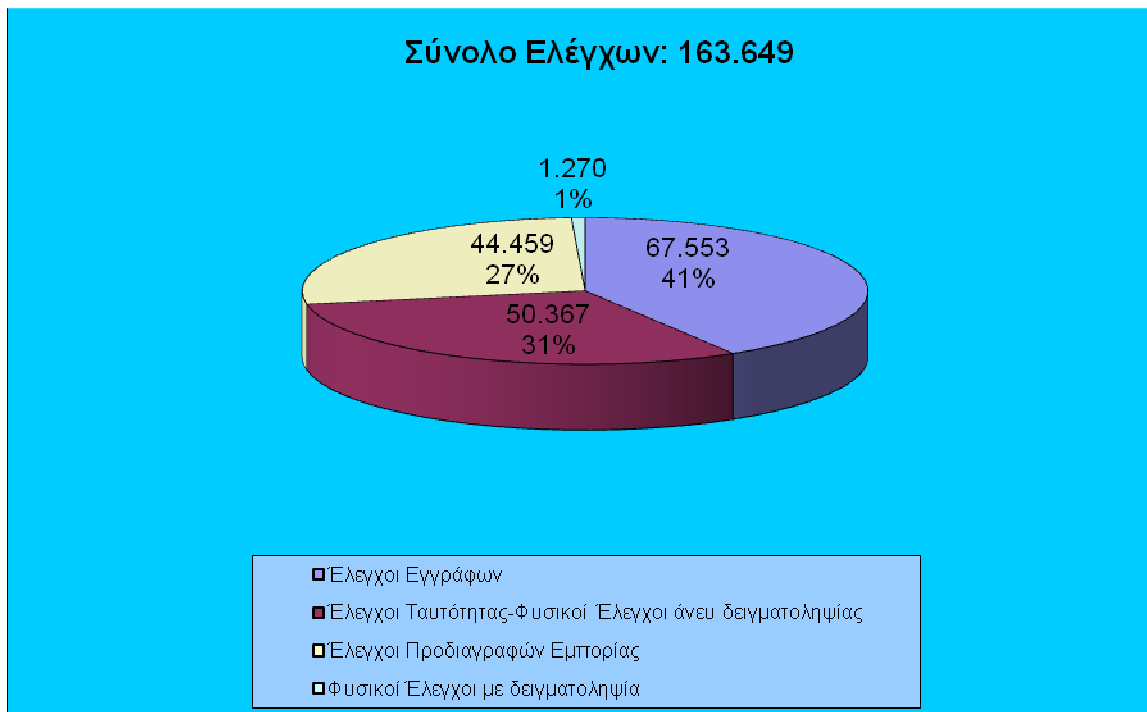
1. Επίσημοι Έλεγχοι Συνολικά

Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά **163.649** έλεγχοι (αφορά το άθροισμα όλων των ειδών ελέγχου) σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες, παραλαβής από κράτη-μέλη της Ε.Ε. (αφορά μόνο νωπά οπωροκηπευτικά, πατάτες και μπανάνες), εξαγωγής προς τρίτες χώρες (αφορά μόνο μεταποιημένα προϊόντα με εθνικές προδιαγραφές εμπορίας) και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε. (αφορά μόνο νωπά οπωροκηπευτικά, πατάτες και μπανάνες), που αφορούσαν έλεγχο για Υγιεινή & Ασφάλεια (έλεγχοι εγγράφων, ταυτότητας και φυσικοί έλεγχοι με ή άνευ δειγματοληψίας) και έλεγχο Προδιαγραφών Εμπορίας. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε **322.411** αναγγελθέντα φορτία για όλα τα προαναφερόμενα στάδια διακίνησης.

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε **67.553** φορτία (**41,28 %** επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης, έλαβαν χώρα **50.367** έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (**30.78 %** επί του συνόλου των ελέγχων), **1270** φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία

για εργαστηριακό έλεγχο στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (0,78 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 44.459 έλεγχοι εθνικών και ενωσιακών προδιαγραφών εμπορίας (27,17 % επί του συνόλου των ελέγχων) (βλ. Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Σύνολο Ελέγχων - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2018

Από τα αναλυτικά στοιχεία των επίσημων ελέγχων, τα οποία παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους, προκύπτει ότι οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν στα τρόφιμα φυτικής προέλευσης κατά το έτος 2018 σε γενικό πλαίσιο κατέδειξαν το πρόβλημα που είχε επισημανθεί σε προηγούμενα έτη σχετικά με τους κινδύνους από Αφλατοξίνες (κυρίως σε ξηρούς καρπούς) και Σαλμονέλας σε σουσάμι καταγωγής διαφόρων Αφρικανικών χωρών.

Οι έλεγχοι ως προς τους υπόλοιπους κινδύνους ήταν ικανοποιητικοί (συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων για προδιαγραφές εμπορίας) με ελάχιστες μη συμμορφώσεις για όλα τα στάδια διακίνησης.

2. Επίσημοι Έλεγχοι—Ανάλυση

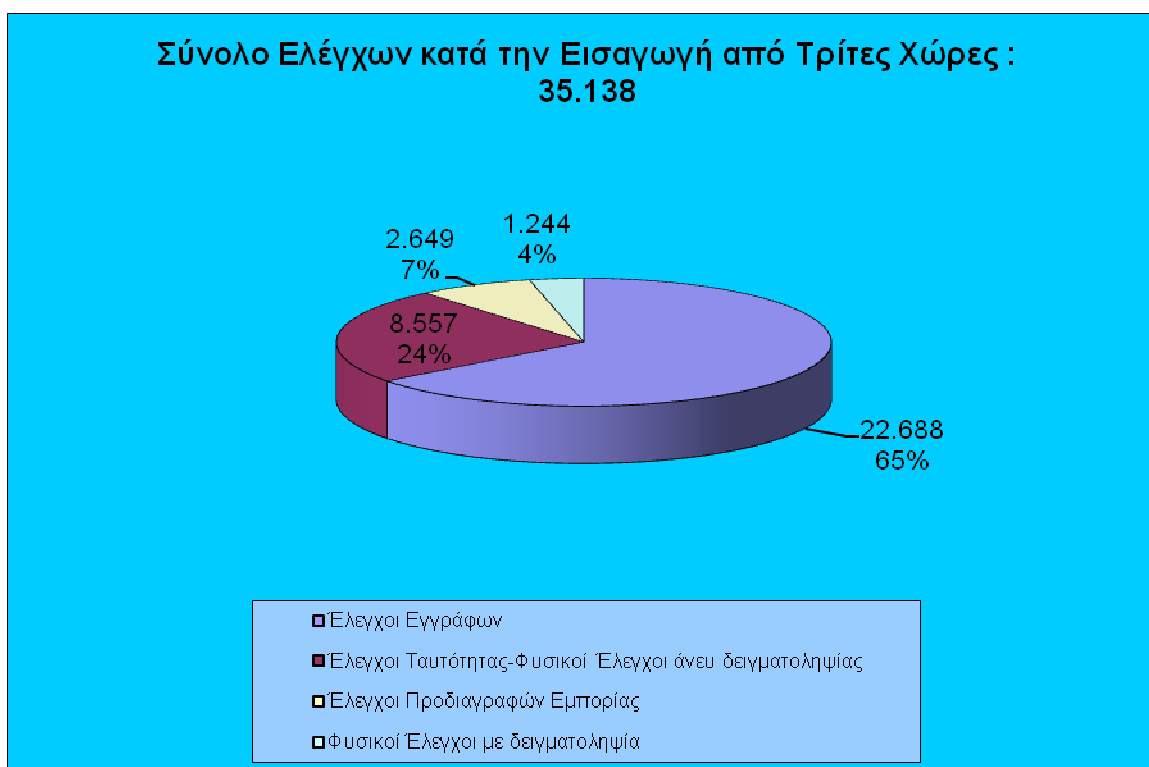
2.1 Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες

Στο στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 35.138 έλεγχοι (αφορά το άθροισμα όλων των ειδών ελέγχου) και ειδικότερα 19.580 έλεγχοι για υγιεινή & ασφάλεια σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης, αλλά και 15.558 έλεγχοι για προδιαγραφές εμπορίας σε νωπά οπωροκηπευτικά, μπανάνες και πατάτες. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 22.688 φορτίων που αναγγέλθηκαν προς εισαγωγή από τρίτες χώρες.

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα στο 100% επί του συνόλου των φορτίων προς εισαγωγή, ήτοι σε **22.688** φορτία (**64,57 %** επί του συνόλου των ελέγχων κατά την εισαγωγή). Επίσης, έλαβαν χώρα **8.557** έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (**24,35 %** επί του συνόλου των ελέγχων κατά την εισαγωγή), **1.244** φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (**3,54 %** επί του συνόλου των ελέγχων κατά την εισαγωγή) και **2.649** έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας σε νωπά οπωροκηπευτικά, μπανάνες και πατάτες (**7,54 %** επί του συνόλου των ελέγχων κατά την εισαγωγή) (βλ. Σχήμα 2).

Σχήμα 2. Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2018

Για τις ανάγκες της παρούσης έκθεσης, τα προϊόντα κατά το στάδιο της εισαγωγής, κατηγοριοποιήθηκαν ως κάτωθι:

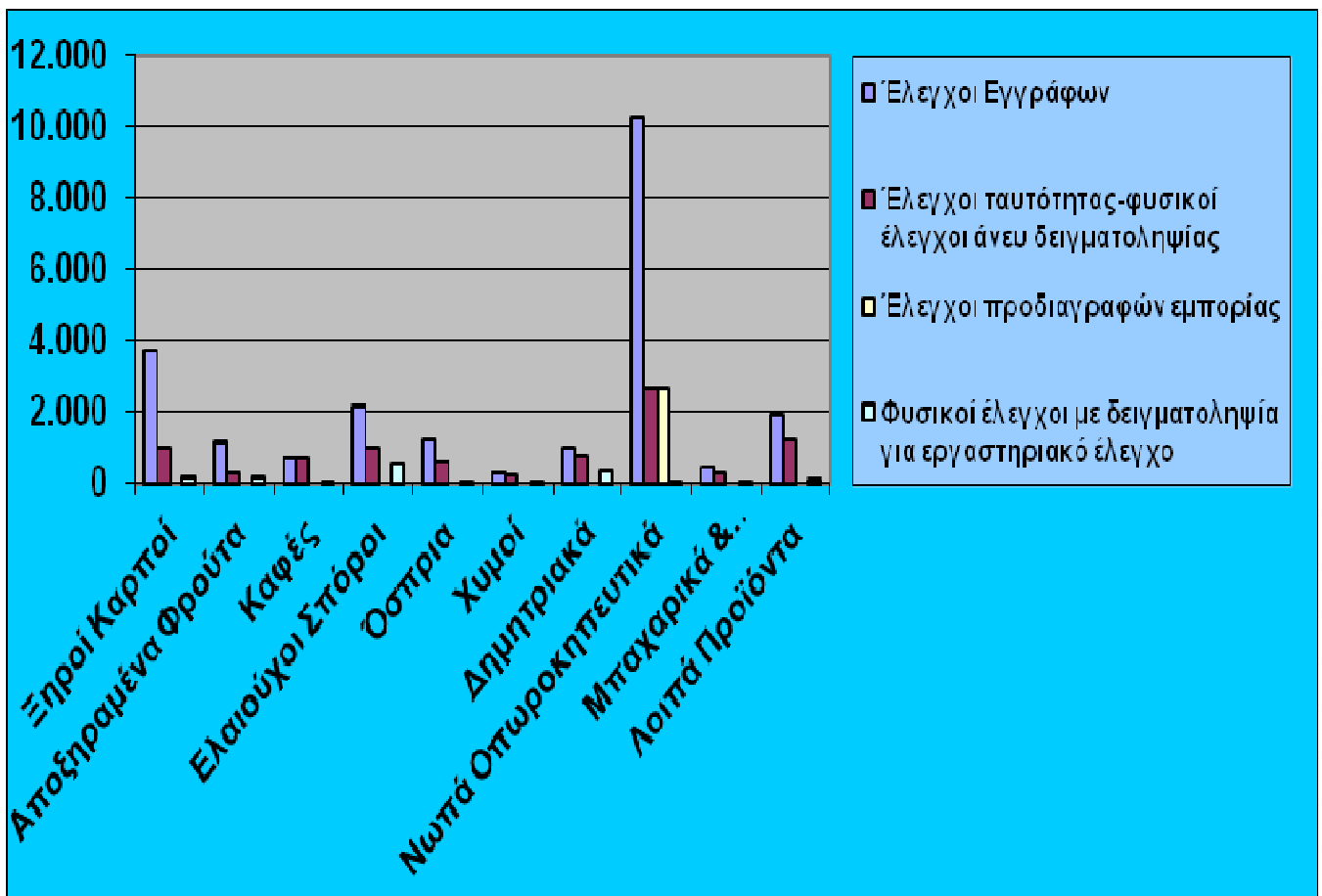
- Ξηροί Καρποί (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Αποξηραμένα Φρούτα
- Καφές
- Ελαιούχοι Σπόροι
- Όσπρια (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Χυμοί

- Δημητριακά (πρωτογενή και μεταποιημένα προϊόντα)
- Νωπά Οπωροκηπευτικά (συμπεριλαμβάνονται νωπά Αρωματικά Φυτά)
- Μπαχαρικά & Αποξηραμένα Αρωματικά Φυτά
- Λοιπά προϊόντα (όλα τα υπόλοιπα προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται σε κάποια από τις προηγούμενες κατηγορίες)

Αντιστοίχως, οι φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τον κίνδυνο ως κάτωθι:

- Μυκοτοξίνες
- Βαρέα Μέταλλα
- Ανθεκτικοί Οργανικοί Ρύποι (POPs)
- Πολυκυκλικοί Αρωματικοί Υδρογονάνθρακες (PAHs)
- Πρόσθετα
- Ραδιενέργεια
- Μικροβιολογικοί Κίνδυνοι
- Γ.Τ.Ο.
- Διάφοροι άλλοι έλεγχοι (μη δυνάμενοι να τοποθετηθούν στις προαναφερόμενες κατηγορίες)

Οι **35.138** έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με την *Εικόνα 5*

Εικόνα 7: Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2018

Οι 1244 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται με βάση τον κίνδυνο (βλ. Σχήμα 3) ως εξής:

1. **ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 265 έλεγχοι (21,30 % επί του συνόλου των εργαστηριακών ελέγχων)** (Σε ξηρούς καρπούς, δημητριακά, αποξηραμένα φρούτα, ελαιούχους σπόρους, μπαχαρικά, καφέ και χυμούς)
  - Αφλατοξίνες: 193 έλεγχοι
  - Ωχρατοξίνη Α: 40 έλεγχοι
  - Φουμονισίνες Β1 + Β2: 3 έλεγχοι
  - Δεσοξυνιβαλενόνη: 11 έλεγχοι
  - Ζεαραλενόνη: 11 έλεγχοι
  - Πατουλίνη: 7 έλεγχοι
2. **ΒΑΡΕΑ ΜΕΤΑΛΛΑ: 37 έλεγχοι (2,97 %)** (Σε λοιπά προϊόντα, δημητριακά, όσπρια, χυμούς, ελαιούχους σπόρους και καφέ)
  - Μόλυβδος: 19 έλεγχοι
  - Κασσίτερος: 10 έλεγχοι
  - Κάδμιο: 7 έλεγχοι
  - Αρσενικό: 1 έλεγχος
3. **ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΚΟΙ ΡΥΠΤΟΙ (POPs): 9 έλεγχοι (0,72 %)** (Σε λοιπά προϊόντα)
  - Διοξίνες: 4 έλεγχοι
  - PCBs: 5 έλεγχοι
4. **ΠΟΛΥΚΥΚΛΙΚΟΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ (PAHs): 9 έλεγχοι (0,72 %)** (Σε λοιπά προϊόντα και αποξηραμένα φρούτα)
  - 3MCPD: 3 έλεγχοι
  - Πολυκυκλικοί Υδρογονάνθρακες: 6 έλεγχοι
5. **ΠΡΟΣΘΕΤΑ: 89 έλεγχοι (7,15 %)** (Σε αποξηραμένα φρούτα, λοιπά προϊόντα, μπαχαρικά και αποξηραμένα αρωματικά και σε νωπά σπυροκηπευτικά)
  - Διοξείδιο του θείου και θειώδη άλατα (SO₂): 72 έλεγχοι
  - Βενζοϊκό οξύ και βενζοϊκά άλατα (Ba): 7 έλεγχοι
  - Σορβικό οξύ και σορβικά άλατα (Sa): 7 έλεγχοι
  - Μορφολίνη/δισθειοαμινο/τριθειοαμινο: 1 έλεγχος
  - Χρωστικές Sudan: 2 έλεγχοι
6. **ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΕΙΑ: 123 έλεγχοι (9,89 %)** (Σε δημητριακά, ελαιούχους σπόρους, λοιπά προϊόντα, ξηρούς καρπούς και αποξηραμένα φρούτα)

7. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ: 562 έλεγχοι (45,18 %) (Σε ελαιούχους σπόρους, αποξηραμένα φρούτα, λοιπά προϊόντα και ξηρούς καρπούς)

- Ηπατίτιδα/Νοροϊοί: 16 έλεγχοι
- E.Coli: 3 έλεγχοι
- *Salmonella* spp.: 543 έλεγχοι

8. Γ.Τ.Ο. : 149 έλεγχοι (11,98 %) (Κυρίως σε δημητριακά και λοιπά προϊόντα)

9. ΔΙΑΦΕΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 1 έλεγχοι (0,08 %)

- Ερουκικό οξύ σε Κακάο & Προϊόντα τους

Σχήμα 3. Φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακή εξέταση κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες ανά είδος κινδύνου για το 2018

Στον πίνακα του παραρτήματος 1 καταγράφονται αναλυτικά τα είδη των ελέγχων και τα ευρήματά τους ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχων κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες.

2.2 Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο της παραλαβής από κράτη-μέλη της Ε.Ε.

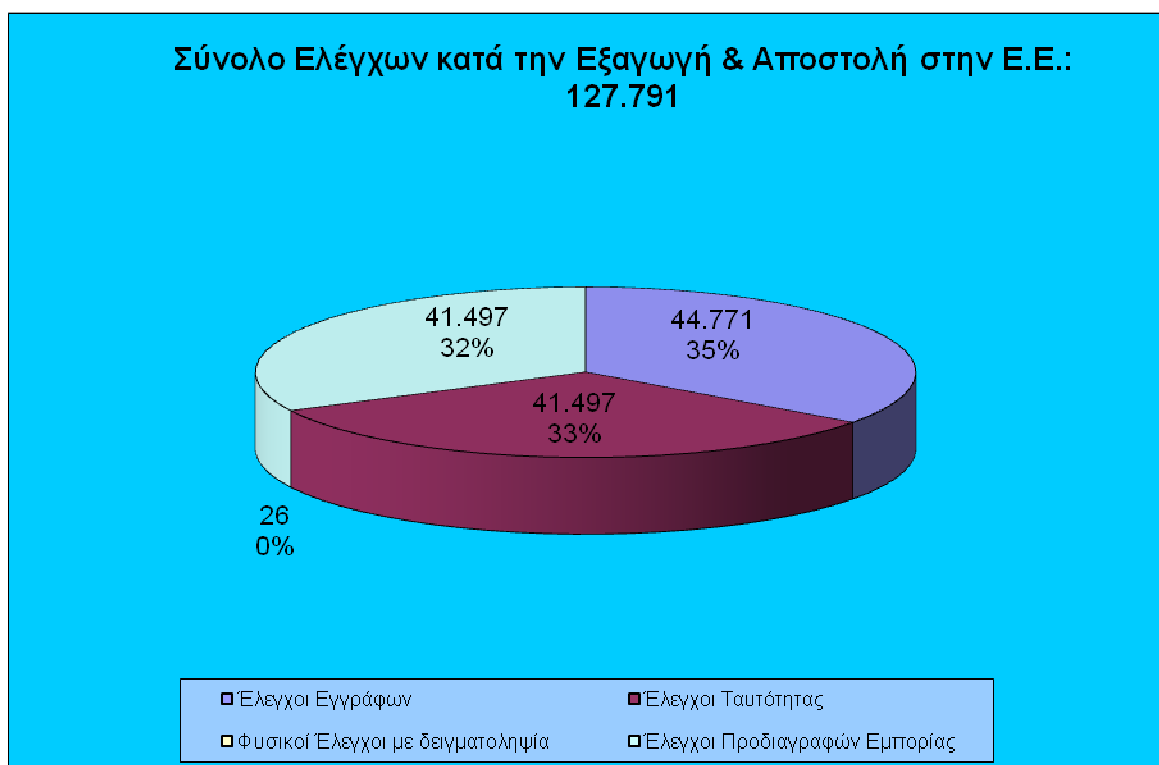
Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 939 έλεγχοι σε νωπά οπωροκηπευτικά, πατάτες και μπανάνες που παρελήφθησαν από κράτη-μέλη της Ε.Ε.. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 71.417 φορτίων που αναγγέλθηκαν προς παραλαβές από την Ε.Ε..

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 313 φορτία (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα, 313 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 313 έλεγχοι προδιαγραφών εμπορίας (33,33 % επί του συνόλου των ελέγχων).

2.3 Επίσημοι έλεγχοι στο στάδιο της εξαγωγής και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν συνολικά 127.791 έλεγχοι (αφορά το άθροισμα όλων των ειδών ελέγχου) σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης κατά το στάδιο της εξαγωγής σε τρίτες χώρες και αποστολής σε κράτη-μέλη της Ε.Ε. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν σε σύνολο 228.306 φορτίων που αναγγέλθηκαν προς αποστολές στην Ε.Ε. και εξαγωγές σε τρίτες χώρες.

Σχήμα 4. Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς κράτη-μέλη της Ε.Ε. - Αριθμητικά υποσύνολα και ποσοστά ανά είδος ελέγχου για το 2018

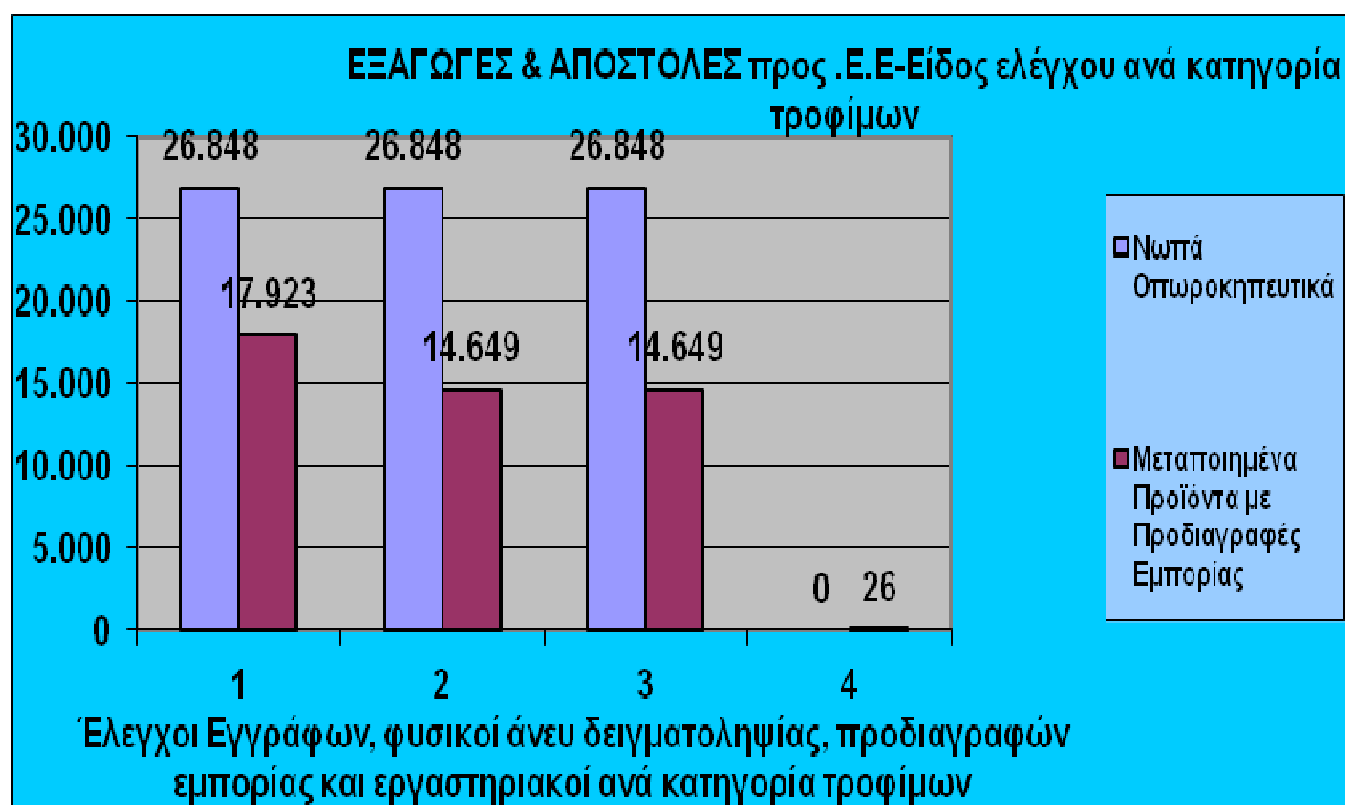

Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκαν 47.247 έλεγχοι σε μεταποιημένα προϊόντα για εθνικές προδιαγραφές εμπορίας αλλά και υγιεινή και ασφάλεια κατά το στάδιο της εξαγωγής σε τρίτες χώρες αλλά και 80.544 έλεγχοι για προδιαγραφές εμπορίας σε νωπά οπωροκηπευτικά, μπανάνες και πατάτες στα στάδια της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής σε κράτη-μέλη της Ε.Ε. (βλ. Σχήμα 4).

Αναλυτικότερα, έλεγχος εγγράφων έλαβε χώρα σε 44.791 φορτία (35,03 % επί του συνόλου των ελέγχων). Επίσης έλαβαν χώρα, 41.497 έλεγχοι ταυτότητας-φυσικοί έλεγχοι άνευ δειγματοληψίας (32,47 % επί του συνόλου των ελέγχων), 26 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο στο πλαίσιο της υγιεινής & ασφάλειας (0,02 % επί του συνόλου των ελέγχων) και 41.497 έλεγχοι εθνικών και ενωσιακών προδιαγραφών εμπορίας (32,47 % επί του συνόλου των ελέγχων) (βλ. Πίνακας 3).

Οι 127.791 έλεγχοι κατανέμονται ανά κατηγορία προϊόντων και είδος ελέγχου σύμφωνα με τον Πίνακα 3.

Πίνακας 3. Σύνολο Ελέγχων κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς την Ε.Ε. ανά κατηγορία τροφίμων και είδος ελέγχων για το 2018

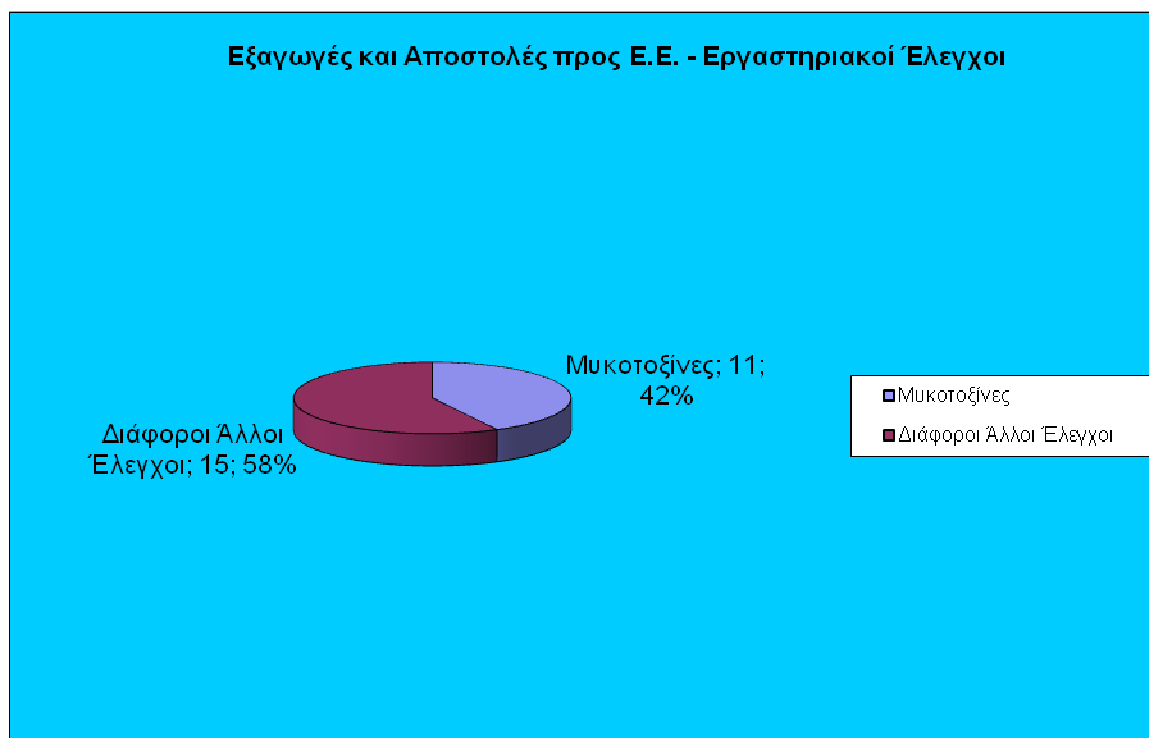
Οι 26 φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακό έλεγχο κατανέμονται με βάση τον κίνδυνο (βλ. σχήμα 5) ως εξής:

1. ΜΥΚΟΤΟΞΙΝΕΣ: 11 έλεγχοι (42,31 %)

- Ωχρατοξίνη Α: 11 έλεγχοι σε αποξηραμένες σταφίδες.

2. ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ: 15 έλεγχοι (57,69 %)

Σχήμα 5. Φυσικοί έλεγχοι με δειγματοληψία για εργαστηριακή εξέταση κατά το στάδιο της εξαγωγής προς τρίτες χώρες και αποστολής προς Ε.Ε. ανά είδος κινδύνου για το 2018

Ανάλυση των μη συμμορφώσεων των προϊόντων φυτικής προέλευσης σε όλα τα στάδια διακίνησης

Από τα δεδομένα των μόλις 167 μη συμμορφώσεων (που αφορούν μη ασφαλές και μη κανονικό προϊόν αθροιστικά) σε σχέση με το σύνολο των ελεγχθέντων φορτίων, παρατηρείται μια αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Παρόλα αυτά υπήρξαν σοβαρές εντοπισμένες πολλαπλές μη συμμορφώσεις (74 μη συμμορφώσεις για παρουσία Σαλμονέλας σε σουσάμι και 12 μη συμμορφώσεις για παρουσία αφλατοξινών σε φυστίκια) -οι κίνδυνοι των οποίων είχαν επισημανθεί σε σειρά εκθέσεων των προηγούμενων χρόνων-, ενώ τηρήθηκαν σε μεγάλο ποσοστό οι απαιτήσεις της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, επιτυγχάνοντας τις προτεραιότητες ελέγχου που οι στρατηγικοί στόχοι του ΠΟΕΣΕ είχαν θέσει.

Κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες παρατηρήθηκαν 103 (61,67 % επί των συνολικών μη συμμορφώσεων) μη συμμορφώσεις που αφορούσαν υγιεινή & ασφάλεια. Και οι 103 περιπτώσεις απορρίφθηκαν στα σύνορα και εκδόθηκαν σχετικά RASFF.

Κατά το στάδιο των εισαγωγών από τρίτες χώρες και παραλαβών από την Ε.Ε. νωπών οπωροκηπευτικών, μπανανών και πατατών παρατηρήθηκαν 29 μη συμμορφώσεις (17,35 % επί των μη συμμορφώσεων) που αφορούσαν προδιαγραφές εμπορίας. Οι έμποροι προέβησαν σε διορθωτικές ενέργειες (κυρίως επαναταξινόμησης και αλλαγής επισήμανσης και άρθηκαν όλες οι μη συμμορφώσεις).

Κατά το στάδιο των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και αποστολών από την Ε.Ε. νωπών οπωροκηπευτικών, μπανανών και πατατών παρατηρήθηκαν 35 μη συμμορφώσεις (20,95 % επί των μη συμμορφώσεων) που αφορούσαν προδιαγραφές εμπορίας. Οι έμποροι προέβησαν σε διορθωτικές ενέργειες (κυρίως επαναταξινόμησης και αλλαγής επισήμανσης και άρθηκαν όλες οι μη συμμορφώσεις).

Δεν παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις κατά το στάδιο των εξαγωγών προς τρίτες χώρες μεταποιημένων προϊόντων με εθνικές τεχνικές προδιαγραφές.

Επιπροσθέτως, κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες αποδείχθηκε η ανάγκη για υψηλό επίπεδο ελέγχων για Μυκοτοξίνες σε Μπαχαρικά & Αποξηραμένα Αρωματικά καθώς και σε ξηρούς καρπούς, όπως επίσης και για πρόσθετα (Θειώδης Ανυδρίτης & Άλατα του) στα αποξηραμένα φρούτα. Τέλος, καταδεικνύεται για ακόμα μια χρονιά η ανάγκη διατήρησης υψηλού επιπέδου ελέγχου για μικροβιολογικούς κινδύνους (κυρίως για Σαλμονέλα σε Ελαιούχους σπόρους/σουσάμι) (βλ. Πίνακα 2).

Στην εικόνα 1 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται η κατανομή του είδους των μη συμμορφώσεων ανά είδος κινδύνου για όλα τα στάδια διακίνησης.

Στην εικόνα 2 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται ο αριθμός των εκδοθέντων RASFF ανά είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης ή/και καταγωγής κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες.

Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος 1 καταγράφεται το σύνολο των μη συμμορφώσεων ανά κίνδυνο, είδος τροφίμου και χώρα προέλευσης ή/και καταγωγής για τις οποίες εκδόθηκε RASFF κατά το στάδιο της εισαγωγής από τρίτες χώρες.

Επιπλέον, από τις υπηρεσίες του Γενικού Χημείου του Κράτους έγιναν 4111 εργαστηριακοί έλεγχοι φορτίων της αρμοδιότητάς του, όπως φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Από τον έλεγχο των συνοδευτικών εγγράφων, της επισήμανσης και κατά περίπτωση τους εργαστηριακούς ελέγχους για τη συμμόρφωση του προϊόντος (χημική ανάλυση) μόνο 13 φορτία κρίθηκαν μη ασφαλή. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά ανά κατηγορία τροφίμων η κατανομή των εισαγομένων, ελεγχόμενων και μη ασφαλών φορτίων.

Πίνακας 4: Έλεγχοι στο στάδιο των εισαγωγών από το Γενικό Χημείο του Κράτους

Κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	Αριθμός ελεγχθέντων φορτίων*	Αριθμός μη συμμορφούμενων φορτίων**	Είδος Δείγματος***	Χώρα προέλευσης***	Ποσότητα* **	Εκτρεπόμενη Παράμετρος***
extr. κεφ. 15 (Λίπη και έλαια φυτικής προέλευσης)	141	0				
extr. κεφ. 17 (Ζάχαρα και ζαχαρώδη παρασκευάσματα)	166	0				
extr. κεφ. 18 (Παρασκευάσματα κακάο)	53	0				
extr. κεφ. 19 (Παρασκευάσματα δημητριακών και είδη ζαχαροπλαστικής)	1902	0				
extr. κεφ. 20 (Παρασκευάσματα λαχανικών και φρούτων)	1020	0				
extr.κεφ. 21 [Παρασκευάσματα διατροφής (σύνθετα τρόφιμα)]	479	10	Τρόφιμα φυτικής προέλευσης σε σκόνη	Κίνα	265 kg	Μη εγκεκριμένα νέα τρόφιμα
extr.κεφ. 22 (Ελεύθερα αλκοόλης ποτά)	83	0				

extr. κεφ. 29 (Οργανικά χημικά προϊόντα)	3	1	Μεθυλοσουλφονικό μεθάνιο (MSM)	Κίνα	350 kg	Μη εγκεκριμένο νέο τρόφιμο
extr.κεφ. 39 (Πλαστικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα)	75	0				
extr. κεφ. 44 (Αντικείμενα από ξύλο σε επαφή με τρόφιμα)	2	0				
extr.κεφ. 48 (Χαρτί και χαρτόνι σε επαφή με τρόφιμα)	16	0				
extr.κεφ. 69 (Κεραμικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα)	143	2	Πιάτο και δίσκος	Κίνα	648 τεμ	Μόλυβδος, χρωματική αλλοίωση
extr.κεφ. 70 (Υάλινα αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα)	27	0				
extr.κεφ. 72 (Μεταλλικά αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα - αλουμίνιο)	1	0				

*έλεγχος εγγράφων και ενδεχόμενος εργαστηριακός έλεγχος

**δε συμπεριλαμβάνονται θέματα μη συμμορφώσεων που επιδέχονται διόρθωση/θεραπεία/συμμόρφωση πριν τη διάθεση στην αγορά (π.χ. επισήμανση), εκτός των περιπτώσεων που αφορούν θέμα ασφάλειας

*** Μόνο για τα μη ασφαλή δείγματα τροφίμων ή τα δείγματα υλικών σε επαφή με τρόφιμα που σχετίζονται με θέματα ασφάλειας

2.3. ΣΧΕΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

1. Βιολογικοί Κίνδυνοι

1) Έλεγχος για την ανίχνευση *Salmonella* spp. σε α) σουσάμι και β) ξηρούς καρπούς

Σκοπός του ελέγχου ήταν η ανίχνευση της *Salmonella* spp. σε α) σουσάμι και β) επεξεργασμένους ξηρούς καρπούς, με απώτερο στόχο: α) τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια ασφάλειας όπως καθορίζονται στον Καν. (ΕΚ) 2073/2005, β) τον έμμεσο έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διασφάλισης της ασφάλειας και της ποιότητας, τα οποία εφαρμόζονται από τις παραγωγικές επιχειρήσεις και γ) την προστασία της υγείας των καταναλωτών

Στο σύνολο των 20 δειγμάτων (σπόροι σησαμιού, αμύγδαλα, κάσιους, φυστικόψιχα), που εξετάστηκαν δεν ανιχνεύθηκε ο μικροοργανισμός, επομένως υπήρξε συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

2. Χημικοί Κίνδυνοι

1. Έλεγχος στον τομέα των Προσθέτων και αρωματικών ουσιών

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος δράσεων στον τομέα των προσθέτων για το έτος 2018, σε συνέχεια των δράσεων των προηγούμενων ετών στον τομέα αυτό. Σκοπός του προγράμματος ήταν ο έλεγχος της συμμόρφωσης τροφίμων μη ζωικής προέλευσης, ως προς τις περιεχόμενες πρόσθετες ύλες δηλαδή έλεγχος ως προς την ορθή χρήση προσθέτων σε εγκεκριμένες κατηγορίες τροφίμων και έλεγχος συμμόρφωσης ως προς τα ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα προσθέτων τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των χρωστικών, με βάση τα ισχύοντα νομοθετικά όρια. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονταν έλεγχος ορθής επισήμανσης ως προς την κείμενη Νομοθεσία και ειδικότερα όσον αφορά στην ορθή αναγραφή περιεχόμενων προσθέτων/κατηγορίας προσθέτου, την ορθή επισήμανση για τη δήλωση παρουσίας θειωδών και τυχόν παραπλανητική επισήμανση που σχετίζεται με τη μεταφορά ενός προσθέτου στο τελικό προϊόν καθώς και, έλεγχος ορθής χρήσης ουσιών με αρωματικές ιδιότητες με περιορισμούς στη μέγιστη περιεκτικότητά τους.

Ο αριθμός των δειγμάτων που ελέγχθηκαν συνολικά ήταν 129, από τα οποία βρέθηκαν 2 δείγματα μη συμμορφούμενα με τη νομοθεσία. Οι μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε υπέρβαση των επιπέδων της κουμαρίνης σε εκλεκτά αρτοσκευάσματα.

Στον Πίνακα 5 παρατίθενται τα είδη των τροφίμων που ελέχθησαν και το είδος του προσθέτου/προσθέτων για τα οποία εξετάστηκαν.

Πίνακας 5: Είδη τροφίμων και παράμετροι που εξετάστηκαν κατά τον εργαστηριακό έλεγχο

α/α	Είδος τροφίμου	Παράμετροι εξέτασης
1	Οπωροκηπευτικά σε ξύδι, άλμη ή λάδι (εκτός από τις ελιές), από χύμα διάθεση ή τρίτες χώρες (Κατηγορία 4.2.2 Καν. 1333/2008)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
2	Νωπές (υπό ψύξη) κομμένες πατάτες και κατεψυγμένες πατάτες που προορίζονται για τη μαζική εστίαση (Κατηγορία 4.1.2 & 4.1.3 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Θειώδη
3	Αποξηραμένα φρούτα (βερίκοκα, ροδάκινα, σταφύλια, σταφίδες, δαμάσκηνα, σύκα), Αποξηραμένη λιαστή τομάτα, (χύδην, κατά προτίμηση από τρίτες χώρες) (Κατηγορία 4.2.1 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά, Θειώδη
4	Γλυκά κουταλιού (τοπικά προϊόντα) (Κατηγορία 4.2.4.1 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
5	Βανίλιες (έγχρωμες)	Χρωστικές (στην κρίση του εργαστηρίου)
6	Ζαχαρωμένα, κρυσταλλωμένα φρούτα (ανανάς, παπάγια) (Κατηγορία 5.2 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά, Βενζοϊκά, Θειώδη
7	Δημητριακά προγεύματος (Κατηγορία 6.3 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Κουμαρίνη
8	Εκλεκτά αρτοσκευάσματα με κανέλλα ή/και μαχλέπι (μουστοκούλουρα, νηστισιμα κέικ, τσουρέκια) Κατηγορία 7.2 Καν. 1333/2008/ΕΚ	Κουμαρίνη, σορβικά
9	Πρώτες ύλες οι οποίες χρησιμοποιούνται στην Παρασκευή γρανιτών σε μηχανές που βρίσκονται στη μαζική εστίαση ή σε αυτόματους πωλητές. Παγωτό γρανίτα - γρανίτα φρούτου - σορμπέ (άρθρο 137 ΚΤΠ) (Κατηγορία 3 Καν. 1333/2008/ΕΚ)	Σορβικά, Βενζοϊκά (μόνο στις πρώτες ύλες για μηχανές που χρησιμοποιούνται στη μαζική εστίαση ή αυτόματους πωλητές), Χρωστικές
10	Χρωστικές που πωλούνται ως βαφές αυγών (Ομάδα II & III, Μέρος Γ, Καν. 1333/2008)	Χρωστικές

2. Έλεγχος των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με τρόφιμα

Ο έλεγχος αφορούσε στη συμμόρφωση των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα (ΥΑΕΤ), που παράγονται και διακινούνται στην ελληνική αγορά, με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Οι προτεραιότητες του ελέγχου στα ΥΑΕΤ για το έτος 2018 ήταν ο έλεγχος συμμόρφωσης των πλαστικών, κεραμικών και μεταλλικών υλικών.

Ο έλεγχος στα πλαστικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στις κάτωθι παραμέτρους:

- Ολική μετανάστευση
- Ειδική μετανάστευση βενζοφαινόνης, DEHP, DBP
- Ειδική μετανάστευση φορμαλδεΐδης & μελαμίνης
- Ειδική μετανάστευση Πρωτοταγών Αρωματικών Αμινών
- Ειδική μετανάστευση Δισαφινόλης Α
- Μετανάστευση μετάλλων

Ο έλεγχος στα κεραμικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στον προσδιορισμό απελευθέρωσης

- Μόλυβδου (Pb)
- Καδμίου (Cd)

Ο έλεγχος σε μεταλλικά υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα επικεντρώθηκε στον προσδιορισμό της περιεκτικότητάς τους σε βαρέα μέταλλα.

Από τα 78 δείγματα που εξεταστήκαν, βρέθηκαν τρία (3) μη συμμορφούμενα με την κείμενη νομοθεσία. Τα μη συμμορφούμενα δείγματα αφορούσαν σε μετανάστευση ουσιών από πλαστικά υλικά.

Κατά την υλοποίηση του προγράμματος επίσημου ελέγχου των υλικών και αντικειμένων που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα διαπιστώθηκε μικρή μη συμμόρφωση ως προς την κείμενη νομοθεσία, σε επίπεδα παρόμοια με τα προηγούμενα έτη.

3. Έλεγχος για την παρουσία ουσιών που επιμολύνουν τα τρόφιμα

α) Μέταλλα και άλλα στοιχεία

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006, όσον αφορά στα επίπεδα του μολύβδου, του καδμίου, του υδραργύρου, του ανόργανου κασσιτέρου, του ανόργανου και ολικού αρσενικού και του νικελίου σε ορισμένα είδη τροφίμων, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία της υγείας των καταναλωτών.

Συνολικά έγιναν 50 έλεγχοι σε α) κονσέρβες φρούτων και λαχανικών (6 δείγματα για κάδμιο και ανόργανο κασσίτερο), β) κονσερβοποιημένο γλυκό καλαμπόκι (6 δείγματα για μόλυβδο, κάδμιο, ανόργανο κασσίτερο, ολικό αρσενικό και νικέλιο), γ) μαγειρικό αλάτι (5 δείγματα σε διερευνητικό επίπεδο για υδράργυρο), δ) ρύζι (12 δείγματα για μόλυβδο, κάδμιο και αρσενικό ανόργανο και ολικό), ε) σοκολάτες και σκόνη κακάο (5 δείγματα σε διερευνητικό επίπεδο για κάδμιο, ολικό αρσενικό και νικέλιο), παιδικές τροφές (3 δείγματα για μόλυβδο, κάδμιο, υδράργυρο, αρσενικό και νικέλιο) και, στ) χυμοί φρούτων (4 δείγματα για μόλυβδο και νικέλιο). Δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

β) Πολυκυκλικοί Αρωματικοί Υδρογονάνθρακες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΠΑΥς) σε εξαιρετικά παρθένα ελαιόλαδα, πυρηνέλαια, κακάο και προϊόντα του, άλλα φυτικά έλαια, αποξηραμένα βότανα και μπαχαρικά

Συνολικά έγιναν 24 έλεγχοι (5 αποξηραμένα βότανα και μπαχαρικά, 5 εξαιρετικά παρθένα ελαιόλαδα, 8 φοινικέλαια/φοινικοπυρηνέλαια, 5 κακάο και προϊόντα του και 1 παπάγια). Δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

γ) Μυκοτοξίνες

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 όσον αφορά στα επίπεδα των μυκοτοξινών σε ορισμένα είδη τροφίμων. Ο έλεγχος αφορούσε στα παρακάτω είδη μυκοτοξινών:

- Την Αφλατοξίνη Β1, και το άθροισμα των Αφλατοξινών Β1, Β2, G1 και G2 σε διάφορα τρόφιμα (ξηρούς καρπούς, αποξηραμένα φρούτα, μπαχαρικά, προϊόντα καλαμποκιού, ρύζι και προϊόντα του, προϊόντα δημητριακών και παιδικές τροφές με βάση το καλαμπόκι)

- την Ωχρατοξίνη Α (ΟΤΑ) σε διάφορα τρόφιμα (προϊόντα δημητριακών, ρύζι, σταφίδες, μπαχαρικά, καφέ (φρυγμένο και στιγμιαίο) και προϊόντα καλαμποκιού,

- τη Δεσοξυνιβαλενόλη (DON) και τη Ζεαραλενόνη (ΖΕΑ) σε προϊόντα δημητριακών και προϊόντα καλαμποκιού,

- τις Φουμονισίνες Β1 και Β2 σε διάφορα προϊόντα καλαμποκιού και παιδικές τροφές με βάση τα δημητριακά.

- την Πατουλίνη σε χυμούς μήλου.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 31 έλεγχοι. Διαπιστώθηκε μία (1) μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία που αφορούσε σε ανίχνευση Αφλατοξίνης Β1 σε φυστίκια σε συγκέντρωση μεγαλύτερη των μέγιστων επιτρεπομένων ορίων της νομοθεσίας.

δ) Νιτρικά σε λαχανικά (σπανάκι)

Σκοπός του ελέγχου είναι η διαπίστωση συμμόρφωσης με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006, ως ισχύει, όσον αφορά στα επίπεδα των νιτρικών ιόντων σε νωπά, διατηρημένα ή κατεψυγμένα λαχανικά, ώστε να εξασφαλίζεται σε υψηλό επίπεδο η προστασία των καταναλωτών.

Υλοποιήθηκαν 8 έλεγχοι σε κατεψυγμένο σπανάκι και υπήρξε πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

3. Διενέργεια ελέγχων στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Επισήμου Ελέγχου Τροφίμων έτους 2018 με τίτλο «Επίσημος έλεγχος για την παρακολούθηση της ποιότητας του ελαιολάδου»

Σκοπός του ελέγχου ήταν η παρακολούθηση των χαρακτηριστικών ποιότητας του ελαιολάδου που διακινούνται στη χώρα μας. Στο πλαίσιο αυτό ελέγχθηκε αν τα ελαιόλαδα φέρουν ορθή επισήμανση όσον αφορά τη δηλούμενη κατηγορία και αν είναι νοθευμένα με χαμηλότερης αξίας έλαια σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Τροφίμων άρθρα 11, 71, 72 και των κανονισμών 2568/91/ΕΟΚ και 29/2012/ΕΕ (όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν).

Ο έλεγχος συμμόρφωσης πραγματοποιήθηκε βάσει ανάλυσης κινδύνου με τέτοια συχνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμφωνία του ελαιολάδου που διατίθεται στο εμπόριο με τη δηλωθείσα κατηγορία και την επισήμανσή του στο σύνολο. Για τον καθορισμό της συχνότητας ελέγχου λήφθηκαν υπόψη παράγοντες όπως: ο όγκος του παραγόμενου ή διακινούμενου ελαιολάδου από τις επιχειρήσεις, η γεωγραφική κατανομή επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τις ελαιοπαραγωγές περιοχές, ο εξαγωγικός προσανατολισμός της επιχείρησης, το ιστορικό συμμόρφωσης της επιχείρησης σε αντίστοιχους ελέγχους και, η αξιοποίηση πληροφοριών από αναφορές. Καθώς η Ελλάδα είναι χώρα με μεγάλη παραγωγή εξαιρετικού παρθένου ελαιολάδου, οι έλεγχοι εστιάστηκαν στη διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας για το ελαιόλαδο το οποίο δηλώνεται από τις επιχειρήσεις που το διέθεταν ως εξαιρετικό παρθένο. Ο έλεγχος έγινε σε ελαιοτριβεία, σε εγκαταστάσεις τυποποίησης ελαιολάδου, καθώς και στο στάδιο της λιανικής πώλησης.

Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 314 έλεγχοι, οι οποίοι αφορούσαν σε δείγματα που δηλώνονταν ως:

- «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο» 224 έλεγχοι εκ των οποίων 150 σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και 74 σε χύμα (μη τυποποιημένο) προϊόν,
- «παρθένο ελαιόλαδο» 11 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν και 5 σε χύμα (μη τυποποιημένο) προϊόν,
- «ελαιόλαδο - αποτελούμενο από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα» 45 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν,
- «πυρηνέλαιο» 29 έλεγχοι σε τυποποιημένο (συσκευασμένο) προϊόν.

Οι παραπάνω έλεγχοι έγιναν: 45 σε ελαιοτριβεία, 107 σε τυποποιητήρια ελαιολάδου και 162 σε σημεία χονδρικής-λιανικής πώλησης.

Από τους ανωτέρω ελέγχους προέκυψαν οι παρακάτω μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία:

- 35 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση μόνο με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών. Σε επτά (7) περιπτώσεις το ελαιόλαδο κατόπιν της αξιολόγησης χαρακτηρίστηκε ως «μειονεκτικό (λαμπάντε) ελαιόλαδο». Τέσσερις εξ αυτών αφορούσαν σε εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο και τρεις σε παρθένο ελαιόλαδο. Στις υπόλοιπες 28 περιπτώσεις το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, κατατάχθηκε στην κατηγορία «παρθένο ελαιόλαδο».

- 4 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση με τη δηλούμενη κατηγορία των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών και των χημικών παραμέτρων ελαιολάδου που κυκλοφορούσε ως εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο.
- 5 αφορούσαν σε μη συμμόρφωση μόνο με τη δηλούμενη κατηγορία των χημικών παραμέτρων. Μία περίπτωση αφορούσε σε εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, μία σε παρθένο ελαιόλαδο, δύο σε ελαιόλαδο - αποτελούμενο από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα και μια σε πυρηνέλαιο. Στην περίπτωση του πυρηνελαιίου και σε μια από τις δύο περιπτώσεις του ελαιολάδου - αποτελούμενου από εξευγενισμένα ελαιόλαδα και παρθένα ελαιόλαδα, οι μη συμμορφώσεις είχαν να κάνουν με νοθεία, ενώ στις άλλες τρεις περιπτώσεις αφορούσαν σε εκτροπή των χημικών ποιοτικών χαρακτηριστικών

Επίσης διαπιστώθηκαν 58 περιπτώσεις (σε σύνολο 235 ελέγχων σε τυποποιημένα ελαιόλαδα) μη συμμόρφωσης της επισήμανσης του συσκευασμένου ελαιολάδου με τις προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας. Οι περισσότερες περιπτώσεις των μη συμμορφώσεων αφορούσαν τη δηλούμενη ονομασία και ήταν απόρροια της μη συμμόρφωσης με τα χημικά ή/και οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Ωστόσο καταγράφηκαν και μη συμμορφώσεις που οφείλονταν σε εσφαλμένη επισήμανση όσον αφορά τη διατροφική δήλωση.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός μη συμμορφώσεων όσον αφορά στα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά των ελαιολάδων που διατίθεντο ως «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο». Η εικόνα αυτή ήταν παρόμοια είτε αφορούσε ελέγχους σε τυποποιημένο «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο», είτε σε ελαιόλαδο που βρισκόταν σε δεξαμενές τυποποιητηρίων και προοριζόταν να εμψιαλωθεί ως «εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο». Αντίθετα ο αριθμός των μη συμμορφώσεων όσον αφορά τα χημικά χαρακτηριστικά των ίδιων ελαιολάδων ήταν πολύ μικρός.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της νοθείας του ελαιολάδου

Επιπλέον, για την αντιμετώπιση της νοθείας του ελαιολάδου έγιναν περαιτέρω στοχευμένοι έλεγχοι σε επιλεγμένα σημεία πώλησης (μικρά μαγαζιά/παντοπωλεία/μπακάλικά - μαζική εστίαση) για τη διαπίστωση διακίνησης ελαιολάδων νοθευμένων με άλλα φυτικά έλαια. Αυτοί εντοπίστηκαν κυρίως στις περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας και διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός μη συμμορφώσεων. Συγκεκριμένα, έγιναν επιπλέον 107 έλεγχοι στον τομέα του ελαιολάδου που συνοδεύτηκαν από στοχευμένη δειγματοληψία και ανάλυση (η οποία αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά στην εξέταση μόνο των χημικών παραμέτρων), στο πλαίσιο καταπολέμησης φαινομένων διακίνησης νοθευμένων με άλλα φυτικά έλαια ελαιολάδων (κυρίως σε επίπεδο μικρής λιανικής πώλησης και μαζικής εστίασης) καθώς και σε περιπτώσεις εξέτασης καταγγελιών.

Από αυτούς τους ελέγχους διαπιστώθηκε συμμόρφωση του εξετασθέντος ελαίου με τη νομοθεσία σε 33 περιπτώσεις, ενώ στις υπόλοιπες 74 υπήρξε μη συμμόρφωση. Επομένως, σ' αυτό το στοχευμένο πρόγραμμα η μη συμμόρφωση ανήλθε στο 69,1%. Η εν λόγω μη συμμορφώσεις αφορούσαν σε 61 περιπτώσεις (ποσοστό 57%) την ανίχνευση νοθείας με άλλα φυτικά έλαια και στις υπόλοιπες 13 περιπτώσεις (ποσοστό 12,1%), εκτροπές από τα χαρακτηριστικά ποιότητας της δηλούμενης κατηγορίας ελαιολάδου (6 περιπτώσεις αφορούσαν την οξύτητα, 6 την φασματοσκοπική εξέταση στο υπεριώδες και 1 τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά).

4. Προτεραιότητες - Ειδικά σχέδια ελέγχου

1. Έλεγχος παρουσίας φυτοπροστατευτικών ουσιών

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξέταση της συμμόρφωσης με την Ευρωπαϊκή και την Εθνική Νομοθεσία όσον αφορά στα επίπεδα των υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα και η εκτίμηση της έκθεσης του καταναλωτή στα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Συνολικά έγιναν 72 έλεγχοι σε διάφορα τρόφιμα [σπόροι και άλευρα σιταριού (και ολικής άλεσης) σταφίδες, αποξηραμένα σύκα, ελαιόλαδο, ρύζι αποφλοιωμένο, φασόλια, παιδικές τροφές, χυμοί, μούρα και μικροί καρποί], και δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με την νομοθεσία.

2. Έλεγχος ασφάλειας και ποιότητας των εμφιαλωμένων νερών και του συσκευασμένου πάγου

Σκοπός του ελέγχου είναι η προστασία της δημόσιας υγείας, μέσω της παρακολούθησης της συμμόρφωσης όλων των εμφιαλωμένων νερών (φυσικών μεταλλικών, νερών πηγής και επιτραπέζιων) με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία κυρίως ως προς τις μικροβιολογικές παραμέτρους. Επίσης, ο έλεγχος, σε περιορισμένο αριθμό δειγμάτων, ως προς τα βρωμικά ιόντα, προκειμένου να διαπιστωθεί η σωστή εφαρμογή των συνθηκών απολύμανσης των εμφιαλωμένων νερών, καθώς και των γραμμών παραγωγής τους, με αέρα εμπλουτισμένο με όζον, σε συσχετισμό με τον έλεγχο των μικροβιολογικών παραμέτρων.

Επιπλέον, σκοπός του ελέγχου είναι η προστασία της δημόσιας υγείας, μέσω της παρακολούθησης της συμμόρφωσης του συσκευασμένου πάγου, ο οποίος διατίθεται στην κατανάλωση ως τρόφιμο, με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία ως προς τις μικροβιολογικές παραμέτρους.

Ο έλεγχος στα εμφιαλωμένα νερά επικεντρώθηκε στους παρακάτω μικροβιολογικούς παράγοντες: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπορίων), και σποριογόνοι θειοδω-αναγωγικοί ανασερόβιοι μικροοργανισμοί για τα φυσικά μεταλλικά νερά. Διενεργήθηκαν συνολικά 40 έλεγχοι. Σε μικρό αριθμό δειγμάτων (18) έγινε επιπλέον και έλεγχος βρωμικών ιόντων.

Ο έλεγχος στο συσκευασμένο πάγο επικεντρώθηκε στις εξής μικροβιολογικές παραμέτρους: Κολοβακτηριοειδή, *Escherichia Coli*, Εντερόκοκκοι, και *Clostridium perfringens* (συμπεριλαμβανομένων των σπορίων). Διενεργήθηκαν συνολικά 10 έλεγχοι.

Συνολικά έγιναν 40 έλεγχοι σε εμφιαλωμένο νερό (σε 18 από αυτούς εξετάστηκε και η παρουσία βρωμικών ιόντων) και 10 έλεγχοι σε συσκευασμένο πάγο. Στην περίπτωση των εμφιαλωμένων νερών, δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις ούτε ως προς τις μικροβιολογικές παραμέτρους, ούτε και ως προς την παρουσία βρωμικών ιόντων. Όσον αφορά στους ελέγχους σε συσκευασμένο πάγο επίσης δεν διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία ως προς τις παραμέτρους (μικροβιολογικές) που εξετάστηκαν. Σε σχέση με τα αντίστοιχα αποτελέσματα του έτους 2017, όπου είχε διαπιστωθεί μη συμμόρφωση των δειγμάτων πάγου σε περισσότερο από το 50% των δειγμάτων, παρατηρείται συμμόρφωση της αγοράς ως προς την κείμενη νομοθεσία. Απαιτείται περαιτέρω συνεχής επιτήρηση της αγοράς ως προς τον εν λόγω κίνδυνο.

3. Εθνικό Πρόγραμμα Παρακολούθησης των επιπέδων διοξινών και PCBs

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για τον Επίσημο Έλεγχο Τροφίμων που αφορούσε τη δειγματοληψία και ανάλυση έτους 2018 σε διάφορα είδη τροφίμων μη ζωικής προέλευσης Ελληνικής παραγωγής. Οι έλεγχοι προέκυψαν και από την ανάγκη συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (Σύσταση της Επιτροπής 2013/711/ΕΕ της 3ης Δεκεμβρίου 2013). Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, μέσω της συμμόρφωσης με τον Καν. 1881/2006 (ΕΚ) όσον αφορά στα βασικά επίπεδα των πολυχλωριωμένων διβενζοδιοξινών (PCDDs), διβενζοφουρανίων (PCDFs) και παρόμοιων και μη παρόμοιων με τις διοξίνες πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (dioxin-like, DL-PCBs και non-dioxin-like, NDL-PCBs) σε ορισμένα είδη τροφίμων.

Πραγματοποιήθηκαν δύο έλεγχοι σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης (αραβοσιτέλαιο και παιδική τροφή). Τα δείγματα που εξετάστηκαν βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία (Κανονισμός 1881/2006/ΕΚ). Η περιεκτικότητα των διοξινών και των παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων προγραμμάτων των προηγούμενων ετών.

Στον Πίνακα 6 απεικονίζονται τα επίπεδα των διοξινών/φουρανίων και PCBs που παρατηρήθηκαν κατά τον έλεγχο του 2018, σε τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης.

Πίνακας 6: Επίπεδα διοξινών, φουρανίων (TEQ PCDD/F) και παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (TEQ PCBs) (εκφρασμένα σε pg/g λίπους) και επίπεδα μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCBs (εκφρασμένα σε ng/g λίπους)

Είδος Τροφίμου (N=Αριθμός δειγμάτων)	Μέγιστα επιτρεπτά επίπεδα *			Επίπεδα διοξινών, φουρανίων, παρομοίων και μη παρομοίων με τις διοξίνες PCBs (Ανώτατα όρια συγκέντρωσης**)			
	TEQ PCDD/F	Συνολική TEQ (PCDD/F & PCBs)	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***	TEQ PCDD/F	TEQ PCBs	TEQ PCDD/F & PCBs	Μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs ***
	pg/g λίπους	pg/g λίπους	ng/g λίπους	Διάμεση τιμή (εύρος), pg/g λίπους			Διάμεση τιμή (εύρος), ng/g λίπους
ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ							
Φυτικά έλαια (αραβοσιτέλαιο) (N=1)	0,75	1,25	40	0,32	0,02	0,34	0,77
Τρόφιμα για βρέφη και μικρά παιδιά****							
Βρεφική τροφή (N=1)	0,1	0,2	1,0	0,003	0,004	0,007	0,07

* Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1881/2006/ΕΚ, όπως ισχύει.

** Ανώτατα όρια συγκέντρωσης: υπολογίζονται με την υπόθεση ότι όλες οι τιμές των διαφόρων ομοειδών ουσιών κάτω από το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού ισούνται με το όριο του ποσοτικού προσδιορισμού.

*** Άθροισμα PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-138, PCB-153 και PCB-180 (ICES - 6).

**** Για τις τροφές για βρέφη και μικρά παιδιά, οι συγκεντρώσεις των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCBs αναφέρονται σε pg/g νωπού προϊόντος, ενώ για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCBs σε ng/g νωπού προϊόντος.

4. Έλεγχος για την ανίχνευση επεξεργασίας ορισμένων τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών, διασφαλίζοντας ότι τα ακτινοβολημένα τρόφιμα διατίθενται στην αγορά, μόνο εφόσον συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Έγιναν συνολικά 10 έλεγχοι σε αποξηραμένα βότανα, μπαχαρικά και καρυκεύματα (πάπρικα, πιπέρι, κανέλλα, κουρκουμάς) για την ανίχνευση πιθανής επεξεργασίας τους με ιοντίζουσα ακτινοβολία. Όλα τα δείγματα βρέθηκαν συμμορφούμενα με τη νομοθεσία, όπως και κατά τα προηγούμενα έτη.

5. Έλεγχος για την ανίχνευση αλλεργιογόνων ουσιών/τροφίμων σε προσυσκευασμένα τρόφιμα

Σκοπός του ελέγχου είναι η προστασία της υγείας του καταναλωτή μέσω της διαπίστωσης της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων παραγωγής, μεταποίησης και διανομής ως προς την κείμενη Εθνική και Ενωσιακή Νομοθεσία για τα αλλεργιογόνα τρόφιμα και τα αλλεργιογόνα συστατικά.

Ο έλεγχος σφοδρούσε την παρουσία γλουτένης, γάλακτος, αραχίδων αυγού και φουντουκιού σε διάφορα σύνθετα τρόφιμα (προϊόντα δημητριακών, εκλεκτά αρτοσκευάσματα, ζυμαρικά, έτοιμα γεύματα και σνακ, προϊόντα κρέατος, προϊόντα ζαχαροπλαστικής, σάλτσες, μίγματα ζαχαροπλαστικής/αρτυμάτων/καρυκευμάτων/μπαχαρικών/ξηρών καρπών). Από το σύνολο των 85 ελέγχων σε έναν (1) ανιχνεύθηκε μη συμμόρφωση ως προς την κείμενη νομοθεσία [ανίχνευση φουντουκιού που δεν αναγράφεται στην επισήμανση του προϊόντος (σοκολάτα)].

Το μικρό ποσοστό μη συμμορφούμενων με τη νομοθεσία δειγμάτων μεταξύ των διενεργηθέντων ελέγχων του προγράμματος υποστηρίζει την συμμόρφωση των επιχειρήσεων τροφίμων με τους κανόνες της Ενωσιακής και Εθνικής νομοθεσίας, ως προς τα συγκεκριμένα αλλεργιογόνα και κατηγορίες τροφίμων που ελέγχθηκαν.

6. Έλεγχος για την παρουσία Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών σε τρόφιμα και συστατικά τροφίμων

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης που αφορούν στην κυκλοφορία στην αγορά και την επισήμανση ορισμένων τροφίμων τα οποία είναι πιθανόν να αποτελούνται, περιέχουν, ή παράγονται από ΓΤΟ, ή περιέχουν συστατικά, τα οποία με τη σειρά τους αποτελούνται, περιέχουν, ή παράγονται από ΓΤΟ.

Πραγματοποιήθηκαν 21 έλεγχοι που αφορούσαν σε πρώτες ύλες τροφίμων και ορισμένα προϊόντα που παράγονται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από σόγια, καλαμπόκι, ρύζι ή παπάγια. Δεν βρέθηκαν μη συμμορφούμενα δείγματα με τη νομοθεσία.

7. Πρόγραμμα παρακολούθησης των επιπέδων ακρυλαμιδίου σε τρόφιμα

Σε εφαρμογή του Καν. (ΕΕ) αριθ. 2017/2158 το πρόγραμμα για την παρακολούθηση των επιπέδων του ακρυλαμιδίου σε διάφορες κατηγορίες τροφίμων διαφοροποιήθηκε από τα αντίστοιχα προγράμματα των προηγούμενων ετών (που βασίζονταν σε συστάσεις της Ε.Ε.) και υλοποιήθηκε με σκοπό τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των τροφίμων με τα επίπεδα αναφοράς για την παρουσία ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα. Η συμμόρφωση των τροφίμων με τα επίπεδα αναφοράς τα οποία αποτελούν δείκτες επιδόσεων (και όχι ανώτατα επιτρεπτά επίπεδα), χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ορθής εφαρμογής από τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων μέτρων άμβλυνσης του κινδύνου από το σχηματισμό ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα.

Πίνακας 7: Επίπεδα ακρυλαμιδίου σε διάφορα τρόφιμα

α/α	Κατηγορία Προϊόντων	Αριθμός Ελέγχων	Επίπεδα ακρυλαμιδίου (μg/kg)		
			Διάμεση Τιμή	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή
1	Πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση	5	257	235	501
2	Τραχανά πατατάκια (τσιπς)	5	386	268	1552
3	Δημητριακά προγεύματος	2	<LOQ*	<LOQ*	<LOQ*
4	Κράκερ	2	142	76	209
5	Παξιμάδια-φρυγανιές	4	89	<LOQ*	212
6	Μπισκότα-γκοφρέτες	5	129	<LOQ*	176
7	Καβουρδισμένος καφές	4	198	151	288
8	Μπάρες δημητριακών	1	<LOQ*		

* LOQ: όριο ποσοτικοποίησης μεθόδου = 30 μg ακρυλαμιδίου/kg

Έγιναν συνολικά 28 έλεγχοι, σε πατάτες τηγανητές πωλούμενες έτοιμες για κατανάλωση, τραγανά πατατάκια (τσιπς), καβουρδισμένο καφέ, δημητριακά προγεύματος και προϊόντα αρτοποιίας (κράκερ, παξιμάδια, φυγανιές, μπισκότα γκοφρέτες). Τα επίπεδα του ακρυλαμιδίου που μετρήθηκαν φαίνονται στον Πίνακα 7

Τα αποτελέσματα των ελέγχων του 2018 δείχνουν μια αντίστοιχα ικανοποιητική εικόνα όσον αφορά στα επίπεδα παρουσίας του ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα που εξετάστηκαν σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Ωστόσο, στην κατηγορία τραγανά πατατάκια, εξακολουθούν να παρατηρούνται τιμές ακρυλαμιδίου που δεν συνάδουν με τα επίπεδα που θεσπίζει ο κανονισμός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2017/2158 για τα μέτρα άμβλυνσης του κινδύνου και επιπέδων αναφοράς για τον περιορισμό της παρουσίας ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα. Επομένως, απαιτείται συνέχιση των ελέγχων στον τομέα αυτό, ώστε οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις που παράγουν τα τρόφιμα αυτά να βελτιώσουν περαιτέρω τις παραγωγικές πρακτικές που χρησιμοποιούν.

8. Πρόγραμμα παρακολούθησης των επιπέδων υδροξυανθρακενίων σε τροφίμα που περιέχουν εκχύλισμα του φυτού αλόης

Σκοπός του ελέγχου ήταν η προστασία της υγείας των καταναλωτών μέσω του ελέγχου της συμμόρφωσης ως προς τη διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας προϊόντων που περιέχουν εκχύλισμα του φυτού αλόης, μέσω του προσδιορισμού των επιπέδων υδροξυανθρακενίων, και συγκεκριμένα αλοΐνης Α, αλοΐνης Β και αλόη-εμοντίνη.

Εξετάστηκαν συνολικά 18 δείγματα ελευθέρων αλκοόλης ποτών που περιέχουν εκχύλισμα του φυτού αλόης ή συστατικά από εκχύλισμα του φυτού αλόης. Δεν ανιχνεύθηκαν επίπεδα των ανωτέρω ουσιών που να χρήζουν περαιτέρω αξιολόγησης.

2.4. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων

Μέτρα για την εξασφάλιση συμμόρφωσης των υπευθύνων επιχειρήσεων αποτελούν:

- Η υπόδειξη συστάσεων για βελτιώσεις η οποία συνοδεύεται από συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αντιμετώπισης των αδυναμιών μιας επιχείρησης.
- Οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το ισχύον κυρωτικό σύστημα για τις περιπτώσεις όπου διαπιστώνονται στοιχειοθετημένες παραβάσεις της νομοθεσίας, με αποστολή των σχετικών υποθέσεων στη δικαιοσύνη.
- Η δυνατότητα περιορισμού κυκλοφορίας τροφίμων με ενεργοποίηση των διαδικασιών κατάσχεσης, δέσμευσης.
- Η αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων εφόσον εγείρονται θέματα δημόσιας υγείας

Κατά το 2018 έγιναν 570 εισηγήσεις για επιβολή προστίμων σε επιχειρήσεις τροφίμων και διαβιβάστηκαν 24 υποθέσεις στην Εισαγγελία. Επιπλέον, διενεργήθηκαν 177 πράξεις κατασχέσεων μη ασφαλών τροφίμων.

2. Μέτρα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών επισήμων ελέγχων

1. Προγραμματισμός και ιεράρχηση ελέγχων

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι στη βάση σχεδιασμού και οργάνωσης επιμέρους δράσεων στους τομείς:

- των τροφίμων φυτικής προέλευσης
- των λοιπών επεξεργασμένων τροφίμων
- των υλικών & αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα

Επιπλέον διαμορφώθηκαν και υποστηρίχθηκαν πρόσθετες επιχειρησιακές δράσεις:

- Συνέχιση των δράσεων για τη νοθεία του ελαιολάδου
- Οργάνωση ελέγχων στην μαζική εστίαση κατά τη θερινή περίοδο 2018 για την διερεύνηση της έκτασης παραπλανητικών πρακτικών προσφοράς λευκών τυριών ως φέτα και της επιτραπέζιας προσφοράς ελαιολάδου

2. Επικαιροποίηση των διαδικασιών ελέγχου

Εντός του 2018, εκπονήθηκαν και απεστάλησαν οι ακόλουθες διευκρινιστικές εγκύκλιοι για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με:

- Έκδοση οδηγιών προς τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ αναφορικά με τη χορήγηση σφραγίδας της Χάγης στα χορηγούμενα πιστοποιητικά εξαγωγών

- Έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών για τον έλεγχο προσθέτων σε εγκαταστάσεις παραγωγής μιγμάτων για αρτοποιία-ζαχαροπλαστική
- Έκδοση οδηγιών προς τις Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΕΦΕΤ αναφορικά με τη χορήγηση πιστοποιητικών εξαγωγής

Σχετικά με την ενοποίηση των μεθόδων και τεχνικών ελέγχου έλαβαν χώρα τα κάτωθι:

- Ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής για την αξιολόγηση του Οδηγού Υγιεινής για Παιδικούς Σταθμούς (ΠΟΣΙΠΣ).
- Σύσταση της επιτροπής για την αξιολόγηση του οδηγού Υγιεινής για επιχειρήσεις μαζικής εστίασης
- Έκδοση οδηγιών συμπλήρωσης αποτελεσμάτων ελέγχων προς συναρμόδιες υπηρεσίες περιφερειακών ενοτήτων

3. Συνεργασία - Συντονισμός

Κατά το 2018 οι Αρμόδιες Αρχές συνεργάστηκαν:

- Με τις Αρμόδιες Αρχές των Περιφερειών της χώρας στο πλαίσιο επιμερισμού των ελέγχων
- Με το ΓΧΚ για τη θέσπιση νομοθετικών ορίων της 3-MCPD
- Με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
- Με τον ΣΕΒΤ για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος και άλλων (άρθρα ΚΤΤΠ, χυμοί κ.α.)
- Με την Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Ελιάς & Ελαιολάδου (ΕΔΟΕΕ) και άλλες υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ για προβλήματα του κλάδου
- Με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Εστιατόρων και Συναφών Επαγγελματιών (ΠΟΕΣΕ) με θέμα την επικαιροποίηση του οδηγού υγιεινής για τη μαζική εστίαση
- Με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Ιδιωτικών Παιδικών Σταθμών (ΠΟΣΙΠΣ) με θέμα την αξιολόγηση του σχετικού οδηγού υγιεινής

4. Εκπαίδευση

Συνεχίστηκαν κατά το έτος 2018 από τον ΕΦΕΤ τα σεμινάρια επιμόρφωσης των υπαλλήλων υπηρεσιών ελέγχου τα οποία αφορούσαν τις εξής θεματικές ενότητες:

- Ζητήματα εφαρμογής του Ν.4235/2014: 1 σεμινάριο, 24 ωρών
- Ιχνηλασιμότητα τροφίμων-Διεθνή Πρότυπα Διαχείρισης Ιχνηλασιμότητας Τροφίμων (ISO 22005:2007, GS1, κλπ.): 1 σεμινάριο 24 ωρών

- ISO 19011:2011 Guidelines for auditing management systems - Τεχνικές Επιθεώρησης: 2 σεμινάρια 24 ωρών
- Food Fraud - EMA -Δόλιες πρακτικές- Τεχνικές ανίχνευσης νοθείας - VACCP: 1 σεμινάριο 24 ωρών
- Επίσημος Έλεγχος στον τομέα της Επισήμανσης -Παρουσίασης-Διαφήμισης των Τροφίμων: 2 σεμινάρια 24 ωρών
- Θέματα εφαρμογής Συστημάτων Διαχείρισης της Ασφάλειας των τροφίμων σε ορισμένες επιχειρήσεις τροφίμων (ευελιξία και προσαρμοστικότητα βάσει της υπ' αριθμ. 2016/C/278/01 Ανακοίνωσης της Επιτροπής): 1 σεμινάριο 24 ωρών
- Επίσημος Έλεγχος στα Υλικά και Αντικείμενα σε Επαφή με Τρόφιμα: 1 σεμινάριο 24 ωρών
- Επίσημος έλεγχος στον τομέα του ελαιολάδου - Μικροβιολογικοί κίνδυνοι σε τρόφιμα φυτικής προέλευσης: 1 σεμινάριο 24 ωρών
- Βασικές αρχές Δειγματοληψίας-Πρωτόκολλα Δειγματοληψίας-Τεχνικές Δειγματοληψίας-Σχετικοί Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί και Διεθνή Πρότυπα Δειγματοληψίας: 1 σεμινάριο 24 ωρών

Επιπλέον, 9 υπάλληλοι από την Ελλάδα εκπαιδεύτηκαν στα εξής σεμινάρια του BTSF (Better Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- «Food Contact Materials regulation (online)»
- «Control of e-commerce of food»
- «General investigation and control techniques»
- «HACCP»,
- «Internet Sales of Food (Workshop)»
- «Food-borne outbreaks investigation»
- «Controls on contaminants in food»
- «Rapid Alert System for Food and Feed (online)»

5) Νομοθετικό έργο

- Εφαρμογή νέου οργανογράμματος του ΕΦΕΤ σύμφωνα με το Π.Δ 71/2018
- Διαμόρφωση εθνικών θέσεων και προώθηση στα αρμόδια όργανα της Ε.Ε

A.2.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στον τομέα της υγιεινής τροφίμων οι βασικές επισημάνσεις συνοψίζονται στα εξής:

- Η διαχρονική έλλειψη προσωπικού των Αρμοδίων Αρχών, έχει σοβαρές επιπτώσεις στο εύρος των ελέγχων, την συχνότητα και την υποστήριξη προτεραιοτήτων.
- Γίνεται σοβαρή προσπάθεια υποστήριξης και ανάπτυξης σε επιμέρους τομείς του επίσημου ελέγχου (πρόσθετα, ΥΑΕΤ, επισήμανση) στην κατεύθυνση ολοκληρωμένης προσέγγισης στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και προστασίας των συμφερόντων και της ενημέρωσης του καταναλωτή.
- Ζητήματα που σχετίζονται με θέματα νοθείας απάτης, η διαχείριση τους κατέδειξε, ότι απαιτούν ειδικότερες επιχειρησιακές δράσεις ώστε να υπάρξει αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση τους.
- Τα ποσοστά μη συμμορφώσεων, αυξήθηκαν σε επίπεδο επιθεωρήσεων σε εφαρμογή στοχευμένων δράσεων ενώ παρέμειναν σταθερά σε ότι αφορά αποτελέσματα εργαστηριακών ελέγχων.
- Η μη εφαρμογή των διαδικασιών audit στις υπηρεσίες στις οποίες έχει γίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έχει επιπτώσεις στην ομοιομορφία άσκησης του επίσημου ελέγχου..
- Όσον αφορά στην ανταπόκριση των υπευθύνων των επιχειρήσεων και των φορέων τους, έχει κατακτηθεί ένα καλό επίπεδο που βρίσκει απήχηση και στην πλειονότητα των επιχειρήσεων. Ζητήματα μη έγκαιρης αφομοίωσης εφαρμογής των απαιτήσεων χαρακτηρίζουν κυρια μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
- Οι εισαγωγικές επιχειρήσεις της χώρας παρουσιάζουν βελτιωμένη εικόνα ως προς τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, ενώ έχει ενισχυθεί η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ελέγχου, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται άμεσα τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εισαγωγή.

A3. ΤΟΜΕΑΣ «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ»

3.1.Στοιχεία που αφορούν τους επίσημους ελέγχους, σύμφωνα με το σημείο 9.1. της υπ' αριθμ 2008/654/ΕΚ (L214) απόφασης της επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη σύνταξη της συνολικής έκθεσης

Στον τομέα των βιολογικών προϊόντων, στο πλαίσιο των στρατηγικών στόχων του ΠΟΕΣΕ, προτεραιότητα ελέγχου είναι η διασφάλιση της αξιοπιστίας των βιολογικών προϊόντων και η προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών από μη θεμιτές πρακτικές.

Ακολουθως παρουσιάζονται :

- στοιχεία που αφορούν την υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ
- στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής
- στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214)Απόφασης της Επιτροπής

1. Στοιχεία που αφορούν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων και των ειδικών σχεδίων ελέγχων όπως αναφέρονται ανά τομέα στο αντίστοιχο τμήμα του κεφαλαίου 7 του ΠΟΕΣΕ

Όσον αφορά την υλοποίηση της προτεραιότητας ελέγχου οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του καθεστώτος ελέγχου που ορίζεται στο άρθρο 27 και 28 του Κανονισμού 834/07 του Συμβουλίου «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91».

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται στα ακόλουθα γεωργικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας, εάν τα προϊόντα αυτά διατίθενται στην αγορά ή προορίζονται να διατεθούν στην αγορά:

- α) ζωντανά ή αμεταποίητα γεωργικά προϊόντα·
- β) μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα για χρήση ως τρόφιμα
- γ) ζωοτροφές
- δ) το αγενές φυτικό πολλαπλασιαστικό υλικό και τους σπόρους για καλλιέργεια

Για την επίτευξη του στόχου πραγματοποιήθηκαν επίσημοι έλεγχοι. Η περιγραφή των ελάχιστων απαιτήσεων ελέγχου περιλαμβάνεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου, στον Καν. (ΕΚ) αρ. 889/08 και το σύστημα ελέγχου της χώρας μας θεσπίστηκε με την ΚΥΑ αριθμ. 2543/103240/02-10-2017 (ΦΕΚ 3529

Β'). Συνοπτική περιγραφή του συστήματος ελέγχου βρίσκεται στο ΠΟΕΣΕ της χώρας μας, στον τομέα «ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ».

2. Στοιχεία που αφορούν στη συνολική συμμόρφωση με τη νομοθεσία σύμφωνα με το σημείο 9.2 της υπ' αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L 214) Απόφασης της Επιτροπής

Περιλαμβάνεται η συνολική συμμόρφωση των ενταγμένων επιχειρηματιών στο καθεστώς του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου καθώς και επισκόπηση των αποτελεσμάτων. Παρέχεται επισκόπηση των αποτελεσμάτων ανά στάδιο παραγωγής και αρμόδια αρχή. Το συμπέρασμα συνοδεύεται από στοιχεία για τη συχνότητα και τον τύπο της μη συμμόρφωσης καθώς και ανάλυση της μη συμμόρφωσης.

I.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τη Δ/νση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας ως αρμόδια αρχή (αρχή εποπτείας του συστήματος ελέγχου) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 2543/103240/02-10-2017 (ΦΕΚ 3529 Β').

- ✓ Για χρήση μη βιολογικού σπόρου μετά από διασταυρωτικό έλεγχο των στοιχείων και της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων που διαχειρίζεται το τμήμα Α' της Διεύθυνσης, εκδόθηκαν 32.506 άδειες παρέκκλισης.
- ✓ Πραγματοποιήθηκε διοικητικός έλεγχος σε 165 αιτήσεις παραγωγών για την έκδοση αδειών παρέκκλισης που αφορούν τη ζωική παραγωγή.

II.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» σε επιχειρήσεις, ως αρμόδια αρχή επίβλεψης του συστήματος ελέγχου, σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 2543/103240/02-10-2017 (ΦΕΚ 3529 Β').

- ✓ Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν στους ιδιωτικούς Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης. Στο πλαίσιο επίβλεψης και αξιολόγησης των ΟΕ&Π οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο πεδίο της βιολογικής γεωργίας πραγματοποιήθηκαν 15 επιθεωρήσεις στις έδρες αντίστοιχου αριθμού ΟΕ&Π. Σε αυτούς τους ΟΕ&Π ελέχθησαν συνολικά 689 φάκελοι επιχειρηματιών που είναι ενταγμένοι στο σύστημα ελέγχου των εν λόγω ΟΕ&Π. Ο έλεγχος που έγινε ήταν διοικητικός και περιλάμβανε και εξέταση εγγράφων.

Από τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» διενεργήθηκαν 77 αυτοψίες σε παραγωγούς γεωργικών προϊόντων, μεταποιητές και άλλες επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Το αντικείμενο των αυτοψιών επικεντρώθηκε στη διαπίστωση της εφαρμογής της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσία στο τομέα της βιολογικής παραγωγής. (Πίνακας για την εποπτεία και τους ελέγχους)

III.) Έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν σε επιχειρήσεις από τους φορείς ελέγχου (Εγκεκριμένοι Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης (ΟΕ&Π) σύμφωνα με τον Καν. 834/07 και την ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β'))

Οι ΟΕ&Π το έτος 2018 πραγματοποίησαν ελέγχους τήρησης του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 834/07 του Συμβουλίου και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας σε επιχειρηματίες ενταγμένους στο καθεστώς της Βιολογικής Γεωργίας. Στον ίδιο κανονισμό και στην ΚΥΑ αριθμ. 245090/31-01-2006 (ΦΕΚ 157 Β') στην οποία καθορίζονται συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του ως άνω κανονισμού ορίζεται ότι πραγματοποιούνται τουλάχιστο μία φορά ετησίως πλήρης φυσικός έλεγχος των ενταγμένων επιχειρήσεων και επιπλέον :

i)σε τυχαία βάση αιφνιδιαστικές επισκέψεις ελέγχου βάσει της γενικής εκτίμησης κινδύνου μη συμμόρφωσης με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής αφού ληφθούν υπόψη τουλάχιστον τα αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων ,η ποσότητα των εν λόγω προϊόντων και ο κίνδυνος ανταλλαγής προϊόντων.

ii) δειγματοληψίες για να ελέγξει αν υπάρχουν μη επιτρεπόμενα για τη βιολογική παραγωγή προϊόντα ή αν εφαρμόζονται μέθοδοι παραγωγής ασυμβίβαστες με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής.

Ο αριθμός των τακτικών επισκέψεων ελέγχου ανά κατηγορία επιχειρηματία και ο αριθμός των πρόσθετων επισκέψεων βάσει κινδύνου παρουσιάζονται στον Πίνακα 1Α. (στοιχεία από ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ)

Στον Πίνακα 1Β (στοιχεία από ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ») που ακολουθεί, ο οποίος αποτελεί συνέχεια του Πίνακα 1Α παρουσιάζονται ο αριθμός των δειγματοληψιών προς ανάλυση και ο αριθμός των παραβάσεων του Καν. 834/07 που διαπιστώθηκαν. Ενώ στον Πίνακα 1Γ.(στοιχεία από ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ») παρουσιάζονται ο αριθμός των παρατυπιών και των καταφανών παραβάσεων που διαπιστώθηκαν από τους ΟΕ&Π κατά την διενέργεια των επίσημων ελέγχων καθώς και ο αριθμός των κυρώσεων ή των ποινών που επιβλήθηκαν όσο αφορά την αφαίρεση των ενδείξεων για το βιολογικό μέθοδο παραγωγής α)στην παρτίδα και στην παραγωγή και β) απαγόρευση στον επιχειρηματία να εμπορεύεται τα προϊόντα του με επισήμανση ως βιολογικά.

Πιο αναλυτικά, ο αριθμός των δειγμάτων για ανάλυση σε προϊόντα στο σύνολο των επιχειρηματιών ανέρχεται σε 1.753.

Συγκρίνοντας τον αριθμό των δειγμάτων που οδηγήθηκαν προς ανάλυση με τις παραβάσεις που βεβαιώθηκαν προκύπτει ότι για το σύνολο των επιχειρηματιών από τα 1.753 δείγματα βρέθηκε παράβαση του Καν. 834/07 σε 214 από αυτά, που μπορεί να οφείλεται είτε σε υπαιτιότητα του παραγωγού είτε σε τυχαία επιμόλυνση, δηλαδή ποσοστό 12,2 %.

Σε ότι αφορά τον αριθμό των παρατυπιών ή παραβάσεων σε σύγκριση με τον αριθμό των επιχειρηματιών προκύπτει ότι :

-για το σύνολο των επιχειρηματιών (31.397) βεβαιώθηκαν 371 παρατυπίες ή παραβάσεις ήτοι ποσοστό 1,1 % .

Με βάση τις ως άνω παρατυπίες ή παραβάσεις επιβλήθηκαν κυρώσεις:

- σε 361περιπτώσεις που αφορούν αφαίρεση των ενδείξεων περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής από ολόκληρη την παρτίδα ή την παραγωγή ή/και υποβιβασμό

σταδίου καθώς και απαγόρευση σε επιχειρηματίες να εμπορεύονται προϊόντα με μνεία της βιολογικής μεθόδου.

- σε 96 επιχειρήσεις, στις οποίες απαγορεύτηκε να εμπορεύονται προϊόντα με μνεία της βιολογικής μεθόδου παραγωγής στην επισήμανση και στη διαφήμιση.

IV) Η ανάλυση της μη συμμόρφωσης αποτελεί τμήμα της διαδικασίας για τον καθορισμό των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος ελέγχου.

Από τους πιο πάνω ελέγχους διαπιστώνονται μη συμμορφώσεις ο αριθμός των οποίων παρουσιάζεται στον Πίνακα 1Γ. Οι παρατυπίες αφορούσαν κυρίως την παράλληλη καλλιέργεια, την χρήση μη βιολογικής προέλευσης πολλαπλασιαστικού υλικού χωρίς την απαιτούμενη άδεια, την μη τήρηση αρχείων καθώς και τη χρήση μη επιτρεπόμενων ουσιών στην Βιολογική Γεωργία.

Αιτία των μη συμμορφώσεων είναι κυρίως η διάρθρωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και η ελλιπής γνώση της σχετικής νομοθεσίας (τόσο της νομοθεσίας για τα βιολογικά προϊόντα όσο και της γενικότερης σχετικής νομοθεσίας) από τους επιχειρηματίες.

3. Στοιχεία που αφορούν ενέργειες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΠΟΕΣΕ, σύμφωνα με το σημείο 9.6 της αριθμ. 2008/654/ΕΚ (L214) Απόφασης της Επιτροπής

Το έτος 2018 πραγματοποιήθηκε το πρόγραμμα BTSF (Beter Training for Safer Food) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο 'Υποστήριξη των Ενωσιακών ελέγχων στα κράτη-μέλη και τρίτες χώρες', στο οποίο συμμετείχαν υπάλληλοι από την Διευθυνση Συστημάτων Ποιότητας και Βιολογικής Γεωργίας και τον ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ».

4. Συμπεράσματα για το σύστημα ελέγχου στην Βιολογική Παραγωγή

Εφαρμόζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου που καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής, παρασκευής και διανομής βιολογικών προϊόντων. Πραγματοποιούνται αποτελεσματικοί και αποδοτικοί έλεγχοι σε επιχειρήσεις, οι οποίοι καλύπτουν όλες τις σχετικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης μια συστηματικά πραγματοποιούμενης ισοστάθμισης μάζας (εισροές - εκροές) σε όλα τα είδη επιχειρήσεων για ολόκληρο το χρονικό διάστημα μεταξύ των επιθεωρήσεων. Μεταξύ των αρμόδιων αρχών των φορέων ελέγχου και των επιχειρήσεων υπάρχει επαρκής επικοινωνία, συντονισμός και συνεργασία, που επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών, εφόσον είναι αναγκαίο, και την ανάληψη κατάλληλων ενεργειών σε περιπτώσεις εντοπισμού μη συμμόρφωσης. Οι κυρώσεις και τα πρόστιμα είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά. Το σύστημα παρέχει, γενικά, επαρκείς εγγυήσεις ότι τηρούνται οι κανόνες της ΕΕ και της εθνικής νομοθεσίας για τη βιολογική παραγωγή

A4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΠΟΠ) - ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ (ΠΓΕ)

4.1. Συστήματα ελέγχου

Οι επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ)1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» και σε εφαρμογή της ΚΥΑ αριθμ.261611/07-03-2007 (406 Β΄), όπως έχει τροποποιηθεί από τις ΚΥΑ αριθ. 290398/11.04.2008 (694 Β΄) και 318764/7.8.2008 (1683 Β΄).

1. Ένταξη στο σύστημα ελέγχου

Η παραγωγή ή/και συσκευασία, με σκοπό την εμπορία γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων ΠΟΠ και ΠΓΕ, του κοινοτικού συμβόλου, καθώς και του σήματος του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ' (σήμα AGROCERT), προϋποθέτει την ένταξη του ενδιαφερόμενου στο σύστημα ελέγχου κατόπιν σχετικής έγκρισης. Για τον παραπάνω σκοπό, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει «Αίτηση για Ένταξη στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ» προς τον ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει διαφορετική ανεξάρτητη αίτηση για κάθε ΠΟΠ ή και ΠΓΕ που θέλει να χρησιμοποιήσει. Ο ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', αφού προβεί σε έλεγχο αξιολόγησης της κάθε αίτησης και των σχετικών δικαιολογητικών που υποβάλλονται με αυτήν, και αφού πραγματοποιήσει επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις του ενδιαφερομένου εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση. Στην περίπτωση αποδοχής της αίτησης, υπογράφεται μεταξύ του ενδιαφερομένου και του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ', «Σύμβαση Ένταξης στο Σύστημα Ελέγχου».

2. Επιτόπιοι έλεγχοι

Κατά το στάδιο της εξέτασης των αιτήσεων για ένταξη στο σύστημα ελέγχου των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, διενεργείται επιτόπιος έλεγχος στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων. Ο έλεγχος αυτός αφορά στην εξακρίβωση της δυνατότητας της συγκεκριμένης επιχείρησης να παράγει σύμφωνα με τις προδιαγραφές, τα γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα ΠΟΠ ή ΠΓΕ για τα οποία ενδιαφέρεται.

Επιπλέον, διενεργούνται τακτικοί ή/και αιφνιδιαστικοί έλεγχοι. Οι αιφνιδιαστικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται ιδίως κατόπιν καταγγελιών, υπόνοιας ή/και μετά από ενημέρωση από άλλες αρχές ελέγχου κατά την διενέργεια ελέγχων της αρμοδιότητάς τους.

Ειδικότερα, οι επιτόπιοι έλεγχοι διενεργούνται:

α. Σε επιχειρήσεις που έχουν τύχει έγκρισης. Οι εν λόγω έλεγχοι αφορούν:

- στην ορθή τήρηση των προδιαγραφών, σύμφωνα με τις οποίες το γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο έχει καταχωριστεί ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ, τόσο στο στάδιο του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, με διενέργεια επιτόπιων δειγματοληπτικών ελέγχων σε γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, όσο και στην παραγωγή, μεταποίηση, επεξεργασία, αποθήκευση, διακίνηση και στην εμπορία των εν λόγω γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων καθώς και

- στην ορθή χρήση της επισήμανσης, παρουσίασης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

β. Στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης των εν λόγω προϊόντων, ήτοι σε κάθε είδους κατάστημα, χώρο πώλησης ή/και διάθεσης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων με ενδείξεις ΠΟΠ ή ΠΓΕ, προκειμένου να προστατευτούν οι καταχωρισμένες ονομασίες, ενδείξεις, το κοινοτικό σύμβολο καθώς και το σήμα του ΕΛ.Γ.Ο. 'ΔΗΜΗΤΡΑ'.

γ. Σε πάσης φύσεως διαφημιστικό υλικό που περιέρχεται σε γνώση των ελεγκτικών οργάνων.

Τα κλιμάκια ελεγκτών που διενεργούν τους ελέγχους του παρόντος άρθρου, δύνανται ιδίως να προβαίνουν σε:

- Δειγματοληψίες ή/και παραγγελίες εργαστηριακών αναλύσεων των εν λόγω γεωργικών προϊόντων και τροφίμων για τον προσδιορισμό των ποιοτικών και τυπικών χαρακτηριστικών τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές καταχώρισής τους

- ελέγχους των χρησιμοποιούμενων ονομασιών, ενδείξεων, του κοινοτικού συμβόλου καθώς και της σήμανσης πιστοποίησης

- αξιοποίηση κάθε άλλου στοιχείου που μπορεί να οδηγήσει τον έλεγχο σε ακριβή συμπεράσματα

3. Κυρώσεις

Εφόσον κατά τη διενέργεια των ελέγχων ή κατόπιν τεκμηριωμένων καταγγελιών, διαπιστώνονται παρατυπίες ή παραβάσεις της ενωσιακής ή και εθνικής νομοθεσίας που αφορούν στις καταχωρισμένες ονομασίες γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων, επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα.

Η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων και προστίμων περιλαμβάνει εξέταση από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Παρατυπιών και Παραβάσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και σε περίπτωση ένστασης από τον εμπλεκόμενο επιχειρηματία, εξέταση της υπόθεσης από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων. Οι Επιτροπές λειτουργούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 της αριθμ. 261611/2007 ΚΥΑ.

Για το έτος 2018, **52** επιχειρήσεις παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων.

4.2. Αριθμός πραγματοποιηθέντων ελέγχων

	Διοικητικοί Έλεγχοι		Επιτόπιοι Έλεγχοι	
	Αριθμός αιτήσεων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων	Αριθμός αιτήσεων (για κάθε Γεωγρ. Ένδειξη)	Αριθμός επιχειρήσεων
A) Επιχειρήσεις ελαιολάδων και λοιπών φυτικών προϊόντων	1313	828	290	197
B) Επιχειρήσεις παραγωγής τυριών	701	404	181	109
Γ) Έλεγχος στην αγορά			179	49

Σημειώνεται ότι για κάθε επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιούνται πολλαπλοί διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι, λόγω του ότι κάθε επιχείρηση μπορεί να υποβάλει αιτήσεις για περισσότερες της μιας ΠΟΠ και ΠΓΕ.

4.3. Αποτελέσματα ελέγχων- Ανάλυση αποτελεσμάτων

1. Έλεγχοι πριν τη θέση στην αγορά

A. Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ πραγματοποιήθηκαν 701 διοικητικοί έλεγχοι που αφορούσαν 404 επιχειρήσεις. Διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε 109 επιχειρήσεις για 181 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Από τις 701 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ που υποβλήθηκαν:

- οι 34 αιτήσεις που αφορούσαν 20 επιχειρήσεις απορρίφθηκαν ή τέθηκαν στο αρχείο και δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ
- για 53 αιτήσεις εκκρεμούσε η ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2018 και δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση
- Σημειώνεται ότι το έτος 2017 ήταν πιστοποιημένες 356 επιχειρήσεις για 614 προϊόντα ζωικής προέλευσης

Β. Επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων φυτικής προέλευσης

Πραγματοποιήθηκαν 1313 διοικητικοί έλεγχοι που αφορούσαν 828 επιχειρήσεις. Διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε 197 επιχειρήσεις για 290 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Από τις 1313 αιτήσεις για προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ

- οι 72 αιτήσεις που αφορούσαν 60 επιχειρήσεις απορρίφθηκαν ή τέθηκαν στο αρχείο και δεν επιτράπηκε η χρήση της αντίστοιχης ΠΟΠ ή ΠΓΕ
- για 56 αιτήσεις εκκρεμούσε η ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης μέχρι το τέλος του 2018 και δεν χορηγήθηκε πιστοποίηση
- Σημειώνεται ότι το έτος 2018 ήταν πιστοποιημένες 723 επιχειρήσεις για 1123 προϊόντα φυτικής προέλευσης (ελαιόλαδα και λοιπά φυτικά προϊόντα).

Επισημαίνεται ότι η απόλυτη συμφωνία σε επίπεδο επιχειρήσεων δεν είναι εφικτή, δεδομένου ότι η μία επιχείρηση είναι δυνατόν να έχει πιστοποιηθεί ή να απορριφθεί για ένα προϊόν και όχι για κάποιο άλλο.

2. Έλεγχοι προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ στην αγορά

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018 για τα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 49 σημεία χονδρικής και λιανικής διάθεσης προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ. Οι 32 έγιναν στην περιοχή της Αττικής και οι λοιποί 17 στις Περιφέρειες της χώρας. Από τα 179 ελεγχόμενα/καταγεγραμμένα προϊόντα, τα 79 αφορούσαν σε προϊόντα ζωικής προέλευσης και τα 100 σε προϊόντα φυτικής προέλευσης. Από τα 179 προϊόντα με ΠΟΠ/ΠΓΕ, τα 160 ήταν ελληνικά και τα 19 από άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

4.4. Συμπεράσματα

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά επιτόπιοι έλεγχοι σε 306 επιχειρήσεις για 471 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη και διοικητικοί έλεγχοι σε 1232 επιχειρήσεις για 2014 προϊόντα με γεωγραφική ένδειξη.

Επιπλέον, διενεργήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε 49 χώρους διάθεσης (λιανική και χονδρική) προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Παραπέμφθηκαν στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Εξέτασης Παρατυπιών και Παραβάσεων 52 επιχειρήσεις.

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

1. Επίσημοι έλεγχοι

Από την επεξεργασία των στοιχείων προγραμματισμού και υλοποίησης επίσημων ελέγχων στις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ, που είναι καταγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό σύστημα για τα ΖΥΠ (e-ZΥΠ), προκύπτουν τα εξής συγκεντρωτικά στοιχεία επίσημου ελέγχου:

Πίνακας 1. Στοιχεία επίσημων ελέγχων σε μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ για το έτος 2018

ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΩΙΚΩΝ ΥΠΟΠΡΟΪΟΝΤΩΝ					
Κατηγορία μονάδας	Αριθμός εγκεκριμένων μονάδων	Προγραμματισμός		Απολογισμός	
		Αριθμός μονάδων	Αριθμός ελέγχων	Αριθμός μονάδων	Αριθμός ελέγχων
ΥΨΗΛΟΥ κινδύνου	122	70	91	49	56
ΜΕΣΑΙΟΥ κινδύνου	63	32	37	21	22
ΧΑΜΗΛΟΥ κινδύνου	148	80	82	47	49
ΣΥΝΟΛΟ	333	182	210	117	127

Κατά το έτος 2018 προγραμματίστηκαν 210 επίσημοι έλεγχοι σε 182 μονάδες διαχείρισης. Υλοποιήθηκαν 127 επίσημοι έλεγχοι σε 117 μονάδες. Από τα στοιχεία του Πίνακα 1 και με βάση την ανάλυση κινδύνου προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα :

α) ο αριθμός των ελεγχόμενων μονάδων διαχείρισης σε σχέση με τον προγραμματισμό ήταν **64%** στο σύνολο (117/182) και ειδικότερα :

- 70% (49/70) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ υψηλού κινδύνου
- 66% (21/32) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ μεσαίου κινδύνου και
- 59% (47/80) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ χαμηλού κινδύνου

β) ο αριθμός των υλοποιηθέντων επίσημων ελέγχων στις μονάδες διαχείρισης σε σχέση με τον προγραμματισμό ήταν **60%** στο σύνολο (127/210) και ειδικότερα :

- 62% (56/91) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ υψηλού κινδύνου

- 59% (22/37) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ μεσαίου κινδύνου και
- 60% (49/82) για τις μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ χαμηλού κινδύνου

2. Μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις

Το Τμήμα ΖΥΠ κατά τη διάρκεια του έτους 2018 εισηγήθηκε την επιβολή δύο διοικητικών προστίμων συνολικού ύψους **11.200€** για παραβάσεις στον Τομέα Ζωικών Υποπροϊόντων βάσει του Ν. 4235/2014, άρθρο 24 και της υπ. αριθ. 434/82574/25-6-2014 (Β 1710) Απόφασης Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

Ειδικότερα επεβλήθησαν οι ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις σε μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ ανά Περιφέρεια:

- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας : Πρόστιμο ύψους **4.500 € σε παραγωγό ΖΥΠ** λόγω μη ορθής διαχείρισης νεκρών ζώων (σημείο στ, Τομέας διαχείρισης ΖΥΠ & ΠΠ, Παραγωγοί ΖΥΠ, στοιχείο 15) σύμφωνα με την Απόφαση ΓΔΚ 1092/173326/13-12-2018.
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας : Πρόστιμο ύψους **6.700 € σε διαχειριστή ΠΠ** λόγω λειτουργίας μονάδας χωρίς έγκριση για συγκεκριμένη δραστηριότητα (σημείο στ, Τομέας διαχείρισης ΖΥΠ & ΠΠ, Μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ & ΠΠ, στοιχείο 1) σύμφωνα με την Απόφαση ΓΔΚ 1716/132092/3-10-2018.

Επίσης έγινε ανάκληση των Ειδικών Κωδικών Αριθμών Έγκρισης σε 10 μονάδες αποτέφρωσης, λιπασματοποίησης και αποθήκευσης.

3. Έκδοση εγκυκλίων και νομοθετικού έργου

α) Εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγός διαχείρισης Ζωικών Υποπροϊόντων στις υπεραγορές λιανικής πώλησης τροφίμων» στις 12-6-2018 (εγκύκλιος ΔΚΔΥ 1161/82994/12-6-2018)

β) Έναρξη ψηφιακής εφαρμογής του ηλεκτρονικού συστήματος για τα ΖΥΠ (εγκύκλιος ΔΚΔΥ 1780/138903/12-10-2018)

γ) Ενημέρωση σχετικά με ζητήματα ηλεκτρονικού συστήματος ΖΥΠ (εγκύκλιος ΔΚΔΥ 1900/151064/2-11-2018)

δ) Διαβίβαση τροποποίησης του ΠΔ.211/2006 για νομοπαρασκευαστική επεξεργασία (διαβιβαστικό έγγραφο 11-9-2018)

4. Εποπτεία

Η πιστοποιημένη διαδικασία εποπτείας του συστήματος επισήμου ελέγχου των ΖΥΠ εντάσσεται στο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων ISO 9001 & 19011. Ο ετήσιος προγραμματισμός της εποπτείας για τα ΖΥΠ του έτους 2018, υλοποιήθηκε πλήρως με τη διενέργεια εποπτείας σε Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και μονάδες παραγωγής και διαχείρισης ΖΥΠ στις ακόλουθες Περιφέρειες/Περιφερειακές Ενότητες της Χώρας :

α) Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (18-20/6/2018)

Αρμόδιες Αρχές

- Δνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας
- Δνση Κτηνιατρικής ΜΕ Θεσ/νίκης

Μονάδες παραγωγής και διαχείρισης

- αποθήκη τηγμένων λιπών (220Y2Y3EL54A)
- μονάδα τήξης λιπών (256Y3EL54M)

β) Περιφέρεια Πελοποννήσου (11/07/2018)

Αρμόδιες Αρχές

- Δνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας
- Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ΠΕ Κορινθίας

Μονάδες παραγωγής και διαχείρισης

- Μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3 (31Y3EL15M)
- υπό αδειοδότηση μονάδα ενδιάμεσου χειρισμού κατηγορίας 3

γ) Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας (15-16/3/2018)

Διενεργήθηκε έκτακτος έλεγχος σε μονάδες διαχείρισης ΖΥΠ της ΠΕ Λάρισας κατόπιν παραγγελίας της Αστυνομικής Δνσης Λάρισας. Ο έλεγχος περιελάμβανε τις ακόλουθες μονάδες διαχείρισης :

- παραγωγή μεταποιημένων τροφών για ζώα συντροφιάς (142Y3EL42PE)
- παραγωγή ωμών (κατεψυγμένων) τροφών για ζώα συντροφιάς (359Y3EL42PE)
- ενδιάμεσο χειρισμό - διαλογή/ψύξη - υλικών κατηγορίας 3 (358Y3EL42E)
- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 1 (231Y1EL42M)
- μονάδα μεταποίησης κατηγορίας 3 (9Y3EL42M)

Για τους ανωτέρω αναφερόμενους εποπτικούς ελέγχους, συντάχθηκαν σχετικές εκθέσεις με τα ευρήματα των ελέγχων και τις συστάσεις για λήψη των αναγκαίων διορθωτικών ενεργειών.

5. Εγκρίσεις/Καταχωρήσεις

Χορηγήθηκαν **15** Ειδικόι Κωδικοί Αριθμοί Έγκρισης σε νέες μονάδες και συγκεκριμένα:

- 1 μονάδα αποτέφρωσης χαμηλού δυναμικού
- 1 μονάδα αποτέφρωσης υψηλού δυναμικού
- 6 μονάδες ενδιάμεσου χειρισμού υλικών κατηγορίας 3
  - 1 μονάδα επεξεργασίας ολοθουρίων για δολώματα
  - 2 μονάδες επεξεργασίας δορών και δερμάτων σπληφόρων
  - 3 μονάδες διαλογής και ψύξης ζωικών υποπροϊόντων
- 2 μονάδες παραγωγής βιοαερίου
- 3 μονάδες παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς
- 2 μονάδες αποθήκευσης παράγωγων προϊόντων

Επιπροσθέτως, χορηγήθηκαν **13** αριθμοί καταχώρησης και συγκεκριμένα:

- 4 σε υπευθύνους επιχειρήσεων για σκοπούς εκτός τροφικής αλυσίδας (2 βυρσοδεψεία και 2 για πλύσιμο μαλλί -πούπουλα)
- 9 σε έμπορους

Επίσης εγκρίθηκαν ή ανανεώθηκαν οι εγκρίσεις σε **348** οχήματα για μεταφορά ΖΥΠ ή παράγωγων προϊόντων (ΠΠ) σε όλη τη Χώρα.

6. Ηλεκτρονικό σύστημα ΖΥΠ

Στις 11-10-2018, ξεκίνησε πιλοτικά η χρήση της ψηφιακής εφαρμογής του ηλεκτρονικού συστήματος για τα Ζωικά Υποπροϊόντα από όλες τις επιχειρήσεις που παράγουν ή διαχειρίζονται ΖΥΠ.

Στις 1-11-2018, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τους εκπροσώπους του ΙΕΛΚΑ (Ινστιτούτο Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών) και των μεγάλων Σούπερ Μάρκετ (ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ, ΜΥ ΜΑΡΚΕΤ - ΜΕΤΡΟ, ΜΑΣΟΥΤΗΣ) προκειμένου να συζητηθούν ζητήματα για την διαχείριση των ΖΥΠ εντός των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης και τη χρήση της ψηφιακής εφαρμογής.

7. Διαχείριση νεκρών ζώων

Το εθνικό πρόγραμμα διαχείρισης νεκρών ζώων, το οποίο είχε ξεκινήσει το Νοέμβριο του 2016, ολοκληρώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2018 από την Ένωση Εταιρειών «ΚΑΦSIS Βιομηχανική και Ενεργειακή Ανώνυμη Εταιρεία - Βιομηχανική Αγορά Κρεάτων Λαρίσης Ανώνυμη Εταιρεία (δ.τ. ΒΑΚΡΕΛ) - ΚΡΕΚΑ Ανώνυμη Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Κρεάτων - ΠΕΤΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ - ΑΝΤΙΠΟΛΛΥΤΙΟΝ Α.Ν.Ε.» σύμφωνα με την υπ' αριθ. 6313/Χ.Δ/2016 σύμβαση.

Κατά τη διάρκεια του ανωτέρω προγράμματος περισυλλέχθηκαν περίπου **8.000** νεκρά μηρυκαστικά και οδηγήθηκαν προς αποτέφρωση **1.415** τόνοι νεκρών ζώων.

8. Εκπαιδεύσεις / παρουσιάσεις / ομάδες εργασίας

Υλοποιήθηκαν τρία (3) εβδομαδιαία εκπαιδευτικά σεμινάρια στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης/Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΤΠ), με θέματα παραγωγής και διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων. Συμμετείχαν περίπου **51** υπάλληλοι περιφερειακών και κεντρικών Υπηρεσιών. Οι ημερομηνίες υλοποίησης των σεμιναρίων για το έτος 2018 ήταν :

- 1^ο σεμινάριο ΖΥΠ: Θεσσαλονίκη, 26-30/3/2018 (18 άτομα)
- 2^ο σεμινάριο ΖΥΠ: Πάτρα, 4-8/06/2018 (18 άτομα)
- 3^ο σεμινάριο ΖΥΠ: Λαμία, 5-9/11/2018 (15 άτομα)

Το Τμήμα συμμετείχε στο 14^ο Πανελλήνιο Κτηνιατρικό συνέδριο, που πραγματοποιήθηκε 11-13 Μαΐου στη Θεσσαλονίκη, ως προεδρείο στην ενότητα για τη διαχείριση των ζωικών υποπροϊόντων και παρουσίασε εργασία με θέμα «Ορθολογική διαχείριση θνησιμότητας ζώων. Σχεδιασμός, κοστολόγηση και επιλογές χρηματοδότησης ενός εθνικού προγράμματος διάθεσης νεκρών ζώων».

Υλοποιήθηκε επίσης παρουσίαση σε φοιτητές της Κτηνιατρικής Σχολής Θεσσαλονίκης του αντικειμένου των ζωικών προϊόντων και δυνατοτήτων διαχείρισης αυτών, ύστερα από πρόσκληση του ΑΠΘ στις 27-4-2018.

Επίσης το Τμήμα συμμετείχε σε συναντήσεις της ομάδας εργασίας της ΕΕ για τα ζωικά υποπροϊόντα στις Βρυξέλλες, που πραγματοποιήθηκαν στις 20/2/2018, 5/6/2018 και 15/10/2018.

9. Εισαγωγές -εξαγωγές

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018, το Τμήμα δέχτηκε & διαχειρίστηκε συνολικά **18** αιτήματα εξαγωγής ΖΥΠ προς Τρίτες Χώρες. Τα αιτήματα αυτά προήλθαν από ιδιώτες καθώς και το Σύνδεσμο Ελλήνων Εμπόρων Εξαγωγέων Δέρματος (πίνακας 2).

Πίνακας 2. Αιτήματα εξαγωγών ΖΥΠ προς Τρίτες Χώρες κατά το έτος 2018

Είδος ΖΥΠ	Τρίτη Χώρα
κατεργασμένο μαλλί προβάτου	Ν. Υόρκη, Καλιφόρνια, Όρεγκον, Ισραήλ, Ινδία, Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας
κατεργασμένα/ακατέργαστα δέρματα (χοίρειας προέλευσης & δέρματα μηρυκαστικών)	Μεξικό, Ουκρανία, Αλβανία, Βιετνάμ, Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας, Ιράν, Ινδία, Τυνησία, Μπαγκλαντές, Ταϊλάνδη
Μεταποιημένη Ζωική Πρωτεΐνη (ΜΖΠ) για ζώα συντροφιάς	Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας, Τουρκία
ιχθυοτροφή σε μορφή pellets (δεν εμπίπτει στον Καν 1069/2009)	Αλβανία
μεταποιημένη κόπρος	Βόρεια Μακεδονία
μελισσοτροφή αποκλειστικά από σάκχαρα (δεν εμπίπτει στον Καν 1069/2009)	Βόρεια Μακεδονία

Στον Πίνακα 3 παρατίθενται στοιχεία σχετικά με την έκβαση των αιτημάτων εξαγωγής ΖΥΠ προς Τρίτες Χώρες το έτος 2018. Συμπερασματικά, κατά το έτος 2018 δημιουργήθηκαν πέντε νέες αγορές & είναι διαθέσιμες στους Έλληνες παραγωγούς-εξαγωγείς ΖΥΠ: *Μεξικό* για δέρματα χοίρειας προέλευσης, *Ισραήλ* για κατεργασμένο μαλλί προβάτου, *ΗΠΑ* για κατεργασμένο μαλλί προβάτου, *Β. Μακεδονία* για μεταποιημένη κόπρο & *Ουκρανία* για νωπές δορές & δέρματα βοοειδών.

Πίνακας 3. Ανταπόκριση των Τρίτων Χωρών στα αιτήματα εξαγωγής ΖΥΠ το έτος 2018

Χώρα	Έκβαση αιτήματος
Μεξικό, Ισραήλ, Αλβανία, Ουκρανία, Τυνησία, Β. Μακεδονία, Τουρκία	Αποστολή νέου/Αποδοχή προτεινόμενου Κτηνιατρικού Υγειονομικού Πιστοποιητικού
Ν.Υόρκη, Καλιφόρνια	Αποστολή υγειονομικών απαιτήσεων/απαιτήσεων εγγράφων
Ινδία	Απόρριψη αιτήματος εισαγωγής μαλλιού/αποστολή Πιστοποιητικού για νωπές δορές & δέρματα
Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας	Απόρριψη αιτημάτων εισαγωγής μαλλιού & ΜΖΠ ως τροφή για ζώα συντροφιάς
Ιράν, Βιετνάμ, Μπαγκλαντές, Ταϊλάνδη	Ρηματική Διακοίνωση προς Αρμόδιες Αρχές Χώρας – αναμονή απάντησης από τις Αρμόδιες Αρχές της Χώρας
Βόρεια Μακεδονία (για μελισσοτροφία από σάκχαρα)	Βεβαίωση Οργανοληπτικής επιθεώρησης & δειγματοληψίας (από κρατική Υπηρεσία της Β. Μακεδονίας)

10. Τεχνικές εισηγήσεις για κυκλοφορία Λιπασμάτων Νέου Τύπου

Το Τμήμα ΖΥΠ κατά τη διάρκεια του έτους 2018, εξέτασε **28** τεχνικούς φακέλους για την αδειοδότηση Λιπασμάτων Νέου Τύπου. Τα λιπάσματα που περιέχουν -μεταξύ άλλων συστατικών- και ΖΥΠ πρέπει να συμμορφώνονται με τους Καν. 1069/2009 & 142/2011 (Παράρτημα VIII, Κεφ. II, παράγραφος 2, σημ. β, στοιχείο χ).

Οι τεχνικοί φάκελοι στάλθηκαν σε μορφή CD από το Τμήμα Λιπασμάτων & Εδαφολογίας της Δ/νσης Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Κλιματικής Αλλαγής του ΥΠ.Α.Α.Τ.

11. Επιθεωρήσεις

Ολοκληρώθηκε η επιθεώρηση στο Τμήμα ΖΥΠ από τη Διεύθυνση Γεωτεχνικών Ελέγχων και Επιθεωρήσεων του ΥπΑΑΤ, για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, στον τομέα των ζωικών υποπροϊόντων. Η επιθεώρηση πραγματοποιήθηκε στις 23/10/2017 και η τελική έκθεση απεστάλη με το υπ.αριθ. 276/79968/6-6-2018 έγγραφο, στο οποίο ενσωματώθηκαν και τα σχόλια του Τμήματος (έγγραφο ΔΚΔΥ 809/57325/19-4-2018).

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

1. Σύστημα ελέγχων - Επίσημοι Έλεγχοι

Κατά το 2018 οι επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής πραγματοποίησαν ελέγχους σε ζωοτροφές (επιθεωρήσεις και δειγματοληψίες) σε όλα τα στάδια της παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένης και της εισαγωγής. Οι έλεγχοι αφορούσαν τόσο την ποιότητα (έλεγχοι επισημάνσης) όσο και την ασφάλεια των ζωοτροφών (επιθεωρήσεις ως προς την τήρηση των απαιτήσεων του Καν. 183/2005 για την υγιεινή των ζωοτροφών και δειγματοληψίες για τα επίπεδα ανεπιθύμητων ουσιών κλπ.)

2. Αποτελέσματα των Ελέγχων

2.1. Το 2018 πραγματοποιήθηκαν από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής 727 επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών, εκ των οποίων οι 189 αφορούσαν περιπτώσεις επιθεωρήσεων μετά από αίτηση για χορήγηση κωδικού εγγραφής ή έγκρισης. Οι επιθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν κυρίως παρασκευαστές και ενδιάμεσους ζωοτροφών. Με βάση τα στοιχεία των ελέγχων, διενεργήθηκαν επιθεωρήσεις σε ποσοστό 45% επί του συνόλου των επιχειρήσεων παρασκευής σύνθετων ζωοτροφών. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις επιχειρήσεις παρασκευής προσθέτων υλών και προμιγμάτων είναι 100%, ενώ για τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν παρασκευαστήριο ζωοτροφών και είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο ζωοτροφών το ποσοστό είναι 8%. Στον **Πίνακα 1** παρουσιάζεται ο αριθμός επιθεωρήσεων στις διαφορετικές κατηγορίες επιχειρήσεων ζωοτροφών.

2.2. Κατά το 2018 πραγματοποιήθηκαν 14 επιτόπιοι έλεγχοι-επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών από τη Δ/ση Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαιών του ΥπΑΑΤ σε συνεργασία με την αντίστοιχη Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.

2.3. Οι σχετικοί με την επισημάνση και τα συνοδευτικά έγγραφα σε εγχώρια, κοινοτικά και εισαγόμενα προϊόντα έλεγχοι ανέρχονται σε 2.213 Σε αυτούς διαπιστώθηκαν 151 μη συμμορφώσεις, δηλαδή ποσοστό 6,8% (**Πίνακας 2**).

2.4. Σύμφωνα με στοιχεία που μας έχουν αποστείλει τα Εργαστήρια Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών της Χώρας (Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Λάρισας), ο αριθμός των ελεγχθέντων δειγμάτων ζωοτροφών κατά το έτος 2018 ανέρχεται σε 801 και ο αριθμός των μη συμμορφούμενων σε 62, δηλαδή ποσοστό 7,7% (**Πίνακας 3**).

2.5. Στην τέταρτη στήλη του **Πίνακα 1** αναφέρεται ο αριθμός δειγμάτων ανά κατηγορία επιχειρήσεων. Οι δειγματοληψίες έγιναν σε όλα τα στάδια παραγωγής και χρήσης των ζωοτροφών. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από τις Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) και

αφορούν τα δείγματα που έλαβαν οι επόπτες των ΔΑΟΚ σε επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες ή εγκεκριμένες.

2.6. Οι έλεγχοι για τον προσδιορισμό των αναλυτικών συστατικών στις ζωοτροφές παρουσιάζονται στον **Πίνακα 4**.

2.7. Όσον αφορά τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς εξετάστηκαν 51 δείγματα και διαπιστώθηκαν 5 μη συμμορφώσεις (**Πίνακας 5**).

2.8. Στον **Πίνακα 5** παρουσιάζονται επίσης τα αποτελέσματα των ελέγχων α) για την εφαρμογή της κατάργησης χρήσης των αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών, β) για την παρουσία απαγορευμένων συστατικών ζωικής προέλευσης, γ) για κοκκιδιοστατικά ή/και ιστομονοστατικά, δ) για την τήρηση της μέγιστης περιεκτικότητας του χαλκού και του ψευδαργύρου και ε) για την τήρηση της μέγιστης περιεκτικότητας του σιδήρου και του μαγνητίου

2.9. Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για ανεπιθύμητες ουσίες παρουσιάζονται στον **Πίνακα 6**.

α) Όσον αφορά την ανίχνευση Αφλατοξίνης Β1 στις ζωοτροφές εξετάστηκαν 97 δείγματα και σε ένα από αυτά, τα επίπεδα παρουσίας της Β1 ήταν πάνω από τα ανώτατα καθορισμένα όρια, σύμφωνα με την *Οδηγία 2002/32*, όπως ισχύει.

β) Για τα βαρέα μέταλλα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 92 δείγματα για αρσενικό, μόλυβδο και κάδμιο, καθώς και 86 για υδράργυρο και διαπιστώθηκε μία μη συμμόρφωση σε αρσενικό.

γ) Για τα φυτοφάρμακα πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε 40 δείγματα ζωοτροφών και δεν διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση.

δ) Για τις διοξίνες πραγματοποιήθηκαν 49 αναλύσεις και δεν διαπιστώθηκε παράβαση.

ε) Επίσης, εξετάστηκαν 16 δείγματα για γκοσσυπόλη και δεν ανιχνεύτηκε η παρουσία γκοσσυπόλης πάνω από τα ανώτατα επιτρεπόμενα όρια σε κανένα από αυτά.

στ) Τα αναλυτικά αποτελέσματα των ελέγχων που αφορούν στην παρουσία των συστατικών ζωικής προέλευσης παρουσιάζονται στον **Πίνακα 7**. Τα στοιχεία του πίνακα προέρχονται από τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ).

3. Αξιολόγηση των επίσημων ελέγχων

3.1. Επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις ζωοτροφών

Κατά το 2018, επιθεωρήθηκε σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων ζωοτροφών, συμπεριλαμβανομένων μονάδων που παράγουν ζωοτροφές για ιδιοκατανάλωση. Όπως και τα προηγούμενα έτη, τα αποτελέσματα αυτών των επιθεωρήσεων χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των επιχειρήσεων, ώστε οι επιθεωρήσεις να διεξάγονται με βάση την ανάλυση κινδύνου, όπως αναφέρεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Ζωοτροφών.

3.2. Παραβάσεις που διαπιστώθηκαν κατά τους επιτόπιους ελέγχους

Σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν παραβάσεις κατά τους επιτόπιους ελέγχους - επιθεωρήσεις για τις οποίες προβλέπονται συστάσεις ή κυρώσεις έγιναν οι σχετικές συστάσεις από τα ελεγκτικά όργανα, τα οποία διαβίβασαν στη Διεύθυνση Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαιών (ΔΖΒΓ) όλα τα στοιχεία για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων. Στις περιπτώσεις εκείνες που οι παραβάσεις διαπράχθηκαν από επιχειρήσεις με έδρα σε άλλη Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) από αυτή όπου διαπιστώθηκε η παράβαση (π.χ. κυκλοφορία ζωοτροφών χωρίς την απαραίτητη επισήμανση), υπήρξε ενημέρωση και συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών (ΔΖΒΓ και ΔΑΟΚ), προκειμένου να γίνουν όλοι οι απαραίτητοι επιτόπιοι έλεγχοι και να διαπιστωθεί η έκταση της παράβασης.

3.3. Εργαστηριακοί έλεγχοι

α. Παραβάσεις ως προς τα συστατικά ζωικής προέλευσης

Σε σύνολο 95 δειγμάτων που εξετάστηκαν με μικροσκοπικό έλεγχο και σε σύνολο 15 δειγμάτων που εξετάστηκαν με τη μέθοδο PCR διαπιστώθηκε 1 μη συμμόρφωση.

β. Αφλατοξίνη Β1

Σε σύνολο 97 δειγμάτων που εξετάστηκαν εντοπίστηκε 1 δείγμα με παρουσία άνω των επιτρεπόμενων ορίων. Το φαινόμενο της αυξημένης παρουσίας αφλατοξίνης Β1 σε δημητριακούς καρπούς κατά το 2012, δεν παρατηρήθηκε κατά τα επόμενα έτη. Παρόλα αυτά, θα συνεχιστεί να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σύνθετες ζωοτροφές που προορίζονται για μηρυκαστικά γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, καθώς και σε περιοχές με αυξημένη υγρασία και σε περιπτώσεις κτηνοτρόφων που καλλιεργούν δημητριακούς καρπούς. Τέλος, σε περιπτώσεις που ανιχνεύεται αφλατοξίνη στο γάλα, πραγματοποιούνται έλεγχοι σε ζωοτροφές που προορίζονται για τα γαλακτοπαραγωγικά ζώα.

γ. Παραβάσεις ως προς την χημική σύσταση των ζωοτροφών και τη νομοθεσία για τους Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς

Κατά την πραγματοποίηση των εργαστηριακών ελέγχων για την χημική σύσταση των ζωοτροφών διαπιστώθηκαν αποκλίσεις σε σχέση με ότι αναγράφεται στην ετικέτα της ζωοτροφής πάνω από τα επιτρεπόμενα όρια ανοχής. Στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις ζωοτροφών έγιναν έγγραφες συστάσεις για τη λήψη διορθωτικών μέτρων και ορίσθηκε επανέλεγχος.

Σε ότι αφορά τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς διαπιστώθηκαν 5 παραβάσεις σε 51 δείγματα ζωοτροφών.

δ. Πρόσθετες ύλες

Όσον αφορά στις πρόσθετες ύλες ζωοτροφών έγινε έλεγχος:

α) της τήρησης των όρων έγκρισης και των ορίων της Οδηγίας 2002/32/ΕΚ για τα κοκκιδιοστατικά σε 24 και 18 δείγματα, αντίστοιχα από τα οποία διαπιστώθηκαν 4 και 3 μη συμμορφώσεις, αντίστοιχα

β) για μη επιτρεπόμενη χρήση αντιβιοτικών ως πρόσθετες ύλες ζωοτροφών σε 27 δείγματα από τα οποία σε 6 διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις,

γ) της περιεκτικότητας των ζωοτροφών στα ιχνοστοιχεία χαλκό (Cu), ψευδάργυρο (Zn), σίδηρο (Fe) και μαγγάνιο (Mn): συνολικά εξετάστηκαν 64 δείγματα ζωοτροφών για χαλκό, 62 δείγματα ζωοτροφών για ψευδάργυρο, 27 δείγματα ζωοτροφών για σίδηρο και 26 δείγματα για μαγγάνιο. Αναφορικά με το χαλκό διαπιστώθηκε μία μη συμμόρφωση που αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009). Αναφορικά με τον ψευδάργυρο διαπιστώθηκαν μη συμμορφώσεις σε 7 δείγματα, εκ των οποίων στα 5 δείγματα η μη συμμόρφωση αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009) και σε 2 στους όρους έγκρισης της εν λόγω πρόσθετης ύλης (Καν. (ΕΚ) 1334/2003). Τέλος, διαπιστώθηκε μία μη συμμόρφωση σε δείγμα που αναλύθηκε για σίδηρο και αφορούσε στην επισήμανση (Καν. (ΕΚ) 767/2009), καθώς και 3 μη συμμορφώσεις που αφορούν το μαγγάνιο, δύο για επισήμανση και μία για τους όρους έγκρισης.

ε. Νικέλιο

Για τρίτη συνεχή χρονιά πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις σε 95 δείγματα ζωοτροφών για παρουσία Νικελίου. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων αυτών θα αποσταλούν στην EFSA, όπως και άλλων κρατών-μελών, προκειμένου να καθοριστούν ανώτατα επιτρεπόμενα επίπεδα.

3.4. Εκπαίδευση

Κατά το 2018 σε σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμετείχε 1 υπάλληλος της Δ/σης Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαιών και 3 επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών των Δ/σεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων. Τα σεμινάρια αυτά κάλυπταν τους τομείς της νομοθεσίας ζωοτροφών και του HACCP.

3.5. Έλεγχοι επαλήθευσης

Κατά το 2018 και σε εφαρμογή της ΚΥΑ 1156/82215/18-7-2016 (ΦΕΚ 2440, Β΄) πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι επαλήθευσης σε Περιφερειακές Ενότητες της χώρας και Εργαστήρια Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών (Ε.Ε.ΚΥ.Ζ.) από τη Δ/νση Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαιών προκειμένου να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων που πραγματοποιούνται από τους επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών. Η επιλογή των υπηρεσιών προς έλεγχο έγινε με χρήση ανάλυσης επικινδυνότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σχετική νομοθεσία.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν 4 επιτόπιοι έλεγχοι (ΔΑΟΚ Βοιωτίας, ΕΕΚΥΖ Λάρισας, ΔΑΟΚ Εύβοιας, ΔΑΟΚ Τρικάλων), καθώς και 5 διοικητικοί έλεγχοι (ΔΑΟΚ Αρκαδίας, ΔΑΟΚ Έβρου, ΔΑΟΚ Ξάνθης, ΔΑΟΚ Πιερίας, ΔΑΟΚ Πρέβεζας). Τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών έχουν καταγραφεί σε σχετικές εκθέσεις, ενώ προτείνονται συγκεκριμένες διορθωτικές ενέργειες.

3.6. Νέα Νομοθεσία που τέθηκε σε εφαρμογή το 2018.

Κατά το 2018 είχαμε την έκδοση της υπ' αριθμ. 822/60139/25-4-2018 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1608, Β΄) που τροποποιεί την ΚΥΑ 323306/2007 (ΦΕΚ 1881, Β΄). Σύμφωνα με την τροποποίηση αυτή ορίζονται ως επόπτες ζωοτροφών και υπάλληλοι των Τμημάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων των Δ/σεων Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ.

4. Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα των ελέγχων διαπιστώνεται ότι αν και υπήρχαν παραβάσεις ως προς των ασφάλεια ζωοτροφών, αυτές δεν ήταν εκτεταμένης κλίμακας αφορούσαν και περιορίστηκαν σε τοπικό επίπεδο και δεν τέθηκε σε κίνδυνο η ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Δ.1 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

-Έλεγχοι εισαγομένων φορτίων ζώντων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από τρίτες χώρες:

Κάθε παρτίδα ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων, προέλευσης τρίτων χωρών πρέπει να εισέρχεται στην Ε.Ε. μέσω εγκεκριμένων συνοριακών σταθμών ελέγχου (ΣΥΚΕ) προκειμένου να υποβληθούν σε κτηνιατρικούς ελέγχους, βάσει των οδηγιών 97/78/ΕΚ και 91/496/ΕΟΚ, όπως αυτές έχουν εναρμονισθεί με το Π.Δ. 120/2000. Στην Ελλάδα οι συνοριακοί σταθμοί επιθεώρησης καθορίζονται με το Π.Δ. 97/2017 (ΦΕΚ 138Α΄). Παρατίθεται ο σχετικός κατάλογος των ΣΥΚΕ και των σημείων εισόδου σε παρέκκλιση:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΟΡΙΑΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥ.Κ.Ε.) ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ ΕΙΣΟΔΟΥ

A/A	• ΣΥΝΟΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΣΥ.Κ.Ε.)	• ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	ΣΥ.Κ.Ε. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	Κτίριο 26 ΤΚ. 190 04 Σπάτα Αττική
2	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΙΡΑΙΑ	Νέο Ικόνιο Περάματος ΤΚ. 188 63 Πειραιάς
3	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ)	Εμπ. Στ. Αεροδρ. Μακεδονίας ΤΚ. 551 03 Θεσσαλονίκη
4	ΣΥ.Κ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	25 ^η Αποθήκη ΟΛΘ

	(ΛΙΜΕΝΑΣ)	ΤΚ. 541 10 Θεσσαλονίκη
5	ΣΥ.Κ.Ε. ΕΥΖΩΝΩΝ	ΤΚ. 610 01 Πολύκαστρο Κιλκίς
7	ΣΥ.Κ.Ε. ΝΕΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ	Νέος Καύκασος ΤΚ. 531 00 Φλώρινα
8	ΣΥ.Κ.Ε. ΠΕΠΛΟΥ	Γέφυρα Κήπων ΤΚ. 685 00 Έβρος
9	ΣΥ.Κ.Ε. ΚΑΚΑΒΙΑΣ	Κακαβιά Ιωαννίνων ΤΚ. 440 02
10	ΣΥ.Κ.Ε ΑΣΤΑΚΟΥ	Πλατυγιάλι ΤΚ. 30006 Αστακός
	ΣΗΜΕΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
1	Π.Ε. Ρόδου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Γ. Μαύρου 2 Κτίριο Ζέφυρος, ΤΚ 85100 Ρόδος
2	Π.Ε. Κω Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
3	Π.Ε. Καλύμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	
4	Π.Ε. Λέσβου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Παγανή Μυτιλήνης ΤΚ.81100 Μυτιλήνη
5	Π.Ε. Λήμνου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Μύρινα ΤΚ 81401 Λήμνος

6	Π.Ε. Χίου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Ι. Χανδρή 20 ΤΚ 82100 Χίος
7	Π.Ε. Σάμου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Νέο Διοικητήριο, Δερβενακίων ΤΚ 83100 Σάμος
8	Π.Ε. Σύρου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πάροδος Ηρώων Πολυτεχνείου ΤΚ 84100 Ερμούπολη
9	Π.Ε. Κεφαλληνίας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Σουηδίας 11 ΤΚ 28100 Αργοστόλι
10	Π.Ε. Χανίων Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Όαση Αγιάς ΤΚ 73103 Χανιά
11	Π.Ε. Ηρακλείου Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Πλάτωνος 67, Μέσα Κατσαμπάς ΤΚ 74307 Ηράκλειο
12	Π.Ε. Κέρκυρας Δ.Α.Ο.Κ. Τμήμα Κτηνιατρικής	Κολοκοτρώνη 24 ΤΚ 49100 Κέρκυρα

Στο πλαίσιο της κοινοτικής οριζόντιας και κάθετης νομοθεσίας, καθώς και των εθνικών διατάξεων, οι ΣΥΚΕ πραγματοποιούν τους ελέγχους όλων των φορτίων ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων που εισάγονται από τρίτες χώρες. Ειδικότερα, οι εισαγωγές ζώντων ζώων από τρίτες χώρες εξακολουθούν να είναι σχεδόν μηδενικές και αφορούν κυρίως σκουλήκια που χρησιμοποιούνται ως δολώματα ή διακοσμητικά ψάρια. Οι εισαγωγές ζωικών προϊόντων αφορούν κυρίως σε κρέας, αλιεύματα και προϊόντα αυτών.

Είδος ελέγχων:

Οι έλεγχοι που διεξάγονται στους ΣΥΚΕ στα φορτία ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων ακολουθούν τους κανόνες που θεσπίζει η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία.

Στο πλαίσιο αυτής, ο υπεύθυνος για το φορτίο οφείλει να κοινοποιεί ηλεκτρονικά, μέσω του συστήματος TRACES, στο προσωπικό του ΣΥΚΕ, εκ των προτέρων, όλα τα στοιχεία που αφορούν το φορτίο που πρόκειται να προσκομιστεί στον σταθμό. Ο ΣΥΚΕ ελέγχει τα δηλωτικά των πλοίων

και των αεροπλάνων, καθώς και την αντιστοιχία τους προς τις προαναφερόμενες ηλεκτρονικές δηλώσεις. Επιπλέον, η διασταύρωση των φορτίων που οφείλουν να υποστούν κτηνιατρικό έλεγχο γίνεται με τη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος των οργανισμών λιμένων, καθώς και σε συνεργασία με τις τελωνειακές υπηρεσίες.

Βάσει των κοινοτικών οριζόντιων οδηγιών 97/78/ΕΚ και 91/496/ΕΚ, τα αφικνούμενα στον ΣΥΚΕ, φορτία ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες υποβάλλονται:

α) 100% σε **έλεγχο εγγράφων** προκειμένου να διαπιστωθεί η εγκυρότητα αυτών, καθώς και η αντιστοιχία των πληροφοριών με εκείνες που περιλαμβάνονται στην προκοινοποίηση που περιγράφηκε παραπάνω,

β) 100% σε **έλεγχο ταυτότητας** για να επιβεβαιωθεί ότι τα προϊόντα ανταποκρίνονται στα στοιχεία των πιστοποιητικών ή εγγράφων που συνοδεύουν τα φορτία.

Εξαίρεση από τα παραπάνω αποτελούν τα φορτία που ακολουθούν τις ειδικές διαδικασίες που ορίζονται από την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία, όπως είναι λόγου χάρη οι μεταφορτώσεις και οι διαμετακομίσεις, για τις οποίες υπάρχει ειδικό καθεστώς. Εν τούτοις, σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος για την υγεία των ζώων ή τη δημόσια υγεία, το φορτίο μπορεί να υποβληθεί σε έλεγχο (εγγράφων, ταυτότητας και φυσικό), βάσει του άρθρου 20 της ίδιας οδηγίας.

γ) Ο **Φυσικός έλεγχος** περιλαμβάνει:

- οργανοληπτικές εξετάσεις
- απλές φυσικές ή χημικές δοκιμές
- εργαστηριακές εξετάσεις για την ανίχνευση καταλοίπων, προσμείξεων, ενδείξεων αλλοίωσης ή για την επιβεβαίωση κάποιου νοσήματος στην περίπτωση που πρόκειται για ζώοντα ζώα.

Οι εργαστηριακές δοκιμές πραγματοποιούνται :

- στο πλαίσιο τυχαίας δειγματοληψίας που πραγματοποιείται βάσει της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας,
- σε περίπτωση υποψίας,
- σε περίπτωση έκτακτων υγειονομικών μέτρων που ορίζονται από την κοινοτική νομοθεσία για συγκεκριμένα προϊόντα ή συγκεκριμένη τρίτη χώρα προέλευσης,
- κατόπιν λήψης μηνύματος RASFF,
- με βάση το εθνικό πλάνο δειγματοληψίας.

Όταν οι εργαστηριακές δοκιμές διενεργούνται επειδή υπάρχουν υποψίες παρατυπίας ή όταν το υπό έλεγχο φορτίο εμπίπτει σε καθεστώς ενισχυμένων ελέγχων, τα φορτία δεν αποδεσμεύονται, παρά μόνο όταν τα αποτελέσματα των δοκιμών αποδειχθούν αρνητικά. Εάν πρόκειται για ζώντα ζώα, αυτά παραμένουν σε καραντίνα έως ότου κοινοποιηθούν τα αποτελέσματα των εργαστηριακών δοκιμών.

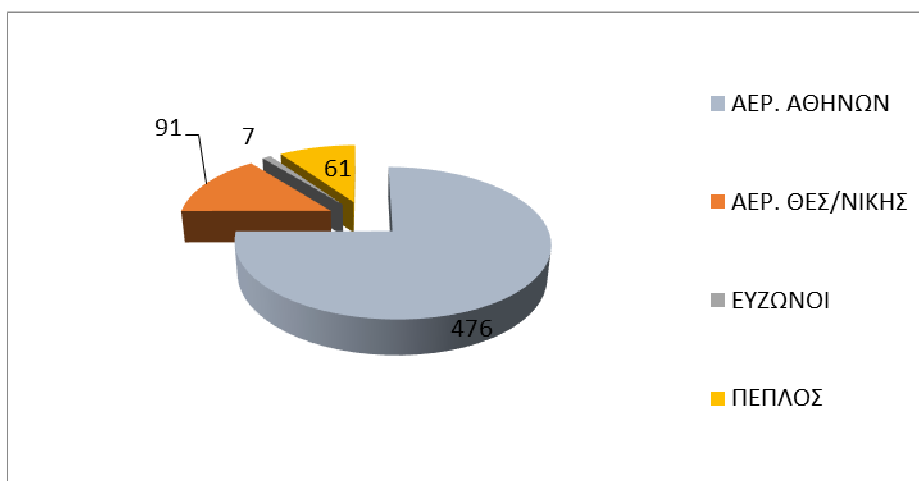
Συγκεκριμένα, οι έλεγχοι των φορτίων ζώντων ζώων και των προϊόντων ζωικής προέλευσης που πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο ΣΥΚΕ κατά το έτος **2018**, συμπεριλαμβάνονται στον ακόλουθο συγκεντρωτικό πίνακα, ενώ παρατίθενται αντίστοιχα γραφήματα των επίσημων ελέγχων:

ΣΥΚΕ	ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ (Τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζώντα ζώα)	ΑΠΟΡΡΙΨΕΙ Σ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ	ΘΕΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	2726	10	543	10
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	1965	14	21	0
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	175	0	27	0
ΛΙΜΕΝΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	1025	5	154	2
ΚΑΚΑΒΙΑ	99	0	7	0
ΝΕΟΣ	119	0	9	0

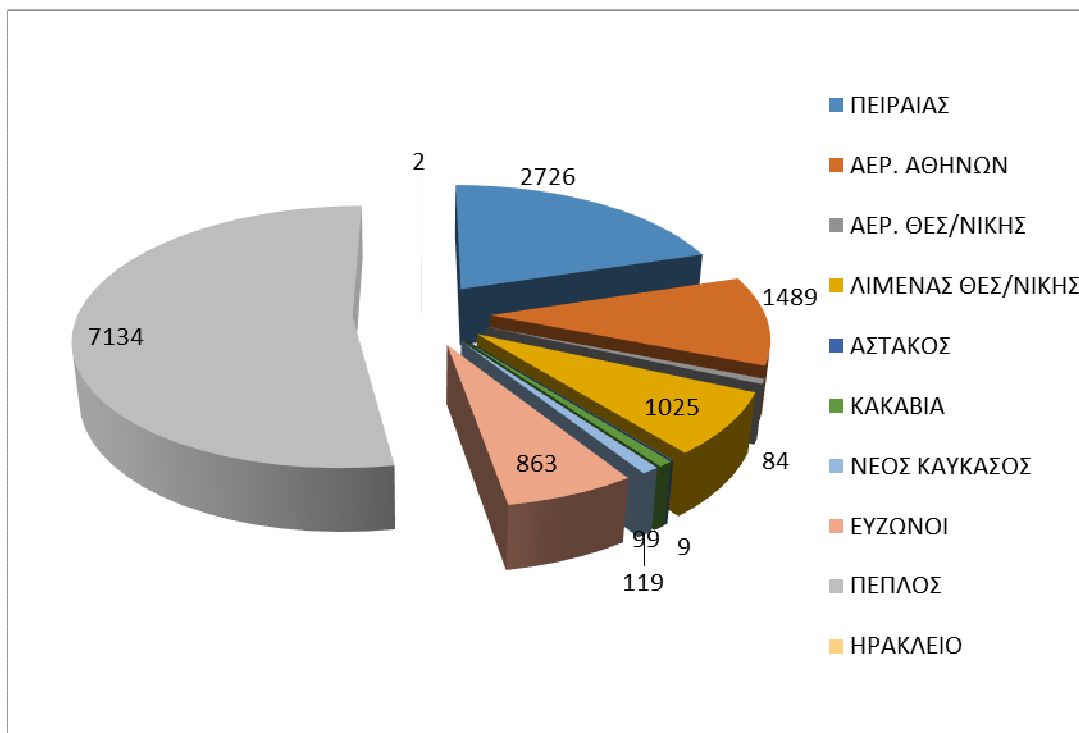
ΚΑΥΚΑΣΟΣ				
ΕΥΖΩΝΟΙ	870	7	28	0
ΠΕΠΛΟΣ	7195	19	451	2
ΑΣΤΑΚΟΣ	9	4	25	3
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	2	0	1	0
ΛΕΣΒΟΣ	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	14185	59	1266	17

Να σημειωθεί ότι στους ελέγχους περιλαμβάνονται, εκτός από τις εισαγωγές, και τα φορτία σε διαμετακόμιση καθώς και εκείνα που προορίζονται για εφοδιασμό πλοίων.

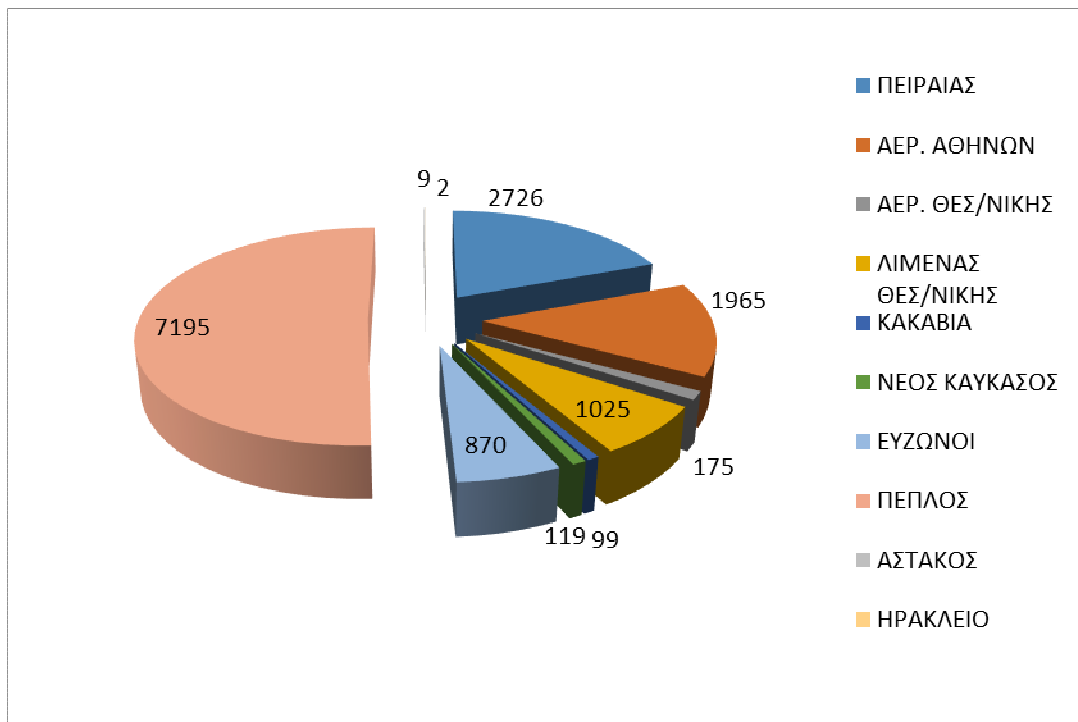
ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2018

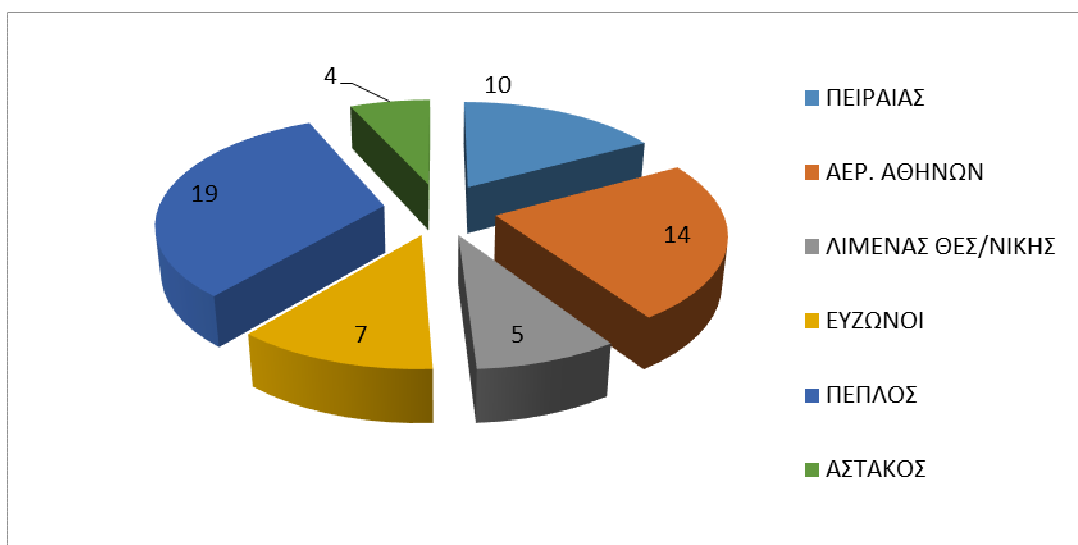
ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟ 2018

ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΕΓΧΘΕΝΤΩΝ ΦΟΡΤΙΩΝ ΖΩΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2018

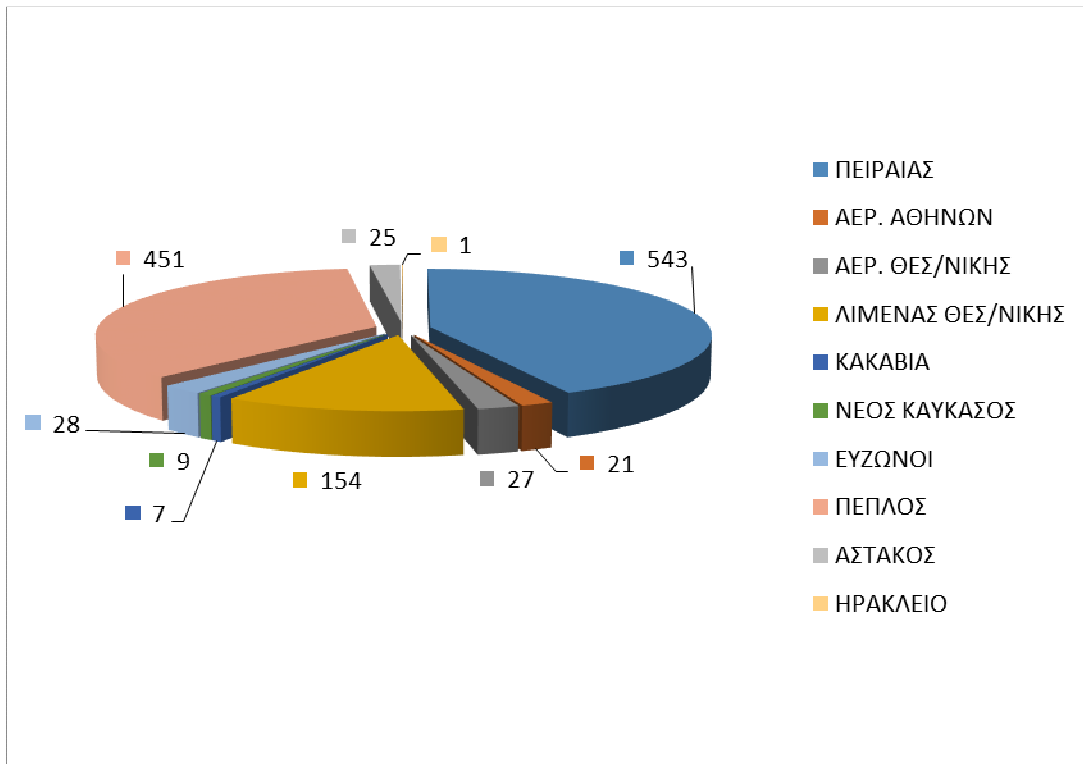

ΑΠΟΡΡΙΨΘΕΝΤΑ ΦΟΡΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2018

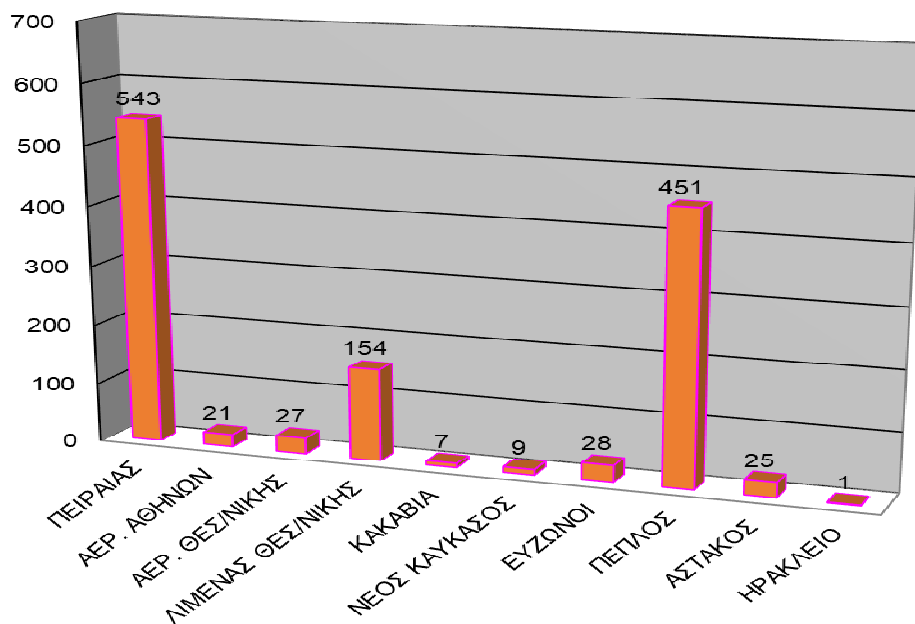

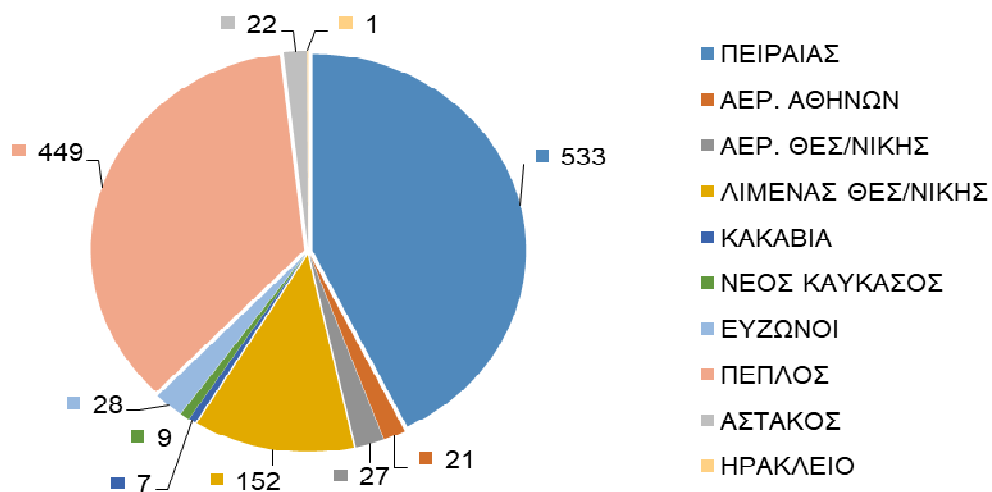
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2018

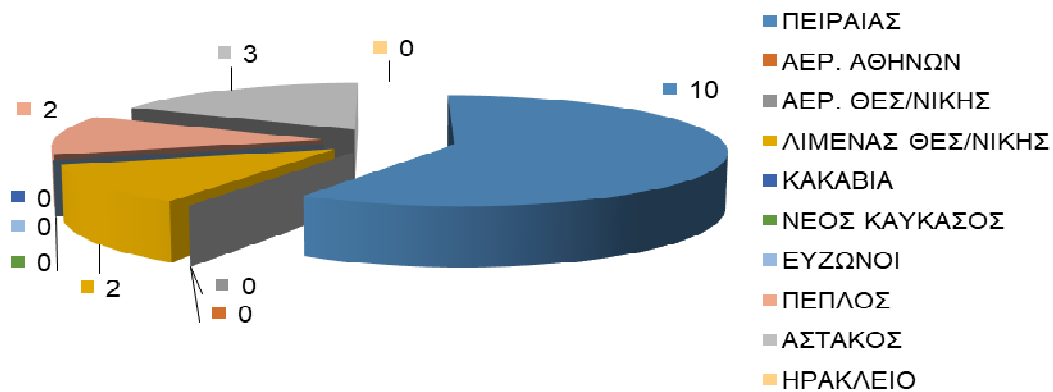
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2018

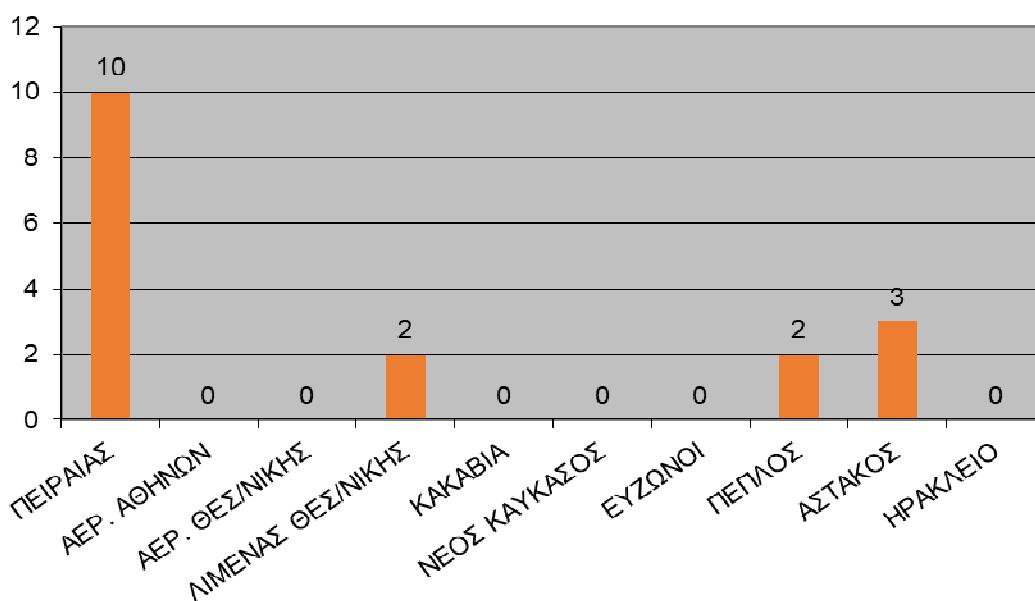
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2018 ΜΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2018
ΜΕ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2018
ΜΕ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Νομοθεσία

Στους ΣΥΚΕ, εκτός από τις εγκυκλίους, έχουν αποσταλεί το 2018 και τα ακόλουθα εγχειρίδια και οι επικαιροποιημένες οδηγίες:

- Πλάνο ανάλυσης κινδύνου (3293/120350/7-09-2018)

Επιμόρφωση

- Η παροχή καθοδήγησης και ενημέρωσης των κτηνιάτρων των ΣΥΚΕ γίνεται από την επίσημη εφημερίδα της κοινότητας, το σύστημα TRACES, το σύστημα RASFF καθώς και μέσω διευκρινιστικών εγκυκλίων και οδηγιών που εκπονούνται από το αρμόδιο τμήμα της κεντρική υπηρεσίας.
- Οι υπάλληλοι των ΣΥΚΕ συμμετείχαν κατά τη διάρκεια του έτους τόσο σε κοινοτικά σεμινάρια πάνω σε θέματα κτηνιατρικών ελέγχων κατά τις εισαγωγές ή σε άλλα συναφή θέματα που διεξάγονται μέσα στα πλαίσια του BTSF (θέματα RASFF, μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς κλπ), όσο και σε εθνικά σεμινάρια που διοργανώθηκαν είτε από τον ΕΦΕΤ , είτε από το ΥΠΑΑΤ μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ή σε σεμινάρια από απόσταση (e-learning).

Συμπεράσματα

Πρωταρχικός στόχος είναι η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων κατά την εισαγωγή ζώντων ζώων ή ζωικών προϊόντων από τρίτες χώρες.

Ο αριθμός των εισαγόμενων φορτίων για το 2018 εξακολουθεί να παρουσιάζει σταδιακή άνοδο, λόγω της αυξανόμενης κίνησης στο σταθμό του Πέπλου ενώ μεγάλη αύξηση παρουσίασε και ο ΣΥΚΕ Ευζώνων, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Οι φυσικοί έλεγχοι και ειδικότερα οι εργαστηριακές δοκιμές για τον εντοπισμό μη συμμορφούμενων φορτίων και τη συνεπαγόμενη μη αποδοχή αυτών στο ελληνικό έδαφος ήταν σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες και παρουσίασαν σημαντική αύξηση, κοντά στο 140%, κυρίως λόγω των επιβεβλημένων μέτρων που εφαρμόζονται στα φορτία δίθυρων μαλακίων προέλευσης Τουρκίας.

Η επιλογή των φορτίων που υποβάλλονται σε φυσικό έλεγχο γίνεται, είτε με βάση την ανάλυση κινδύνου που διεξάγεται μέσα από το σύστημα TRACES, είτε μέσω προηγούμενων κοινοποιήσεων RASFF, καθώς και τυχόν έκτακτων υγειονομικών μέτρων. Στόχος, πάντα, είναι ο εντοπισμός των μη συμμορφούμενων φορτίων και η απόρριψη αυτών, ώστε να προσταπίζεται η δημόσια υγεία και η υγεία των ζωικού κεφαλαίου της χώρας.

Δ.2. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΑΝΘΡΩΠΟΝΟΣΟΙ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΩΣΗΣ ΣΤΑ ΣΜΗΝΗ ΟΡΝΙΘΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΩΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΣΤΑ ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΙΝΔΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2018

Στο πλαίσιο του Καν. (ΕΚ) αριθ. 2160/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 «για τον έλεγχο της σαλμονέλλωσης και άλλων τροφιμογενών ζωνοσογόνων παραγόντων», τα Κράτη-Μέλη είναι υποχρεωμένα να καταρτίζουν εθνικά προγράμματα ελέγχου των οροτύπων εκείνων σαλμονέλλας, για τους οποίους έχει τεθεί κοινοτικός στόχος μείωσης, σε συγκεκριμένα ζωικά είδη.

Πληροφορίες για τα παραπάνω προγράμματα όπως: εθνικές αποφάσεις εφαρμογής των προγραμμάτων, εγχειρίδια, εγκύκλιοι, κατάλογος ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα προγράμματα κ.ά. είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ στη διεύθυνση:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/ptina/astheneiesptinon-menu/459-salmonelosi>

Α) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΟΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Σύμφωνα με τον παραπάνω Κανονισμό και όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2007.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2007 έως 31/12/2009), ήταν η μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*), σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1%, στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά, στις 31/12/ 2009.

Από 01/01/2010 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των πέντε οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, *S. Hadar*, *S. Infantis*, *S. Virchow*) στο σύνολο των ενηλίκων σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με περισσότερα από 250 πτηνά, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους εφαρμογής.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών επιχειρήσεων ορνίθων αναπαραγωγής και εκκολαπτηρίων (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.

2. με τον προαιρετικό εμβολιασμό των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής.

3. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας

Το παραπάνω πρόγραμμα ελέγχου τέθηκε στη χώρα μας σε εφαρμογή με την υπ' αριθ. **258685/07.06.2007 (1011B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. **349699/24.12.2009 (ΦΕΚ 2599B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και την με αριθμ. **314922/29.12.2010 (2178B')** τροποποιητική της.

Β) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΟΡΝΙΘΕΣ ΩΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2008 ,σε εφαρμογή της με αριθ. 258525/17-01-2008 (124B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 260973/12/02/2009 (243B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Στόχος του προγράμματος, για μεταβατική περίοδο τριών ετών (01/01/2008 έως 31/12/2010), ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis* και *S. Typhimurium*/ στα ενήλικα σμήνη των ορνίθων ωοπαραγωγής. Την 31-12-2010 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 10% επί του συνόλου των ενήλικων εκτρεφόμενων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής που θα υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Η με αριθ. 316420/29/12/2010 (2144B') Απόφαση καταργεί την με αριθ. 260973/12/02/2009 (243B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και από 01/01/2011 ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος και περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/ *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 9% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάσει τη με **αριθμ. 1209/30007/13.03.2012 (B' 930)** Απόφαση και ο στόχος του

προγράμματος συνεχίζει να είναι ετήσιος και να περιλαμβάνει τη μείωση του επιπολασμού των δύο οροτύπων σαλμονέλλας (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*/*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-) στο σύνολο των ενήλικων σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής, σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 2% στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνίθων ωοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.
2. με τον υποχρεωτικό εμβολιασμό όλων των σμηνών ορνίθων ωοπαραγωγής,
3. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

Γ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΑ ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλωσης ξεκίνησε από 01/01/2009, σε εφαρμογή της με αριθ. 261069/23.03.2009 2(575B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος ήταν τρία έτη (01/01/2009 έως 31/12/2011).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* στα σμήνη των πουλερικών κρεατοπαραγωγής. Την 31-12-2011 ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή.

Με τη με αριθμ. 133362/23.12.2011 (3172B') Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η με αριθ. 261069/23.03.2009 2(575B') Απόφαση καταργείται και ο στόχος του προγράμματος γίνεται πλέον ετήσιος. Την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους ορότυπους *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών πουλερικών κρεατοπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ορνιθίων κρεατοπαραγωγής (αυτοέλεγχοι), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων.

2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

Δ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΖΩΝΟΣΟΓΟΝΟΥ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΣΤΙΣ ΙΝΔΟΡΝΙΘΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΧΥΝΣΗΣ

Όσον αφορά τα σμήνη ινδορνιθίων αναπαραγωγής και πάχυνσης, το πρόγραμμα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας ξεκίνησε από 01/01/2010 ,σε εφαρμογή της με αριθμ. 354008/30.12.2009 (2640B') απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η διάρκειά του παραπάνω προγράμματος είναι τρία έτη (01/01/2010 έως 31/12/2012).

Στόχος του προγράμματος ήταν η μείωση του επιπολασμού των οροτύπων *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* στα σμήνη ινδορνιθίων αναπαραγωγής και πάχυνσης. Την 31-12-2012, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους αυτούς, καθορίστηκε σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνιθίων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνιθίων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή. Σε Κ-Μ που έχουν λιγότερα από 100 σμήνη, ο στόχος είναι ότι μόνο ένα σμήνος μπορεί να βρεθεί θετικό στους στοχοθετημένους ορότυπους σαλμονέλλας στις 31 Δεκεμβρίου του συγκεκριμένου έτους.

Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται με την με αριθμ. **1751/51822/13.05.2013 (1141B')** Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ο στόχος του προγράμματος είναι πλέον ετήσιος.

Την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους, ο επιπολασμός σαλμονελλών, υπολογιζόμενος αθροιστικά για τους οροτύπους *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, καθορίζεται σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των ενηλίκων εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνιθίων αναπαραγωγής που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή και σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 1% επί του συνόλου των εκτρεφόμενων σμηνών ινδορνιθίων πάχυνσης που θα υφίστανται κατά την ημερομηνία αυτή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου πραγματοποιείται:

1. με την εφαρμογή ενός σχήματος δειγματοληψίας, το οποίο περιλαμβάνει τη δειγματοληψία που γίνεται με πρωτοβουλία των υπευθύνων των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ινδορνιθίων

αναπαραγωγής και πάχυνσης. (αυτοέλεγχος), καθώς και την επίσημη δειγματοληψία που πραγματοποιείται από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές, σαν μέρος των επισήμων ελέγχων,

2. με την αυστηρή τήρηση των μέτρων βιοασφάλειας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ

1. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την παραπάνω εθνική απόφαση, το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής για το έτος **2018** περιελάμβανε τον έλεγχο (επίσημος έλεγχος και αυτοέλεγχος) όλων των σμηνών ορνίθων αναπαραγωγής με >250 πτηνά (**337 σμήνη**) (Πίνακας 1 παρατήματος).

Από τα **212** σμήνη που έπρεπε να ελεγχθούν το **2018** με επίσημο έλεγχο, ελέχθησαν τα **233** και από τα **306** σμήνη που έπρεπε να ελεγχθούν με αυτοέλεγχο, ελέχθησαν τα **304** σμήνη. Τα στοιχεία του προγράμματος φαίνονται στον πίνακα 1.

Από τα **337** σμήνη που υποβλήθηκαν σε έλεγχο, **3** ενήλικα σμήνη βρέθηκαν θετικά στους ορότυπους που περιλαμβάνει το πρόγραμμα. Για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2018 ήταν **220**). Σύμφωνα με τα στοιχεία του προγράμματος για το έτος **2018** στα ενήλικα σμήνη αναπαραγωγής ο επιπολασμός στους στοχοποιημένους ορότυπους σαλμονέλλας ήταν **1,37%** (δηλαδή για το **2018** δεν επιτεύχθηκε ο κοινοτικός στόχος αφού ο επιπολασμός δεν είναι μικρότερος από $\leq 1\%$).

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της σχετικής για την εφαρμογή του προγράμματος απόφασης.

Στον Πίνακα 1 φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

Κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος έτους **2018** παρατηρήθηκαν ορισμένα προβλήματα στην εφαρμογή (μη τήρηση της συχνότητας των αυτοελέγχων και των επισήμων ελέγχων, μη εφαρμογή της επίσημης δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όχι σωστή κωδικοποίηση των σμηνών κ.ά.).

Ο κυριότερος λόγος που ευθύνεται για την μη τήρηση της συχνότητας των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας, αλλά και για την παντελή απουσία των επισήμων ελέγχων/δειγματοληψίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, είναι η σοβαρότατη έλλειψη των κτηνιατρικών υπηρεσιών σε μόνιμο κτηνιατρικό προσωπικό, ο περιορισμός των ημερών εκτός έδρας, οι γενικότερη έλλειψη πόρων, καθώς και το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι κτηνιατρικές υπηρεσίες έπρεπε κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσουν μια σειρά από ενζωτίες, όπως αυτή της ευλογιάς, του καταρροϊκού πυρετού και της οζώδους δερματίτιδας των βοοειδών.

Για τη κατά το δυνατόν διόρθωση των παραπάνω ανεπαρειών που αφορούν στην εφαρμογή του προγράμματος πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος.

2. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος ρουτίνας διενεργείται σε ένα τουλάχιστον σμήνος ανά εκμετάλλευση το χρόνο , σε εκμεταλλεύσεις που έχουν πάνω από 1000 πουλερικά.

Επίσημος έλεγχος και επίσημη δειγματοληψία διενεργούνται και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) Σε ηλικία 24 ± 2 εβδομάδων σε σμήνη ωοπαραγωγής που στεγάζονται σε κτίρια στα οποία ανιχνεύθηκε σαλμονέλλα στο προηγούμενο σμήνος.
- 2) Σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella*, ως αποτέλεσμα επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 άλλο οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- 3) Σε όλα τα σμήνη ωοπαραγωγής στην εκμετάλλευση σε περίπτωση που ανιχνευθεί *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium*, *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), σε ένα από τα σμήνη ωοπαραγωγής άλλο εκμετάλλευσης.
- 4) Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή το κρίνει απαραίτητο.
Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου άλλο πτηνοτροφικής μονάδας.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2 του παρατήματος, από τα **964** υπάρχοντα σμήνη ορνίθων ωοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν με αυτοέλεγχο **950** σμήνη από τα οποία ελέχθησαν τα **715** και με επίσημο έλεγχο **424** σμήνη από τα οποία ελέγχθηκαν **230** σμήνη.

Από τα **598** ενήλικα σμήνη που ελέγχθηκαν, βρέθηκαν **35** σμήνη θετικά από τα οποία **5** βρέθηκαν θετικά στους στοχοθετημένους οροτύπους του προγράμματος και **30** σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας.

Από τα παραπάνω, καθώς και από τα στοιχεία του πίνακα 2 και το γεγονός ότι για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, ο επιπολασμός υπολογίζεται στα ενήλικα σμήνη, (ο αριθμός των οποίων για το 2018 ήταν **899**), προκύπτει ότι:

α) ο στόχος έχει επιτευχθεί για το 2018 (**0,84** < 2%).

β) μεγάλος αριθμός από τα υπάρχοντα σμήνη ωοπαραγωγής δεν ελέγχθηκε το 2018 ή τουλάχιστον δεν υπήρχαν οι πληροφορίες του αυτοελέγχου, λόγω μη κάλυψης κατά 100% του επίσημου ελέγχου.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθειά του να βελτιώσει το ποσοστό εφαρμογής του προγράμματος ελέγχου, να έχει πληρέστερη εικόνα των στοιχείων των αυτοελέγχων ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες που ο επίσημος έλεγχος δεν διενεργείται σε ποσοστό 100% και να ενισχύσει την εποπτεία του προγράμματος, προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

-συλλογή και επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων εφαρμογής του προγράμματος το έτος 2018

-Διενέργεια επιμορφωτικών σεμιναρίων σε συνεργασία με τα Ι.ΝΕ.Π και Π.Ι.Ν.Ε.Π.Θ σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων, όπως αναφέρονται στο 4^ο μέρος.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* / *Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 8 της παραπάνω απόφασης.

Στον Πίνακα 2 φαίνεται και ο αριθμός των πτηνών και των αυγών που καταστράφηκαν ή υπέστησαν θερμική επεξεργασία.

3. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής- Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

A. σε τουλάχιστον ένα σμήνος κοτόπουλων κρεατοπαραγωγής από το 10% των εκμεταλλεύσεων που εκτρέφουν πάνω από 5000 πτηνά κάθε χρόνο (επίσημος έλεγχος ρουτίνας).

B. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

B.1. σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ 41/2006 (Α 175).

B.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium/Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005.

B.3. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

B.4. σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Γ. σε όλα τα σμήνη τουλάχιστον ενός κύκλου μιας εκμετάλλευσης, που ο υπεύθυνος της εκμετάλλευσης θέλει να κάνει χρήση της παρέκκλισης Α2 του παραρτήματος Ι της παρούσας.

Από την έκδοση της εφαρμοστικής απόφασης και εφεξής, το πρόγραμμα εφαρμόζεται κανονικά σε όλη τη χώρα, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3 του παρατήματος, κατά το **2018** από τα **8600** υπάρχοντα σμήνη ορνιθίων κρεατοπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν με αυτοέλεγχο **8599** σμήνη και ελέχθηκαν **8002** σμήνη, ενώ **132** σμήνη ελέχθησαν με επίσημο έλεγχο. Με επίσημο έλεγχο έπρεπε να ελεγχθούν **110** εκμεταλλεύσεις και ελέγχτηκαν **126** εκμεταλλεύσεις. Το ποσοστό κάλυψης των εκμεταλλεύσεων από άποψη ελέγχων είναι στο **78,42%** (επίσημοι έλεγχοι) και των σμηνών στο **85,27%** (αυτοέλεγχοι). Από τα σμήνη που ελέχθησαν **13** σμήνη βρέθηκαν θετικά στους στοχοθετημένους ορότυπους του προγράμματος, ενώ βρέθηκαν **9** σμήνη θετικά σε άλλους ορότυπους σαλμονέλλας (**22** σμήνη συνολικά spp θετικά).

Το γεγονός ότι δεν ελέγχθηκε το 100% του πληθυσμού ορνιθίων κρεατοπαραγωγής της χώρας το **2018** οφείλεται σε μη συμμόρφωση ορισμένων πτηνοτρόφων με τη νομοθεσία, καθώς και στο γεγονός ότι κάποια σμήνη δεν ελέχθησαν γιατί δεν ήταν στην κατάλληλη ηλικία για δειγματοληψία.

Στους μη συμμορφούμενους πτηνοτρόφους έγιναν συστάσεις από τις αρμόδιες τοπικές κτηνιατρικές αρχές.

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *S.Enteritidis*, *S.Typhimurium* /*Salmonella Typhimurium* με

αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος **2018** ο επιπολασμός για τους στοχοθετημένους οροτύπους σαλμονέλλας ήταν **0%**.

Με τη με αριθμ. 133362/ 23/12/2011 (Β' 3172) Απόφαση τα σφάγια των πουλερικών που προέρχονται από το θετικό σε *Salmonella Typhimurim / Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, και *S. Enteritidis* σμήνος υποβάλλονται σε δειγματοληψία για σαλμονέλλα από τον υπεύθυνο του σφαγείου σύμφωνα με το παράρτημα Ι Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1086/2011 (όπως τροποποιεί του Παράρτημα του Κανονισμού 2160/2003 και το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 2073/2005) όπου προβλέπεται η απουσία *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium / Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, σε 25g. νωπού κρέατος πουλερικών.

4. Αποτελέσματα ελέγχων του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης-Διορθωτικές ενέργειες

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση αριθ. 1751/51822/24.04.2013 (1141B') για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων αναπαραγωγής**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1) Μια φορά το χρόνο σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής με τουλάχιστον 250 ενήλικες γαλοπούλες αναπαραγωγής ηλικίας μεταξύ 30 και 45 εβδομάδων και σε όλες τις εκμεταλλεύσεις με γαλοπούλες αναπαραγωγής ελίτ, γονείς προπατόρων και προπάτορές τους. Αυτή η δειγματοληψία μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί στο εκκολαπτήριο.

2) Σε όλα τα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής επιχειρήσεων στις οποίες ανιχνεύθηκε *S. Enteritidis*, *S. Typhimurium / Salmonella Typhimurium* με αντιγονικό τύπο 1,4 [5], 12: i:-, από τα δείγματα που λαμβάνονται στο εκκολαπτήριο από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας ή μέσα στο πλαίσιο των επισήμων ελέγχων, για να ερευνηθούν την προέλευση της μόλυνσης.

3) Κάθε φορά που η αρμόδια αρχή το θεωρεί απαραίτητο.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η αρμόδια κτηνιατρική αρχή της περιφερειακής ενότητας έχει λόγους να αμφισβητεί το αποτέλεσμα (λανθασμένα θετικά ή λανθασμένα αρνητικά αποτελέσματα), ή όπου υπάρχει υπόνοια μόλυνσης από σαλμονέλλωση σε ένα σμήνος στην εκμετάλλευση, μπορεί να αποφασίσει να επαναλάβει τη δοκιμή.

Σύμφωνα με την εθνική απόφαση για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη **ινδορνίθων πάχυνσης**, επίσημος έλεγχος διενεργείται:

1. Μια φορά το χρόνο σε ένα σμήνος στο 10% των εκμεταλλεύσεων με τουλάχιστον 500 ινδονίθες πάχυνσης.

2. Σε όλα τα σμήνη εκμεταλλεύσεων ινδονίθων πάχυνσης, στις οποίες ανιχνεύθηκε *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* σε ένα σμήνος της εκμετάλλευσης στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τους υπευθύνους της πτηνοτροφικής μονάδας, εκτός και αν το κρέας των ινδονίθων των σμηνών αυτών προορίζεται για βιομηχανική θερμική επεξεργασία ή άλλη επεξεργασία για την εξάλειψη της σαλμονέλλωσης.

3. Σε όλα τα σμήνη στην εκμετάλλευση, όταν ένα σμήνος βρεθεί θετικό στη *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) κατά τη διάρκεια του προηγούμενου κύκλου, στα δείγματα που συλλέχθηκαν από τον υπεύθυνο της πτηνοτροφικής μονάδας.

4. Βάση αξιολόγησης κινδύνου:

4.1 σε τυχόν περίπτωση υπόνοιας μόλυνσης από *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), ως αποτέλεσμα της επιδημιολογικής έρευνας τροφιμογενών εστιών σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας 2003/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

4.2. σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) σε δειγματοληψία που πραγματοποίησε ο υπεύθυνος του σφαγείου σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2073/2005, όπως ισχύει.

4.3 σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος για *Salmonella Enteritidis* ή *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) κατά τον επίσημο έλεγχο στο σφαγείο σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 854/2004.

4.4 σε περίπτωση ανίχνευσης αντιμικροβιακών ουσιών, στα πλαίσια του προγράμματος ανίχνευσης καταλοίπων, κατά τους επισήμους ελέγχους στο σφαγείο.

Η δειγματοληψία που διενεργείται από την αρμόδια αρχή μπορεί να αντικαταστήσει μία δειγματοληψία με πρωτοβουλία του υπευθύνου της πτηνοτροφικής μονάδας.

Από τα **9** υπάρχοντα σμήνη ινδονίθων αναπαραγωγής, έπρεπε να ελεγχτούν το **2018** (με επίσημο έλεγχο και αυτοέλεγχο) **9** σμήνη και ελέγχθηκαν **9** σμήνη με αυτοέλεγχο και **2** σμήνη με επίσημο έλεγχο.

Από τα **77** υπάρχοντα σμήνη ινδονίθων πάχυνσης, έπρεπε να ελεγχτούν το **2018** με αυτοέλεγχο **77** σμήνη και ελέγχθηκαν **69**. Με επίσημο έλεγχο έπρεπε να ελεγχθούν **7** εκμεταλλεύσεις και ελέχθησαν οι **6**.

Από την αξιολόγηση των στατιστικών στοιχείων του προγράμματος και όπως φαίνεται από τους πίνακες 4 και 5 του παρατήματος προκύπτουν τα παρακάτω:

- το πρόγραμμα στις ινδórνιθες πάχυνσης εφαρμόζεται σε όλη τη χώρα με κάποιες δυσκολίες, τόσο από τους υπευθύνους των πτηνοτροφικών μονάδων, όσο και από τις επίσημες κτηνιατρικές αρχές.
- το πρόγραμμα στις ινδórνιθες αναπαραγωγής εφαρμόζεται σε πολύ μικρό ποσοστό και το επίπεδο των επισήμων ελέγχων είναι μηδενικό. Αυτό κυρίως οφείλεται στην υποστελέχωση των κτηνιατρικών υπηρεσιών και την εμφάνιση πολλών ενζωσιών τα τελευταία χρόνια.
- Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος για το έτος **2018** δεν απομονώθηκαν οι στοχοθετημένοι ορότυποι του προγράμματος (*Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-) στις ινδórνιθες αναπαραγωγής, ενώ 1 σμήνος ινδórνιθων πάχυνσης ήταν θετικό στη *S. Enteritidis*(κατόπιν αυτοελέγχου).

Σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής του προγράμματος, ένα σμήνος θεωρείται θετικό όταν απομονωθούν από αυτό οι ορότυποι *Salmonella Enteritidis*, *Salmonella Typhimurium* ή *S. Typhimurium* (1,4,[5],12:i:-), οπότε και λαμβάνονται τα μέτρα του άρθρου 7 της παραπάνω απόφασης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο επιπολασμός στις ινδórνιθες αναπαραγωγής ήταν **0%**, ενώ στις ινδórνιθες πάχυνσης ήταν **1,4%** (εκτιμωμένου του 1 θετικού κατόπιν διενέργειας μόνο αυτοελέγχου).

ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΕ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2007-2016

A. Αποφάσεις

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με την με αριθ. 258685/7/06/2007 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες αναπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*» (1011B'), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. 349699/24.12.2009 (ΦΕΚ 2599B') απόφαση του ΥΠΑΑΤ και τη με αριθμ. 314922/29.12.2010 (2178B') τροποποιητική της.
- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωσπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθ. 258525/17-01-2008 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωσπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*» (124B'), η οποία καταργήθηκε από την αριθ. **260973/12/02/2009 (243B')** απόφαση. Η με αριθ.316420/29-12-2010 (2144B') Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αντικατέστησε την προηγούμενη Απόφαση. Το Εθνικό πρόγραμμα ελέγχου της

σαλμονέλλωσης στις όρνιθες ωοπαραγωγής εφαρμόζεται πλέον βάσει της με αριθμ. 1209/30007/13.03.2012 (930B') Απόφασης, η οποία κατήργησε την προηγούμενη Απόφαση.

- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθμ. **261069/23.03.2009 (575B')** απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα ορνίθια κρεατοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus*», η οποία καταργήθηκε από τη με αριθμ. 133362/23/12/2011 (3172B') Απόφαση.
- Το πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης της χώρας μας τέθηκε σε εφαρμογή με τη με αριθμ. 354008/30.12.2009 (2640B') απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλλωσης στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης» η οποία καταργήθηκε από τη με αριθμ. 1210/30014/13.03.2012 (1054B') Απόφαση. Το πρόγραμμα πλέον εφαρμόζεται σύμφωνα με τη με αριθμ. **1751/51822/24.04.2013 (1141B')** απόφαση του ΥΠΑΑΤ.

B. Εγκύκλιοι

- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 150/5694/15-01-2016 στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Σαλμονελλών με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών έτους 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 153/5721/15-01-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα : «Ετήσια στοιχεία Προγραμμάτων Ελέγχου της Σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης, για το έτος 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 151/5698/15-01-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας και στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών» για το έτος 2015».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1778/68658/14-06-2016 στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Σαλμονελλών με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών Α' εξαμήνου 2016».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1779/68664/14-06-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Εξαμηνιαία στοιχεία Προγραμμάτων Ελέγχου της Σαλμονέλλας στις όρνιθες αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στις ινδόρνιθες αναπαραγωγής και πάχυνσης, για το Α' εξάμηνο 2016».
- Εγκύκλιος με αρ.πρωτ.: 1782/68733/14-06-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας και στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ με θέμα: «Υποβολή συγκεντρωτικών οικονομικών στοιχείων για τα προγράμματα σαλμονελλών» για το Α' εξάμηνο του 2016».
- Εγκύκλιος με αρ. πρωτ.: 3011/109124/03-10-2016 στις Περιφέρειες της Χώρας, στα Τμήματα Κτηνιατρικής των ΠΕ και στα Κτηνιατρικά Εργαστήρια με θέμα: «Αποτελέσματα Αξιολόγησης Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου των Σαλμονελλώσεων (ΕΠΕΣ)».

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΛΜΟΝΕΛΛΑΣ

Το Τμήμα Ζωοαναθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί, μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος **2018** σε συνέχεια των ενεργειών των προηγούμενων ετών, στις παρακάτω ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων:

1) Διενέργεια **δύο (2)** πιστοποιημένων από το ΙΝΕΠ επιμορφωτικών σεμιναρίων για τη εφαρμογή των προγραμμάτων ελέγχου της σαλμονέλλωσης στα σμήνη ορνίθων αναπαραγωγής, ωοπαραγωγής και κρεατοπαραγωγής του είδους *Gallus gallus* και στα σμήνη ινδορνίθων αναπαραγωγής και πάχυνσης. Τα παραπάνω αποτελούσαν τμήμα του πιστοποιημένου επιμορφωτικού σεμιναρίου του ΙΝΕΠ με τίτλο «*Επιμορφωτικό Σεμινάριο για θέματα Ζωοαναθρωπονόσων*», το οποίο υλοποιήθηκε μετά από την υποβολή αιτήματος στο ΙΝΕΠ.

2) Εποπτεία της εφαρμογής των ΕΠΕΣ μέσω της αξιολόγησης των στατιστικών στοιχείων εφαρμογής των προγραμμάτων. Πρόκειται να αποσταλεί σχετική εγκύκλιος προς τις Κτηνιατρικές υπηρεσίες της Περιφέρειας, ώστε να προβούν κατά το δυνατό σε διορθωτικές ενέργειες.

3) Σε συνεργασία με το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς σαλμονελλών έγινε επαναξιολόγηση και επανέλεγχος των ιδιωτικών εργαστηρίων που συμμετέχουν στα εθνικά προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλλωσης (ΕΠΕΣ) σχετικά με την τήρηση των προϋποθέσεων συμμετοχής στα ΕΠΕΣ. Αυτή η διαδικασία είχε σαν αποτέλεσμα την επικαιροποίηση του καταλόγου των ιδιωτικών εργαστηρίων.

4) Υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή διετούς προγράμματος (2019, 2020) προς συγχρηματοδότηση, στο οποίο συμπεριλήφθηκε το αίτημα πρόσληψης 6 συμβασιούχων κτηνιάτρων που πρόκειται να καλύψουν τις ανάγκες στο πρόγραμμα για τον έλεγχο της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας σε σμήνη ορνίθων. Σύμφωνα με την απάντηση της αρμόδιας Υπηρεσίας της Ε.Ε. εγκρίνεται η πρόσληψη 6 συμβασιούχων κτηνιάτρων για τα έτη 2019 και 2020, οι οποίοι θα κατανεμηθούν ως ακολούθως, με ετήσιες συμβάσεις με ανανέωση:

Περιφέρεια Αττικής(Ανατολικής Αττικής): 1 κτηνίατρος

Περιφέρεια Αττικής(Δυτικής Αττικής) : 2 κτηνίατροι

Περιφέρεια Πελοποννήσου(Κόρινθος): 1 κτηνίατρος

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας(Θεσσαλονίκη): 1 κτηνίατρος

Περιφέρεια Ηπείρου(Ιωαννίνων): 1 κτηνίατρος

(Υπ' αριθμ.: 2198/33499/05-03-2018 Απόφαση Κατανομής, υπ' αριθμ.: 181/6859/12-01-2018 αίτημα της Δ/σης Υγείας των Ζώων της Γενικής Δ/σης Κτηνιατρικής του Υπ.Α.Α.Τ για τη δέσμευση πίστωσης για πρόσληψη του προσωπικού.)

5)Υποβολή αιτήματος(υπ' αριθμ.: 478/20728/07-02-2018) επείγουσας ανάγκης προμήθειας αντιδραστηρίων, χημικών ουσιών αντιορών, θρεπτικών υποστρωμάτων και αναλώσιμου εργαστηριακού εξοπλισμού για τη διενέργεια εργαστηριακών εξετάσεων για τα προγράμματα ελέγχου της ζωνοσογόνου σαλμονέλλας στους πληθυσμούς ορνίθων και ινδορνίθων.

6) Σε συνεργασία με τη Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανάπτυξη του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής των στοιχείων δειγματοληψίας και εργαστηριακών εξετάσεων που αφορούν μεταξύ άλλων και τα ΕΠΕΣ.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ

Το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα επιζωοτιολογικής επιτήρησης και παρακολούθησης της λύσσας στα άγρια και κατοικίδια θηλαστικά το οποίο εφαρμόστηκε το 2012 σε καθορισμένους Νομούς της Ελληνικής Επικράτειας επεκτάθηκε από το έτος 2013 σε ολόκληρη τη χώρα πλέον ως πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στην Ελλάδα, μετά την επανεμφάνιση κρουσμάτων σε ζώα στην Ελλάδα από τον Οκτώβρη του 2012.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε αρχικά σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση της Επιτροπής της 30^{ης} Νοεμβρίου 2012 με αριθμ. 761/2012/ΕΕ «για την έγκριση των ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων και τη για την χρηματοδότηση από την Ένωση για την εκκρίωση, έλεγχο και επιτήρηση ορισμένων νόσων των ζώων και ζωοανθρωπονόσων που παρουσιάζονται από τα ΚΜ το έτος 2013» και σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198 «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα», τεύχος Β' όπως ισχύει.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται και για το έτος 2018 από την ΕΕ κατά 75%, σύμφωνα με την απόφαση SANTE/VP/2018/EL/SI2.774129 της Ε. Επιτροπής «Απόφαση επιχορήγησης περί έγκρισης των εθνικών προγραμμάτων και σχετικής χρηματοδότησης». Σε αυτήν περιλαμβάνονται οι δαπάνες των εργαστηριακών δοκιμών για την ανίχνευση της λύσσας, οι δαπάνες εμβολιασμού των ζώων της άγριας πανίδας (προμήθεια δολωμάτων και εναέρια διανομή αυτών) και του ελέγχου της αποτελεσματικότητας του εμβολιασμού, οι δαπάνες για την επιχορήγηση κυνηγών, φυλάκων θήρας και μελών περιβαλλοντικών οργανώσεων για την προσκόμιση δειγμάτων ζώων στο πλαίσιο της επιτήρησης, καθώς και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για προσωπικό το οποίο προσλαμβάνεται ειδικά για τη διενέργεια των εργαστηριακών δοκιμών. Επίσης, έχει εγκριθεί, μέσα στα χρονικά περιθώρια που ορίζονται από την Κοινοτική νομοθεσία, συγχρηματοδοτούμενο πολυετές πρόγραμμα για τα έτη 2018-2019-2020.

Η εθνική δαπάνη που αφορά τη συλλογή, μεταφορά των δειγμάτων, αγορά των διαγνωστικών αντιδραστηρίων, εμβολίων και λοιπών αναλωσίμων υλικών που απαιτούνται για τις δειγματοληψίες και τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις, και την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού για την εφαρμογή του Προγράμματος έχει προβλεφθεί και καλύπτεται από τον τακτικό προϋπολογισμό.

Η εφαρμογή του προγράμματος ανατέθηκε στους παρακάτω φορείς με τις αντίστοιχες για κάθε ένα αρμοδιότητες:

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- το σχεδιασμό, τη σύνταξη και την εκπόνηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- τον έλεγχο σε κεντρικό επίπεδο και τον συντονισμό όλων των λοιπών αρμοδίων φορέων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του ανωτέρου προγράμματος σε όλη τη χώρα,
- τον ορισμό των αρχών και φορέων εφαρμογής του προγράμματος και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων ανάλογα με τις ανάγκες του,
- την παροχή κατάλληλων οδηγιών και διευκρινίσεων προς τους φορείς εφαρμογής του προγράμματος, με σκοπό τη διευκόλυνση και ενίσχυση του έργου τους,
- την συλλογή των στοιχείων και των αποτελεσμάτων του, την αξιολόγηση τους καθώς και την ενημέρωση των αρμοδίων αρχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα των Ζώων της Διεύθυνσης Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών (Νεαπολέως 25, Αγία Παρασκευή , 15310 Αθήνα), το οποίο είναι αρμόδιο για:

- τη συγκέντρωση των αποστελλομένων δειγμάτων αγρίων και κατοικίδιων θηλαστικών,
- τη διενέργεια των απαιτούμενων εργαστηριακών εξετάσεων και διαγνωστικών τεχνικών για την ανίχνευση του ιού της λύσσας και τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για τη διαπίστωση της ανοσολογικής κατάστασης των αλεπούδων ως προς τη λύσσα μετά το πέρας του εμβολιασμού. Επίσης τη διενέργεια των απαιτούμενων εξετάσεων για την τιτλοποίηση του εμβολίου και τη διάκριση του εμβολιαστικού στελέχους από το άγριο στέλεχος, και τον έλεγχο αντισωμάτων κατόπιν των εμβολιασμών στις μετακινήσεις των ζώων,
- την υποβολή των στοιχείων και εργαστηριακών αποτελεσμάτων στη Δ/ση Υγείας των Ζώων του (ΥΠΑΑΤ),
- την αποστολή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, των θετικών για την λύσσα δειγμάτων στο αρμόδιο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς, με ταυτόχρονη ενημέρωση του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής (ΥΠΑΑΤ),
- τη σύνταξη μηνιαίας κατάστασης με τις διενεργηθείσες εξετάσεις του Εργαστηρίου καθώς και της εξαμηνιαίας και τελικής ετήσιας κατάστασης για την εφαρμογή του προγράμματος επιτήρησης σε όλη την Επικράτεια, σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις, τις οποίες αποστέλλει στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων, (ΥΠΑΑΤ),
- τη συνεργασία με το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα,
- τη διασφάλιση της κοινοποίησης των πληροφοριών που παρέχει το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων και στο Τμήμα Ιολογίας της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης,

- την παροχή επιστημονικής και τεχνικής συνδρομής στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων για την εφαρμογή συντονισμένων σχεδίων επιτήρησης,
- την παρακολούθηση των εξελίξεων σχετικά με την επιδημιολογία της λύσσας,
- το συντονισμό των προτύπων και των μεθόδων διάγνωσης που εφαρμόζονται στο Ινστιτούτο Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων της Δ/νσης Κτηνιατρικού Κέντρου Θεσσαλονίκης ,και στα υπόλοιπα κτηνιατρικά εργαστήρια, που ενδεχόμενα θα συμμετάσχουν στη διάγνωση της λύσσας.

Επιπλέον,

- ελέγχει την ποιότητα όλων των υποστρωμάτων και αντιδραστηρίων που χρησιμοποιούνται από τα εργαστήρια που συμμετέχουν στη διάγνωση της λύσσας,
- οργανώνει μία τουλάχιστον συγκριτική δοκιμή ανά έτος (ring test),
- τα απομονωθέντα στελέχη της λύσσας διατηρούνται σε αυτό για 2 έτη,
- συνεργάζεται με τους άλλους φορείς που ασχολούνται με τη λύσσα στον άνθρωπο,
- διοργανώνει, μαθήματα κατάρτισης όπου αυτό είναι αναγκαίο για το προσωπικό των εργαστηρίων διάγνωσης της νόσου.

Τη Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών η οποία ορίζεται αρμόδια από το Ν.4039/2012 (Α15) αρ.3, για :

- την εισήγηση για την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που προβλέπονται από το νόμο αυτό
- την έκδοση εγκυκλίων για την **εφαρμογή της ηλεκτρονικής σήμανσης και καταγραφής των ζώων συντροφιάς και για κάθε θέμα που αφορά στα ζώα συντροφιάς.**

Τις Δ/σεις Κτηνιατρικής της Περιφέρειας των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος, οι οποίες είναι αρμόδιες:

- για το συντονισμό της εφαρμογής του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την εποπτεία της εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος στην περιοχή αρμοδιότητάς τους,
- για την συνεργασία με τα αντίστοιχα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιοχής αρμοδιότητάς τους, όπως επίσης και με το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων
- για την συνεργασία με τις Δασικές υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών) εφαρμογής του προγράμματος,
- για την συνεργασία και την ενημέρωση των κυνηγετικών ομοσπονδιών και των φιλοζωικών σωματείων της περιοχής αρμοδιότητάς τους.

Τα Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (πρώην νομών), που είναι αρμόδια:

- για τον ορισμό του υπεύθυνου εφαρμογής και παρακολούθησης του προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- για τη λήψη των δειγμάτων από τα νεκρά θηλαστικά και την αποστολή τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα, την σύνταξη των σχετικών διαβιβαστικών εγγράφων και

την έκδοση των αποφάσεων λήψης και άρσης των λαμβανομένων μέτρων στις περιπτώσεις υποψίας ή επιβεβαίωσης της νόσου,

- για την αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας,
- για τη συνεργασία και την ενημέρωση άλλων αρμόδιων αρχών και φορέων σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος,
- για την επιβεβαίωση του αντιλυσσικού εμβολιασμού των ποιμενικών σκύλων της περιοχής δικαιοδοσίας τους, κατά τη διενέργεια επισήμων ελέγχων, μέσα στο πλαίσιο εφαρμογής άλλων εθνικών προγραμμάτων,
- για την εκπαίδευση των ιδιωτών κτηνιάτρων, των υπευθύνων και λοιπών υπαλλήλων των τοπικών Δασικών Υπηρεσιών, των φιλοζωικών σωματείων, των εκπροσώπων των τοπικών κυνηγετικών οργανώσεων και οποιονδήποτε άλλων φορέων που ενδέχεται να έχουν σχέση με το πρόγραμμα,
- για την αποστολή των ζητούμενων στατιστικών στοιχείων του προγράμματος στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων,
- για την ενημέρωση των ιδιωτών κτηνιάτρων της περιοχής αρμοδιότητάς τους σχετικά με το πρόγραμμα και την επιβολή σε αυτούς των προβλεπόμενων κυρώσεων, στις περιπτώσεις εκείνες που διαπιστώνεται μη άμεση κοινοποίηση ύποπτων για λύσσα περιστατικών σε κατοικίδια ή ζώα της άγριας πανίδας.

Τη Δ/ση Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που είναι αρμόδια:

- για το συντονισμό των ενεργειών που αναλαμβάνονται στα πλαίσια της παρούσης από τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και τον ορισμό υπευθύνων σε αυτές, για την απρόσκοπτη εφαρμογή και παρακολούθηση του Προγράμματος Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα,
- ii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, αναφορικά με τη συλλογή δειγμάτων νεκρών άγριων θηλαστικών σε απαγορευμένες και μη για την θήρα περιοχές ή και την ενεργητική δειγματοληψία εφόσον αυτό απαιτείται,
- iii) για την παροχή οδηγιών προς τις δασικές υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, στις περιφερειακές ενότητες εφαρμογής του προγράμματος, προκειμένου κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στη δραστηριότητα της θηροφύλαξης, να διενεργούν, για τους σκοπούς του παρόντος, ελέγχους στα βιβλιάρια υγείας των κυνηγετικών σκύλων καθώς και στην τήρηση των σχετικών με τη σήμανση τους, από την εθνική νομοθεσία, διατάξεων,
- iv) για τη λήψη μέτρων ενημέρωσης του πληθυσμού που δραστηριοποιείται στο δασικό χώρο σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη δημόσια υγεία και την παροχή των απαραίτητων οδηγιών, για την ασφάλειά τους. Επιπροσθέτως η ενημέρωση των ομάδων αυτών αποσκοπεί στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού ώστε σε συνεργασία με τις τοπικές και δασικές υπηρεσίες να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το Πρόγραμμα δειγμάτων άγριων ζώων και της έγκαιρης αποστολής τους στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη λύσσα.

Την Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος, που είναι αρμόδια για την ενημέρωση των μελών των Κυνηγετικών Οργανώσεων της (Κυνηγετικές Ομοσπονδίες και Κυνηγετικούς Συλλόγους) σχετικά με τη λύσσα και τις επιπτώσεις της στη Δημόσια Υγεία και την παροχή των

απαραίτητων οδηγιών, προκειμένου, με τη συνεργασία των τοπικών Κτηνιατρικών και Δασικών Αρχών, να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής των προβλεπόμενων από το πρόγραμμα δειγμάτων ζώων της άγριας πανίδας και της έγκαιρης αποστολής τους στην Κτηνιατρική υπηρεσία της οικείας Περιφερειακής Ενότητας και στην συνέχεια στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς.

Τους κυνηγούς και τους ιδιωτικούς φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων, που συλλέγουν και προσκομίζουν στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές νεκρά ευαίσθητα ως προς τον ιό της Λύσσας ζώα στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος της Παθητικής Επιτήρησης για τη Λύσσα τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας του Παραρτήματος ΙΙ. Αναφορικά με το πρόγραμμα ενεργητικής επιτήρησης για τη Λύσσα, οι κυνηγοί και οι φύλακες θήρας συμβάλουν στη θανάτωση και προσκόμιση στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές αλεπούδων στα πλαίσια Εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για τη Λύσσα σύμφωνα με το Πρόγραμμα για την εφαρμογή του Προγράμματος, οι λεπτομέρειες του οποίου καθορίζονται σε κάθε εμβολιακή καμπάνια με σχετική Υπουργική Απόφαση.

Οι ιδιωτικοί φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων και οι υπάλληλοι των Δασικών Υπηρεσιών πέρα από τη συμβολή τους στη συλλογή των δειγμάτων, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 1 παρ. ιδ και άρθρο 4 παρ. 9 του Ν. 4039/2012(Α' 15/2-2-2012) «Για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς και την προστασία των ζώων από την εκμετάλλευση ή τη χρησιμοποίηση με κερδοσκοπικό σκοπό» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 46 του Ν. 4235/2014, στα πλαίσια της αρμοδιότητάς τους για βεβαίωση παραβάσεων του Ν. 4039/2012, δύνανται να διενεργούν ελέγχους στα βιβλιάρια υγείας ή/και διαβατήρια των κυνηγετικών σκύλων για την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. α του ανωτέρω νόμου και ιδιαιτέρως των σχετικών προληπτικών εμβολιασμών και να βεβαιώνουν τις αντίστοιχες παραβάσεις.

Τα μέλη των περιβαλλοντικών οργανώσεων δύνανται να συμβάλλουν στο έργο της συλλογής και προσκόμισης στις κτηνιατρικές αρχές νεκρών ζώων της άγριας πανίδας στα πλαίσια εφαρμογής τους Προγράμματος Παθητικής Επιτήρησης της Λύσσας.

Τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.), που έχει ως κύριους σκοπούς:

- Την προστασία και προαγωγή της Δημόσιας Υγείας μέσω της ενημέρωσης του κοινού και τη χάραξη εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη της μετάδοσης νοσημάτων
- Την επιδημιολογική επιτήρηση των λοιμωδών νοσημάτων μέσω των συστημάτων επιτήρησης και συγκεκριμένα: του συστήματος υποχρεωτικής δήλωσης, του συστήματος παρατηρητών νοσηρότητας στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (sentinel), του εργαστηριακού συστήματος επιτήρησης και την παρέμβαση στους χώρους υγείας.
- Την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη συλλογή, αξιολόγηση και διασπορά επιστημονικών δεδομένων.

- Την παροχή επιστημονικής υποστήριξης με τη δημοσίευση κατευθυντήριων οδηγιών συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης επαγγελματιών.
- Τη λειτουργία Μονάδων Ειδικών Λοιμώξεων σε Νοσοκομεία σε όλη τη χώρα.
- Την αντιμετώπιση εκτάκτων κινδύνων Δημόσιας Υγείας.
- Την υποστήριξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (μετακινούμενων πληθυσμών & Trafficking).
- Την επίβλεψη για την εξασφάλιση υγιούς και ασφαλούς περιβάλλοντος.
- Την υλοποίηση του Χάρτη Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.

ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ - ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟ 2018.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ

Κατά το έτος 2018 η εφαρμογή του προγράμματος παθητικής επιτήρησης εφαρμόστηκε όπως και τα έτη 2013-2017 σε ολόκληρη τη χώρα.

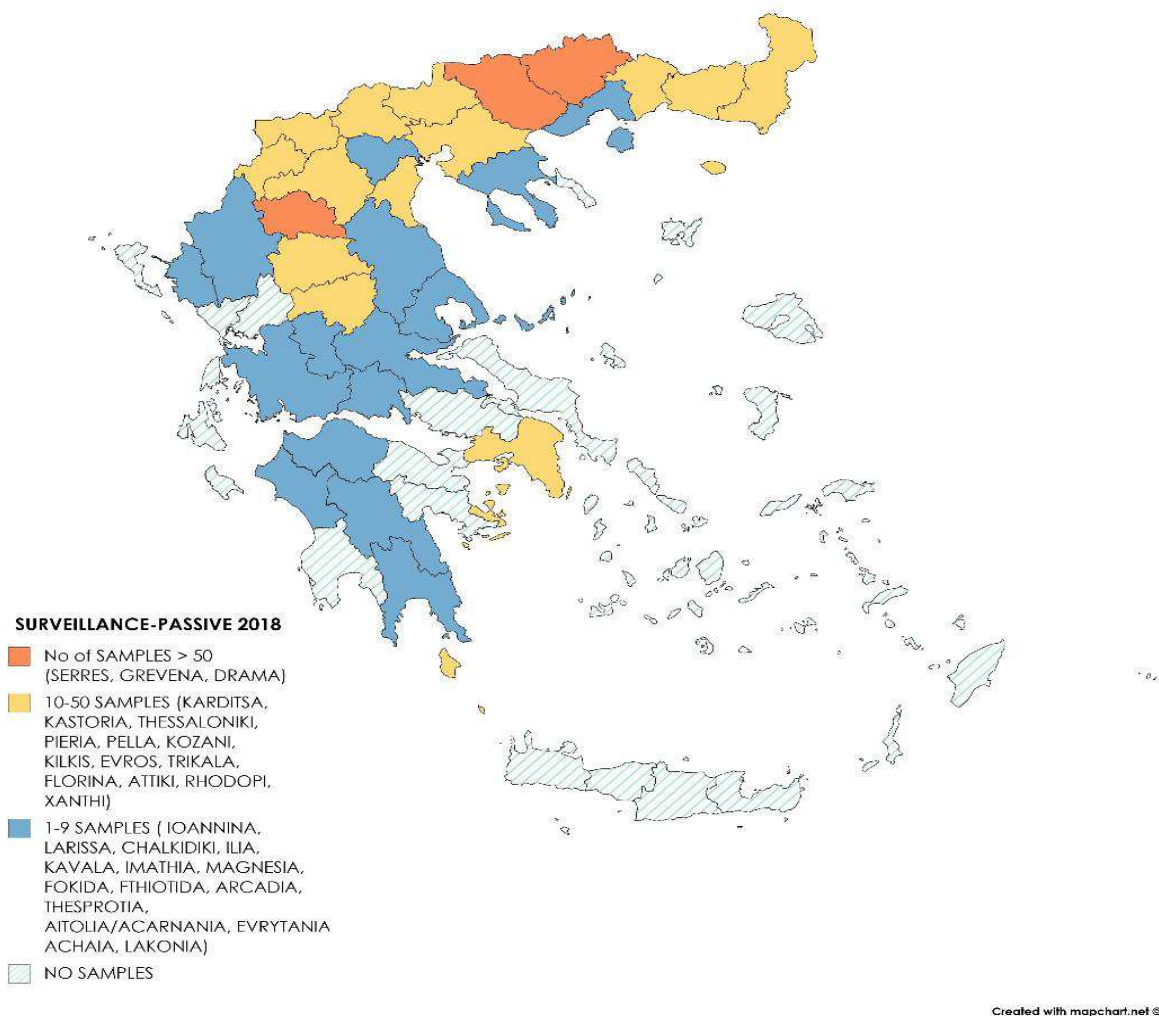
Το έτος 2018 ο αριθμός των δειγμάτων της παθητικής επιτήρησης που έφτασε στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα ήταν αυξημένος συγκριτικά με τα προγενέστερα έτη. Εξετάστηκαν συνολικά 896 δείγματα εγκεφαλικού ιστού προερχόμενα από ζώα ευαίσθητα στον ιό της Λύσσας που είχαν συμπτώματα ύποπτα της νόσου ή ανευρέθηκαν νεκρά, στα πλαίσια της παθητικής επιτήρησης.

Ο αριθμός των δειγμάτων που εξετάστηκαν είναι αυξημένος συγκριτικά με προηγούμενα έτη (πχ 765 το 2016, 257 το 2015 και 410 δείγματα το 2014).

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων έστειλε εγκυκλίους προς τις Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, τις δασικές υπηρεσίες και την Κυνηγητική Συνομοσπονδία, τονίζοντάς τους τη σημασία ενίσχυσης της Παθητικής Επιτήρησης και προτρέποντας τους εμπλεκόμενους φορείς (κυνηγούς, δασικούς υπαλλήλους, θηροφύλακες κá) για μεγαλύτερη προσπάθεια στα πλαίσια ενίσχυσης της παθητικής επιτήρησης.

Χάρτης προσκόμισης Δειγμάτων Παθητικής Επιτήρησης 2018

Παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες στην εφαρμογή του προγράμματος, διοργανώθηκαν από το **Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων της Γενικής Δ/σης Κτηνιατρικής μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης**, εκπαιδευτικά σεμινάρια προς τους υπεύθυνους, για την εφαρμογή του προγράμματος, κτηνιάτρους, ενώ έγιναν συναντήσεις με υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, τις δασικές υπηρεσίες και την Κυνηγετική Ομοσπονδία Ελλάδας προκειμένου να ενισχυθεί η επιτήρηση της νόσου.

Από τον Μάιο του 2014 έως σήμερα δεν έχει καταγραφεί θετικό ως προς τον ιό της Λύσσας ζώο.

ΧΑΡΤΗΣ: Κρούσματα Λύσσας από το 2012 έως και σήμερα (Σεπτέμβριος 2019).

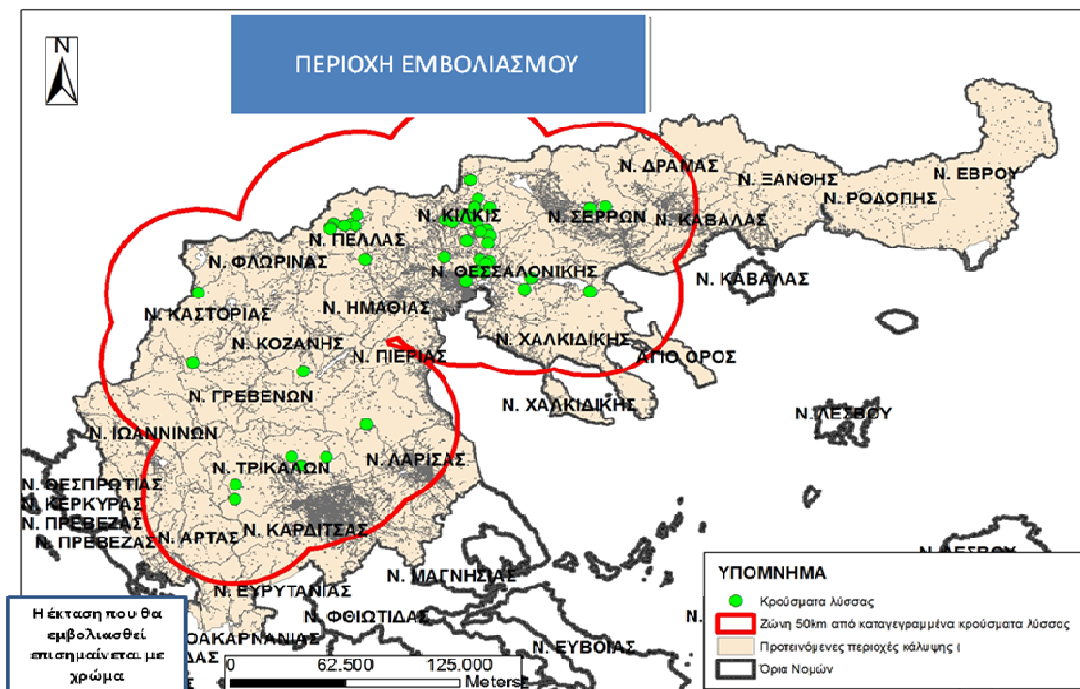
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΑΛΕΠΟΥΔΩΝ

Κατά το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν για τρίτη φορά στη χώρα, δύο εμβολιαστικές εκστρατείες, μια την άνοιξη (Απρίλιος-Μάιος 2018) και μια το φθινόπωρο (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2018).

Διαδικασία εμβολιαστικού προγράμματος

Εξ' αιτίας της επιβαρυσμένης επιδημιολογικής εικόνας που εμφανίζει σχετικά με τα κρούσματα λύσσας η Τουρκία, στις περιοχές εμβολιασμών έχουν ήδη από τη φθινοπωρινή εκστρατεία του 2016 ενταχθεί και οι Π.Ε. Έβρου και Ροδόπης, οι οποίες γειτνιάζουν και έχουν κοινά σύνορα με την Τουρκία.

Χάρτης εμβολιαστικής κάλυψης εκστρατειών 2018

Πίνακας Π.Ε. που καλύφθηκαν εμβολιαστικά το 2018

ΠΕ	ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ
ΑΡΤΑ	
ΓΡΕΒΕΝΑ	
ΔΡΑΜΑ	

ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ
ΗΜΑΘΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΒΑΛΑ
ΚΑΡΔΙΤΣΑ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΚΙΛΚΙΣ
ΚΟΖΑΝΗ
ΛΑΡΙΣΑ
ΞΑΝΘΗ
ΠΕΛΛΑ
ΠΙΕΡΙΑ
ΠΡΕΒΕΖΑ
ΣΕΡΡΕΣ
ΤΡΙΚΑΛΑ
ΦΛΩΡΙΝΑ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
ΕΒΡΟΣ
ΡΟΔΟΠΗ

Ο αντιλυσσικός εμβολιασμός από το στόμα στις αλεπούδες (Oral Rabies Vaccination) προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί στις Περιφερειακές ενότητες που καταγράφονται στον ανωτέρω Πίνακα και πραγματοποιήθηκε με δολώματα φέροντα εμβόλιο κατά της λύσσας. Η διανομή των εμβολίων έγινε με ρίψεις από αέρος με τη χρήση αεροσκαφών σταθερών

περυγών. Στα πλαίσια της εκστρατείας, υπολογίστηκε η διασπορά κατά μέσο όρο 20-25 δολωμάτων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Η διαδικασία των εμβολιασμών είναι η εξής:

Η εταιρεία αεροδιανομής στέλνει στο Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/σης Υγείας των Ζώων το πρόγραμμα (flight paths) για τις πτήσεις που θα πραγματοποιηθούν από κάθε ένα από τα τέσσερα αεροδρόμια (Ξάνθη, Έδεσσα, Λάρισα και Αγρίνιο). Με το ίδιο ηλεκτρονικό μήνυμα ενημερώνονται άμεσα όλες τις Περιφερειακές Ενότητες που με τη σειρά τους ενημέρωναν το κοινό. Πολλές φορές όμως, λόγω κακών καιρικών συνθηκών, έχουμε μεταβολές στο πρόγραμμα των πτήσεων. Τα εμβόλια φυλάσσονται υπό κατάψυξη σε κεντρική αποθήκη στον Πειραιά (Περιφέρεια Αττικής). Καταγραφικά μηχανήματα καταγράφουν τη θερμοκρασία του θαλάμου σε τακτά χρονικά διαστήματα και η καταγραφή αυτή ελέγχεται από κτηνιάτρους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων.

Πριν από κάθε επιχείρηση, φορτηγά - ψυγεία μεταφέρουν υπό κατάψυξη προκαθορισμένο αριθμό εμβολίων στο αεροδρόμιο. Η φόρτωση των εμβολίων επί των οχημάτων από την κεντρική αποθήκη φύλαξης στον Πειραιά, γίνεται παρουσία Κτηνιάτρων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων της Διεύθυνσης Υγείας των Ζώων του Υπουργείου, οι οποίοι μετά το πέρας της φόρτωσης και την καταμέτρηση των κιβωτίων που έχουν φορτωθεί, σφραγίζουν το όχημα, το οποίο παραμένει σφραγισμένο μέχρι και την τελική άφιξή του στην εκάστοτε αερολέσχη. Εκεί η αποσφράγιση γίνεται από κτηνίατρο της περιοχής ή σε ημέρες αργίας, από την αεροπορική εταιρεία.

Κτηνίατρος της Περιφερειακής Ενότητας βρίσκεται πάντα τις εργάσιμες ώρες και ημέρες και σε κάποιες περιπτώσεις και σε ημέρες /ώρες αργίας, στο χώρο του αεροδρομίου και επιβλέπει και καταγράφει τη φόρτωση/εκφόρτωση των εμβολίων στα πτητικά μέσα, καθώς και τη διατήρηση της ψυκτικής αλυσίδας φύλαξης των εμβολίων (έλεγχος των καταγραφικών των θερμομέτρων του οχήματος). Όλα τα στοιχεία καταγράφονται σε ειδικές φόρμες (αριθμός παρτίδων δολωμάτων που φορτώθηκαν και περίσσευαν, ώρα έναρξης και διάρκειας πτήσεων, συνθήκες περιβάλλοντος κλπ). Επίσης, ελέγχονται οι καταγραφές του φορτηγού -ψυγείου σχετικά με τη θερμοκρασία. Σε κάποιες περιπτώσεις που κτηνίατρος δεν παρίστατο στα αεροδρόμια (πχ Σαββατοκύριακα ή αργά το απόγευμα σε ορισμένες περιπτώσεις) όλα τα στοιχεία για τις ρίψεις και την αποθήκευση των εμβολίων στα οχήματα, καταγράφονται από την αεροπορική εταιρεία (βάσει της υποχρέωσής της που αναφέρεται στη Σύμβαση που είχε υπογραφεί). Τα στοιχεία αυτά παραδίδονται την επόμενη εργάσιμη ημέρα στους κτηνιάτρους της περιοχής.

Στο τέλος κάθε πτήσης γίνεται καταμέτρηση των εμβολίων που επιστρέφονται, τα οποία στη συνέχεια φορτώνονται για την επόμενη πτήση. Στο τέλος της ημέρας τα εμβόλια που δεν έχουν διανεμηθεί φυλάσσονται στο ψυκτικό όχημα και χρησιμοποιούνται την επόμενη μέρα, εφόσον δεν έχουν ξεπαγώσει.

Όλα τα στοιχεία των ρίψεων (δεδομένα από συσκευή GPS του αεροσκάφους) στέλνονται από την εταιρεία αεροδιανομής στην Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπουργείου. Οι τοπογράφοι αποτύπωνουν τα δεδομένα σε χάρτες, προκειμένου να γίνει η εκτίμηση των πυκνοτήτων των ρίψεων.

Σε περίπτωση που τα δεδομένα των ρίψεων θεωρούνται ανεπαρκή σε μία περιοχή (λιγότερα από 20 δολώματα ανά τετραγωνικό χλμ), τότε το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων ενημερώνει την εταιρεία αεροδιανομής προκειμένου να επαναλάβει τις πτήσεις στην περιοχή αυτή.

Εκστρατεία Άνοιξης 2018

Για την εκστρατεία της άνοιξης 2018 χρησιμοποιήθηκε το εμβόλιο LysnuIpren, BIONETA (SAD Bern vaccine). Ο συνολικός αριθμός των εμβολίων που ήταν διαθέσιμα για την εαρινή εκστρατεία του 2018 ήταν 1.490.100.

Η έκταση ρίψης των εμβολίων ήταν 54823km², όπως αποτυπώθηκε από την Τοπογραφική Υπηρεσία του υπουργείου, ενώ η πυκνότητα δολωμάτων ήταν 20-25 δολώματα/km².

Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία προγραμματισμού των πτήσεων (καθορισμός ημερομηνιών, αεροδρόμια πραγματοποίησης των ρίψεων και περιοχές εμβολιασμού) και της χρήσης των αεροδρομίων, εδόθησαν οδηγίες στις κτηνιατρικές αρχές των Περιφερειακών Ενοτήτων εμβολιασμού, για ενημέρωσή τους, ενώ υπήρξε επικοινωνία με το Υπ. Παιδείας για την ενημέρωση των σχολείων, το Υπουργείο Εθν. Άμυνας, το Υπ. Εξωτερικών για την ενημέρωση των γειτονικών κρατών, τις δασικές αρχές, τις κυνηγητικές συνομοσπονδίες, τους Δήμους και τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Οι εναέριοι εμβολιασμοί ξεκίνησαν στις **02/04/18** και ολοκληρώθηκαν την **26ή Απριλίου 2018**.

Δεδομένης της σφράγισης των οχημάτων που μεταφέρουν τα εμβόλια-δολώματα από την αποθήκη φύλαξης τους στις αερολέσχες εκκίνησης των αεροσκαφών, από υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων, η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ως συνολικό αριθμό

εμβολίων που διανεμήθηκαν από τις αερολέσχες τα 1.501.844 εμβόλια, που αποτελεί τον αριθμό εμβολίων που παρελήφθησαν συνολικά.

Για λόγους δειγματοληπτικούς και τιτλοποίησης, αφαιρέθηκαν 110 εμβόλια. Ελήφθησαν δείγματα από όλες τις παρτίδες εμβολίων, προκειμένου να γίνει εκτίμηση του εμβολιαστικού τίτλου κάθε παρτίδας. Τα δείγματα εστάλησαν προς εργαστηριακό έλεγχο στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς που εδρεύει στην πόλη Nancy της Γαλλίας και τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά στο σύνολο των παρτίδων που εστάλησαν.

Ο αριθμός των εμβολίων που διανεμήθηκαν είναι μέσα στα όρια του αριθμού των εμβολίων που παρελήφθησαν από την Επιτροπή.

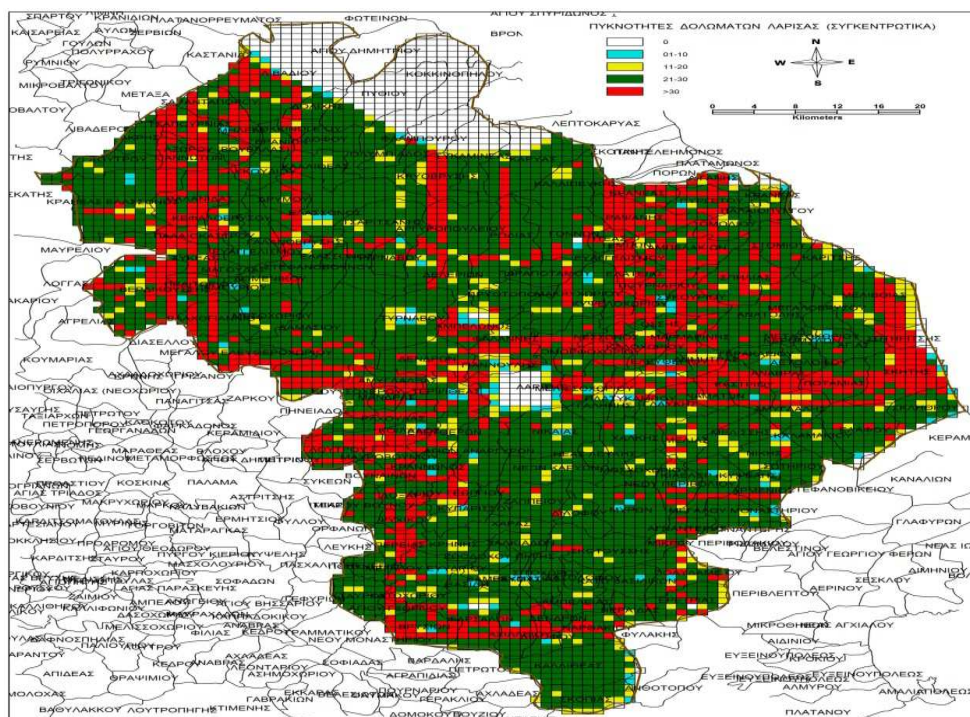
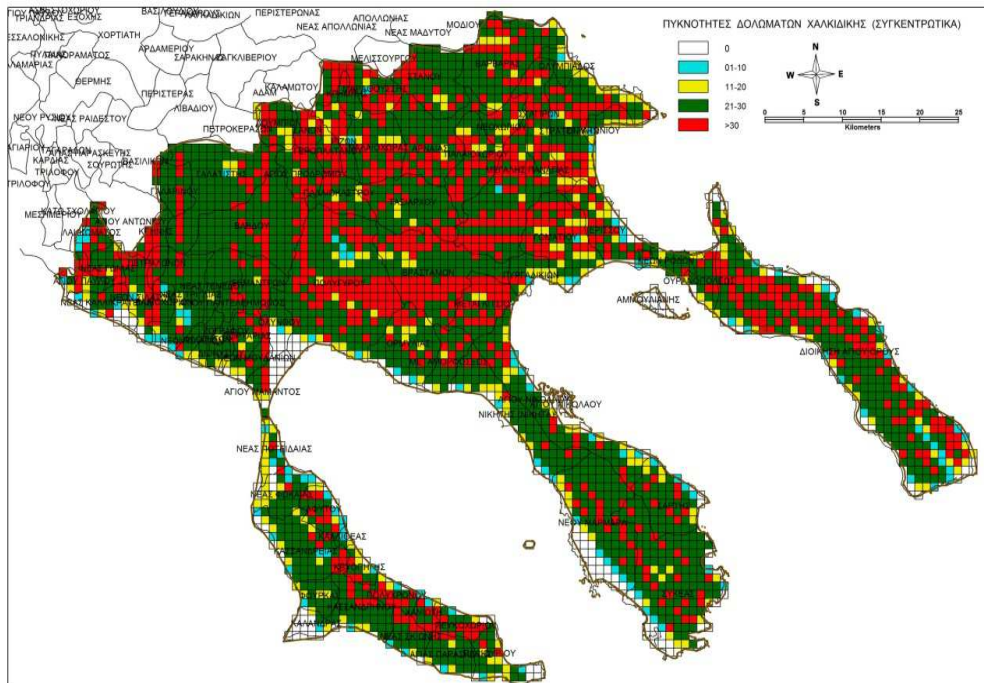
Επιπλέον, 2814 δολώματα διανεμήθηκαν εκτός της περιοχής εμβολιασμού, καθώς δεν ήταν δυνατό να αποφευχθούν ρίψεις σε περιοχές της Φθιώτιδας, Μαγνησίας και Θεσπρωτίας, που συνόρευαν με περιοχές εμβολιασμού.

Ο μεγαλύτερος αριθμός εμβολίων-δολωμάτων καταγράφηκε στην περιοχή της **Λάρισας**.

Αξιολόγηση της αεροδιανομής εμβολίων

Η αποτύπωση των σημείων ρίψης σε χάρτες αναφορικά με τον έλεγχο της πυκνότητας αυτών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών του διαγωνισμού. Οι τοπογράφοι της Τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε συνεργασία με υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων διερεύνησαν **το γεωγραφικό ανάγλυφο σε περιοχές που η εμβολιακή κάλυψη ήταν μικρή ή/και ανύπαρκτη**. Εκτός από τις αστικές, περιαστικές περιοχές και τις υδάτινες επιφάνειες (οι οποίες ούτως ή άλλως είχαν εξαιρεθεί), εμφανίζονται περιοχές με πολύ μεγάλα υψόμετρα (πάνω από 1500μ) που δεν έχουν εμβολιαστεί. Πρόκειται για περιοχές των ΠΕ Φλώρινας, Γρεβενών, Κοζάνης, Τρικάλων, Πέλλας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Ευρυτανίας και Πιερίας. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και στην προηγούμενη εκστρατεία. Στις παραπάνω ΠΕ διερευνήθηκε διεξοδικά το υψόμετρο των περιοχών που δεν καλύφθηκαν. Βρέθηκε ότι στην πλειονότητα πρόκειται για μεγάλους ορεινούς όγκους που όμως διακόπτονταν από περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου.

Διαγράμματα εμβολιαστικής κάλυψης όπου αποτυπώνεται πυκνότητα εμβολίων στις Π.Ε. Χαλκιδικής, Λάρισας, αντίστοιχα την άνοιξη 2018.

Αξιολόγηση των εμβολιασμών της άγριας πανίδας την άνοιξη 2018

Η Αξιολόγηση των εμβολιασμών (Ενεργητική Επιτήρηση) για την περίοδο αυτή πήρε παράταση και ολοκληρώθηκε πριν την έναρξη της φθινοπωρινής καμπάνιας δηλαδή στις 30.09.2018. Ευελπιστούμε ότι με την αύξηση της αποζημίωσης στο ποσό των 50 ΕΥΡΩ ανά θανατωμένη αλεπού που προσκομίζεται στις κτηνιατρικές αρχές από κυνηγούς/φύλακες θήρας από το 2017, θα είναι δυνατή η αύξηση των δειγμάτων που θα συλλεχθούν προς εξέταση. Παράλληλα μέχρι τέλος Ιουλίου 2018 εστάλησαν στη Διεύθυνση Δασών και Θήρας του ΥΠΕΝ προτάσεις από την Υπηρεσία μας με σκοπό την αλλαγή στρατηγικής στην εφαρμογή του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης (πχ αύξηση συνεργειών δίωξης, μείωση μελών που τα απαρτίζουν κλπ).

Μετά την εκστρατεία της άνοιξης του 2018, προσκομίστηκαν, στο πλαίσιο του προγράμματος αξιολόγησης των εμβολιασμών, δείγματα από 211 αλεπούδες στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς. Με εγκύκλιο του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων, το καλοκαίρι του 2018, υπογραμμίστηκε σε κυνηγούς, θηροφύλακες και δασικούς υπαλλήλους καθώς και στις κτηνιατρικές υπηρεσίες, η σημασία της συλλογής ενηλίκων ζώων.

Δεδομένου ότι η περίοδος κυνηγίου στην Ελλάδα ξεκινά τον Αύγουστο, η προσκόμιση δειγμάτων έως τα τέλη Ιουλίου έχει χαρακτηριστικά ελαττωμένο ρυθμό. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος προσαρμόστηκαν κάποια από τα σημεία του προγράμματος, ώστε να αυξηθούν οι αποστολές των συνεργείων, με παράλληλη αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δειγμάτων στα πλαίσια της αξιολόγησης των εμβολιασμών της άγριας πανίδας, συνοψίζονται παρακάτω:

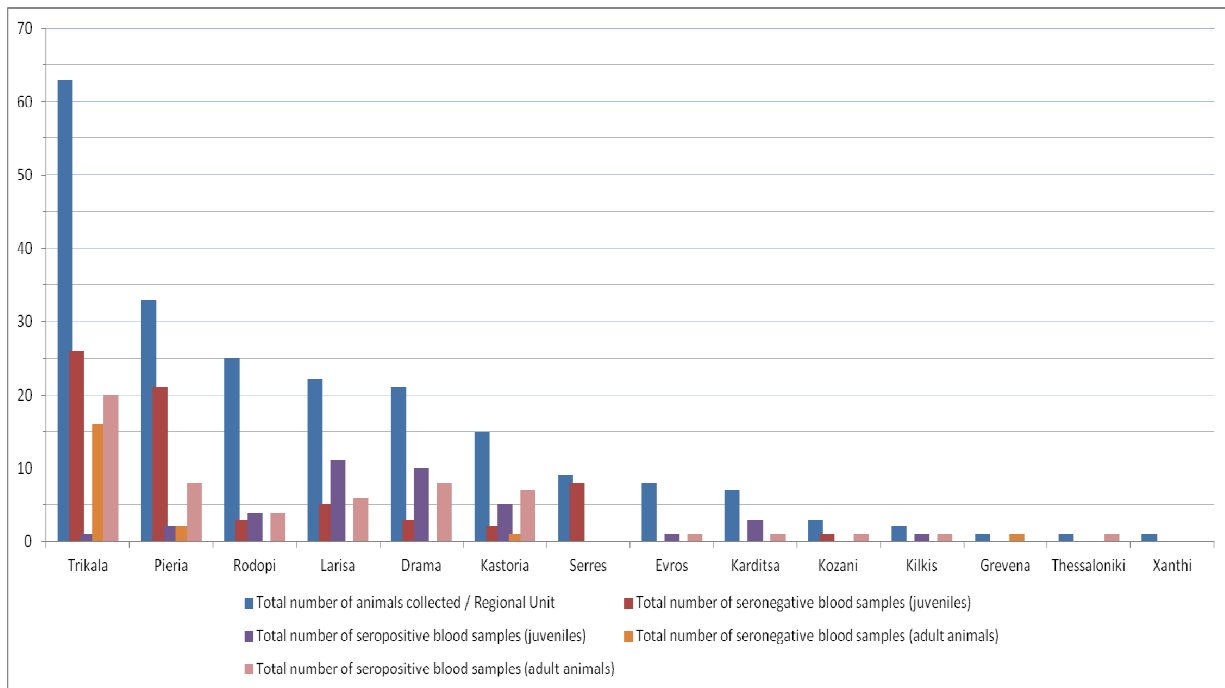
ΟΡΟΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μεταξύ των παραληφθέντων δειγμάτων, τα 107 από τα 185 δείγματα αίματος προέρχονταν από νεαρά ζώα και 38 εκ των δειγμάτων νεαρών ζώων ήταν θετικά (δηλαδή, ποσοστό 35,51%). Μεταξύ των αιμοδειγμάτων που προέρχονταν από ενήλικα ζώα, τα 58 από τα 78 ήταν θετικά (74,36%).

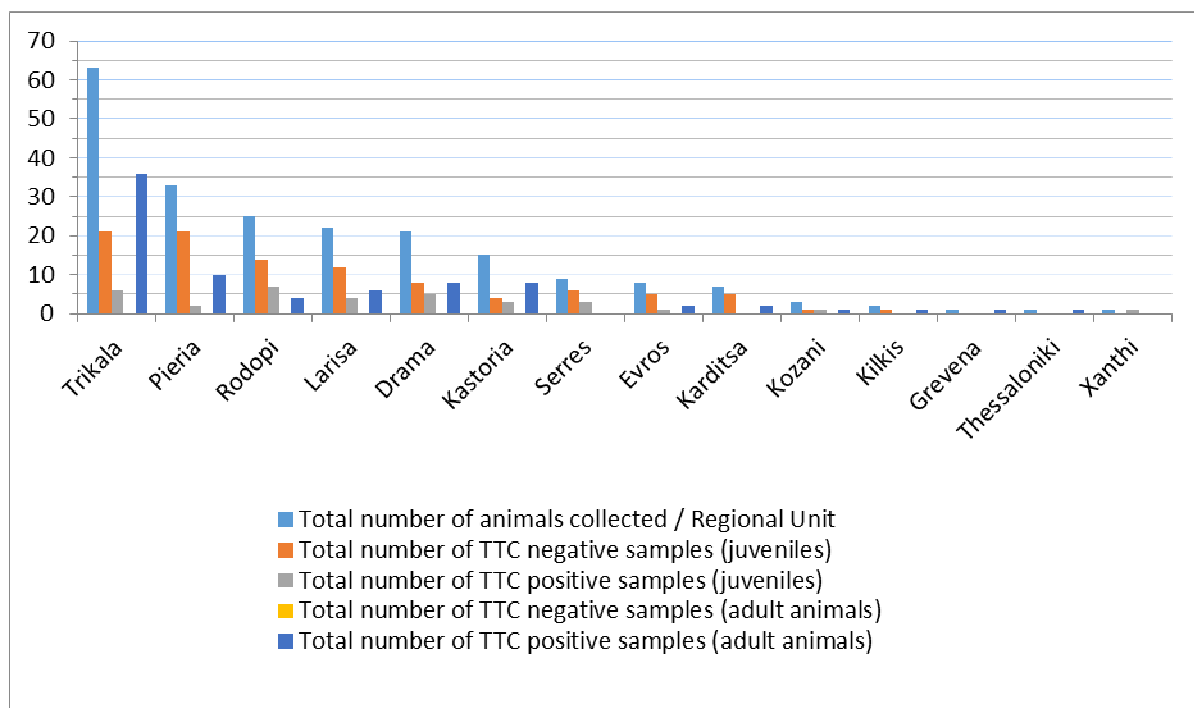
ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΒΙΟΔΕΙΚΤΗ-ΕΜΒΟΛΙΟΥ

Ανίχνευση βιοδείκτη τετρακυκλίνης σε οδόντες νεαρών ζώων, είχαμε σε ποσοστό 25,19% (33 από τα 131 δείγματα νεαρών ζώων). Στα ενήλικα ζώα, στο σύνολο των 80 δειγμάτων είχαμε ανίχνευση βιοδείκτη (διαγράμματα) (100%)

Διαγράμματα δειγμάτων ανά ΠΕ και αποτελέσματα εργαστηριακής ανάλυσης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2018.

Διάγραμμα αποτελεσμάτων ορολογικών εξετάσεων ανά Π.Ε.

Εκστρατεία Φθινοπώρου 2018

Οι εναέριοι εμβολιασμοί ξεκίνησαν στις **03.10.2018** και ολοκληρώθηκαν την **07.11.2018** σε περιοχή που εκτεινόταν σε **54962km²**. Ο αριθμός των δολωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν ήταν **1.496.755**. Για λόγους δειγματοληπτικούς και τιτλοποίησης, αφαιρέθηκαν 110 εμβόλια.

Επιπλέον, 2.455 δολωμάτων διανεμήθηκαν εκτός της περιοχής εμβολιασμών, καθώς δεν είναι πάντα εφικτό να εμποδιστούν οι ρίψεις σε περιοχές εντός και εκτός εμβολιασμών που συνορεύουν μεταξύ τους.

Ο μεγαλύτερος αριθμός ρίψεων δολωμάτων καταγράφηκε στην περιοχή της **Λάρισας**.

Η παρασκευάστρια εταιρία παρέδωσε όλα τα εμβόλια σε μία αποστολή της. Δείγματα εστάλησαν στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για έλεγχο του τίτλου κατά την έναρξη του προγράμματος, ενώ τυχαία δείγματα παρέμειναν στα ψυγεία έως την τελευταία αποστολή τους στις αερολέσχες. Εκτός από τις καταγραφές θερμοκρασιών που γίνονταν από την εταιρία αποθήκευσης και συντήρησης των εμβολίων, ειδικά βαθμονομημένα και πιστοποιημένα καταγραφικά θερμόμετρα τοποθετήθηκαν από κτηνίατρο του Υπ.Α.Α.Τ, όπως είχε συσταθεί από την επιτροπή ελέγχου της Ε.Ε. Κτηνίατροι από την Υπηρεσία της Π.Ε Πειραιά έκαναν απροειδοποίητους ελέγχους στα ψυγεία και έστειλαν τα στοιχεία τους στην Κεντρική Αρχή. Σε όλες τις περιπτώσεις, τα ευρήματα ήταν σύμφωνα με τις απαιτήσεις.

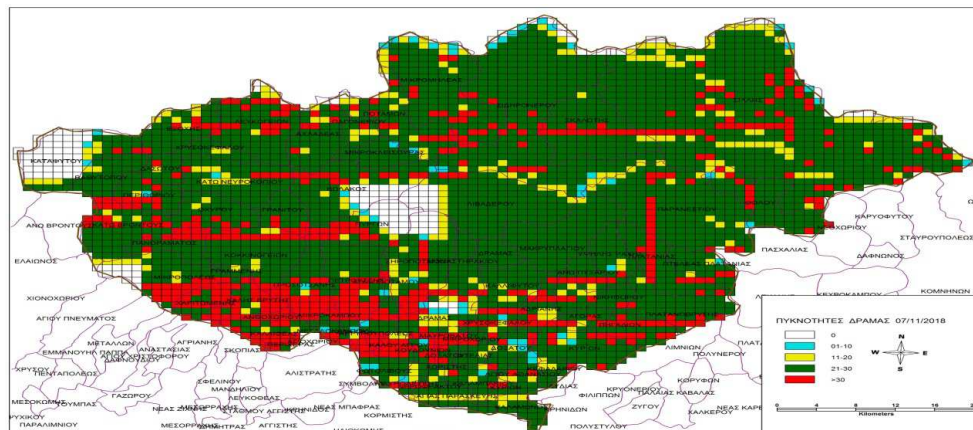
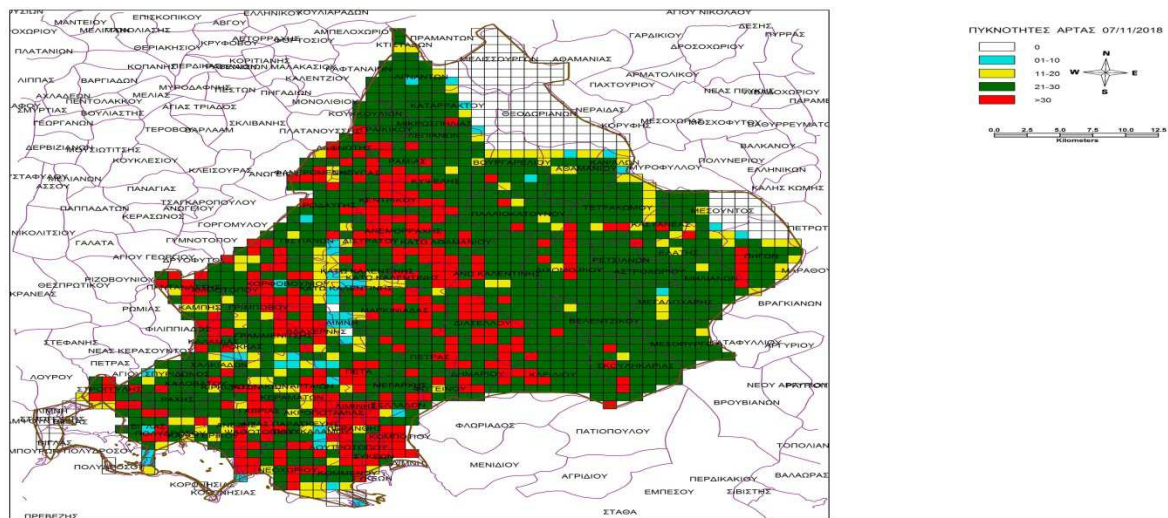
Αξιολόγηση της αεροδιανομής εμβολίων

Η αξιολόγηση της διανομής των εμβολίων, όπως καταγράφηκε από την Τοπογραφική Υπηρεσία του Υπ.Α.Α.Τ. και αποτυπώθηκε σε αντίστοιχους ανά Π.Ε. χάρτες πυκνοτήτων κρίνεται ικανοποιητική.

Η αποτύπωση των σημείων ρίψης σε χάρτες αναφορικά με τον έλεγχο της πυκνότητας αυτών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των προδιαγραφών του διαγωνισμού. Οι τοπογράφοι της Τοπογραφικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε συνεργασία με υπαλλήλους του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων διερεύνησαν το γεωγραφικό ανάγλυφο σε περιοχές που η εμβολιακή κάλυψη ήταν μικρή ή/και ανύπαρκτη. Εκτός από τις αστικές, περιαστικές περιοχές και τις υδάτινες επιφάνειες (οι οποίες ούτως ή άλλως είχαν εξαιρεθεί), εμφανίζονται περιοχές με πολύ μεγάλα υψόμετρα (πάνω από 1500μ) που δεν έχουν εμβολιαστεί. Πρόκειται για περιοχές των ΠΕ Φλώρινας, Γρεβενών, Κοζάνης, Τρικάλων, Πέλλας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Ευρυτανίας και Πιερίας. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και στην προηγούμενη εκστρατεία. Στις παραπάνω ΠΕ διερευνήθηκε διεξοδικά το υψόμετρο των περιοχών που δεν καλύφθηκαν. Βρέθηκε ότι στην

πλειονότητα πρόκειται για μεγάλους ορεινούς όγκους που όμως διακόπτονταν από περιοχές χαμηλότερου υψόμετρου.

Διαγράμματα εμβολιαστικής κάλυψης όπου αποτυπώνεται η πυκνότητα εμβολίων το φθινόπωρο 2018 στις Π.Ε. Άρτας, Δράμας, αντίστοιχα.

Αξιολόγηση των εμβολιασμών της άγριας πανίδας μετά τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2018

Το πρόγραμμα Αξιολόγησης (Ενεργητική Επιτήρηση) που ακολούθησε τον εμβολιασμό των αλεπούδων του φθινοπώρου 2018 πήρε παράταση με σκοπό να αυξηθεί ο αριθμός των συλλεγόμενων δειγμάτων και ολοκληρώθηκε τέλος Μαρτίου 2019.

Δείγματα λήφθηκαν από 259 αλεπούδες, τα οποία παραδόθηκαν στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα στα ζώα, μέχρι και την 17.04.2019. Αναλύοντας τα δεδομένα από τα 100 εξετασθέντα δείγματα (η ανάλυση των υπολοίπων βρίσκεται σε εξέλιξη), παραθέτουμε ορισμένα στατιστικά στοιχεία :

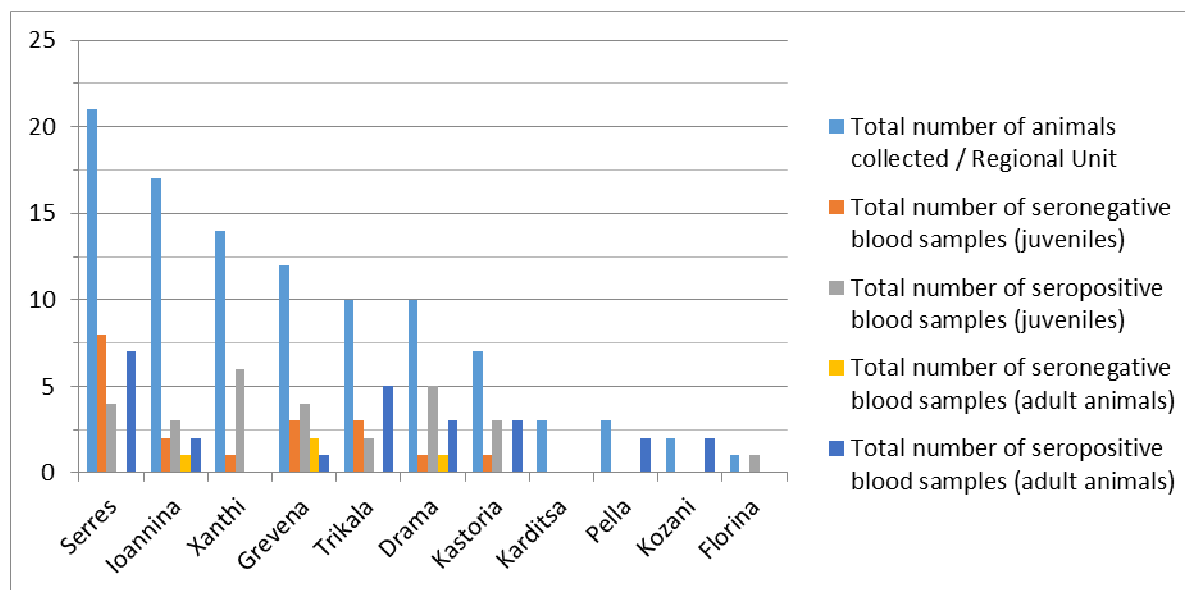
ΟΡΟΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα 28 από τα 47 δείγματα προερχόμενα από νεαρά ζώα (ποσοστό 59,57%) ανιχνεύθηκαν θετικά και τα 25 από τα 29 δείγματα προερχόμενα από ενήλικα ζώα (ποσοστό 86,21%) ανιχνεύθηκαν θετικά.

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΒΙΟΔΕΙΚΤΗ-ΕΜΒΟΛΙΟΥ

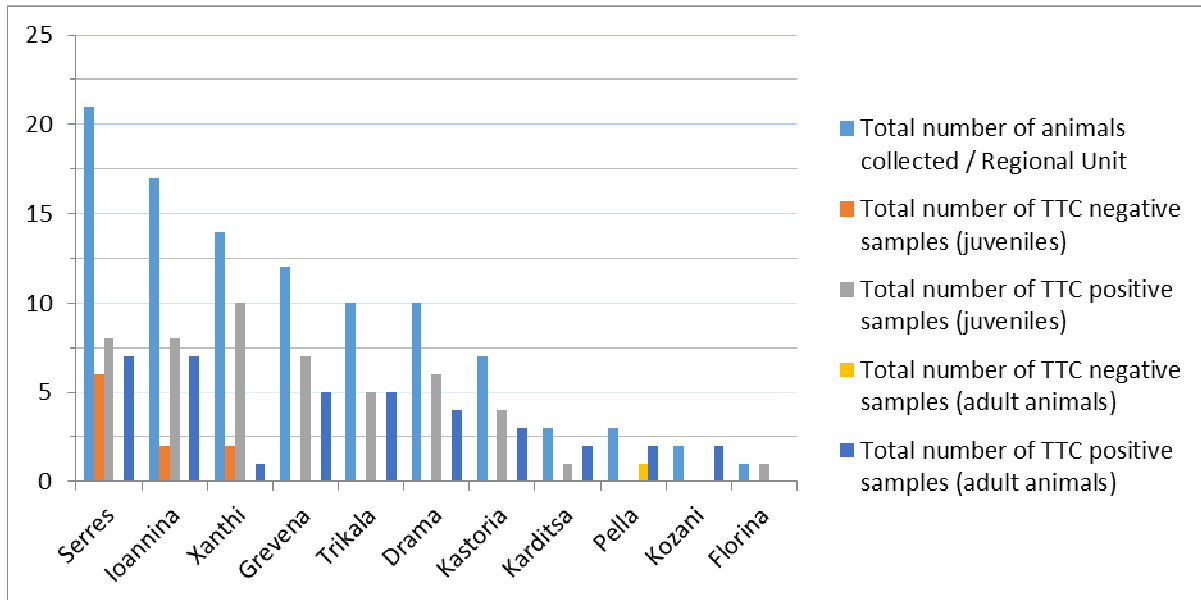
Σε 50 από τα 60 δείγματα προερχόμενα από νεαρά ζώα ανιχνεύθηκε ο δείκτης (ποσοστό 83,3%) και σε 38 από τα 39 δείγματα προερχόμενα από ενήλικα ζώα (ποσοστό 97,43% θετικό).

Διάγραμμα δειγμάτων ανά ΠΕ και αποτελέσματα εργαστηριακής ανάλυσης δειγμάτων ενεργητικής επιτήρησης που ακολούθησε τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2018.

Διάγραμμα αποτελεσμάτων ορολογικών εξετάσεων ανά Π.Ε.

ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΒΙΟΔΕΙΚΤΗ

Διάγραμμα αποτελεσμάτων εξετάσεων ανίχνευσης βιοδείκτη ανά Π.Ε.

3 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού και ειδικότερα αναφορικά με την επικινδυνότητα του εμβολίου-δολώματος για τη λύσσα έχουν δημιουργηθεί από το 2013, 2 φυλλάδια ένα για παιδιά νεαρής ηλικίας και ένα για μεγαλύτερα παιδιά και ενήλικες. Επίσης δημιουργήθηκαν 2 αφίσες, μία γενική με τα συμπτώματα της λύσσας και μία δεύτερη που απευθύνονταν στους κυνηγούς και ετοιμάστηκε ένα spot που προορίζονταν για τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κανάλια. Το παραπάνω υλικό είναι ελεύθερα προσβάσιμο στην ιστοσελίδα του Υπ.Α.Α.Τ

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/entipo_lissas_paidia160913.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_Lissa1.pdf

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/politis/Trofima_Ygeia/afisa_kinigi.pdf

Και στις 2 εμβολιακές καμπάνιες του 2018 ενημερώθηκε το Υπουργείο Παιδείας για τη φθινοπωρινή εμβολιακή καμπάνια, έτσι ώστε να ενημερωθούν όλα τα σχολεία.

Όλο το έντυπο υλικό και το spot υπάρχει και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου για ενημέρωση εκπαιδευτικών, γονέων και πολιτών.

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων στην προσπάθεια της συνεχούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων προέβει κατά το 2018 και στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Διοργάνωση συναντήσεων με συμμετοχή κυνηγών, φυλάκων θήρας, δασικών υπαλλήλων και κτηνιάτρων πολλών ΠΕ με σκοπό να συζητηθούν προβλήματα στην εφαρμογή του Προγράμματος και να προταθούν λύσεις.
2. Συνέχιση της εκπαίδευσης σε θέματα σχετικά με τη λύσσα σε μεγάλο αριθμό κτηνιάτρων εργαζομένων στις Π.Ε. στα πλαίσια επιμορφωτικών σεμιναρίων του ΙΝΕΤΠ (Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Δημοσίων Υπαλλήλων) μετά την υποβολή αιτήματος από το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων προς το Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Ανάλογα σεμινάρια διοργανώνονται και διεξάγονται εντός του 2018.
3. Συνεχίστηκε η διανομή φυλλαδίων ενημέρωσης για ενίσχυση της Παθητικής & Ενεργητικής Επιτήρησης της Λύσσας στους κυνηγούς και τους θηροφύλακες.
4. Συνεχίστηκε η μετά από έγκριση του ΕΣΡ προβολή του ενημερωτικού spot σε κανάλια (τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά) εθνικής εμβέλειας και σε τοπικά κανάλια, λίγες ημέρες πριν από την έναρξη των ρίψεων, Επίσης σε τοπικό επίπεδο, πολλές Περιφέρειες εξέδωσαν Δελτία Τύπου σχετικά με τους εμβολιασμούς για την ενημέρωση του κοινού, ενώ Δελτία Τύπου αναρτήθηκαν και στην Κεντρική Ιστοσελίδα του Υπουργείου.

Αποτέλεσμα της παραπάνω ενημέρωσης ήταν τα περιστατικά ατόμων που ήρθαν σε επαφή με τα δολώματα, σε κάποιες περιοχές της επικράτειας να είναι σημαντικά λιγότερα σε σχέση με την προηγούμενη εμβολιακή εκστρατεία. Ο ΕΟΔΥ - Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (πρώην ΚΕΕΛΤΝΟ) έχει δημιουργήσει αλγόριθμο για την αντιμετώπιση των ανθρώπων που ήρθαν σε επαφή με το εμβόλιο-δόλωμα.

Εμβολιασμός των ζώων της άγριας πανίδας με εμβόλια λύσσας δια του αέρος- Διατήρηση της συνέχισης του προγράμματος.

Έχει δοθεί έγκριση ανάληψης υποχρέωσης από το Υπουργείο Οικονομικών για τις δαπάνες έτους 2020 που θα απαιτηθούν για την προμήθεια εμβολίων-δολωμάτων και τις εργασίες διανομής αυτών. Από διακηρύξεις των διαγωνισμών που έγιναν στα τέλη του 2017 υπογράφηκαν συμβάσεις-πλαίσιο, που αφορούν την προμήθεια εμβολίων και τη διανομή αυτών για τις δύο ανά έτος εκστρατείες για την τριετία 2018,2019 και 2020, καθώς και η εκτελεστική σύμβαση των εκστρατειών για το 2018.

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Από την άνοιξη του 2019 διενεργείται εξ' αποστάσεως έλεγχος σε στοιχεία και δεδομένα που αφορούν τις εμβολιαστικές εκστρατείες του 2018 σχετικά με:

- τιμολόγια πληρωμών και τραπεζικά εμβάσματα προς τους αναδόχους,
- συναφθείσες συμβάσεις με τους αναδόχους.
- αριθμός εμβολίων - δολωμάτων που διανεμήθηκαν
- αριθμός και κόστος εργαστηριακών εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν
- δεδομένα πτήσεων και δεδομένα ρίψεων

4 ΚΟΣΤΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ προγράμματος και συγχρηματοδοτήσεις

Costs related to	Eligible measures	Number of units	Total cost actually incurred	Ceiling per unit (c)	Total cost after the application of the ceiling	Unit cost (d)	Total (e)	Cofinancing rate (%)	Amount expected to be claimed (f)
Delivery	Finding, collection, delivery of dead/hunted wild animals - passive surveillance	1105	55250	50.00	55,250.00		55,250.00	75	41,437.50

Delivery	Finding, collection, delivery of hunted wild animals - active surveillance	567	28350	15.00	8,505.00		8,505.00	75	6,378.75
Testing	Serological test VNT/FAVN/ELISA - MS	459				15.24	6,995.16	75	5,246.37
Testing	Presence of biomarker (Tetracycline in bones) -MS	442	5746	10.00	4,420.00		4,420.00	75	3,315.00
Testing	Other test MS	314	10850				10850.00	75	8.1375,00
Vaccination	Distribution of oral vaccine - MS	2980	136400	0.47	1,364,000.		1,364,000	75	1,023,000
Other	Salaries for the seasonal staff - Laboratory Staff contracted for the program only (one of them will also assist the CCA when required)	4	70938.1				70,938.10	75	53,203.58
Total Testing	2652	16,666.00		4,420.00		41,119.31		30,839.48	
Total Vaccination	5960400	2,941,542.36		2,941,542.36		2,941,542.36		2,206,156.77	
Total amount claimed									2,338,016.08

5 ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΕ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2017

A. Αποφάσεις

Το πρόγραμμα επιτήρησης και καταπολέμησης της λύσσας στη χώρα μας και για το 2017 καθορίζεται βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) 331/10301-25/01/2013 με αρ. ΦΕΚ 198, τεύχος Β, όπως ισχύει (τελευταία τροποποίηση με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 1049/41498/05.04.2016). «Πρόγραμμα Επιτήρησης και Καταπολέμησης της Λύσσας στην Ελλάδα»

Το έτος 2018 εκδόθηκαν η υπ' αρ. **1054/44234/21.03.2018** Υπουργική Απόφαση για τον ορισμό της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων την άνοιξη 2018 και για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του και η υπ' αρ. **3336/121853/11.09.2018** Υπουργική Απόφαση για τον ορισμό της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων το φθινόπωρο 2018 και για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του.

B. Εγκύκλιοι και σημαντική αλληλογραφία

ΡΕΘΥΜΝΟ 14 -16/02/2018 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 09- 11/05/2018	Προγραμματισμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τίτλο «Εκπαίδευση σε θέματα καταπολέμησης ζωοανθρωπονόσων» για το α' & β' εξάμηνο 2018	
1018/42501/19.03.2018	Συνδρομή υπαλλήλων στην επεξεργασία των δεδομένων	Γεν. Δ/νση Βιώσιμης Ανάπτυξης, Τμήμα Τοπογραφικής, Υπ.Α.Α.Τ.

	<p>πτήσεων στα πλαίσια του</p> <p>Προγράμματος Εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων για τη Λύσσα</p>	
1054/44234/21.03.2018	<p>Ορισμός της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων έναντι του ιού της Λύσσας, την άνοιξη 2018 και καθορισμός των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του</p>	<p>Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας</p> <p>Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας</p> <p>Κυν. Συνομοσπονδίες</p> <p>ΥΠΕΚΑ, Δ/ση Δασών</p> <p>ΚΕΕΛΠΝΟ</p> <p>ΕΕΑ</p>
1056/44402/22.03.2018	<p>Διενέργεια εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων έναντι του ιού της Λύσσας από αέρος για την άνοιξη του 2018</p>	<p>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, Δ/νσεις Κτηνιατρικής ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ, Τμήματα Κτηνιατρικής</p> <p>Τμήμα Διαχείρισης Άγριας Ζωής και Θήρας-Υπ.Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p> <p>ΚΕΕΛΠΝΟ</p> <p>-Γραφείο Προέδρου</p> <p>-Γραφείο Ζωνόσων</p> <p>Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος (με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>Διεύθυνση Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών, ΕΕΑ για τη Λύσσα στα Ζώα</p> <p>Γενική Δ/ση Βιώσιμης Αγρ. Ανάπτυξης, Δ/ση Τεχνικών Μελετών</p>

		<p>Κατασκευών και Τοπογραφικής, Τμήμα Τοπογραφικών Ψηφιακών Γεωχωρικών Δεδομένων, Μελετών και Έργων υπόψη κ Καμάρα Δημήτριου</p> <p>Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής</p> <p>Δ/ση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών- Τμήμα Προστασίας των Ζώων -</p> <p>Δ/ση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης</p> <p>ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ- ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΕΙΑΣ&ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ,Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΙΕΙΝΗΣ</p> <p>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ</p> <p>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ</p> <p>ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΚΕΠΥ)</p> <p>Κτηνιατρική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</p> <p>Τμήμα Κτηνιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</p> <p>Γενικό Επιτελείο Στρατού</p> <p>Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας</p> <p>ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ</p>
--	--	--

		<p>ΥΓΕΙΑΣ Λεωφόρος Αλεξάνδρας 196 Αθήνα, ΤΚ 115 21</p> <p>Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας Βασ. Γεωργίου 1, ΤΚ 16604</p> <p>Ελληνικό</p> <p>Α)Γραφείο Διοικητού ΥΠΑ</p> <p>Β)Δ1</p> <p>Γ)Δ2</p> <p>Δ)Δ3</p>
1449/60429 /25.4.2018	<p>Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εμβολιασμών των κόκκινων αλεπούδων μετά τους εμβολιασμούς την άνοιξη 2018</p>	<p>Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας</p> <p>Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας</p> <p>Κυν. Συνομπροσπονδίες</p> <p>ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών</p> <p>ΕΕΑ</p>
1538/65300/7.05.2018	<p>Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εμβολιασμών των κόκκινων αλεπούδων μετά τους εμβολιασμούς την άνοιξης 2018</p>	<p>Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας</p> <p>Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας</p> <p>Κυν. Συνομπροσπονδίες</p> <p>ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών</p> <p>ΚΕΕΛΠΝΟ</p> <p>ΕΕΑ</p>
	<p>Αξιολόγηση πορείας εφαρμογής</p>	<p>Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της</p>

1684/72392/21.05.2018	Προγράμματος Παθητικής Επιτήρησης της Λύσσας το 2017 - Αξιολόγηση αποτελεσμάτων ενεργητικής επιτήρησης μετά από τις την εμβολιαστικές καμπάνιες του 2017	χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας ΕΟΔΥ ΕΕΑ
2282/92610/29.06.2018	Παράταση Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης της Λύσσας μετά τους εμβολιασμούς της άνοιξης 2018	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας. Κυν. Συνομοσπονδίες ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών ΕΕΑ
2394/96174-6.07.2018	Ενίσχυση της Ενεργητικής Επιτήρησης της Λύσσας - Προτάσεις για την απρόσκοπτη εφαρμογή του Προγράμματος	Υπουργείο περιβάλλοντος και ενέργειας. Γεν. Δ/νση δασών και Δ.Π. Δ/ση Διαχ/σης δασών και δασικού περιβάλλοντος, τμ. Διαχ/σης άγριας ζωής και θήρας.
3251/119310/05.09.2018	Ενημέρωση προς Υπουργείο Εξωτερικών	1. Δ/νση Α3 Βαλκανικών Υποθέσεων 2. Δ/νση Α4 Τουρκίας Υπουργείο Εξωτερικών
3287/120090-6.9.2018	Ενημέρωση προς Υπουργείο Παιδείας	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

		Γενική Δ/νση Διοίκησης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αγωγής Υγείας.
3288/120098-6.09.2018	Μέτρα προστασίας κατά τη διαχείριση εμβολίων-δολωμάτων που χρησιμοποιούνται για τον εμβολιασμό των ζώων της άγριας πανίδας για προστασία από τη Λύσσα	Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης Κυνηγετική Ομοσπονδία Ηπείρου Ζ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Θεσσαλίας & Νήσων Σποράδων Υπουργείο περιβάλλοντος & ενέργειας, Τμ. Διαχ/σης Άγριας Ζωής και Θήρας
3330/121771-11.09.2018	Initiation of the autumn 2018 Oral Rabies Vaccination campaign in Greece	The Chief Veterinary Officers of Bulgaria, Albania, FYROM and Turkey
3336/121853/11.09.2018	Ορισμός της περιοχής διενέργειας του Προγράμματος εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων έναντι του ιού της Λύσσας, το φθινόπωρο 2018 και καθορισμός των λεπτομερειών εφαρμογής του Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, Δ/νσεις Κτηνιατρικής ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ, Τμήματα Κτηνιατρικής Διεύθυνση Διαχείρισης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος Χαλκοκονδύλη 31 Τ.Κ. 10432 -Αθήνα (με την παράκληση να ενημερωθούν οι Δασικές Υπηρεσίες των ΠΕ) ΚΕΕΛΠΝΟ

		<p>Γραφείο Προέδρου</p> <p>Γραφείο Ζωοανθρωπονόσων</p> <p>Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος (με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης(με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>Κυνηγετική Ομοσπονδία Ηπείρου(με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>Ζ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Θεσσαλίας & Νήσων Σποράδων(με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>Διεύθυνση Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών, ΕΕΑ για τη Λύσσα στα Ζώα</p> <p>Γενική Δ/νση Βιώσιμης Αγρ. Ανάπτυξης, Δ/νση Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και</p> <p>Τοπογραφικής, Τμήμα Τοπογραφικών Ψηφιακών Γεωχωρικών Δεδομένων, Μελετών και</p> <p>Έργων υπόψη κ Καμάρα Δημήτριου</p> <p>Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής</p> <p>Δ/νση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών</p>
--	--	--

		<p>Εφαρμογών- Τμήμα</p> <p>Προστασίας των Ζώων -</p> <p>Δ/νση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης</p> <p>ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ</p> <p>ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΕΙΑΣ&ΠΟΙΟΤΗΤΑΣΖΩΗΣ ,Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΙΕΙΝΗΣ</p> <p>Αριστοτέλους 17 Τ.Κ.10187 Αθήνα</p> <p>ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ</p> <p>Χαλκοκονδύλη 15 10432-Αθήνα</p> <p>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ</p> <p>ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΚΕΠΥ)</p> <p>Λεωφ. Κηφισίας 39 Τ.Κ. 15123</p> <p>Τμήμα Κτηνιατρικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</p> <p>Τμήμα Κτηνιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</p> <p>Διεύθυνση Υγειονομικού, Γενικό Επιτελείο Στρατού</p> <p>Διεύθυνση Υγειονομικού, Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας</p> <p>12</p> <p>Γενική Διεύθυνση Υγείας και</p>
--	--	---

		<p>Ποιότητας Ζωής</p> <p>Ταχ.Δ/νση: Αχαρνών 2 Αθήνα 10176 Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής - Υπουργείο Υγείας-</p> <p>ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Γραφείο Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2. Γραφείο Αναπλ. Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 3. Γραφείο Γενικού Γραμ/τέα Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 4. Γραφείο Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας
3351/122488/12.09.2018	<p>Συνδρομή υπαλλήλων στην επεξεργασία των δεδομένων πτήσεων στα πλαίσια του Προγράμματος Εμβολιασμού των κόκκινων αλεπούδων για τη Λύσσα</p>	<p>Δ/νση Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και Τοπογραφικής, Τμήμα Τοπογραφικών Ψηφιακών Γεωχωρικών Δεδομένων Μελετών και Έργων</p>
3340/122109/12.09.2018	<p>Πρόγραμμα εμβολιασμών της άγριας πανίδας έναντι του ιού της Λύσσας το φθινόπωρο του 2018</p>	<p>-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, Δ/νσεις Κτηνιατρικής</p> <p>-Περιφερειακές Ενώτητες</p> <p>Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής - Τμήματα Κτηνιατρικής ΠΕ</p> <p>ή Δ/νσεις Κτην/κής Μητροπολιτικών</p>

		<p>Ενοτήτων</p> <p>-Τμήμα Διαχείρισης Άγριας Ζωής και Θήρας-Υπ.Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p> <p>ΚΕΕΛΠΝΟ</p> <p>-Γραφείο Προέδρου</p> <p>-Γραφείο Ζωνοόσων</p> <p>-Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος (με την παράκληση να ειδοποιηθούν τα μέλη τους)</p> <p>-Διεύθυνση Κτηνιατρικού Κέντρου Αθηνών, ΕΕΑ για τη Λύσσα στα Ζώα</p> <p>-Γενική Δ/νση Βιώσιμης Αγρ. Ανάπτυξης, Δ/νση Τεχνικών Μελετών Κατασκευών και Τοπογραφικής, Τμήμα Τοπογραφικών Ψηφιακών Γεωχωρικών Δεδομένων, Μελετών και Έργων</p> <p>-Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Δ/νσης Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής</p> <p>-Δ/νση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών- Τμήμα Προστασίας των Ζώων -</p> <p>-Δ/νση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης</p> <p>-ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ- ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΕΙΑΣ&ΠΟΙΟΤΗΤΑΣΖΩΗΣ ,Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ.ΥΓΙΕΙΝΗΣ</p>
--	--	--

		<p>-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ</p> <p>-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ</p> <p>-ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΚΕΠΥ)</p> <p>-Κτηνιατρική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</p> <p>-Τμήμα Κτηνιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</p> <p>-Γενικό Επιτελείο Στρατού</p> <p>-Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας</p> <p>-ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ Λεωφόρος Αλεξάνδρας 196 Αθήνα, ΤΚ 115 21</p> <p>-Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας Βας. Γεωργίου 1, ΤΚ 16604 Ελληνικό Α)Γραφείο Διοικητού ΥΠΑ Β)Δ1 Γ)Δ2 Δ)Δ3</p>
3358/122739-13.09.2018	Σεμινάριο για τη συνεργασία στο Πρόγραμμα Εμβολιασμού των Αλεπούδων για τη λύσσα το φθινόπωρο του 2018.	<p>Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της χώρας</p> <p>Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας</p>
4169/155133/12.11.2018	Ολοκλήρωση εμβολιασμών σε ορισμένες ΠΕ - Αξιολόγηση της	Δ/νσεις Κτην/κής Περιφερειών της

	<p>αποτελεσματικότητας των εμβολιασμών των κόκκινων αλεπούδων</p> <p>μετά τους εμβολιασμούς του φθινοπώρου 2017</p>	<p>χώρας</p> <p>Τμήματα Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.</p> <p>Κυν. Συνομοσπονδίες</p> <p>ΥΠΕΚΑ, Δ/νση Δασών</p> <p>ΕΕΑ</p>
--	---	--

6 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΛΥΣΣΑΣ

Το Τμήμα Ζωοανθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος, έχει προβεί μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του για το έτος 2017 στις ακόλουθες ενέργειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του παραπάνω προγράμματος:

1. Πραγματοποίηση συσκέψεων με την κυνηγετική Συνομοσπονδία ,τη Δ/νση Αισθητικών Δασών- Δρυμών και Θήρας του ΥΠΕΝ, το ΚΕ.ΕΛ.Τ.ΝΟ, τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας. το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λύσσα και τον Τομέα Κτηνιατρικής της ΕΣΥΔ.
2. Πραγματοποίηση κύκλου εκπαιδευτικών σεμιναρίων μέσω του ΕΚΔΔ-ΙΝΕΠ για τις ζωοανθρωπονόσους.
3. Αλληλογραφία με τον ΕΟΔΥ (πρώην ΚΕΕΛΤΝΟ) για προμήθεια εμβολίων για ανθρώπους και ορολογικό έλεγχό τους.
4. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας του ΕΟΔΥ(πρώην ΚΕΕΛΤΝΟ) για τη λύσσα.
5. Επιτυχής εφαρμογή προγράμματος εμβολιασμού αλεπούδων το 2017, Εποπτεία-Συντονισμός.
6. Ενέργειες για διεξαγωγή προγράμματος εμβολιασμών-ενεργητικής επιτήρησης αλεπούδων (2013-2017) - Συντονισμός και Οργάνωση Προγράμματος Ενεργητικής Επιτήρησης - Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων σε συνεργασία με το ΕΕΑ.

7. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων στη διαμόρφωση τεχνικών προδιαγραφών για τους διαγωνισμούς προμήθειας εμβολίων για τις αλεπούδες και της διανομής αυτών.
8. Ενέργειες για προβολή τηλεοπτικού spot για τη λύσσα και προβολή του σε κανάλια εθνικής εμβέλειας, τοπικά κανάλια και ραδιοφωνικούς σταθμούς.
9. Ενημέρωση για τη λύσσα στο Υπ. Παιδείας για ενημέρωση όλων των μαθητών της χώρας για τη λύσσα.
10. Ενημέρωση της ιστοσελίδας του ΥΠΑΑΤ με όλο το υλικό για τη λύσσα από εκπαιδευτικά σεμινάρια, φυλλάδια κτλ. Ανάρτηση πίνακα και χάρτη με κρούσματα λύσσας σε ζώα στην Ελλάδα, Ανάρτηση γενικών πληροφοριών για τη λύσσα
11. Καθημερινή εποπτεία κτηνιάτρων στα αεροδρόμια της χώρας κατά τη διενέργεια των εναέριων ρίψεων δολωμάτων. Συμμετοχή υπαλλήλων του Τμήματος Ζωοανθρωπονόσων του ΥΠΑΑΤ
12. Εγκύκλιοι στην ΕΚΕ και ΠΚΣ για ενημέρωση όλων των ιδιωτών κτηνιάτρων που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους της Ελληνικής Κτηνιατρικής Εταιρείας (ΕΚΕ), σε συνεργασία με την ΕΚΕ.
13. Αποστολή εγγράφων στις κτηνιατρικές υπηρεσίες των περιοχών εφαρμογής του προγράμματος για την ενίσχυση του προγράμματος επιτήρησης της λύσσα.
14. Υποβολή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος στην Ε. Επιτροπή για τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος επιτήρησης, καθώς και του εμβολιασμού των αλεπούδων για το 2018-20, προκειμένου να εξασφαλισθεί η κοινοτική συμμετοχή στο κόστος των παραπάνω προγραμμάτων.
15. Ενέργειες για τη συνέχιση της στελέχωσης του ΕΕΑ για τη Λύσσα με προσωπικό που θα ασχολείται με την εξέταση των δειγμάτων στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος.
16. Ενέργειες για τη δημιουργία καινούριου ενημερωτικού Ρ/Τ μηνύματος, καθώς και ενημερωτικού υλικού (φυλλαδίων και αφισών), για την ενίσχυση της επιτήρησης.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ & ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

3.1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2018 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια. Το πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή, εκτός από τα αγελαία βοοειδή ορισμένων περιοχών [όπως περιγράφονται στο άρθρο 14 της ΥΑ 2473/98135 (ΦΕΚ 2943B' /20-07-2018)] στα οποία γίνεται από το 1999 πρόγραμμα ελέγχου με το εμβόλιο REV-1.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των βοοειδών ηλικίας άνω των 12 μηνών, β) στη διενέργεια τακτικών γαλακτοληψιών από τη δεξαμενή συλλογής γάλακτος των εκμεταλλεύσεων για τη διατήρηση κυρίως των επίσημα απαλλαγμένων από τη βρουκέλλωση εκμεταλλεύσεων, γ) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκμεταλλεύσεων βάσει εργαστηριακής διάγνωσης, δ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων.

Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος εκρίζωσης συνοψίζονται παρακάτω:

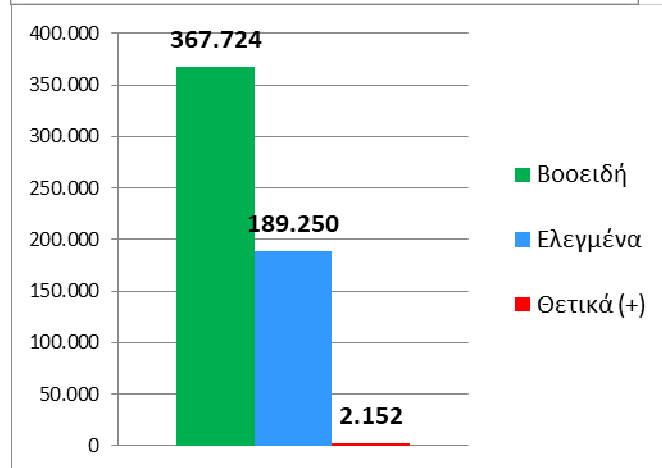
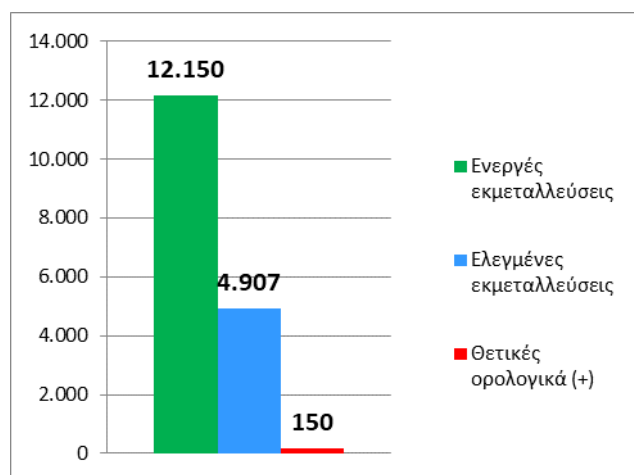
- Αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **12.150**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **367.724**
- Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εξετάστηκαν (αιμοληψία - γαλακτοληψία): **4.907**
- Αριθμός εγκαταστάσεων που εξετάστηκαν (αιμοληψία - γαλακτοληψία): **3.847**
- Αριθμός θετικών εκμεταλλεύσεων: **150**
- Αριθμός θετικών εγκαταστάσεων: **96**
- Αριθμός νέων θετικών εγκαταστάσεων: **50**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): **60.136**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (αιμοληψία + γαλακτοληψία): **129.114**
- Αριθμός θετικών βοοειδών (ορολογικές εξετάσεις): **2.152**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **2.142**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **2.426**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στα ζώα (1930/50979): **1,14%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) στις εγκαταστάσεις: **2,50%**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%) στις (εγκαταστάσεις): **1,30%**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστώτα εκμεταλλεύσεων) στο τέλος του έτους 2018

B1		B+		B2		B4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		B3		B4	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
2.710	47.560	122	9.644	316	6.515	1.923	42.785	171	18.050	4.455	210.397

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Στοιχεία σε επίπεδο εκμεταλλεύσεων και ζώων στο σύνολο της χώρας

Η βρουκέλλωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Στα παραπάνω στοιχεία δε συμπεριλαμβάνονται αυτά των ΠΕ Κορινθίας, Άρτας, Ημαθίας, Λήμνου, Χίου, Κυκλάδων, Ηρακλείου, Ρεθύμνου, Χανίων και Ζακύνθου, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις η διασταύρωση των στοιχείων εμφανίζει αποκλίσεις.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας εφαρμόστηκε το 2018 ενιαίο πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών σε όλη την Ελληνική Επικράτεια (ΥΑ 30/3430, ΦΕΚ 171Β' /23-01-2015). Το πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών εφαρμόζεται σε όλα τα βοοειδή.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια φυματινισμών των βοοειδών ηλικίας άνω των 6 εβδομάδων, β) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκμεταλλεύσεων γ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ε) στη σφαγή των θετικών στη φυματίωση ζώων.

Τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων του προγράμματος συνοψίζονται παρακάτω:

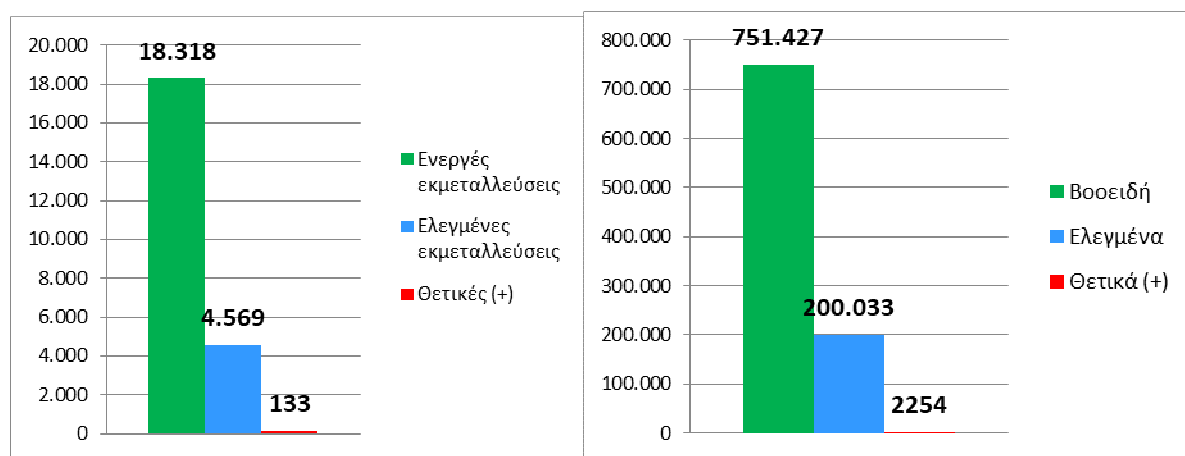
- Αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **18.318**
- Αριθμός εγκαταστάσεων που εξετάστηκαν : **3.394**
- Αριθμός βοοειδών στο πρόγραμμα επίσημου ελέγχου: **751.427**
- Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εξετάστηκαν: **4.569**
- Αριθμός θετικών εκμεταλλεύσεων: **133**
- Αριθμός θετικών εγκαταστάσεων: **101**
- Αριθμός νέων θετικών εγκαταστάσεων: **54**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν ατομικά: **200.033**
- Αριθμός βοοειδών που εξετάστηκαν συνολικά (+επαναλήψεις): **218.631**
- Αριθμός θετικών βοοειδών: **2.254**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **2.242**
- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν στο πρόγραμμα: **2.571**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο εγκατάστασης (%): **2,98%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος σε επίπεδο ζώων (%): **1,13**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη φυματίωση των βοοειδών (υγειονομικά καθεστάτα εκμεταλλεύσεων) στο τέλος του έτους 2018

T1		T+		T2		T3 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		T3	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
5.489	217.500	131	14.788	405	16.424	2.266	63.789	6.747	350.638

Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Στοιχεία σε επίπεδο εκμεταλλεύσεων και ζώων στο σύνολο της χώρας

Η φυματίωση των βοοειδών παραμένει νόσημα ενδημικού χαρακτήρα με σημαντική βαρύτητα για τη Δημόσια Υγεία και την υγεία των ζώων.

Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι αναρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/449-nomothesiabooeidi>

3.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΚΡΙΖΩΣΗΣ ΤΗΣ ΒΡΟΥΚΕΛΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ

Στο πλαίσιο των διατάξεων της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας (ΥΑ 3339/117339, ΦΕΚ 3589Β /04-11-2016) εφαρμόστηκε το 2017, εθνικό πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και των προβάτων.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίζεται: α) στη διενέργεια ορολογικών εξετάσεων (αιμοληψίες) των αιγών και προβάτων ηλικίας άνω των 6 μηνών (πρόγραμμα εκρίζωσης στη νησιωτική Ελλάδα), β) στη διενέργεια εμβολιασμών με το εμβόλιο REV-1 στην ηπειρωτική Ελλάδα (πρόγραμμα μαζικού εμβολιασμού νεαρών και ενήλικων θηλυκών ζώων αναπαραγωγής άνω των 3 μηνών στην ηπειρωτική χώρα και στα νησιά Εύβοια, Λέσβος και Θάσος), γ) στην αιμοληψία αρσενικών ζώων άνω των 6 μηνών, δ) στον εμβολιασμό αρσενικών ζώων 3-6 μηνών ε) στην ταξινόμηση και στον υγειονομικό χαρακτηρισμό των εκμεταλλεύσεων βάσει εργαστηριακής διάγνωσης στις νησιωτικές ζώνες της χώρας, στ) στον έλεγχο μετακινήσεων των ζώων και ζ) στη σφαγή των θετικών στη βρουκέλλωση ζώων.

Η νομοθεσία και χρήσιμες πληροφορίες είναι αναρτημένες στο link <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/cattle/449-nomothesiabooeidi>

3.1 Σύνοψη αποτελεσμάτων επίσημου ελέγχου 2018

Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αιγών και προβάτων - Πρόγραμμα ελέγχου:

Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εμβολιάστηκαν: **24.642**

Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: **782.564**

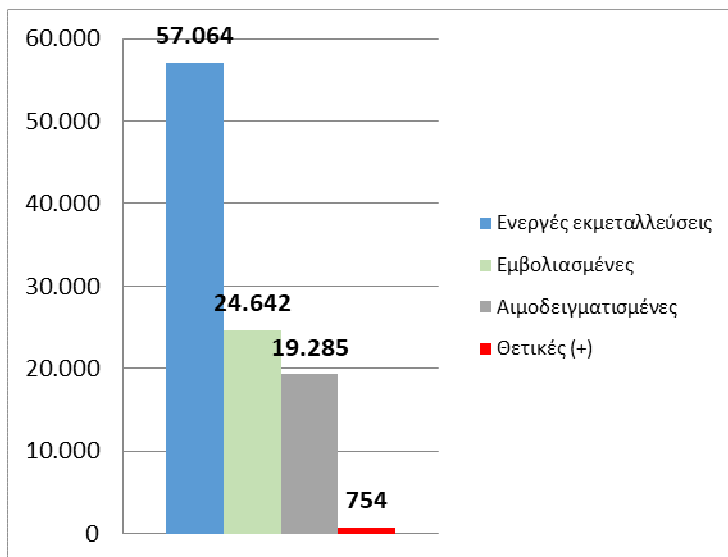
Μαζικός εμβολιασμός νεαρών και ενήλικων αγελαίων βοοειδών σε ορισμένες περιοχές της χώρας, όπου εφαρμόζεται πρόγραμμα εμβολιασμού με REV-1:

Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εμβολιάστηκαν: **1.112**

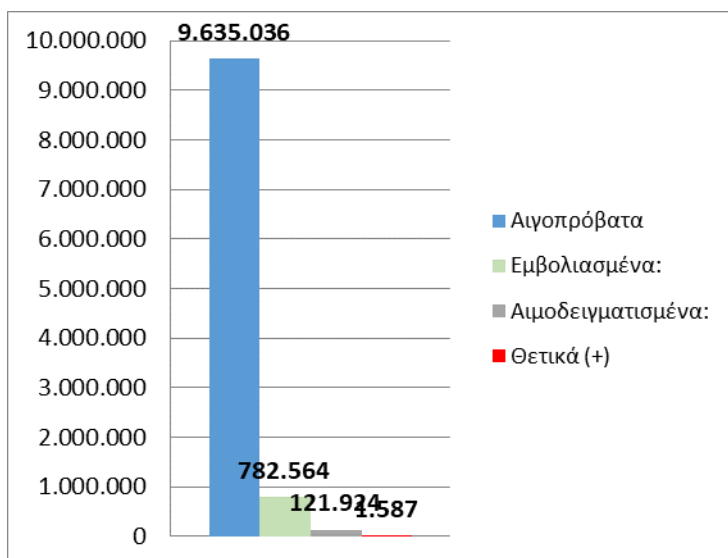
Αριθμός ζώων που εμβολιάστηκαν: **13.677**

Στοιχεία από τη ζώνη εκρίζωσης

A) Σε επίπεδο εκμεταλλεύσεων

Β) Σε επίπεδο ζώων

Πρόγραμμα εκρίζωσης (ορολογικός έλεγχος) -Ζώνη εκρίζωσης (νησιωτική Ελλάδα, εκτός νήσων Λέσβου, Θάσου και Εύβοιας):

- Αριθμός εκμεταλλεύσεων στο πρόγραμμα εκρίζωσης: **19.731**
- Αριθμός αιγών και προβάτων στο πρόγραμμα εκρίζωσης: **4.779.403**
- Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εξετάστηκαν: **1.389**
- Αριθμός θετικών εκμεταλλεύσεων: **36**
- Αριθμός νέων θετικών εκμεταλλεύσεων: **9**
- Αριθμός ζώων που εξετάστηκαν ατομικά (αιμοληψίες ζώων): **230.259**
- Αριθμός θετικών αιγών και προβάτων: **42**
- Αριθμός θετικών ζώων που σφάχτηκαν: **28**

- Συνολικός αριθμός ζώων που σφάχτηκαν: **28**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο εκμετάλλευσης: **2,59%**
- Ετήσια Επίπτωση Νοσήματος (%) σε επίπεδο εκμετάλλευσης: **0,65%**
- Ετήσιος Επιπολασμός Νοσήματος (%) σε επίπεδο ζώων: **0,02%**

Επιδημιολογική κατάσταση ως προς τη βρουκέλλωση αιγών και προβάτων

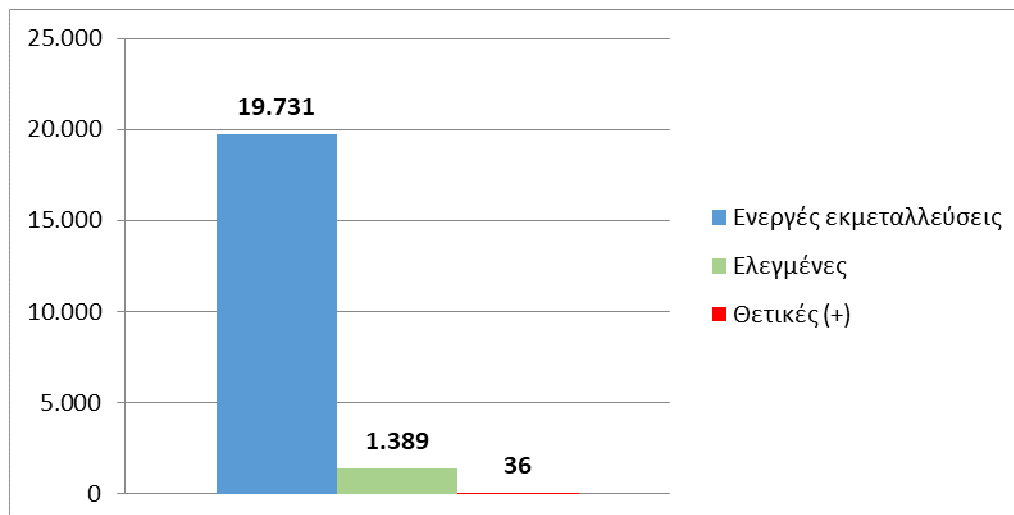
M1		M+		M2		M4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ		ΕΠΙΣΗΜΑ ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΟ M4	
Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα	Εκτροφές	Ζώα
8.167	1.604.612	1	538	1.026	151.231	0	0	266	71.268

(υγειονομικά καθεστώτα εκμεταλλεύσεων) στο τέλος του έτους 2018.

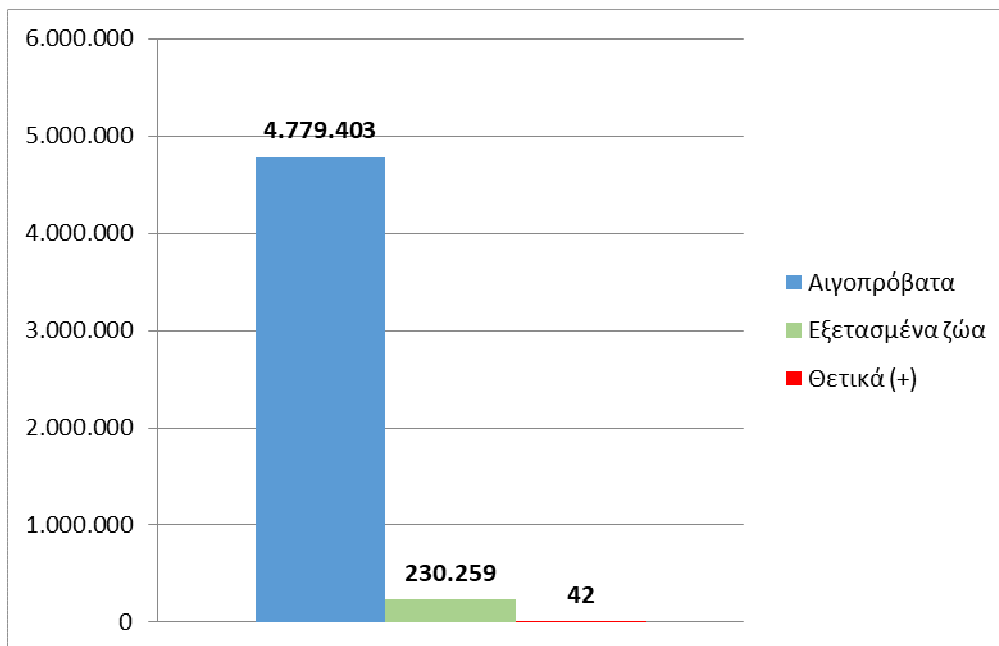
Αναλυτικά στοιχεία υπάρχουν στο Παράρτημα.

Στοιχεία από τη ζώνη εκρίζωσης

A) Σε επίπεδο εκμεταλλεύσεων

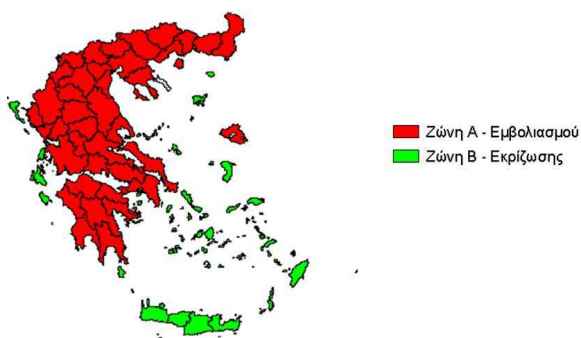

B) Σε επίπεδο ζώων

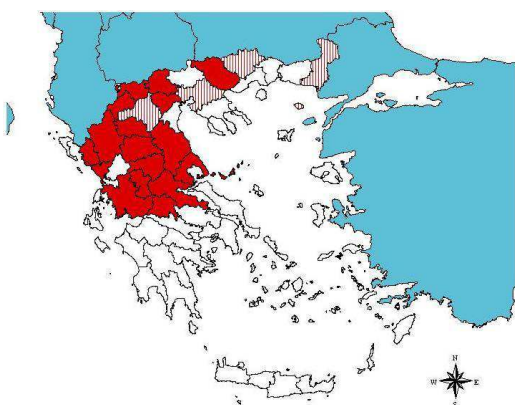

Η βρουκέλλωση των αιγών και των προβάτων θεωρείται κυρίως επαγγελματική ζωνόσος (κτηνίατροι, κτηνοτρόφοι) με σημαντικές επιπτώσεις στη Δημόσια Υγεία και στη ζωική παραγωγή. Βασικότερος στόχος της εφαρμογής του εν λόγω προγράμματος για το 2018 ήταν ο έλεγχος της νόσου (αξιολόγηση του επιπολασμού και της επίπτωσης της *B. melitensis*) σε ενδημικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας, καθώς και η προτεραιότητα στην επιζωοτιολογική και εργαστηριακή επιτήρηση της βρουκέλλωσης σε στοχευμένες εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων που βρίσκονται σε Περιφερειακές Ενότητες και γεωγραφικές ζώνες με υψηλό μέσο αριθμό κρουσμάτων μελιταίου πυρετού στον άνθρωπο.

Τα κρούσματα μελιταίου στον άνθρωπό σύμφωνα με το ΚΕΕΛΤΝΟ ανήλθαν στα 100.

Χάρτης της Ελλάδας με τις Περιοχές της Ελλάδας όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγοπροβάτων.

Χάρτης της Ελλάδας με τις περιοχές όπου εφαρμόζεται το πρόγραμμα ελέγχου της βρουκέλλωσης των αγελαίων βοοειδών με εμβολιασμό με το εμβόλιο REV-1 κατά του είδους *Brucella melitensis*.

Τα στοιχεία όλα περιέχονται στο Παράρτημα 4

3.4. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΕ ΙΣΧΥ ΤΟ 2018

Πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης και φυματίωσης των βοοειδών

Θέμα	Ενωσιακή νομοθεσία	Εθνική νομοθεσία
Ειδικές διατάξεις για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον	Κανονισμός (ΕΚ) 854/2004	

άνθρωπο		
Ειδικοί κανόνες υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης	Κανονισμός (ΕΚ) 853/2004	
Πρόγραμμα εκρίζωσης της βρουκέλλωσης	Απόφαση 2003/467, Απόφαση 2002/598, Οδηγία 64/432/ΕΟΚ	ΠΔ 115/2010 (ΦΕΚ 196Α΄/22-11-2010), ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α΄/16-11-2000), ΠΔ 101/1985 (ΦΕΚ 32Α΄/08-03-1985). ΥΑ 2473/98135 (ΦΕΚ 2943Β΄/20-07-2018) «Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των βοοειδών και πρόγραμμα επιτήρησης για τη βρουκέλλωση των ιπποειδών γαλακτοπαραγωγής».
Πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης	Απόφαση 2003/467, Οδηγία 64/432/ΕΟΚ	ΠΔ 115/2010 (ΦΕΚ 196Α΄/22-11-2010), ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α΄/16-11-2000), ΠΔ 101/1985 (ΦΕΚ 32Α΄/08-03-1985). ΥΑ 30/3430 (ΦΕΚ 171Β΄/23-01-2015) «Πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών».
Ασθένειες υποχρεωτικής	Οδηγία 82/894/ΕΟΚ,	ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α΄),

δήλωσης	Οδηγία 64/432/ΕΟΚ (Παράρτημα Ε)	ΠΔ 133/1992, (ΦΕΚ 66Α΄), ΚΥΑ 261463/2009 (ΦΕΚ 2006Β΄)
Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς Βρουκέλλωσης (Λάρισας)	Οδηγία 64/432/ΕΟΚ (Παράρτημα Γ΄)	ΠΔ 308/2000 (ΦΕΚ 252Α΄), Παράρτημα Γ΄

[Πρόγραμμα ελέγχου εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και των προβάτων](#)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. **Κανονισμός 853/2004** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης» (L 226/22, 29.04.2004).
2. **Κανονισμός 854/2004** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο» (L 226/83, 29.04.2004).
3. **Κανονισμός 21/2004** του συμβουλίου «για την θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782 /2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΟΚ και 64/432/ΕΟΚ» (L 5, 9.01.2004).
4. **Κανονισμός 1505/2006** της επιτροπής «για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου σχετικά με τους ελάχιστους ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται για την αναγνώριση και τη καταγραφή των αιγοπροβάτων» (L 280, 12.10.2006).
5. **Απόφαση 90/242/ΕΟΚ** του Συμβουλίου «για τη θέσπιση χρηματοδοτικής δράσης της Κοινότητας για την εξάλειψη της βρουκέλλωσης των προβάτων και αιγών».
6. **Εκτελεστική Απόφαση 2012/761/ΕΕ** «για την έγκριση ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την επιτήρηση ορισμένων νοσημάτων των ζώων και ζωοανθρωπονόσων, τα οποία υπέβαλαν τα κράτη μέλη για το έτος 2013, καθώς και της χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης στα προγράμματα αυτά».
7. **Οδηγία 91/68/ΕΟΚ** του Συμβουλίου «Σχετικά με το καθεστώς υγειονομικού ελέγχου που διέπει το ενδοκοινοτικό εμπόριο αιγοπροβάτων».

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

1. **ΠΔ 41/2006 (ΦΕΚ 44Α΄)**. «Παρακολούθηση των ζωνοδόσων και των ζωνοσογόνων παραγόντων, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2003/99/ΕΚ του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».
2. **ΠΔ 133/1992 (ΦΕΚ 66Α΄)**. «Επιβολή υγειονομικών και λοιπών μέτρων για την προστασία και εξυγίανση της κτηνοτροφίας από λοιμώδη και παρασιτικά νοσήματα των ζώων».

3. ΠΔ 242/2005 (ΦΕΚ 291Α΄) «Υγειονομικοί όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν τα ζώντα αιγοπρόβατα που αποτελούν αντικείμενο εμπορίου».

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1) ΥΑ 3339/117339 (ΦΕΚ 3589Β΄/04-11-2016). «Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων», με την οποία καταργήθηκε η προηγούμενη ΥΑ 4888/130873.

2) ΥΑ 4888/130873 (ΦΕΚ 3545Β΄/31-12-2012). «Πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της βρουκέλλωσης των αιγών και προβάτων». Καταργήθηκε από την ΥΑ 3339/117339.

3) ΚΥΑ 134167/2011 (ΦΕΚ 823Β΄). «Τροποποίηση της αριθ. 263493/27.07.2004 κοινής υπουργικής απόφασης «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων και του ζωικού τους κεφαλαίου σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου» (ΦΕΚ 1253Β΄), σε εκτέλεση των Κανονισμών (ΕΚ) 1505/2006, 933/2008 και 759/2009 της Επιτροπής και του Κανονισμού (ΕΚ) 1560/2007 του Συμβουλίου».

4) ΚΥΑ 263493/2004 (ΦΕΚ 1253Β΄). «Συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων και του ζωικού τους κεφαλαίου σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 του Συμβουλίου».

3.5 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Συσκέψεις: Στις 16 και 26 Ιανουαρίου 2018, πραγματοποιήθηκαν 2 τηλεσυσκέψεις όλων των μελών της Επιτροπής που ασχολούνται με τη βρουκέλλωση των βοοειδών. Τα θέματα που συζητήθηκαν αφορούσαν στη διαχείριση του προγράμματος βρουκέλλωσης βοοειδών στην περιοχή Σταυρούπολης της ΠΕ Ξάνθης. Στις 27/06, 04/07 και 11/07 πραγματοποιήθηκαν τηλεσυσκέψεις σχετικά με την Εξέλιξη των Γεγονότων και την Αντιμετώπιση τους στην περιοχή της Σταυρούπολης.

Εκπαίδευση: Το Τμήμα Ζωοαναθρωπονόσων της Δ/νσης Υγείας των ζώων, το οποίο και είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και τον έλεγχο της εφαρμογής των προγραμμάτων, πραγματοποίησε για το έτος 2018 τρία (3) επιμορφωτικά σεμινάρια στο ΙΝΕΠ για την εφαρμογή των προγραμμάτων. Τα παραπάνω αποτελούσαν τμήμα του πιστοποιημένου επιμορφωτικού σεμιναρίου του ΙΝΕΠ με τίτλο «*Επιμορφωτικό Σεμινάριο για θέματα Ζωοαναθρωπονόσων*», το οποίο υλοποιήθηκε μετά από την υποβολή αιτήματος στο ΙΝΕΠ.

4. ΛΟΙΜΩΔΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

4.1. Αποτελέσματα Ελέγχων

Οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν κατά το έτος 2018 για την επιτήρηση και τον έλεγχο των λοιμωδών και παρασιτικών νοσημάτων των ζώων φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΑΣΘΕΝΕΙΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ΘΕΤΙΚΑ
ΤΡΟΜΩΔΗΣ ΝΟΣΟΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ (Scrapie) σε αιγοπρόβατα		εξετάσθηκαν :10.640	226
ΣΠΟΓΓΩΔΗΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΠΑΘΕΙΑ ΒΟΟΕΙΔΩΝ		εξετάσθηκαν : 13.669	0
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ ΠΟΥ ΓΟΝΟΤΥΠΗΘΗΚΑΝ (στο πλαίσιο του Προγράμματος Αναπαραγωγής)		1045	
ΑΞΘΩΔΗΣ ΠΥΡΕΤΟΣ (**)	Βοοειδή	50100 κλινικές εξετάσεις - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων	0
	Χοιρινά- Αιγοπρόβατα	2491 δείγματα προβάτων και 2115 δείγματα αιγών (ορολογικές εξετάσεις) - Πρόγραμμα THRACE 13002 (ορολογικές εξετάσεις) - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών	0

		<p>Νοσημάτων</p> <p>61947 κλινικές εξετάσεις - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων</p>	
ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΑΝΩΛΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ		<p>5 αγριόχοιροι (νεκροί ή θηρευμένοι)</p> <p>3 ενσταυλισμένοι αγριόχοιροι</p>	0
ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΑΝΩΛΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ		<p>2009 δείγματα ορού χοίρων και 3 αγριόχοιρων (ορολογικές εξετάσεις)</p>	0
ΕΝΖΩΟΤΙΚΗ ΛΕΥΚΩΣΗ	Ορολογικές εξετάσεις	<p>66894 ζώα σε 3378 εκτροφές</p>	165 εκτροφές
	Εξετάσεις γάλακτος	<p>4166 εκτροφές</p> <p>2963 pool δειγμάτων</p>	3 θετικά
ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΙΛΟΥ	Ορολογικές και ιολογικές εξετάσεις σε	<p>IgG: 1495 δοκιμές</p> <p>IgM: 404 δοκιμές</p> <p>Real time PCR:79 δοκιμές</p>	367 θετικά ζώα για IgG αντισώματα

	<p>δείγματα ορού και σε δείγματα αίματος/ιστών αντίστοιχα, από ιπποειδή, πτηνά και άλλα ευαίσθητα στον ΙΔΝ ζώα</p>	<p>----</p> <p>Δείγματα από 69 πτηνά (άγρια πτηνά και καναρίνια)</p> <p>61 δείγματα από τα 69 προέρχονταν από νεκρά πτηνά 8 δείγματα από τα 69 προέρχονταν από ζωντανά πτηνά</p>	<p>(παλιά λοίμωξη) και 19 θετικά ζώα για IgM (πρόσφατη λοίμωξη)</p> <p>5 θετικά ζώα στην PCR (σκύλοι, κυνοκομείο Ροδόπης)</p> <p>-----</p> <p>real time RT-PCR θετικά: 48 πτηνά</p>
<p>ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΒΑΤΟΥ</p>	<p>Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα</p>	<p>48 (τεμάχια δέρματος)/63 δοκιμές (tesrs)</p> <p>61947 κλινικές εξετάσεις - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων</p>	<p>5 θετικά ζώα (τα 2 είναι από την ίδια εκτροφή)</p> <p>4 εστίες στη Νήσο Λέσβο</p>

<p>ΟΖΩΔΗΣ ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΔΑ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ</p>	<p>Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR) σε δέρμα, αίμα, οφθαλμικές ρινικές εκκρίσεις</p>	<p>313 αιμοδείγματα με αντιπηκτικό και 307 στυλεοί</p> <p>233 Μοριακές δοκιμές- Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων</p> <p>50100 κλινικές εξετάσεις - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων</p> <hr/> <p>2 αναλύσεις (1 τεμάχιο δέρματος, 1 αιμόδειγμα με αντιπηκτικό)</p>	<p>0</p>
<p>PPR</p>	<p>Ορολογικές</p>	<p>12427 ορολογικές εξετάσεις Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων</p> <p>838 δείγματα προβάτων και 628 δείγματα αιγών (THRACE)</p>	<p>0</p>

		61947 κλινικές εξετάσεις - Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων	
--	--	---	--

ΑΣΘΕΝΕΙΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ΘΕΤΙΚΑ
ΚΑΤΑΡΡΟΪΚΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΑΤΟΥ (*)	Ορολογικές εξετάσεις σε βοοειδή μάρτυρες	5621 δοκιμές Elisa (5529 specimens)	357 Elisa tests
	Ορολογικές εξετάσεις σε αιγοπρόβατα μάρτυρες	0 δοκιμές Elisa	
	Ορολογικές εξετάσεις σε βοοειδή (υποψίες) (εκτός μαρτύρων)	24 δοκιμές Elisa	61 Elisa tests
	Ορολογικές εξετάσεις σε αιγοπρόβατα (υποψίες) (εκτός μαρτύρων)	254 (251 specimens συμπεριλαμβανομένων λοιπών μηρυκαστικών) Elisa tests	
	Ιολογικές εξετάσεις (PCR & Real Time PCR, sequencing, κάθε αιτιολογίας)	735	97 Θετικές δοκιμές,

βοοειδή & αιγοπρόβατα		18 εστίες(*)
-----------------------	--	-----------------

(*) Κατά το 2018, καταγράφησαν 18 εστίες Καταρροϊκού Πυρετού, στην ΠΕ Κω (5 εστίες), στην ΠΕ Σάμου (8 εστίες) στην ΠΕ Ικαρίας (4 εστίες) και στην ΠΕ Δωδεκανήσου (Ρόδος, 1 εστία). Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 16

(**) Κατά το 2018, κλινική εξέταση προ σφαγής διενεργήθηκε σε όλα τα χοιρινά, βοοειδή, βουβαλοειδή και αιγοπρόβατα από ελληνικές εκτροφές σε όλα τα σφαγεία της Χώρας. Επιπλέον κλινικές εξετάσεις διενεργούνται στις εκτροφές βοοειδών, χοίρων και αιγοπροβάτων στο πλαίσιο της εφαρμογής προγραμμάτων επιτήρησης και άλλων δράσεων.

Σε ότι αφορά στα θετικά αποτελέσματα για **Scrapie**, αυτά αφορούν ζώα (πρόβατα ή αίγες) από τα οποία λήφθηκε δείγμα εγκεφάλου και τα πτώματά τους καταστράφηκαν, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στον Καν. (ΕΚ) 1069/2009. Στις εκτροφές προέλευσης των ζώων αυτών, επιβλήθηκαν υγειονομικά μέτρα (καθολική σφαγή ή διατήρηση υπό περιορισμούς) σύμφωνα με τις διατάξεις του Προγράμματος Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης των ΜΣΕ στα μικρά μηρυκαστικά για το έτος 2018.

Σε ότι αφορά στα θετικά αποτελέσματα για την **Ενζωτική Λεύκωση**, τα ζώα που έδωσαν θετικό αποτέλεσμα οδηγήθηκαν στο σφαγείο και οι αντίστοιχες εκτροφές προέλευσης χαρακτηρίστηκαν σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο ισχύον Πρόγραμμα εκρίζωσης της ενζωτικής λεύκωσης των βοοειδών (Υπουργική Απόφαση 286861/30.12.2003).

Σε ό,τι αφορά στον **Καταρροϊκό Πυρετό (ΚΠ) του προβάτου**, κατά το 2018, διαπιστώθηκαν 18 εστίες Καταρροϊκού Πυρετού, στην ΠΕ Κω (5 εστίες), στην ΠΕ Σάμου (8 εστίες) στην ΠΕ Ικαρίας (4 εστίες) και στην ΠΕ Δωδεκανήσων (Ρόδος, 1 εστία). Τα αποτελέσματα της τυποποίησης του ιού έδειξαν τον ορότυπο 16. Εφαρμόστηκαν όλα τα καθοριζόμενα μέτρα στην κείμενη νομοθεσία. Επιπλέον, συνεχίστηκε η ενεργητική επιτήρηση του νοσήματος, με τακτικές μηνιαίες εξετάσεις βοοειδών-μαρτύρων σε διάφορους νομούς ανά την επικράτεια, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στην Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 732/02.03.2018) «Πρόγραμμα επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του προβάτου» για το έτος 2018.

Αναφορικά με τον **Αφθώδη Πυρετό** στην ΠΕ Έβρου, μια περιοχή υψηλού κινδύνου εισόδου του νοσήματος λόγω της εγγύτητας με την Τουρκία, εφαρμόζεται πρόγραμμα επιτήρησης με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει κλινικές εξετάσεις σε εκτροφές βοοειδών τις περιοχές και στα

σφαγεία καθώς και ορολογικές αναλύσεις σε αιγοπρόβατα και χοιρινά της περιοχής για την διαπίστωση υποκλινικών περιπτώσεων και φορέων της νόσου.

Πρόγραμμα 4 Εξωτικών Νοσημάτων

Η Χώρα μας γειτνιάζει με Τρίτες Χώρες στις οποίες υπάρχουν εκτεταμένες επιζωτιές λοιμωδών νοσημάτων όπως η Οζώδης Δερματίτιδα των Βοοειδών, ο Αφθώδης Πυρετός, η Ευλογιά των αιγοπροβάτων και η Πανώλη των μικρών μηρυκαστικών. Τα νοσήματα αυτά μεταδίδονται στο ζωικό κεφάλαιο της Χώρας με βαρύτατες κοινωνικοοικονομικές συνέπειες στην τοπική και εθνική οικονομία, λόγω ολικής θανάτωσης των ζώων των μολυσμένων εκμεταλλεύσεων και λήψης περιοριστικών μέτρων στη διακίνηση ζώντων ζώων και των προϊόντων τους. Ειδικότερα οι περιοχές της Αν. Μακεδονίας & Θράκης, της Κεντρικής Μακεδονίας έχουν πληγεί από την Οζώδη Δερματίτιδα των βοοειδών, την Ευλογιά του προβάτου κ.α. Η ευλογιά του προβάτου επανεμφανίστηκε στη νήσο Λέσβο από τον Δεκέμβριο του 2016 και η επιζωτία στο νησί συνεχίστηκε το 2017 (29 εστίες) και στις αρχές 2018 (4 εστίες).

Για τις περιοχές υψηλού κινδύνου της Χώρας που είναι η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, εκπονήθηκε και κατατέθηκε από το Τμήμα Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων της Δ/σης Υγείας των Ζώων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ), πρόγραμμα για την επιτήρηση και τη λήψη μέτρων για τα Εξωτικά Νοσήματα: Οζώδης Δερματίτιδα των Βοοειδών, Ευλογιά του προβάτου, Αφθώδης Πυρετός, Πανώλη των Μικρών Μηρυκαστικών. Το πρόγραμμα αυτό, εγκρίθηκε τόσο στο τεχνικό μέρος του όσο και στην χρηματοδότησή του που για ορισμένες περιπτώσεις. Κατόπιν αρχικής παράτασης του προγράμματος μέχρι και 31.12.2018, τον Μάιο 2019 δημοσιεύτηκε η με αριθμό αναφοράς Αρ.απόφασης SANTE/EM/AH/2019/EXOTIC DISEASES/EL(Ref.Ares(2019)3200716-15.05.2019) που αποτελεί την Απόφαση χρηματοδότης των δαπανών που είναι απαραίτητες για την υποστήριξη του συγκεκριμένου προγράμματος και το Πρόγραμμα παρατάθηκε μέχρι 31.12.2020.

ο Ειδικά μέτρα

Σε ό,τι αφορά σε ειδικά μέτρα και πρωτοβουλίες που ελήφθησαν για την καλύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων επιτήρησης των ανωτέρω νοσημάτων, κατά το 2018, η Διεύθυνση Υγείας των Ζώων προχώρησε στις παρακάτω ενέργειες:

1. Έκδοση υπουργικών αποφάσεων (στο πλαίσιο της εναρμόνισης της εθνικής με την κοινοτική νομοθεσία).

- ΦΕΚ 43 Β' /18.01.18 Υπουργική Απόφαση , «Πρόγραμμα Επιτήρησης του Πυρετού του Δυτικού Νείλου στα ιπποειδή και τα άγρια πτηνά για το 2018».
- Η Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 732/02.03.2018) «Πρόγραμμα επιτήρησης Καταρροϊκού Πυρετού του προβάτου» για το έτος 2018
- Υπουργική Απόφαση 15/1113/(ΦΕΚ Β' 87/23.01.2018): Πρόγραμμα Επιτήρησης της Κλασικής Πανώλης των Χοίρων (ΚΠΧ) και της Φυσαλιδώδους Νόσου των Χοίρων (ΦΝΧ) για το έτος 2018
- Υπουργική Απόφαση 1150/46936 (ΦΕΚ Β'1247/05.04.2018) Πρόγραμμα Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης των Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπάθειών (ΜΣΕ) στα μικρά μηρυκαστικά.
- Υπουργική Απόφαση 657/27150 (ΦΕΚ Β'682/27.02.18) Πρόγραμμα Επιτήρησης, Ελέγχου και Εξάλειψης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών (ΣΕΒ).

2. Ανάπτυξη και χρήση ψηφιακών εφαρμογών.

- α) Βελτίωση της Εφαρμογής για την καταχώρηση των δειγματοληψιών ΣΕΒ-ΜΣΕ στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής (ΟΠΣ) και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που διενεργούνται.
- β) Βελτίωση της ψηφιακής Εφαρμογής για την καταχώρηση των εμβολιασμών των βοοειδών κατά της Οζώδους Δερματίτιδας από τις αρμόδιες αρχές, για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την ιχνηλασιμότητα των εμβολιασμένων ζώων.

3. Εκπαίδευση Ενημέρωση για τα νοσήματα.

Κατά το 2018 πραγματοποιήθηκαν ενημερώσεις και εκπαιδεύσεις στο προσωπικό των Κτηνιατρικών Αρχών, σε χοιροτρόφους, κυνηγούς, δασικούς και τελωνειακούς υπαλλήλους, μέσω ημερίδων και συμμετοχής των κτηνιάτρων σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την Αφρικανική Πανώλη των χοίρων και την βιοασφάλεια σε χοιροτροφικές εκμεταλλεύσεις σε συνεργασία με την Κτηνιατρική Σχολή του ΑΠΘ.

4. Συσκέψεις με Αρμόδιες Αρχές και Εργαστήρια για την διαχείριση και την αντιμετώπιση νοσημάτων, όπως για την βελτίωση του προγράμματος των ΜΣΕ και της Αφρικανικής Πανώλους των χοίρων .

5. Εμβολιασμοί έναντι της Οζώδους Δερματίτιδας των Βοοειδών.

Κατά το 2018, συνεχίστηκε ο υποχρεωτικός εμβολιασμός του συνόλου των ευπαθών ειδών με την χρήση ομόλογου ζωντανού εξασθενημένου εμβολίου κατά της Οζώδους Δερματίτιδας. Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιείται εκτενώς η βάση

δεδομένων εμβολίων της Οζώδους Δερματίτιδας και η εμβολιακή κάλυψη ελέγχεται από τα στοιχεία που αποστέλλουν οι τοπικές αρμόδιες Κτηνιατρικές Αρχές.

6. *Ενεργοποίηση του Σχεδίου Εκτάκτου Ανάγκης για τον έλεγχο της Ευλογιάς του προβάτου.*

Για την αντιμετώπιση των εστιών ευλογιάς του προβάτου στη νήσο Λέσβο, ενεργοποιήθηκε το Σχέδιο Εκτάκτου Ανάγκης της 258933/05.08.2008 Υπουργικής Απόφασης. Τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση του νοσήματος περιγράφονται στην Οδηγία 92/119 ΕΕ.

7. Ενημερωτικές δράσεις για την Αφρικανική Πανώλη των χοίρων μέσω διανομής έντυπου ενημερωτικού υλικού σε όλες τις κτηνιατρικές αρχές, συλλόγους χοιροτρόφων, όλες τις κυνηγετικές ομοσπονδίες, τελωνεία, ΣΥΚΕ, αεροδρόμια (για ενημέρωση ταξιδιωτών) κα.

5. ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΝΟΣΟΣ ΤΟΥ NEWCASTLE

5.1 Γρίπη των Πτηνών

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018 εφαρμόστηκε στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας το πρόγραμμα Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών, όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Ε.Ε, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις όλων των κατηγοριών προκειμένου να ληφθούν τα προβλεπόμενα δείγματα και να διενεργηθούν επίσημοι έλεγχοι για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης των εν λόγω πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία για την τήρηση των όρων βιοασφάλειας για τη γρίπη των πτηνών.

Οι επισκέψεις/επίσημοι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν από κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών κατά τη διάρκεια του έτους 2018 ελήφθησαν και εξετάστηκαν συνολικά 2.740 δείγματα εκτρεφόμενων πουλερικών από 274 εκμεταλλεύσεις καθώς και 26 δείγματα από 13 άγρια πτηνά. Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων πουλερικών που δειγματολήφθηκαν ανά τύπο εκτροφής παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Έτος 2018 Χώρα: Ελλάδα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που δειγματίστηκαν
Όρνιθες αυγοπαραγωγής	60
Πουλερικά απόδοσης προς εμπορία για οικόσιτες εκτροφές	50
Όρνιθες αναπαραγωγής	48
Θηράματα	15
Όρνιθες αυγοπαραγωγής ελευθέρως βοσκής	44
Ορνίθια ελευθέρως βοσκής	29
Ινδόρνιθες πάχυνσης	23
Ινδόρνιθες αναπαραγωγής	3
Στρυθοκάμηλοι	2
ΣΥΝΟΛΟ	274

Τα αποτελέσματα του Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών έτους 2018 υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα στην Ε. Επιτροπή με την υπ' αριθμ. 20190412-6DMPCYRG ηλεκτρονική φόρμα.

Στα παραπάνω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται οι επισκέψεις/επίσημοι έλεγχοι των κτηνιατρικών υπηρεσιών που διενεργήθηκαν σε πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις στις παρακάτω περιπτώσεις:

- α) στο πλαίσιο της αυξημένης επιτήρησης λόγω εμφάνισης της γρίπης των πτηνών στη γειτονική Βουλγαρία
- β) κατά την εφαρμογή άλλων προγραμμάτων (π.χ. σαλμονέλα)
- γ) μετά από ενημέρωση πτηνοτρόφων για περιστατικά αυξημένης νοσηρότητας/θνησιμότητας.

Σχετικά με τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων που διενεργήθηκαν στα 2.740 δείγματα που ελήφθησαν από πουλερικά στο πλαίσιο του προγράμματος (ενεργητική επιτήρηση), επισημαίνεται ότι όλα ήταν αρνητικά για τη γρίπη των πτηνών. Το ίδιο ισχύει και για τα 26 δείγματα που ελήφθησαν από 13 άγρια πτηνά στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος (παθητική επιτήρηση).

5.2 Νόσος του Newcastle

Η επιτήρηση της νόσου γίνεται αφενός μέσω των επισκέψεων/επίσημων ελέγχων που διενεργούνται από τις κτηνιατρικές υπηρεσίες για τη γρίπη των πτηνών (ενεργητική) και, αφετέρου, μέσω της διερεύνησης περιστατικών αυξημένης νοσηρότητας/θνησιμότητας που δηλώνονται στις κτηνιατρικές αρχές (παθητική).

Κατά το έτος 2018 δεν κατεγράφησαν περιστατικά εμφάνισης της νόσου σε συστηματικές εκμεταλλεύσεις πουλερικών.

Αξιολόγηση επισήμων ελέγχων

Όσον αφορά τα αποτελέσματα των επισήμων ελέγχων σχετικά με τη συμμόρφωση των εκμεταλλεύσεων πουλερικών με τα ισχύοντα μέτρα βιοασφάλειας κατά το έτος 2018, δεν διαπιστώθηκαν εκμεταλλεύσεις που δεν είχαν συμμορφωθεί με τα μέτρα.

5.3 Εθνική Νομοθεσία σχετικά με τη γρίπη των πτηνών και τη νόσο του Newcastle που τέθηκε σε ισχύ το 2018

α) Η Υπουργική Απόφαση 4411/138539/22.12.2017 «Εφαρμογή Προγράμματος Επιζωοτιολογικής Διερεύνησης της Γρίπης των Πτηνών» (ΦΕΚ 4669/τ. Β' /29-12-2017).

β) Το Π.Δ. 65/2018 (ΦΕΚ Α' 125 /13-7-2018) «Τροποποίηση του π.δ. 141/1996 "Θέσπιση μέτρων για την καταπολέμηση της ψευδοπανώλους των πτηνών σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου" (Α' 108) όπως ισχύει, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία (ΕΕ) 2018/597 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 103/4/23.04.2018)».

6. ΖΩΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

6.1 Εφαρμογή Π.Δ/τος 28/2009 (ΦΕΚ 46, Τεύχος Α', 16.03.2009), όπως ισχύει, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως ισχύει, σχετικά με τις απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων.

Κατά το έτος 2018 συνεχίστηκε η διαδικασία χορήγησης σε μονάδες υδατοκαλλιέργειας της κτηνιατρικής άδειας του Π.Δ. 28/2009 ή της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας του ν. 4282/2014 που πιστοποιούν τη συμμόρφωση των μονάδων ως προς τις απαιτήσεις τήρησης των όρων ορθής υγιεινής πρακτικής, ιχνηλασιμότητας και εποπτείας της υγείας των εκτρεφόμενων ζώων υδατοκαλλιέργειας. Στο πλαίσιο χορήγησης ή τροποποίησης αυτών των αδειών και αφού προηγήθηκε αξιολόγηση των απαιτούμενων τεχνικών εκθέσεων, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες αυτοψίες από επισήμους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών, προκειμένου να διαπιστωθεί η συμμόρφωσή τους. Συνολικά έγινε αυτοψία σε 16 εκμεταλλεύσεις οι οποίες έλαβαν την προβλεπόμενη άδεια και τον κωδικό αριθμό,

ανεβάζοντας στο τέλος του 2018 το συνολικό αριθμό των εκμεταλλεύσεων που έχουν συμμορφωθεί με αυτή την υποχρέωση σε 529.

6.2 Αξιολόγηση επίσημων ελέγχων

Στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 7 της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ για τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων στις μονάδες υδατοκαλλιέργειας, διενεργήθηκαν 30 επιθεωρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοψιών σε λειτουργούσες εκμεταλλεύσεις για τη χορήγηση των προβλεπόμενων αδειών, από επίσημους κτηνιάτρους των τμημάτων Κτηνιατρικής των Δ/νσεων Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων ή/και των Δ/νσεων Κτηνιατρικής των Περιφερειών και διαπιστώθηκε ότι σε ένα ποσοστό της τάξης του 10% οι μονάδες δεν συμμορφώνονταν με τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την υγεία των ζώων υδατοκαλλιέργειας

6.3 Εθνική Νομοθεσία σχετικά με την υγεία των ζώων υδατοκαλλιέργειας που τέθηκε σε ισχύ το 2018

Το Π.Δ. 120/2018, «Τροποποίηση του π.δ. 28/2009 "Απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου για τα ζώα υδατοκαλλιέργειας και τα προϊόντα τους και μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων ασθενειών των υδρόβιων ζώων, σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 2006/88/ΕΚ του Συμβουλίου και 2008/53/ΕΚ της Επιτροπής της Ε.Ε." (Α' 46), όπως ισχύει», το οποίο δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 227/Α/31-12-2018 .

Με το εν λόγω διάταγμα τροποποιείται το π.δ. 28/2009, προκειμένου στις διατάξεις του: α) να ληφθούν υπόψη οι ρυθμίσεις του ν. 4282/2014 «Ανάπτυξη Υδατοκαλλιεργειών και άλλες διατάξεις» (Α'182) που αφορούν τις διαδικασίες αδειοδότησης των μονάδων υδατοκαλλιέργειας εντατικής ή ημιεντατικής μορφής, οι οποίες μπορεί να εγκαθίστανται σε υδάτινη ή χερσαία έκταση και β) να διορθωθούν λάθη και να αποδοθούν ορθά οι διατάξεις της Οδηγίας 2006/88/ΕΚ

7. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ

Το 2018 εφαρμόστηκε πρόγραμμα στοχευμένης επιτήρησης και έγκαιρης ανίχνευσης του μικρού σκαθαριού της κυψέλης (*Aethina tumida*), που προβλέπει την εγκατάσταση και επιθεώρηση μελισσοκομειών-δεκτών σε καθορισμένες ζώνες υψηλού κινδύνου (λιμάνια-αεροδρόμια). Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ανωτέρω προγράμματος ενεργητικής επιτήρησης για το έτος 2018 δε διαπιστώθηκε η παρουσία του μικρού σκαθαριού της κυψέλης ή άλλου εξωτικού εχθρού των μελισσών στα μελισσοκομεία-δείκτες που επιθεωρήθηκαν.

Εκτός των προβλεπόμενων ελέγχων σε συγκεκριμένα μελισσοκομεία για το μικρό σκαθάρι της κυψέλης, τα επίσημα κτηνιατρικά εργαστήρια της χώρας εξέτασαν δείγματα στο πλαίσιο διερεύνησης περιστατικών αυξημένης νοσηρότητας/θνησιμότητας που δηλώνονται στις κτηνιατρικές αρχές. Ο αριθμός των δειγμάτων και τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων που πραγματοποιήθηκαν αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Εργαστηριακές Εξετάσεις Υγείας των Μελισσών 2018

Κτηνιατρικά Εργαστήρια και Ονοματεπώνυμο Υπεύθυνων Εξετάσεων Υγείας των Μελισσών:	Κτηνιατρικό Κέντρο Αθηνών (Στούγιου Δέσποινα), Κτηνιατρικό Κέντρο Θεσσαλονίκης (Μ. Κοκκίνης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Ηρακλείου (Κατζαγιαννάκης Αριστομένης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Λαρίσης (Ε. Τσαλή), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χανίων (Τομαζινάκης Ιωάννης), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Χαλκίδας (Κατσαρός Δημήτριος), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Τρίπολης (Σιάνα Παναγιώτα), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Σερρών (Γ. Γερμανός), Κτηνιατρικό Εργαστήριο Καβάλας (Ουρεϊλίδης Κων/νος)																		
				Εξετάσεις μελισσών						Εξετάσεις γόνου							Εξετάσεις για εξωτικά αρθρόποδα		
	Αρ. Μελισσοκόμων (Number of Beekeeper)	Αρ. δειγμάτων μελισσών (Number of bee samples)	Αριθμός δειγμάτων γόνου (Number of brood samples)	Βαρροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Τραχειαική Ακαρίαση (Tracheal acariosis)	Νοζεμίαση (Nosemosis)	Αμοιβάδωση (Amoeba disease)	Senotainia tricuspis	Ιοί μελισσών (Viral diseases CBPV, ABPV, DWV)	Βαρροϊκή Ακαρίαση (Varroasis)	Αμερικάνικη Σηψιγονία (American foulbrood)	Ευρωπαϊκή Σηψιγονία (European foulbrood)	Ασκοσφαίρωση (Chalkbrood)	Ασπεργίλωση (Stonebrood)	Σακόμορφος γόνος (Sacbrood)	Κηρόσκοροι (Wax moths) (G. mellonella. + A. grisella)	Τροπιλαιλίπωση (Tropilaelaps infestation of honey bees)	Aethina tumida (μικρό σκαθάρι κυψελών) (Small hive beetle)	Ασιατική σφήγκα (Asian hornet) Vespa velutina
Αριθμός εξετάσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2018	336	608	137	403	301	593	429	212	0	86	130	114	84	83	0	80	383	158	274
Αριθμός θετικών δειγμάτων που βρέθηκαν κατά το 2018				172	0	445	34	0	0	19	40	0	10	1	0	9	0	0	0

Δ3. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΩΝ

1. ΒΟΟΕΙΔΗ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1760/2000, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και για το έτος 2018, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της Κτηνιατρικής (ΟΠΣΚ), με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου, ο όγκος μεταβολών κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό του ΟΠΣΚ και αποτελούσαν το 3% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων. Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα παρατίθενται στον ΠΙΝΑΚΑ Ι.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

1. Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα
- 2.

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	32.634
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	598
Συνολικός αριθμός των βοοειδών κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	751.879
Συνολικός αριθμός βοοειδών που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	26.050

2. Περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	120
---	-----

3. Κυρώσεις που επιβλήθηκαν
- 4.

Κυρώσεις μετά από επιτόπιο έλεγχο	Ζώα	Εκμεταλλεύσεις
Περιορισμός των μετακινήσεων μεμονωμένων βοοειδών	0	0

Περιορισμός των μετακινήσεων όλων των βοοειδών της εκμετάλλευσης	760	7
Καταστροφή βοοειδών	0	0
Σύνολο	760	7

Κυρώσεις μετά από διοικητικό έλεγχο	Ζώα	Εκμεταλλεύσεις
Περιορισμός των μετακινήσεων όλων των βοοειδών της εκμετάλλευσης	1.404	29
Διοικητικό πρόστιμο	2.168	86
Παραπομπή σε εισαγγελική αρχή	629	9
Σύνολο	4.201	124

Σε επιπλέον μία εκμετάλλευση (100 βοοειδή) έγιναν έγγραφες συστάσεις.

2. ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 21/2004 και για το έτος 2018, πραγματοποιήθηκαν οι επιτόπιοι έλεγχοι στις εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων που επιλέχθηκαν βάσει ανάλυσης κινδύνου, η οποία διενεργήθηκε μηχανογραφικά από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της Κτηνιατρικής (ΟΠΣΚ), με κριτήρια όπως το ύψος ζωικού κεφαλαίου κ.ά. Οι προτεινόμενες για έλεγχο εκμεταλλεύσεις εξήχθησαν μηχανογραφικά στην αρχή του έτους, από το λογισμικό του ΟΠΣΚ και αποτελούσαν το 3% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Οι έλεγχοι διενεργήθηκαν από τις οικείες κτηνιατρικές αρχές κάθε Περιφερειακής Ενότητας και τα αποτελέσματα αυτών για την επικράτεια παρατίθενται στον **ΠΙΝΑΚΑ ΙΙ**.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

1. Γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εκμεταλλεύσεις και τα ζώα

Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	91.513
Συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις οποίες πραγματοποιήθηκε έλεγχος στη διάρκεια του έτους αναφοράς	317
Συνολικός αριθμός των αιγοπροβάτων κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς	14.822.682
Συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων που ελέγχθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς	76.265

2. Περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση	28
---	----

3. Κυρώσεις που επιβλήθηκαν

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις μετά από επιτόπιο έλεγχο	12
---	----

Αριθμός εκμεταλλεύσεων στις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις μετά από διοικητικό έλεγχο	48
---	----

Σε επιπλέον 56 εκμεταλλεύσεις έγιναν έγγραφες συστάσεις.

3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2018 στις εκμεταλλεύσεις βοοειδών και αιγοπροβάτων υπολείπονταν του κοινοτικού στόχου, καλύπτοντας αντίστοιχα ποσοστό 1,83% των εκμεταλλεύσεων

βοοειδών (με στόχο το 3%) και 0,34% των εκμεταλλεύσεων αιγοπροβάτων (με στόχο το 3%).

Επίσης, πρέπει να τονίσουμε το σχεδόν μηδενικό ποσοστό όσον αφορά στους ελέγχους σε χοιροτροφικές εκμεταλλεύσεις για τα έτη 2016-2018. Με ορατό τον κίνδυνο εξάπλωσης της Αφρικανικής Πανώλης των Χοίρων και στην χώρα μας, έχουν εκδοθεί, σε συνεργασία με την Δ/νση Υγείας των Ζώων, σχετικές εγκύκλιοι ώστε να δοθεί προτεραιότητα τόσο στην αποτύπωση του ζωικού κεφαλαίου των χοίρων (συστηματικών και οικόσιτων) όσο και στη εντατικοποίηση των ελέγχων στις εκμεταλλεύσεις αυτές.

Η αιτία της εν λόγω υστέρησης, ουσιαστικά, οφείλεται στην παραμένουσα υποστελέχωση σε μόνιμο προσωπικό των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών που επωμίζονται την αρμοδιότητα διεξαγωγής των επιτοπίων ελέγχων.

Δ4. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

1. Αποτελέσματα επίσημων ελέγχων έτους 2018

Στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων της αρ. 282371/2006 ΚΥΑ για την εφαρμογή των Οδηγιών 2001/82/ΕΚ και 2004/28/ΕΚ (ΦΕΚ 731Β΄) και των νόμων 2538/1997 (ΦΕΚ 242 Α΄) και 3698/2008 (ΦΕΚ 198 Α΄) σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εμπορία, διάθεση και χρήση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων, διενεργήθηκαν από τις αρμόδιες περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές επίσημοι έλεγχοι κατά το έτος 2018 σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Είδος επιχείρησης/ εκμετάλλευσης	Κατηγορία	Αριθμός επιχειρήσεων/ εκμεταλλεύσεων	Συνολικός αριθμός	Αριθμός ελεγχθέντων	Αριθμός επιχειρήσεων/ εκμεταλλεύσεων με μη συμμορφώσεις
Βοοειδή	Κρεοπαραγωγής	12591	20045	1441	37
	Γαλακτοπαραγωγής	3201			
	Μικτές	4253			
Αίγες /Πρόβατα	Μικτές	91513		1699	83

Χοίροι	Κάθετες εκμεταλλεύσεις (farrow- to- finish) > 10 χοιρομητέρες	602		103	6
Πουλερικά	Κρεοπαραγωγής	998		265	1
	Ωοπαραγωγής	580		80	20
Ιχθυοκαλλιέργειες		432		56	0
Μελισσες		10.000		198	0
Καταστήματα πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων	Χονδρική	29		12	2
	Λιανική	326		95	13
Κτηνιατρικά Γραφεία Παραγωγικών Ζώων		386		69	6
Κτηνιατρεία		1328		100	0

Οι αρμόδιες περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές (ΑΑ), στα 355 καταστήματα πώλησης κτηνιατρικών φαρμάκων (λιανικής και χονδρικής) και στα 386 κτηνιατρικά γραφεία παραγωγικών ζώων, διενήργησαν συνολικά 176 ελέγχους ως προς την τήρηση των κανόνων για την εμπορία και διάθεση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων και στάλθηκαν στην υπηρεσία μας οι αντίστοιχες εκθέσεις ελέγχου. Επιπλέον, από τα 1328 ιδιωτικά κτηνιατρεία ελέγχθηκαν τα 100 ως προς την ορθή χρήση και διάθεση των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων.

Επίσης, ελέγχθηκαν 3842 εκμεταλλεύσεις παραγωγικών ζώων (βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων, πουλερικών, μελισσών και ιχθύων) για την τήρηση των Μητρώων Φαρμακευτικής Αγωγής και την ορθολογική χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων με κτηνιατρική συνταγή.

Όσον αφορά στις εκτροφές παραγωγικών ζώων, διενεργήθηκαν επιπλέον έλεγχοι, στο πλαίσιο εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου Καταλοίπων του έτους 2018.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα διαπιστώνεται ότι, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στον έλεγχο των εκτροφών χοίρων (17%), πουλερικών κρεοπαραγωγής (27%) πουλερικών ωοπαραγωγής (14%) και ιχθύων (13%), λόγω της εντατικής εκτροφής

αυτών των ειδών και συνεπώς του υψηλού κινδύνου μη συνετής χρήσης των κτηνιατρικών φαρμάκων.

Ειδικά στις εκτροφές χοίρων, εξαιτίας του υψηλού κινδύνου εξάπλωσης της Αφρικανικής Πανώλης των Χοίρων και στην Ελλάδα, έχουν εκδοθεί σχετικές εγκύκλιοι από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ώστε, να δοθεί προτεραιότητα στην ενίσχυση των ελέγχων στις εκτροφές αυτές.

Από τις 59 περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές της χώρας, οι 25 διενήργησαν ελέγχους σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων/εκμεταλλεύσεων, ενώ οι υπόλοιπες 34 σε μερικά είδη επιχειρήσεων και όλες κοινοποίησαν τα αποτελέσματα των ελέγχων με την αποστολή των αντίστοιχων ετήσιων εκθέσεων ελέγχου.

Από τους ελέγχους που διενεργήθηκαν διαπιστώθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις μη συμμορφώσεις στις οποίες έγιναν συστάσεις με διορθωτικά μέτρα και στον επανέλεγχο διαπιστώθηκαν οι συμμορφώσεις προς αυτές. Σε οκτώ (8) περιπτώσεις μη συμμόρφωσης επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις και σε πέντε (5) περιπτώσεις έγινε ανάκληση άδειας λειτουργίας από τις αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες.

Στον τομέα των επισήμων ελέγχων για τα κτηνιατρικά φάρμακα, τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται υστέρηση ορισμένων περιφερειακών υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια αυτών των ελέγχων στην επίτευξη των στόχων.

Οι αιτίες των παραπάνω υστερήσεων, ως προς τη συχνότητα των ελέγχων, συνοψίζονται στα εξής:

- η εμφάνιση σοβαρών ασθενειών, επιζωοτιών, όπως οζώδης δερματίτιδα, λύσσα, ευλογιά, πανώλη των χοίρων κλπ. και την άμεση ενεργοποίηση σχεδίων εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπιση τους, με αποτέλεσμα το προσωπικό στις περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές που είναι επιφορτισμένο με τον επίσημο έλεγχο για τα κτηνιατρικά φάρμακα, να καλείται να αντιμετωπίσει κατά προτεραιότητα τις εν λόγω κρίσεις.

- η διαρκής μείωση του προσωπικού με επακόλουθη υποστελέχωση των αρμόδιων αρχών σε εξειδικευμένο προσωπικό,

- η σημαντική μείωση των προβλεπόμενων ημερών για μετακινήσεις εκτός έδρας των ελεγκτών υπαλλήλων και των οικονομικών πόρων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά πολύ δύσκολη η επίτευξη του στόχου διενέργειας των ελέγχων.

Το 2018, η Δ/νση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων & Κτηνιατρικών Εφοδίων - Τμήμα Κτηνιατρικών Φαρμάκων, Καταλοίπων & Κτηνιατρικών Εφαρμογών της Γενικής Δ/νσης Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ (ΚΑΑ) απέστειλε εγκύκλιο με

κατευθυντήριες οδηγίες στις περιφερειακές κτηνιατρικές αρχές της χώρας, σχετικά με την ενίσχυση των επισήμων ελέγχων στον τομέα των κτηνιατρικών φαρμάκων, τόσο στα σημεία πώλησης, όσο και στις εκτροφές παραγωγικών ζώων για την ορθή χρήση των κτηνιατρικών φαρμάκων, με στόχο την αποτροπή χρήσης μη εγκεκριμένων φαρμακευτικών σκευασμάτων και την αντιμετώπιση της μικροβιακής αντοχής.

2. ΚΑΤΑΛΟΙΠΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΟΥΣΙΩΝ - ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου Καταλοίπων (ΕΠΕΚ) για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπά τους σε ζώντα ζώα και στα προϊόντα τους καθορίζεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 259/98 (ΦΕΚ 191 Α') σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 96/22/ΕΚ και 96/23/ΕΚ του Συμβουλίου, του Καν. 470/2009/ΕΚ και Καν. 37/2010/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, και η εφαρμογή του είναι υποχρεωτική.

Το 2018, η εφαρμογή του ΕΠΕΚ έγινε σύμφωνα με το πλάνο που είχε καταρτίσει η Διεύθυνση Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών - Τμήμα Κτηνιατρικών Φαρμάκων, Καταλοίπων & Κτηνιατρικών Εφοδίων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΚΑΑ) και είχε αποστείλει στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές (Διευθύνσεις Κτηνιατρικής των Περιφερειών και Τμήματα Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων) (ΑΑ).

Τα αποτελέσματα του προγράμματος του 2018, καθώς και το πλάνο του ΕΠΕΚ 2019 υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στην EFSA, εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία.

Ειδικότερα, το 2018 εξετάστηκαν συνολικά 3.786 δείγματα, τα οποία αφορούσαν σε στοχοθετημένες, ύποπτες και άλλες δειγματοληψίες.

Από τα 4.932 στοχοθετημένα δείγματα που δηλώθηκαν στο πλάνο του ΕΠΕΚ 2018, οι ΑΑ πραγματοποίησαν 3.642 δειγματοληψίες, οι οποίες αφορούσαν διάφορα είδη ζώων και προϊόντων (βοοειδή, χοίροι, αιγοπρόβατα, ψάρια, πουλερικά, κουνέλια, εκτρεφόμενα και άγρια θηράματα, αυγά, γάλα και μέλι), και το ποσοστό ολοκλήρωσης του προγράμματος ήταν 74%.

Ο αριθμός των στοχοθετημένων δειγμάτων που αναλύθηκαν από τα αρμόδια εργαστήρια ήταν 3.477 και το ποσοστό ολοκλήρωσης ήταν 95%.

Ο αριθμός των στοχοθετημένων δειγμάτων που ελήφθησαν και αναλύθηκαν φαίνονται αναλυτικά στον πίνακα Ι

Στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΠΕΚ 2018, οι ΑΑ διενήργησαν επιπλέον και 13 ύποπτες δειγματοληψίες είτε, μετά από θετικό αποτέλεσμα που διαπιστώθηκε σε στοχοθετημένο δείγμα είτε, μετά από καταγγελία, υποψία ή ένδειξη παράνομης αγωγής ή μη-συμμόρφωσης, καθώς και 44 άλλες δειγματοληψίες που ήταν αναγκαίες κατά περίπτωση.

Από τις ύποπτες δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν βρέθηκε 1 μη συμμορφούμενο δείγμα, ενώ από τις άλλες δειγματοληψίες δεν βρέθηκαν μη συμμορφούμενα δείγματα. Από τα στοχοθετημένα δείγματα που αναλύθηκαν βρέθηκαν 12 δείγματα μη συμμορφούμενα προς την ενωσιακή νομοθεσία (ποσοστό 0.35%).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι					
ΕΠΕΚ 2018- ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ					
ΕΙΔΗ ΖΩΩΝ/ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΠΛΑΝΟ (PLAN) 2018	ΛΗΦΘΕΝΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΥΘΗΚΑΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (%)
ΒΟΟΕΙΔΗ	653	502	76,88	492	98,01
ΧΟΙΡΟΙ	560	513	91,61	490	95,52
ΑΙΓΕΣ-ΠΡΟΒΑΤΑ	250	343	137,20	333	97,08
ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ	1196	622	52,01	595	95,66
ΙΧΘΥΕΣ	1011	633	62,61	584	92,26
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	72	46	63,89	44	95,65
ΕΚΤΡ.ΘΗΡΑΜΑΤΑ	100	26	26,00	22	84,62
ΑΓΡ.ΘΗΡΑΜΑΤΑ	100	30	30,00	24	80,00
ΓΑΛΑ	610	617	101,15	614	99,51
ΑΥΓΑ	210	118	56,19	101	85,59
ΜΕΛΙ	170	178	112,94	178	92,71
ΣΥΝΟΛΟ	4932	3642	73,84%	3477	95,47%

Ειδικότερα τα μη συμμορφούμενα δείγματα αναλύονται στον παρακάτω πίνακα ΙΙ :

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ			
ΕΠΕΚ 2018- ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΟΥΜΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ			
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΟΥΜΕΝΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	ΥΠΟΣΤΡΩΜΑ	ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ/ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ	ΟΥΣΙΑ ΠΟΥ ΑΝΙΧΝΕΥΘΗΚΕ
ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΑ (TARGET)			
1	ΝΕΦΡΟΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΔΙΥΔΡΟΣΤΡΕΠΤΟΜΥΚΙΝΗ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΧΟΙΡΟΙ	ΔΟΞΥΚΥΚΛΙΝΗ
1	ΝΕΦΡΟΣ	ΧΟΙΡΟΙ	ΔΟΞΥΚΥΚΛΙΝΗ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΠΤΗΝΑ	ΔΟΞΥΚΥΚΛΙΝΗ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΠΤΗΝΑ	ΕΝΡΟΦΛΟΞΑΣΙΝΗ
1	ΜΥΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ	ΠΤΗΝΑ	ΜΑΔΟΥΡΑΜΙΚΙΝΗ
1	ΜΕΛΙ	ΜΕΛΙ	ΣΟΥΛΦΑΔΙΑΖΙΝΗ
1	ΜΕΛΙ	ΜΕΛΙ	ΣΟΥΛΦΑΜΕΘΑΖΙΝΗ
1	ΜΕΛΙ	ΜΕΛΙ	ΟΞΥΤΕΤΡΑΚΥΚΛΙΝΗ
1	ΜΕΛΙ	ΜΕΛΙ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ
1	ΜΕΛΙ	ΜΕΛΙ	ΜΟΛΥΒΔΟΣ
1	ΓΑΛΑ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΛΒΕΝΔΑΖΟΛΗ
1	ΓΑΛΑ	ΑΙΓΕΣ	ΟΞΥΤΕΤΡΑΚΥΚΛΙΝΗ
ΣΥΝΟΛΟ: 13			

Στις περιπτώσεις μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων, οι ΑΑ προέβησαν στις απαραίτητες ενέργειες ανάλογα με την περίπτωση, όπως έρευνα στην εκμετάλλευση καταγωγής ή προέλευσης, έλεγχο Μητρώου Φαρμακευτικής Αγωγής, λήψη ύποπτων δειγμάτων, με σκοπό τον καθορισμό των λόγων της παρουσίας καταλοίπων και επέβαλλαν όλα τα απαιτούμενα μέτρα συμμόρφωσης/κυρώσεις όπως, επιτήρηση και απομόνωση της εκμετάλλευσης, απαγόρευση διάθεσης στην κατανάλωση προϊόντων, καταστροφή των ακατάλληλων προϊόντων, διοικητικές κυρώσεις κλπ.

Η ΚΑΑ καταχώρησε στη βάση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τις ενέργειες που ελήφθησαν στις περιπτώσεις των μη συμμορφούμενων αποτελεσμάτων.

Επιπλέον η ΚΑΑ κοινοποίησε τα μη συμμορφούμενα αποτελέσματα ως προς την ανίχνευση καταλοίπων κτηνιατρικών φαρμάκων στον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), στο πλαίσιο εφαρμογής του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ 262385/2010 (ΦΕΚ 509 Β'), σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 και του κανονισμού (ΕΚ) 1698/05 του Συμβουλίου, για την επιβολή των σχετικών κυρώσεων.

Στον τομέα των δειγματοληψιών και των αναλύσεων των δειγμάτων για το ΕΠΕΚ, παρατηρείται υστέρηση ορισμένων υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια αυτών των δειγματοληψιών και των αναλύσεων ως προς την επίτευξη των στόχων.

Οι αιτίες των παραπάνω υστερήσεων συνοψίζονται στα εξής:

- η εμφάνιση σοβαρών ασθενειών, επιζωοτιών, όπως οζώδης δερματίτιδα, λύσσα ευλογιά κλπ. και η ενεργοποίηση σχεδίων εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπιση τους αποτελούν πρώτη προτεραιότητα,
- η διαρκής μείωση του προσωπικού με επακόλουθη υποστελέχωση των αρμόδιων αρχών σε εξειδικευμένο προσωπικό,
- η σημαντική μείωση των προβλεπόμενων ημερών για μετακινήσεις εκτός έδρας των ελεγκτών υπαλλήλων και των οικονομικών πόρων των περιφερειακών κτηνιατρικών αρχών, με αποτέλεσμα να είναι πρακτικά πολύ δύσκολη η επίτευξη του στόχου διενέργειας των δειγματοληψιών στο 100%,
- η έλλειψη του αναγκαίου εξοπλισμού και η πολυπλοκότητα διεξαγωγής των οικονομικών διαγωνισμών για την προμήθεια των εργαστηριακών υλικών, αντιδραστηρίων και οργάνων που καθιστά εξαιρετικά χρονοβόρα τη διαδικασία,
- η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων τόσο για την επισκευή και συντήρηση οργάνων και μηχανημάτων των εργαστηρίων, όσο και για την προμήθεια των απαραίτητων εργαστηριακών υλικών και αντιδραστηρίων.

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

1. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ 2018

1.1 ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ

α. Κατά το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη μεταφορά, έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Καν 1/2005 από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων και από τους Σταθμούς Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν:

- στις αποστολές ζώων που αφικνούνται στα σφαγεία της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας,
- στις εκμεταλλεύσεις προορισμού (της περιοχής δικαιοδοσίας Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας) αποστολών ζώων διάρκειας μεταφοράς κυρίως άνω των 8 ωρών,
- στις εκμεταλλεύσεις αναχώρησης των ζώων (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας), για μεταφορές κατά βάση στο εσωτερικό της Χώρας, στα πλαίσια των ελέγχων που διενεργούνται για την υγεία των ζώων και για την έκδοση των εγγράφων κυκλοφορίας - υγειονομικών πιστοποιητικών,
- στους λιμένες Πάτρας και Ηγουμενίτσας σε αποστολές ζώων που μεταφέρονται σε ταξίδια άνω των 8 ωρών (κατά τη διάρκεια της μεταφοράς)
- στο εθνικό οδικό δίκτυο (της Εγνατίας Οδού κλπ.)
- στα σημεία εισόδου ή εξόδου της Χώρας
- στα σημεία ελέγχου της Χώρας

β. Συνημμένα παρατίθεται η Ετήσια έκθεση του έτους 2018 με τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, στο Παράρτημα 6 του τομέα αυτού, που διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2005 και στην οποία αναφέρονται οι αριθμοί των ελέγχων, και οι παραβάσεις που εντοπίστηκαν σχετικά με το είδος ζώων, στους παρακάτω τόπους και στα συνοδευτικά έγγραφα :

- κατά τη διάρκεια της μεταφοράς,
- στον τόπο προορισμού,
- στον τόπο αναχώρησης,
- στους τόπους μεταφόρτωσης,
- στα συνοδευτικά έγγραφα

κατά τη διάρκεια των οποίων, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες ελλείψεις που αφορούσαν Έλληνες και αλλοδαπούς μεταφορείς:

A) Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε ότι η άφιξη των ζώων έλαβε χώρα σε εκτροφή αντί του σφαγείου που αναφερόταν στα συνοδευτικά έγγραφα.

B) Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα και σε έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στην εκτροφή προορισμού για τα βοοειδή που ήρθαν από Βουλγαρία διαπιστώθηκε ότι ήρθαν 15 αντί των 16 βοοειδών που αναγράφονταν στο κτηνιατρικό πιστοποιητικό.

Γ) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν οι ακόλουθες μη συμμορφώσεις:
1. Σε μεταφορά εριφίων διάρκειας μέχρι 8 ωρών, διαπιστώθηκε ότι το σωληνάκι παροχής νερού παρουσίαζε διαρροή με αποτέλεσμα ο ανεφοδιασμός με νερό να γίνεται χειροκίνητα με κουβάδες.

3. Σε μεταφορά που ελέγχθηκε διαπιστώθηκε ότι ο οδηγός δεν είχε περάσει εκπαίδευση και δεν κατείχε πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας άρα δε νομιμοποιόταν να οδηγεί το όχημα

4. Κατά τον διοικητικό έλεγχο εγγράφων για αφιχθέντα κάπρο από την Τσεχία διαπιστώθηκε ότι: το συγκεκριμένο ζώο είχε φτάσει στην εκτροφή προορισμού. Ο Ολλανδός μεταφορέας μετέφερε το συγκεκριμένο ζώο χωρίς να έχει εκδοθεί έγκυρο πιστοποιητικό Traces το οποίο εκδόθηκε και έφτασε στο Τμήμα Κτηνιατρικής με καθυστέρηση 4 ημερών. Επιπρόσθετα μεταφόρτωσε τον κάπρο σε άλλο οδικό όχημα έλληνα μεταφορέα εκτός εγκεκριμένου σταθμού μεταφόρτωσης και το ζώο διακινήθηκε μέχρι την εκτροφή όπως διαπιστώθηκε σε τυχαίο έλεγχο του έλληνα μεταφορέα χωρίς να υπάρχει άδεια διακίνησης αλλά ούτε και έγκυρο πιστοποιητικό Traces και φυσικά ημερολόγιο ταξιδιού ώστε να είναι αδύνατο να ελεγχθεί η διασφάλιση της ευζωίας κατά τη μεταφορά

4. Κατά τον διοικητικό έλεγχο εγγράφων για αφιχθέντα βοοειδή ο μεταφορέας δεν άφησε τα τμήματα 1-2-3 του ημερολογίου ταξιδιού ως όφειλε παρά μόνο το τμήμα 4 κι αυτό ελλιπώς συμπληρωμένο με αποτέλεσμα να μη μπορεί να τεκμηριωθεί το αν και πότε έγινε η υποχρεωτική ωριαία στάση οπότε δεν είναι δυνατό να ελεγχθεί η διασφάλιση της ευζωίας κατά τη μεταφορά

Δ) Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα:

1. κατά τη διάρκεια μιας μεταφοράς Αφίχθηκε 1 ζώο λιγότερο. Το συγκεκριμένο ζώο παρουσίασε κλινικά προβλήματα στο σημείο ελέγχου στην Ουγγαρία και μετά μεταφέρθηκε στο σφαγείο.

Αποδεικτικά στοιχεία:

α) Έλεγχος του Ούγγρου επιθεωρητή ότι όλα τα ζώα ήταν ικανά προς μεταφορά

β) Βεβαίωση του ίδιου κτηνιάτρου ότι μετά από έλεγχο διαπιστώθηκε 1 ζώο μη ικανό προς περαιτέρω μεταφορά.

γ) Υπεύθυνη δήλωση μεταφορέα.

2. Κατά τη διάρκεια μιας άλλης μεταφοράς μετά από αντιπαραβολή των καταγεγραμμένων στάσεων στο Τμήμα 4 του ημερολογίου ταξιδιού και των αντίστοιχων εκτυπώσεων GPS, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει διαφορά στην 24ωρη στάση στο σημείο ελέγχου. Στο ημερολόγιο φαίνονται 33 ώρες ανάπαυσης, ενώ στις εκτυπώσεις GPS φαίνονται 20,5 ώρες ανάπαυσης.

Ακόμη, δεν φαινόταν το άνοιγμα και το κλείσιμο της πόρτας φόρτωσης.

Ε) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε:

Σε ένα φορτίο ζώων παρατηρήθηκε ένα καταπονημένο ζώο κατά τη διάρκεια μιας αμερόληπτης επιθεώρησης που παρουσίαζε αδυναμία στήριξης και δεν κατέστη δυνατό να συνεχίσει το ταξίδι στον τελικό προορισμό.

ΣΤ) Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκαν οι ακόλουθες μη συμμορφώσεις:

1) Απουσία στρωμνής στο όχημα

2) Μη ασφαλές δάπεδο

3) Μη κατοχή βεβαίωσης καταλληλότητας του οχήματος (2 περιπτώσεις)

1.2. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΦΑΓΗ Ή ΤΗ ΘΑΝΑΤΩΣΗ

α. Κατά το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ζώων κατά τη σφαγή ή τη θανάτωσή τους, οι ετήσιοι έλεγχοι για την εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 327/1996, «για την προστασία των ζώων κατά τη σφαγή ή την θανάτωσή τους σε συμμόρφωση με την Οδηγία 93/119/ΕΚ» και του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ του Συμβουλίου, από τις αρμόδιες Περιφερειακές Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάστηκαν στα σφαγεία (στις περιοχές δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων στις Χώρες).

Τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων όλων των πρακτικών και διαδικασιών χειρισμών των ζώων από την στιγμή άφιξης τους στο σφαγείο, την εκφόρτωσή τους σε αυτό, τη στέγασή τους στους χώρους ενσταυβλισμού του σφαγείου, την καθοδήγησή τους στο χώρο αναισθητοποίησης, την συγκράτησή τους, την αναισθητοποίησή τους με την χρησιμοποίηση μεθόδων και εξοπλισμού αναισθητοποίησης κατάλληλων για το είδος των ζώων και τέλος την αφαιμάξή τους αφορούσαν:

- τον αριθμό των οχημάτων που αφίχθησαν και ελέχθησαν κατά την άφιξή στις στο σφαγείο,
- τον αριθμό των επιθεωρήσεων στο σφαγείο,
- των αριθμό των ζώων ανά είδος που εσφάγησαν (και την αποτελεσματικότητα της αναισθητοποίησής τους),
- στις παραβάσεις που εντοπίστηκαν,
- στα μέτρα που ελήφθησαν ή στις κυρώσεις που επεβλήθησαν

ΣΥΝΟΛΟ ΣΦΑΓΕΙΩΝ (2018)	ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ	ΕΛΕΓΧΟΙ (ΣΦΑΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΦΑΓΗΣ)
171 (34 πτηνών και 137 σπληφόρων)	95,4% Σφαγεία σπληφόρων 95,1% Σφαγεία πτηνών	97 ΣΦΑΓΕΙΑ ΟΠΛΗΦΟΡΩΝ 12 ΣΦΑΓΕΙΑ ΠΤΗΝΩΝ 257 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΦΑΓΗΣ 281 ΟΧΗΜΑΤΑ

Στο Τμήμα Α, Ενότητα Α1, Κεφάλαιο 1.2 της παρούσας Έκθεσης αναφέρονται λεπτομέρειες αναφορικά με τις μη συμμορφώσεις που παρατηρήθηκαν κατά τους επίσημους ελέγχους στις εγκαταστάσεις σφαγείων. Επιπλέον αυτών, θα πρέπει να σημειωθεί ότι:

Α) Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο σπληφόρων διαπιστώθηκε ότι: δεν υπάρχει ευδιάκριτη ατομική σήμανση των χώρων σταυλισμού, δεν υπήρχαν ταίστρες και διαθέσιμη στρωμνή για ζώα που δε σφάζονται εντός 12 ωρών από την άφιξη στο σφαγείο, υπήρχε μη συντηρημένο σύστημα καταιονισμού νερού για την ψύξη των χοίρων καθώς και παγίδα συγκράτησης, δεν καταγράφονταν έλεγχοι για την αποτελεσματικότητα της μηχανικής αναισθητοποίησης (παρατηρήθηκε μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ αναισθητοποίησης και αφαιμάξης) δεν καταγράφονται έλεγχοι σημείων ζωής πριν την εκδορά ή το ζεμάτισμα. Σε ένα άλλο σφαγείο σπληφόρων διαπιστώθηκε ότι: τρεις εργαζόμενοι δε διέθεταν πιστοποιητικά ικανότητας εκδοροσφαγέων δεν υπήρχε ράμπα για χαμηλά οχήματα, χρήση ακατάλληλων συσκευών κατά την εκφόρτωση, παρατηρήθηκε μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ ηλεκτρικής αναισθητοποίησης και αφαιμάξης (προβλήματα στο ηχητικό ή οπτικό σήμα για την επάρκεια έκθεσης στο ηλεκτρικό ρεύμα και στο δείκτη τάσης του ηλεκτρικού ρεύματος) και δεν ήταν διαθέσιμα εγχειρίδια χρήσης και οδηγίες όλων των συσκευών αναισθητοποίησης στην ελληνική γλώσσα. Σε ένα άλλο σφαγείο σπληφόρων διαπιστώθηκε ότι: δύο εργαζόμενοι δε διέθεταν πιστοποιητικά ικανότητας εκδοροσφαγέων, δεν υπήρχε κατάλληλη ράμπα για χαμηλά οχήματα, δεν υπήρχε ημερομηνία και ώρα άφιξης των ζώων στους χώρους σταυλισμού, δεν υπήρχαν ποτίστρες και χωριστή αποχέτευση στο χώρο απομόνωσης, έλλειψη χρήσης συσκευών κατά την εκφόρτωση, δεν υπήρχαν ταίστρες και διαθέσιμη στρωμνή για ζώα που δε σφάζονται εντός 12 ωρών από την άφιξη στο σφαγείο, δεν καταγράφονταν έλεγχοι για την αποτελεσματικότητα της μηχανικής

αναισθητοποίησης (παρατηρήθηκε μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ αναισθητοποίησης και αφαίμαξης), απουσία εφεδρικής συσκευής αναισθητοποίησης αιγοπροβάτων, και πρόκληση ηλεκτροσόκ κατά την αναισθητοποίηση. Σε ένα πτηνοσφαγείο διαπιστώθηκε ότι 17 εργαζόμενοι είχαν εκπαιδευτεί ημιτελώς, δεν ήταν διαθέσιμα εγχειρίδια χρήσης και οδηγίες όλων των συσκευών αναισθητοποίησης στην ελληνική γλώσσα και παρατηρούνταν ηλεκτρικές εκκενώσεις σε πτηνά πριν την ηλεκτρική αναισθητοποίηση.

Β) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε δύο σφαγεία οπληφόρων παρατηρήθηκε έλλειψη τεκμηρίωσης ελέγχων ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο (και στο ένα εξ' αυτών έλλειψη πιστοποιητικών ικανότητας εκδοροσφαγέων) και σε ένα τρίτο απουσία τους. Σε ένα σφαγείο πτηνών παρατηρήθηκε έλλειψη τεκμηρίωσης ελέγχων ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο και έλλειψη εκπαίδευσης εκδοροσφαγέων.

Γ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκαν: απουσία καταγραφικού αναισθητοποίησης, απουσία διάταξης ακινητοποίησης κεφαλής βοοειδών, απουσία βαθμονόμησης συσκευών αναισθητοποίησης, απουσία παγίδας ακινητοποίησης, απουσία συσκευών καθοδήγησης και απουσία ελέγχων ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο. Σε ένα άλλο σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκαν: απουσία διάταξης ακινητοποίησης κεφαλής βοοειδών, απουσία βαθμονόμησης συσκευών αναισθητοποίησης, απουσία παγίδας ακινητοποίησης, και απουσία ελέγχων ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο.

Δ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι δεν καταγράφεται η ώρα άφιξης ανά παρτίδα ζώων στη σήμανση στους χώρους σταυλισμού. Σε ένα πτηνοσφαγείο διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν πλάκες στήριξης στήθους σε όλο το μήκος της γραμμής από το χώρο αγκίστρωσης μέχρι την είσοδο στο υδατόλουτρο.

Ε) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων παρατηρήθηκε απουσία αρχείου ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο. Σε δύο σφαγεία πτηνών παρατηρήθηκε απουσία αρχείου ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο. Και στα τρία αυτά σφαγεία διαπιστώθηκε έλλειψη πιστοποιητικών ικανότητας εκδοροσφαγέων.

ΣΤ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων παρατηρήθηκαν: έλλειψη τεκμηρίωσης ελέγχων ενεργειών για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων στο σφαγείο, απουσία καταγραφής ώρας άφιξης ανά παρτίδα ζώων, είδους και αριθμού ζώων στους χώρους σταυλισμού, απουσία ιμάντα μεταφοράς χοίρων στο χώρο αναισθητοποίησης, απουσία ποτιστρών στον προ σφαγής χώρο, απουσία διακρίβωσης ηλεκτρικής αναισθητικής συσκευής προβάτων,

απουσία απεικόνισης παραμέτρων και ηχητικού ή οπτικού σήματος για την επάρκεια της διάρκειας έκθεσης στο ηλεκτρικό ρεύμα, απουσία εφεδρικής συσκευής αναισθητοποίησης προβάτων, απουσία απεικόνισης χρονικής διάρκειας της έκθεσης των ζώων στη συσκευή αναισθητοποίησης με αέριο με λανθασμένες ενδείξεις ημερομηνίας και ώρας, απουσία αναρτημένων εικόνων ή γραπτών οδηγιών για τα σημεία και τη μέθοδο εφαρμογής του εξοπλισμού αναισθητοποίησης από το προσωπικό, έλλειψη καταγραφής της αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης, απουσία καταγραφής ελέγχων για την τεχνική κατάσταση και τη λειτουργία του εξοπλισμού ακινητοποίησης και των συσκευών αναισθητοποίησης και διαδικασίες για τη συντήρησή τους.

Ζ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε τρία σφαγεία οπληφόρων διαπιστώθηκε απουσία βαθμονόμησης αναισθητικών συσκευών.

Η) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρχε εφεδρικό σύστημα φωτισμού και δεν καταγράφονται έλεγχοι σημείων ζωής πριν την εκδորά ή το ζεμάτισμα.

Θ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες συντήρησης στο σφαγείο και δεν καταγράφονται οι έλεγχοι αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης. Σε ένα άλλο σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι δεν καταγράφονται οι έλεγχοι αποτελεσματικότητας της αναισθητοποίησης. Σε δύο άλλα σφαγεία οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι δεν έχουν βαθμονομηθεί οι συσκευές αναισθητοποίησης. Σε ένα άλλο σφαγείο οπληφόρων παρατηρήθηκε απουσία πιστοποιητικών ικανότητας εκδοροσφαγέων, απουσία ΠΔΛ και απουσία εφεδρικού μηχανισμού αναισθητοποίησης.

Ι) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων διαπιστώθηκε ότι: οι εργαζόμενοι δε διαθέτουν πιστοποιητικό ικανότητας εκδοροσφαγέων, υπήρχαν διάφορες μη συμμορφώσεις ως προς τις Πρότυπες Διαδικασίες Λειτουργίας των σφαγείων, πλημμελής συντήρηση και σήμανση των χώρων σταυλισμού, πλημμελής βαθμονόμηση αναισθητικών συσκευών, δεν ήταν διαθέσιμα εγχειρίδια χρήσης και οδηγίες όλων των συσκευών αναισθητοποίησης στην ελληνική γλώσσα, δεν έχουν οριστεί υπεύθυνοι αναισθητοποίησης ανά γραμμή σφαγής και δεν καταγράφονται έλεγχοι σημείων ζωής ούτε έχουν καθοριστεί οι σχετικοί δείκτες πριν την εκδორά ή το ζεμάτισμα. Σε ένα σφαγείο πτηνών διαπιστώθηκε ότι: οι εργαζόμενοι δε διαθέτουν πιστοποιητικό ικανότητας εκδοροσφαγέων, δεν υπήρχαν Πρότυπες Διαδικασίες Λειτουργίας των σφαγείων, δεν υπήρχε εφεδρική συσκευή αναισθητοποίησης, υπήρχε μεγάλη απόσταση του υδατόλουτρου από τη μηχανή αποκοπής κεφαλής, δεν ήταν διαθέσιμα εγχειρίδια χρήσης και οδηγίες όλων των συσκευών στην ελληνική γλώσσα, γινόταν πλημμελής συντήρηση του εξοπλισμού, δε διενεργήθηκε βαθμονόμηση αναισθητικών συσκευών και δεν καταγραφόταν η

αποτελεσματικότητα της αναισθητοποίησης ούτε έλεγχοι σημείων ζωής πριν την εκδορά ή το ζεμάτισμα.

ΙΑ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων δεν είχε λάβει χώρα συντήρηση τμήματος των χώρων σταυλισμού και δεν υπήρχαν συσκευές καθοδήγησης,

ΙΒ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων παρατηρήθηκαν υψηλότερα επίπεδα θορύβου.

ΙΓ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε ένα σφαγείο οπληφόρων παρατηρήθηκαν ελλείψεις στη συντήρηση των χώρων σταυλισμού.

ΙΔ) Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε σε ένα σφαγείο οπληφόρων ότι: γινόταν πλημμελής συντήρηση του εξοπλισμού και σχετική τήρηση αρχείων, ενώ δεν ήταν σωστός ο σχετικός σχεδιασμός και η διάταξη για την ακινητοποίηση των ζώων, δεν υπήρχε απεικόνιση παραμέτρων και ηχητικού ή οπτικού σήματος για την επάρκεια της διάρκειας έκθεσης στο ηλεκτρικό ρεύμα, δεν είχαν βαθμονομηθεί συσκευές αναισθητοποίησης, δεν καταγραφόταν η αποτελεσματικότητα της αναισθητοποίησης ούτε έλεγχοι σημείων ζωής πριν την εκδορά ή το ζεμάτισμα.

Επίσης έχουν επιβληθεί ή βρίσκονται στη διαδικασία επίβολής 5 πρόστιμα σε σφαγεία.

1.3. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΤΙΣ ΕΚΤΡΟΦΕΣ

α. Κατά το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν στον τομέα της προστασίας των μόσχων, χοίρων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και ωοπαραγωγών ορνίθων (αλλά και άλλων ειδών ζώων που δεν καλύπτονται από κάθετες οδηγίες), επιθεωρήσεις για την εφαρμογή των διατάξεων των Π.Δ. 374/2001 (ζώα στις εκτροφές, Π.Δ. 179/98 (μόσχοι), Π.Δ.215/2003 (χοίροι), Π.Δ. 216/2003 (ωοπαραγωγές όρνιθες) και της ΚΥΑ 283329/2010 (κοτόπουλα κρεοπαραγωγής), από τις αρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Οι έλεγχοι αυτοί εστιάζονταν, στις εκτροφές μόσχων, χοίρων και ωοπαραγωγών ορνίθων, κοτόπουλων κρεοπαραγωγής και άλλων ζώων εκτροφής (της περιοχής δικαιοδοσίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της Χώρας)

Τα αποτελέσματα των ελέγχων αφορούσαν:

- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων ανά είδος ζώου,
- τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων που ελέγχθησαν ανά είδος,
- τον αριθμό των επιθεωρήσεων,
- τις εντοπισθείσες παραβάσεις ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,
- την επιβολή κυρώσεων ανάλογα με τις επιμέρους απαιτήσεις της νομοθεσίας,

β. Παρατίθεται, στο Παράρτημα 7 η Ετήσια έκθεση του έτους 2018 με τα αποτελέσματα των ελέγχων για την προστασία των ζώων στις εκτροφές, με τους πίνακες 1 και 2 της Απόφασης 778/2006/ΕΚ.

γ. Παρατηρήσεις επί των αποτελεσμάτων, σύμφωνα με την Απόφαση 778/2006/ΕΚ

Κατά τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2016 στις εκτροφές, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες σημαντικότερες μη συμμορφώσεις :

1. Εκτροφές χοίρων:

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε σε τρεις εκτροφές μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα (μη συμμόρφωση Α).
- Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε δύο εκτροφές καταγράφηκαν οι εξής μη συμμορφώσεις:
  - Σε μία εκτροφή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα και τις επιφάνειες δαπέδου (μη συμμόρφωση Β)
  - Σε μια άλλη εκτροφή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα (μη συμμόρφωση Α).
  - Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε σε μια εκτροφή μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων, τα κτίρια και τους χώρους σταβλισμού και το υλικό απασχόλησης (μη συμμόρφωση Α).
  - Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων, τους ακρωτηριασμούς και το υλικό απασχόλησης. Επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο (μη συμμόρφωση Γ).
  - Σε άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε δύο εκτροφές παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα, το υλικό απασχόλησης, την παροχή τροφής και νερού, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό, τις επιφάνειες δαπέδου και τη διεξαγωγή ακρωτηριασμών (μη συμμόρφωση Β).
  - Σε μια άλλη εκτροφή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς την επιθεώρηση, τα κτίρια και τους χώρους σταβλισμού, την παροχή τροφής και νερού, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και το υλικό απασχόλησης (μη συμμόρφωση Β).
  - Σε μία άλλη εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων, τους ακρωτηριασμούς, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και τις επιφάνειες δαπέδου (μη συμμόρφωση Β).
  - Σε μία άλλη εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων, τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και το υλικό απασχόλησης (μη συμμόρφωση Β).
  - Σε μία άλλη εκτροφή βρέθηκε μη συμμόρφωση ως προς τις επιφάνειες δαπέδου την τήρηση μητρώων και την επιθεώρηση (μη συμμόρφωση Β).
  - Κατά τις επιθεωρήσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία για την πολλαπλή συμμόρφωση βρέθηκαν σε αρκετές ενότητες μη συμμορφώσεις αναφορικά με τα κτίρια και τον εξοπλισμό (μη συμμορφώσεις Α).

2. Εκτροφές ωοτόκων ορνίθων :

Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων σε μία εκτροφή (μη συμμόρφωση Α).

- Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε 7 εκτροφές (όλων των κατηγοριών πλην δαπέδου) παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων και τα κτίρια και τους χώρους σταβλισμού (μη συμμόρφωση Α). Επίσης σε 4 εκτροφές (όλων των κατηγοριών πλην βιολογικών) παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων και τα κτίρια και τους χώρους σταβλισμού (μη συμμόρφωση Β). Σε 5 εκτροφές (ελευθέρας βοσκής και με εμπλουτισμένους κλωβούς) παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Α). Σε μια εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς την τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Β). Σε μια άλλη εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τα κτίρια και τους χώρους σταβλισμού (μη συμμόρφωση Β).

- Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε 1 εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Α).

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων σε μία εκτροφή δαπέδου με στρωμένη και μία εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς (μη συμμόρφωση Β).

- Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε 4 εκτροφές με εμπλουτισμένους κλωβούς παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό (μη συμμόρφωση Β).

- Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μια εκτροφή με εμπλουτισμένους κλωβούς παρατηρήθηκε μη συμμόρφωση ως προς τον αυτόματο και μηχανικό εξοπλισμό και την παροχή τροφής και νερού (μη συμμόρφωση Β).

3. Εκτροφές μόσχων

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων σε δέκα εκτροφές (μη συμμόρφωση Α)

- Κατά τις επιθεωρήσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία για την πολλαπλή συμμόρφωση βρέθηκαν σε αρκετές ενότητες μη συμμορφώσεις αναφορικά με τα κτίρια και τον εξοπλισμό (μη συμμορφώσεις Α).

4. Εκτροφές κοτόπουλων κρεοπαραγωγής :

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων καθώς και μη συμμόρφωση στον τομέα της επιθεώρησης (μη συμμόρφωση Β).

- Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε μία εκτροφή παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων καθώς και μη συμμόρφωση στον τομέα της επιθεώρησης (μη συμμόρφωση Β).

- Σε μια άλλη Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων καθώς και μη συμμόρφωση στον τομέα του αυτόματου και μηχανικού εξοπλισμού (μη συμμόρφωση Α).

- Σε μία άλλη Περιφερειακή Ενότητα σε δύο εκτροφές παρατηρήθηκε ελλιπής τήρηση μητρώων (μη συμμόρφωση Β) και σε μία εκ των δύο παρατηρήθηκε επιπλέον μη συμμόρφωση για τα κτίρια και τους χώρους σταυλισμού (μη συμμόρφωση Β).

5. Εκτροφές βοοειδών (εκτός από μόσχους):

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα παρατηρήθηκε σε δέκα εκτροφές μη συμμόρφωση ως προς τα μητρώα (μη συμμόρφωση Α),

- Κατά τις επιθεωρήσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία για την πολλαπλή συμμόρφωση βρέθηκαν σε αρκετές ενότητες μη συμμορφώσεις αναφορικά με τα κτίρια και τον εξοπλισμό (μη συμμορφώσεις Α).

6. Εκτροφές προβάτων

- Σε μία Περιφερειακή Ενότητα σε μια εκτροφή παρατηρήθηκαν μη συμμορφώσεις ως προς τα μητρώα (μη συμμόρφωση Γ)

- Κατά τις επιθεωρήσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία για την πολλαπλή συμμόρφωση βρέθηκαν σε αρκετές ενότητες μη συμμορφώσεις αναφορικά με τα κτίρια και τον εξοπλισμό (μη συμμορφώσεις Α).

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι παρατηρείται υστέρηση ορισμένων περιφερειακών υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, κατά τη θανάτωση και στις εκτροφές. Οι αιτίες αυτής της υστέρησης οφείλονται κατά κύριο λόγο στη διαρκή μείωση του κτηνιατρικού προσωπικού στις εν λόγω υπηρεσίες, τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων κατά προτεραιότητα για τον τομέα της υγείας των ζώων και της κτηνιατρικής δημόσιας υγείας και τη σημαντική μείωση των επιτρεπόμενων ημερών για εκτός έδρας μετακινήσεις καθώς και των διαθέσιμων οικονομικών πόρων.

Αριθμός ωτόκων ορνίθων και αριθμός εκμεταλλεύσεων ανάλογα με τη μέθοδο εκτροφής στην Ελλάδα έως Δεκέμβριο 2018

Συνολικός αριθμός		Ελευθέρως Βοσκής		Δαπέδου		Βιολογικές		Εμπλουτισμένοι κλωβοί	
Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες	Εκτροφές	Όρνιθες
742	4.529.458	236	208.547	206	553.702	36	237.431	264	3.549.778

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΣΤ1. ΕΛΕΓΧΟΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τα αποτελέσματα του επισήμου προγράμματος για τον έλεγχο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 68 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, παρουσιάζονται στην Έκθεση που έχει στείλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην αρμόδια υπηρεσία της Ε.Ε. και αναρτάται στην ιστοσελίδα:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostatiamenu/elenxoifitoprostateytikonmenu/524-programa-elegxon/2088-etisio-pro-elegxou>

Στην έκθεση παρουσιάζεται και η σύγκριση των αποτελεσμάτων σε σχέση με τα αντίστοιχα αποτελέσματα των ελέγχων του έτους 2017.

Οι αποφάσεις επιβολής διοικητικών κυρώσεων, τόσο συγκεντρωτικά για να είναι δυνατή η σύγκρισή τους με τα προηγούμενα έτη, όσο και αναλυτικά για να παρέχεται η προβλεπόμενη στην οδηγία 2009/128/ΕΚ ενημέρωση του κοινού, αναρτώνται στην ιστοσελίδα:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostatiamenu/elenxoifitoprostateytikonmenu/745-apotelesmata-elegxon>

ΣΤ2. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

1.1. Επίσημοι έλεγχοι

Τα αποτελέσματα του επισήμου ελέγχου υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων για το έτος 2018 έχουν σταλεί στην EFSA (European Food Safety Authority) σύμφωνα με το άρθρο 31 του Καν. (ΕΚ) 396/2005. Η καταληκτική ημερομηνία για την αποστολή των στοιχείων είναι η 31 Αυγούστου 2019. Παρακάτω παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα που αφορούν τους ελέγχους υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων για το έτος 2018.

1.2. Αποτελέσματα των ελέγχων

Το 2018 αναλύθηκαν συνολικά **3571** δείγματα από τα εργαστήρια επισήμου ελέγχου, εκ των οποίων :

- **3198** δείγματα ήταν φρούτα, λαχανικά και ξηροί καρποί
- **67** δείγματα ήταν σιτηρά
- **269** δείγματα ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια, παιδικές τροφές κ.α.)
- **37** δείγματα ήταν ζωικής προέλευσης.

Από τα **3571** δείγματα που αναλύθηκαν τα **193** δείγματα ήταν βιολογικής προέλευσης εκ των οποίων:

- 103 δείγματα ήταν λαχανικά
- 49 δείγματα ήταν φρούτα και ξηροί καρποί
- 4 δείγματα είναι ζωικής προέλευσης,
- 19 δείγματα ήταν σιτηρά,
- 4 δείγματα ήταν παιδικές τροφές
- 14 δείγματα ήταν διάφορα (τσάι, χαμομήλι, όσπρια κλπ)

Προέλευση δειγμάτων και στρατηγική δειγματοληψίας

Από τα 3571 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 2937 ήταν εγχώρια (82%), τα 139 (4%) ήταν από άλλες χώρες της Ε.Ε., τα 462 (13%) ήταν από τρίτες χώρες και 33 (1%) ήταν μη καθορισμένης προέλευσης (άγνωστη χώρα).

Σε σχέση με τη στρατηγική δειγματοληψίας, από τα 3571 δείγματα που αναλύθηκαν,

- στα 2417 δείγματα (67,68%) η δειγματοληψία ήταν τυχαία.
- στα 959 η δειγματοληψία (26,52%) ήταν στοχευόμενη (σε συγκεκριμένο προϊόν και χώρα).
- στα 195 (5,46%) η δειγματοληψία έγινε σε ύποπτα δείγματα (δηλαδή σε follow up και δείγματα στο πλαίσιο του Καν. 669/2009).

Από τα 2417 τυχαία δείγματα, 2167 ήταν εγχώρια, 46 ήταν από χώρες της ΕΕ, 177 ήταν από τρίτες χώρες και 27 ήταν μη καθορισμένης προέλευσης.

Από τα 959 στοχευόμενα δείγματα, 667 ήταν εγχώρια, 85 ήταν από χώρες της ΕΕ, 203 ήταν από τρίτες χώρες και 4 ήταν μη καθορισμένης προέλευσης.

Από τα 195 ύποπτα δείγματα, τα 103 ήταν εγχώρια, τα 8 ήταν από χώρες της Ε.Ε., τα 82 από τρίτες χώρες και 2 από μη καθορισμένης προέλευσης χώρες.

Από τα 3571 δείγματα που αναλύθηκαν, τα 235-253 (6,6%-7,08%) ήταν μεταποιημένα προϊόντα (χυμοί, λάδια κ.α.). Από αυτά ήταν:

- 66 δείγματα σιτηρών,
- 114 δείγματα άλλα προϊόντα,
- 30 δείγματα φρούτα και ξηροί καρποί και
- 9 δείγματα λαχανικά.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Από τα 3571 δείγματα που αναλύθηκαν, 1702 δείγματα (47,66%) δεν είχαν καθόλου ανιχνεύσιμα υπολείμματα, 1604 δείγματα (44,92%) είχαν υπολείμματα κάτω ή στο ίδιο επίπεδο με τα MRL, 265 δείγματα (7,42%) είχαν υπολείμματα πάνω από τα MRL (αριθμητική υπέρβαση) ενώ μη συμμορφούμενα δείγματα ήταν 158 (4,42%) (υπέρβαση λαμβάνοντας υπόψη την αβεβαιότητα).
- Από τα 193 βιολογικά δείγματα που αναλύθηκαν, σε 4 δείγματα (2,07%) βρέθηκαν υπολείμματα πάνω από τα Mrl. Σε 35 δείγματα (18,13%) βρέθηκαν υπολείμματα κάτω ή στο ίδιο επίπεδο με τα Mrl και στα υπόλοιπα 154 δείγματα (79,79%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.

Τα αποτελέσματα των ελέγχων ως προς τη χώρα προέλευσης και τη στρατηγική δειγματοληψίας παρουσιάζονται παρακάτω :

Στρατηγική Δειγματοληψίας	Προέλευση	<LOQ (μη ανιχνεύσιμα υπολείμματα)	Μεταξύ LOQ και Mrl	Αριθμητικές Υπερβάσεις του Mrl	Μη συμμορφούμενα δείγματα
τυχαία δείγματα	2167 εγχώρια	1105 (50,99%)	965 (44,53%)	97 (4,48%)	52 (2,40%)
	46 άλλες χώρες της ΕΕ	28 (60,87%)	18 (39,13%)	0	0
	177 τρίτες χώρες	91 (51,41%)	77 (43,50%)	9 (5,08%)	5 (2,82%)
	27 μη καθορισμένης προέλευσης	26 (96,30%)	1 (3,70%)	0	0
Σύνολο	2417	1250 (51,72%)	1061 (43,90%)	106 (4,39%)	57 (2,36%)
στοχευμένα δείγματα	667 εγχώρια	277 (41,53%)	323 (48,43%)	67 (10,04%)	41 (6,15%)

	85 άλλες χώρες της ΕΕ	29 (34,12%)	39 (45,88%)	17 (20%)	13 (15,29%)
	203 τρίτες χώρες	74 (36,45%)	98 (48,28%)	31 (15,27%)	17 (8,37%)
	4 μη καθορισμένης προέλευσης	2 (50%)	2 (50%)	0	0
Σύνολο	959	382 (39,83%)	462 (48,18%)	115 (11,99%)	71 (7,40%)
Ύποπτα δείγματα	103 εγχώρια	40 (38,83%)	42 (40,78%)	21 (20,39%)	14 (13,59%)
	8 άλλες χώρες της ΕΕ	4 (50%)	2 (25%)	2 (25%)	1 (12,5%)
	82 τρίτες χώρες	24 (29,27%)	38 (46,34%)	20 (24,39%)	15 (18,29%)
	2 μη καθορισμένης προέλευσης	1 (50%)	1 (50%)	0	0
Σύνολο	195	69 (35,38%)	83 (42,56%)	43 (22,05%)	30 (15,38%)

Ειδικότερα :

Φρούτα, λαχανικά, ξηροί καρποί και άλλα: Αναλύθηκαν συνολικά 3198 δείγματα.

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Σε 1420 δείγματα (44,20%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων
- Σε 1534 δείγματα (47,97%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL.
- Σε 244 δείγματα (7,63%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL και 146 (4,57%) από αυτά ήταν μη συμμορφούμενα.

Η κατανομή των 3198 δειγμάτων φρούτων, λαχανικών και ξηρών καρπών κατά χώρα (συμπεριλαμβανομένων και των μεταποιημένων) έδειξε:

- 2641 δείγματα (82,58%) ήταν εγχώρια
- 127 δείγματα (3,97%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε.
- 414 δείγματα (12,95%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες
- 5 δείγματα (0,16%) ήταν μη καθορισμένης προέλευσης

Σιτηρά: Αναλύθηκαν συνολικά 67 δείγματα (συμπεριλαμβανομένου των δειγμάτων βιολογικής προέλευσης). Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:

- Στα 45 δείγματα (67,16%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
- Στα 18 δείγματα (26,87%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL.
- Σε 4 δείγματα (5,97%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL και 3 (4,48%) από αυτά ήταν μη συμμορφούμενο.

Η κατανομή των 133 δειγμάτων σιτηρών κατά χώρα (συμπεριλαμβανομένων και των μεταποιημένων) έδειξε:

- 102 δείγματα (76,69%) ήταν εγχώρια
  - 26 δείγματα (19,55%) από τρίτες χώρες
  - 5 δείγματα (3,65%) από μη καθορισμένης προέλευσης χώρες
- **Ζωικής προέλευσης:** Αναλύθηκαν συνολικά 37 δείγματα. Από αυτά 31 ήταν εγχώρια (83,78%), 4 (10,81%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Ισπανία και Γαλλία) και τα υπόλοιπα 2 (5,40%) από τρίτες χώρες.
    - Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν ότι σε όλα τα δείγματα (100%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
  - **Παιδικές τροφές:** Αναλύθηκαν συνολικά 34 δείγματα. Από αυτά 8 ήταν εγχώρια (23,53%), 8 (23,53%) προέρχονταν από άλλες χώρες της Ε.Ε. (Πορτογαλία, Ισπανία και Γερμανία) και τα υπόλοιπα 18 (52,94%) από μη καθορισμένης προέλευσης χώρες και σε κανένα δείγμα δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
  - **Άλλα δείγματα:** Αναλύθηκαν συνολικά 180 δείγματα που δεν ανήκαν στις προηγούμενες κατηγορίες (όπως ελαιούχοι σπόροι, τσάι, πιπέρι, μαστίχα, χυμοί, λάδια κλπ), Από αυτά
    - 155 δείγματα (86,11%) ήταν εγχώρια
    - 20 δείγματα (11,11%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες και
    - 5 δείγματα (2,77%) ήταν μη καθορισμένης προέλευσης

- Τα αποτελέσματα του ελέγχου ήταν:
  - Σε 156 δείγματα (86,66%) δεν ανιχνεύθηκαν υπολείμματα.
  - Σε 17 δείγματα (9,44%) ανιχνεύθηκαν υπολείμματα χαμηλότερα ή μέχρι το MRL.
  - Σε 7 δείγμα (3,88%) τα υπολείμματα που ανιχνεύθηκαν υπερέβησαν το MRL.

Τα όρια αναλυτικού προσδιορισμού για τις αναλύσεις που διεξήχθησαν είναι συνήθως αυτά που σε καθημερινή βάση επιτυγχάνονται στα εργαστήρια.

Επίσης, 1899 δείγματα εξετάστηκαν για 401 ουσίες, 1548 δείγματα για 349 ουσίες και 134 δείγματα για 357 ουσίες.

Τέλος, επισημαίνεται ότι έγιναν 13 RASFF εκ των οποίων σε 10 έγινε απόρριψη εισαγωγής.

1.3. Αξιολόγηση των επίσημων ελέγχων

Σε σχέση με προηγούμενος έτος, αυξήθηκε ο συνολικός αριθμός των δειγμάτων από 2623 σε 3571. Επίσης, αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των στοχευμένων δειγματοληψιών (από 4% σε 26,7%), των δειγμάτων με αριθμητικές υπερβάσεις των MRLs (από 5,95% σε 7,42%), καθώς το ποσοστό των μη συμμορφούμενων δειγμάτων (δηλαδή των δειγμάτων με υπέρβαση των MRLs αφαιρουμένης της αβεβαιότητας, από 3,43% σε 4,42%). Τα στοιχεία των αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση που αποστέλλει η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην EFSA όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 396/2005 η οποία αναρτάται και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/crop-production/fytoprostatiamenu/ypoleimatafyto> ή

<http://www.minagric.gr/index.php/en/citizen-menu/foodsafety-menu>).

1.4. Εκπαίδευση

Σε συνεργασία της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις σε υπαλλήλους των περιφερειακών υπηρεσιών που ασχολούνται με τον έλεγχο των φυτοπροστατευτικών προϊόντων

ΣΤ3. ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1. Επίσημοι έλεγχοι

Ο φυτοϋγειονομικός έλεγχος διενεργείται στα εισαγόμενα, παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα σύμφωνα με το Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α' 307), όπως ισχύει, και των σε εκτέλεση αυτού Υπουργικών Αποφάσεων που εκδίδονται καθώς και των Κανονισμών και των Αποφάσεων των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) με σκοπό τη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στην επικράτεια της Χώρας και της ΕΕ.

Οι έλεγχοι διενεργούνται από τους ορισμένους, με Υπουργική Απόφαση ή Κοινή Υπουργική Απόφαση ανάλογα με το συναρμόδιο Υπουργό, φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές των εξής αρμόδιων υπηρεσιών:

- Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών & Ποιοτικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ & ΠΕ) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε ορισμένα Σημεία Εισόδου.
- Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής ή Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειακών Ενοτήτων για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα γεωργικής σημασίας καθώς και σε ορισμένα Σημεία Εισόδου.
- Δασαρχεία, Δ/νσεις Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα δασικής σημασίας.
- Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με συγκεκριμένη εξουσιοδότηση για τις περιπτώσεις πατατόσπορου, σπόρους μηδικής, σπόρους τομάτας, σπόρους ηλιάνθου και σπόρους φασολιού που προορίζονται για σπορά.

Οι επίσημοι φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα και μπορούν να διακριθούν σε:

α) ελέγχους για την εγγραφή και τη διατήρηση στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο των παραγωγών, εμπόρων, διακινητών κα σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του ΠΔ 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει.

β) ελέγχους για τις εισαγωγές από τις τρίτες χώρες στα Σημεία Εισόδου (π.χ. λιμένες, αεροδρόμια) και Σημεία Προορισμού της χώρας, όπου ελέγχεται το 100% των φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικείμενων μη κοινοτικής καταγωγής, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία,

γ) ελέγχους στα σημεία παραγωγής ή συσκευασίας/διαλογής στις εγκαταστάσεις ή στους τόπους παραγωγής των παραγωγών, εισαγωγέων,

εξαγωγέων, συσκευαστών για τα παραγόμενα και διακινούμενα φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα στη χώρα μας, τα οποία προορίζονται για εξαγωγή με σκοπό την έκδοση ενός Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας ή Πιστοποιητικού Φυτοϋγείας Επανεξαγωγής

δ) ελέγχους εσωτερικής αγοράς και διακίνησης φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων για την τήρηση των διατάξεων του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307), καθώς και σε φυτά, φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα κοινοτικής καταγωγής, όπως προβλέπεται, προκειμένου να εγκρίνεται το περιεχόμενο και ο τύπος ενός φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου.

ε) ελέγχους που προκύπτουν από τις εκτελεστικές αποφάσεις της ΕΕ για τη λήψη μέτρων επείγοντος χαρακτήρα και τις αποφάσεις της εθνικής νομοθεσίας,

στ) ελέγχους που προβλέπονται από τη σύναψη ειδικών πρωτοκόλλων,

ζ) ελέγχους σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Φυτοϋγειονομικών Μέτρων Νο. 15 στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις για τη θερμική μεταχείριση και σήμανση των ξύλινων μέσων συσκευασίας ή σε οποιοδήποτε σημείο της χώρας.

Για να διασφαλίζεται η τήρηση της ισχύουσας φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας διενεργούνται:

- Τακτικοί Έλεγχοι (π.χ. σε εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις στο επίσημο φυτοϋγειονομικό μητρώο τουλάχιστον μια φορά ετησίως σε κατάλληλη χρονική περίοδο)
- Σποραδικοί έλεγχοι (τυχαίοι)
- Επιλεκτικοί (Κατευθυνόμενοι) Έλεγχοι (όταν δεν τηρούνται οι διατάξεις του Π.Δ. 365/2002 (ΦΕΚ Α' 307))

Οι ανωτέρω έλεγχοι διενεργούνται τυχαία και χωρίς διακρίσεις όσον αφορά την καταγωγή των φυτών, των φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων.

Επίσης, κάθε έτος διενεργούνται επισκοπήσεις (Surveys) κατά επιβλαβών οργανισμών οι οποίες περιλαμβάνουν μακροσκοπικούς ελέγχους, λήψη και αποστολή δειγμάτων στα επίσημα εργαστήρια για εργαστηριακή ανάλυση για να διαπιστώνεται στη Χώρα, σύμφωνα με την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία:

- α) η αναγνώριση και η διατήρηση της Χώρας ως προστατευόμενης ζώνης από επιβλαβείς οργανισμούς.

β) η παρουσία ή μη των σχετικών επιβλαβών οργανισμών καραντίνας. Η διαπίστωση της τυχόν παρουσίας ενός επιβλαβούς οργανισμού καραντίνας στο αρχικό στάδιο της εμφάνισής του και η λήψη έκτακτων μέτρων επείγοντος χαρακτήρα στοχεύουν στην εξάλειψή του εν λόγω επιβλαβούς οργανισμού.

γ) η διασπορά των επιβλαβών οργανισμών καραντίνας και η οριοθέτηση ζωνών για τη λήψη ειδικών μέτρων.

Για κάθε επιβλαβή οργανισμό συντάσσεται μεθοδολογία επισκόπησης η οποία περιλαμβάνει οδηγίες για: i) μακροσκοπικό έλεγχο, ii) δειγματοληψία, iii) συσκευασία, iv) σήμανση και v) αποστολή δειγμάτων από τις υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου στα επίσημα εργαστήρια.

Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων υποβάλλονται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής στην Επιτροπή της ΕΕ και στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, προκειμένου η Χώρα να μπορεί να διατηρεί το καθεστώς της Προστατευόμενης Ζώνης ως απαλλαγμένη από ορισμένους επιβλαβείς οργανισμούς καραντίνας αλλά και να πληροί υποχρεώσεις της που απορρέουν από την κοινοτική φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Το έργο των Επισκοπήσεων ανατέθηκε στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), σύμφωνα με σχετική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

Η χώρα μέσω της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπέβαλε, αίτημα προς τη Γενική Δ/νση για την Υγεία και την Ασφάλεια Τροφίμων της Επιτροπής της ΕΕ, σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 652/2014 Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014, για τη συγχρηματοδότηση προγράμματος εργασιών για τη διενέργεια επισκοπήσεων κατά συγκεκριμένων επιβλαβών οργανισμών και σχετικών δαπανών για το έτος 2018. Η Επιτροπή της ΕΕ έκδωσε σχετική απόφαση επιχορήγησης προς τη χώρα μας για το τμήμα του προγράμματος που είναι επιλέξιμο προς συγχρηματοδότηση.

Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης στη φυτοϋγειονομική νομοθεσία εφαρμόζονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 34α (διοικητικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως προστέθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242), και το άρθρο 35 (ποινικές κυρώσεις) του Ν.2147/1952 (Α' 155), όπως αντικαταστάθηκε με τον Ν.2538/1997 (Α' 242) και τροποποιήθηκε με τον Ν. 2732/99 (Α' 154).

3.2. Αποτελέσματα των ελέγχων - Αξιολόγηση των επισήμων ελέγχων

3.2.1. Διενέργεια των επισήμων ελέγχων στα σημεία εισόδου:

Για κάθε αποστολή φυτών, φυτικών προϊόντων και άλλων αντικειμένων προέλευσης τρίτων χωρών, που δεν είναι σύμφωνη με την ισχύουσα φυτοϋγειονομική νομοθεσία, λαμβάνονται επίσημα μέτρα και πραγματοποιείται απόρριψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου, σύμφωνα με τα άρθρα 15γ & 15ε του ΠΔ 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει. Επίσημα μέτρα λαμβάνονται και στην περίπτωση που διαπιστωθεί από ελέγχους στην εσωτερική αγορά ότι φυτά, φυτικά προϊόντα ή άλλα αντικείμενα προέλευσης άλλων Κρατών Μελών δεν πληρούν τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία.

Κατά το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου της Χώρας 33 απορρίψεις οι οποίες καταχωρούνται στην αντίστοιχη βάση δεδομένων της Επιτροπής της ΕΕ «EUROPHYT».

Στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος 6 αναφέρεται για την κάθε απόρριψη το είδος του φορτίου, η χώρα καταγωγής, η αιτία απόρριψης, τα επίσημα μέτρα που ελήφθησαν, ο τόπος ελέγχου και η αρμόδια υπηρεσία φυτοϋγειονομικού ελέγχου που διενέργησε τους προβλεπόμενους επίσημους ελέγχους.

3.2.2. Έλεγχοι στην εσωτερική αγορά:

Στον Πίνακα 2 αναφέρονται οι περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε μη συμμόρφωση με τη φυτοϋγειονομική νομοθεσία (φυτοϋγειονομική παράβαση). Οι περιπτώσεις αυτές επεξεργάζονται προκειμένου να επιβληθούν οι κυρώσεις όπως προβλέπονται από το άρθρο 34α του Ν. 2147/1952 (Α' 155), όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του Ν. 2538/97 (Α' 242). Τα πρόστιμα επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ύστερα από εισήγηση, προς τη ΔΤΦΠ, της αρμόδιας υπηρεσίας φυτοϋγειονομικού ελέγχου στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Η ΔΤΦΠ συντάσσει σχέδιο Υπουργικής Απόφασης για την επιβολή σχετική διοικητική κύρωση (πρόστιμο).

3.2.3. Διενέργεια των Επισκοπήσεων (Surveys)

Οι υποχρεώσεις για επίσημες επισκοπήσεις έτους 2018 για τους επιβλαβείς οργανισμούς που περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και οι υποχρεώσεις της χώρας για τη διενέργεια συστηματικών επισκοπήσεων για επιβλαβείς οργανισμούς που δεν περιλαμβάνονται στην απόφαση

επιχορήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν ως εξής: 27 είδη εντόμων, 7 είδη μυκήτων, 9 είδη βακτηρίων, 6 είδη νηματωδών, 2 είδη ιών, 2 είδη ακάρεων, 1 είδος φυτοπλάσματος, 1 είδος άλλου οργανισμού.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος των ετήσιων επισκοπήσεων πραγματοποιήθηκαν φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι για 11 επιπλέον επιβλαβείς οργανισμοί που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα IV (Α)(ΙΙ) του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307).

Στον Πίνακα 3 αναφέρονται οι υποχρεώσεις της χώρας για τη διενέργεια συστηματικών επισκοπήσεων έτους 2018.

Στον Πίνακα 4α παρατίθενται στοιχεία συστηματικών επισκοπήσεων ανά επιβλαβή οργανισμό για το έτος 2018 και στον Πίνακα 4β παρατίθενται στοιχεία των φυτοϋγειονομικών ελέγχων για τους επιβλαβείς οργανισμούς του Παραρτήματος IV (Α)(ΙΙ) του Π.Δ. 365/2002 (Α' 307), όπως ισχύει.

Η έλλειψη υποδομής, οργάνωσης, στελέχωσης και πιστώσεων των αρμόδιων υπηρεσιών φυτοϋγειονομικού ελέγχου καθώς και η μείωση των εκτός έδρας μετακινήσεων συντέλεσαν στην αδυναμία υλοποίησης του προγράμματος των επισκοπήσεων στο ακέραιό του (100%).

3.3. Εκπαίδευση

Η φυτοϋγειονομική νομοθεσία σύμφωνα με την οποία διενεργούνται οι έλεγχοι βασίζεται σε Οδηγίες, Αποφάσεις και Κανονισμούς της Ε.Ε. και ενσωματώνονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Αποφάσεις στο Εθνικό Δίκαιο.

Η εφαρμογή της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας στοχεύει στη μείωση του κινδύνου εισαγωγής και διάδοσης επιβλαβών οργανισμών στη Χώρα και στην Ε.Ε.

Η συνεχής επιμόρφωση των φυτοϋγειονομικών ελεγκτών πραγματοποιείται με εκπαιδεύσεις-συσκέψεις και μπορεί να περιλαμβάνει ενημέρωση:

- στην ισχύουσα νομοθεσία,
- στη διαδικασία εφαρμογής των ελέγχων,
- στην αναγνώριση και ταυτοποίηση επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά, τα φυτικά προϊόντα και άλλα αντικείμενα με μακροσκοπικό και εργαστηριακό έλεγχο,
- στη μακροσκοπική αναγνώριση του ξύλου,
- στην ορθή συμπλήρωση και έκδοση των πιστοποιητικών φυτοϋγείας (Π.Φ.), πιστοποιητικών φυτοϋγείας επανεξαγωγής, φυτοϋγειονομικών διαβατηρίων,
- στη λήψη επίσημων μέτρων κλπ.

Οι φυτοϋγειονομικοί ελεγκτές συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης που διοργανώνεται από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής.

Στον Πίνακα 5 αναφέρονται οι εκπαιδεύσεις που διοργανώθηκαν κατά το έτος 2018.

ΣΤ4. ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Κατά το έτος 2018 (Καλλιεργητική περίοδος Σεπτεμβρίου 2017 έως Άυγουστο 2018) στα πλαίσια των ελέγχων των σπόρων προς σπορά συμβατικών ποικιλιών καλλιεργουμένων φυτικών ειδών για την παρουσία προσμίξεων από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ), αναλύθηκαν συνολικά 965 σπορομερίδες από τα παρακάτω φυτικά είδη και βρέθηκαν 26 σπορομερίδες θετικές ως προς την ύπαρξη προσμίξεων ΓΤΟ. Το ποσοστό θετικών δειγμάτων αντιστοιχεί στο 2,69% του συνόλου της σποροπαραγωγής το οποίο είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο των προηγούμενων ετών:

ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	ΤΕΛΙΚΩΣ ΘΕΤΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ	386	14
ΒΑΜΒΑΚΙ	464	12
ΤΟΜΑΤΑ	33	0
ΣΟΓΙΑ	8	0
ΤΕΥΤΛΑ	14	0
ΕΛΑΙΟΚΡΑΜΒΗ	60	0
ΣΥΝΟΛΟ	965	26

Το νομικό πλαίσιο των ελέγχων περιγράφεται λεπτομερώς στο Πολυετές Ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Ελέγχων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων στο κεφάλαιο 4.5.3. παράγραφος Β (σελ 138).

Διοικητικά μέτρα ή κυρώσεις για τα τελικώς θετικά δείγματα δεν υφίστανται καθώς τα αφορούν σε προσμίξεις ΓΤΟ και όχι αμιγώς ΓΤ ποικιλίες. Η διαδικασία που ακολουθείται για τις σπορομερίδες στις οποίες ανιχνεύονται προσμίξεις ΓΤΟ, είναι η απόρριψη της σπορομερίδας (καταστροφή με καύση ή επανεξαγωγή της με επίβλεψη της διαδικασίας από το αρμόδιο ΤΑΑΕ).

Z. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΥΔΙΤ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΦΕΤ

Στον ΕΦΕΤ, αρμόδιο για την εφαρμογή του Συστήματος Εσωτερικών Επιθεωρήσεων σε εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφος 6 του Κανονισμού (ΕΚ) 882/2006 είναι το Τμήμα Εσωτερικών Επιθεωρήσεων, Ποιότητας & Αποδοτικότητας (ΤΕΕΠΑ) (πρώην Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας Παρεχόμενων Υπηρεσιών με βάση το ΠΔ 71/2018 «Οργανισμός Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων»).

Στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων του, το Τμήμα ανέπτυξε δράσεις το 2018 με βάση τον προγραμματισμό που καταρτίστηκε σύμφωνα με την Διαδικασία Εσωτερικών Επιθεωρήσεων και όπως εγκρίθηκε από το Δ.Σ. του ΕΦΕΤ (Απόφαση Δ.Σ. 55/14-02-2018). Συγκεκριμένα οι δράσεις αφορούσαν:

A. Στην εφαρμογή και λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) κατά το πρότυπο ISO 9001:2008:

- παρακολούθηση της εφαρμογής του ΣΔΠ
- έλεγχος, αναθεώρηση και επικύρωση διαδικασιών, εγγράφων και εντύπων που προέκυψαν σταδιακά από την εφαρμογή του ΣΔΠ
- έκδοση νέων διαδικασιών σε συνεργασία με τις υπηρεσιακές μονάδες του φορέα
- προσαρμογή του Προτύπου ISO 9001 στις απαιτήσεις της νέας έκδοσης 2015 και την επαναπιστοποίηση του ΣΔΠ του ΕΦΕΤ με βάση το Πρότυπο ISO 9001:2015.

Η εφαρμογή των Διεργασιών του ΣΔΠ του ΕΦΕΤ αξιολογείται στις εσωτερικές επιθεωρήσεις, εφόσον αποτυπώνουν τον τρόπο άσκησης των αρμοδιοτήτων του φορέα. Αποκλίσεις έχουν διαπιστωθεί στις διεργασίες που αφορούν στην διαμόρφωση και στην εποπτεία των προγραμμάτων επίσημου ελέγχου των τροφίμων, γεγονός που προβάλλει την ανάγκη αναθεώρησης και βελτίωσης των εν ισχύ διαδικασιών, ή και την έκδοση νέων.

B. Στον τομέα των Εσωτερικών Επιθεωρήσεων με βάση τον ετήσιο προγραμματισμό:

β1. Διενεργήθηκε εσωτερική επιθεώρηση για να διαπιστωθεί η επαλήθευση της εφαρμογής του ΣΔΠ κατά ISO 9001 αναφορικά με τις διεργασίες που επιτελούνται από την Περιφερειακή Δ/νση ΕΦΕΤ Κεντρικής Μακεδονίας (2018/05) και την προσαρμογή στις απαιτήσεις της νέας έκδοσης ISO 9001:2015. Επαληθεύθηκε η εφαρμογή του ΣΔΠ του φορέα ως προς τον σχεδιασμό του. Ωστόσο σημειώνεται ότι

αναμένεται να ολοκληρωθεί η αναθεώρηση των διεργασιών της Περιφερειακής Δ/σης που αφορούν στην υλοποίηση του ελέγχου, όπως αυτές έχουν ανασχεδιαστεί μετά την εφαρμογή του Ν.4235/2014.

β2. Διενεργήθηκαν τρεις (3) εσωτερικές επιθεωρήσεις για να διαπιστωθεί:

α) Η αξιολόγηση των ενεργειών που λαμβάνει ο ΕΦΕΤ σε κεντρικό επίπεδο ως προς την διαμόρφωση, την οργάνωση και την εποπτεία των επισήμων ελέγχων για την επαλήθευση της συμμόρφωσης προς τους κανόνες και τα κριτήρια που ορίζονται από τον «Κανονισμό 2073/2005 περί μικροβιολογικών κριτηρίων για τα τρόφιμα» (2018/02).

β) Η επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Επισήμων Ελέγχων και συγκεκριμένα της εφαρμογής των μικροβιολογικών κριτηρίων (Καν. (ΕΚ) 2073/2005), στον τομέα του κρέατος στις εγκαταστάσεις στην περιοχή αρμοδιότητας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Αττικής.

γ) Η επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Επισήμων Ελέγχων και συγκεκριμένα της εφαρμογής των μικροβιολογικών κριτηρίων (Καν. (ΕΚ) 2073/2005), στον τομέα του Γάλακτος για την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Θεσσαλίας.

Σε κεντρικό επίπεδο διαπιστώθηκε αδυναμία επαλήθευσης ότι οι έλεγχοι διαμορφώνονται με βάση τον κίνδυνο ή/και κατά προτεραιότητα και σημαντικότητα και ότι ο σχεδιασμός των ελέγχων λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα των προηγούμενων επιχειρησιακών δράσεων. Αδυναμία επίσης διαπιστώθηκε και στην επαλήθευση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στο πλαίσιο της εποπτείας και την παρακολούθηση της υλοποίησης του στόχου για τον έλεγχο των μικροβιολογικών κριτηρίων. Η συχνότητα του ευρήματος συνιστά μια περισσότερο συστηματοποιημένη μεθοδολογία προγραμματισμού και παρακολούθησης των ελέγχων.

Σε περιφερειακό επίπεδο διαπιστώθηκε η αποτελεσματική υλοποίηση του επίσημου ελέγχου στις επιχειρήσεις και σύμφωνα με όσα προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία στο πεδίο της επιθεώρησης. Τα αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων αποτυπώνονται στα έντυπα εκθέσεων ελέγχου με κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο, αλλά διαπιστώνεται αδυναμία στην ενιαία και ομοιόμορφη αποτύπωση τους, όπως έχει καταγραφεί και σε ευρήματα προηγούμενων εσωτερικών επιθεωρήσεων. Επίσης, διαπιστώθηκε η μη αναφορά στη σχετική νομοθεσία για διαπιστούμενες μη συμμορφώσεις, εκτός των περιπτώσεων που προβλέπεται η επιβολή διοικητικής κύρωσης, γεγονός που δυσχεραίνει την παρακολούθηση τους κατά τους επανελέγχους. Η συχνότητα του ευρήματος συνιστά την ενδεχόμενη αναθεωρημένη έκδοση οδηγιών ή εντύπου έκθεσης ελέγχου.

Επισημαίνεται ότι σε κάθε τομεακή εσωτερική επιθεώρηση του συστήματος επίσημου ελέγχου τροφίμων περιλαμβάνεται ως υποπεδίο η διαμόρφωση, οργάνωση & εποπτεία προγραμμάτων επίσημου ελέγχου των τροφίμων, ο έλεγχος του συστήματος παρακολούθησης και τεκμηρίωσης των ελέγχων, τα μέτρα επιβολής για την συμμόρφωση των επιχειρήσεων, η κατάρτιση των ελεγκτών και η διαχείριση περιπτώσεων αναφορών/καταγγελιών από πολίτες.

β3. Έγινε παρακολούθηση της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών που έχουν αναληφθεί από τις υπηρεσιακές μονάδες του ΕΦΕΤ (Follow up) στη βάση των αποτελεσμάτων προηγούμενων εσωτερικών επιθεωρήσεων. Συγκεκριμένα:

α) Αξιολόγηση της παρακολούθησης της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών της Εσωτερικής Επιθεώρησης 2015/02 (follow up) στον τομέα της υγιεινής των τροφίμων στα στάδια της αποθήκευσης, διακίνησης, εμπορίας και διάθεσής τους στην Κεντρική Υπηρεσία και στην περιοχή αρμοδιότητας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Αττικής. Διαπιστώθηκε ότι από το σύνολο των πέντε (5) συστάσεων, τρεις (3) παραμένουν ανοικτές, καθώς αφορούν θέματα μεθοδολογίας και τεχνικών για την τεκμηρίωση αφενός του σχεδιασμού των ελέγχων με βάση την επικινδυνότητα και αφετέρου της επαλήθευσης της αποτελεσματικότητάς τους και της διαμόρφωσης των προγραμμάτων ελέγχων σε κεντρικό επίπεδο με την ανατροφοδότηση του σχεδιασμού από ευρύτερη καταγραφή και ανάλυση αποτελεσμάτων ελέγχων. Μια σύσταση (1) έκλεισε ως αποδεκτή καθώς υλοποιήθηκαν διορθωτικές ενέργειες από μέρους της περιφερειακής διεύθυνσης και μία (1) παραπέμφθηκε προς διαγραφή, καθώς αφορούσε την αναθεώρηση του ΟΠΣ του φορέα και την καλύτερη αξιοποίηση του στην οργάνωση και παρακολούθηση των ελέγχων.

β) Αξιολόγηση της παρακολούθησης της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης για την διαπίστωση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Επίσημων Ελέγχων που αφορούν στον τομέα παραγωγής και επεξεργασίας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων για την γεωγραφική περιφέρεια που καλύπτεται από την Περιφερειακή Διεύθυνση Θεσσαλίας (2017/03). Διαπιστώθηκε ότι από το σύνολο των πέντε (5) συστάσεων, μια (1) παραπέμφθηκε προς διαγραφή, καθώς αφορούσε έλλειμμα ανθρωπίνων πόρων που καλύφθηκε εν μέρει από την ανακατανομή του προσωπικού λόγω της ψήφισης του Π.Δ. 71/2018. Μία (1) σύσταση έκλεισε ως αποδεκτή, καθώς υλοποιήθηκαν διορθωτικές ενέργειες από μέρους της περιφερειακής διεύθυνσης και τρεις (3) παραμένουν ανοικτές, καθώς αφορούν θέματα διαμόρφωσης των προγραμμάτων ελέγχων σε κεντρικό επίπεδο και της ανατροφοδότησης του σχεδιασμού από ευρύτερη καταγραφή και ανάλυση αποτελεσμάτων ελέγχων.

Γ. ΣΤΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ:

γ1. Διενεργήθηκε Εσωτερικός Έλεγχος του ΤΕΕΤΠΑ από υπαλλήλους του ΕΦΕΤ ανεξάρτητους από την λειτουργία του Τμήματος με βάση την απαίτηση της διαδικασίας πιστοποίησης της ποιότητας του ΕΦΕΤ από εξωτερικό φορέα.

γ2) Διενεργήθηκε επιθεώρηση Επαναπιστοποίησης από τον Φορέα Πιστοποίησης του ΣΔΠ του ΕΦΕΤ. Ο ΕΦΕΤ πιστοποιήθηκε για την εφαρμογή του ΣΔΠ κατά το Πρότυπο EN ISO 9001:2015 καθώς τηρεί τις σχετικές απαιτήσεις.

γ3) Διενεργήθηκε επιθεώρηση στον ΕΦΕΤ από την DG SANTE F2 της ΕΕ (2018-6467), στο πλαίσιο Επιθεώρησης του Εθνικού Συστήματος Εσωτερικών Επιθεωρήσεων. Σύμφωνα με την σχετική έκθεση το σύστημα εσωτερικών επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ λειτουργεί ικανοποιητικά με δυνατότητα βελτιώσεων στην αντίστοιχη διαδικασία, ειδικότερα ως προς την ανάπτυξη μιας περισσότερο συστηματικής μεθοδολογίας στην ανάλυση κινδύνου για τον προγραμματισμό των εσωτερικών επιθεωρήσεων.

Δ. Συμπεράσματα

δ1. Εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας

Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται στα πλαίσια του ΣΔΠ επιτελούνται ικανοποιητικά και όσες αποκλίσεις έχουν διαπιστωθεί είναι διαχειρίσιμες από τον φορέα και αποτελούν ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του.

Ειδικότερα, η εφαρμογή του νέου οργανογράμματος του ΕΦΕΤ από τον Ιούλιο 2018 προκαλεί την ανάγκη αλλαγών σε διεργασίες ή ανάπτυξης νέων από μέρους των οργανικών μονάδων του ΕΦΕΤ, κυρίως στην Κεντρική Υπηρεσία, καθώς και οδηγιών εργασίας και εντύπων, προκειμένου να αποτυπωθούν με τεκμηριωμένο τρόπο η άσκηση των νέων αρμοδιοτήτων (μεθοδολογία, τεχνικές, εργαλεία).

δ2. Εσωτερικές Επιθεωρήσεις

Η μέχρι σήμερα εμπειρία κατέδειξε την ανάγκη τροποποιήσεων της διαδικασίας εσωτερικών επιθεωρήσεων που εφαρμόζει το ΤΕΕΤΠΑ, για τον σχεδιασμό των ελέγχων με κριτήρια επικινδυνότητας προσαρμοσμένα στο εφαρμοζόμενο σύστημα εσωτερικών επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ.

Όσον αφορά στα αποτελέσματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων, απαιτείται βελτίωση στην παρακολούθηση της υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών εφόσον αυτές δεν είναι σαφείς και συγκεκριμένες και με καθορισμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

Από τις εσωτερικές επιθεωρήσεις προέκυψε ότι τα ευρήματα αποτελούν περισσότερο ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του Συστήματος

Επίσημων Ελέγχων των Τροφίμων. Παραμένουν οι αδυναμίες στη διαμόρφωση των προγραμμάτων ελέγχων και στην οργάνωση τους, όσον αφορά στην περισσότερο συστηματική και τεκμηριωμένη προσέγγιση της ανάλυσης επικινδυνότητας. Επίσης καταδεικνύεται η ανάγκη ανάπτυξης μηχανισμών παρακολούθησης και αξιοποίησης κατάλληλων δεδομένων των ελέγχων, που συμβάλλουν στην αποτίμηση και στην επαλήθευση της αποτελεσματικότητας τους με σκοπό την ανατροφοδότηση στους επόμενους σχεδιασμούς τους.

Για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Επίσημων Ελέγχων των Τροφίμων προτείνεται:

- Η Κωδικοποίηση της νομοθεσίας των τροφίμων ώστε κάθε ελεγκτής να αντλεί από μια ενιαία και συγκεκριμένη πηγή την απαραίτητη επικαιροποιημένη νομοθεσία για τον επίσημο έλεγχο των τροφίμων
- Προτυποποίηση της έκθεσης καταγραφής των αποτελεσμάτων των ελέγχων με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των μη συμμορφώσεων και την διασφάλιση ομοιομορφίας κατά την υλοποίηση των ελέγχων
- Ανάπτυξη εργαλείων για την βελτίωση της παρακολούθησης, υλοποίησης, εποπτείας και αποτίμησης των ελέγχων, καθώς και την τεκμηριωμένη εκτίμηση του επιπέδου συμμόρφωσης των επιχειρήσεων, των κινδύνων στα τρόφιμα και των διαμορφούμενων τάσεων στον τομέα των τροφίμων.

Στον Πίνακα 1 αποτυπώνονται οι δράσεις που διενεργήθηκαν το 2018 από το Τμήμα Εσωτερικών Επιθεωρήσεων , Πιοότητας & Αποδοτικότητας του ΕΦΕΤ.

Πίνακας 1: Χρονοδιάγραμμα Συνόλου Δράσεων

	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΜΗΝΕΣ											
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
A	Εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ)												
1	Παρακολούθηση εφαρμογής ΣΔΠ												
2	Αποτύπωση και ενσωμάτωση διαδικασιών στο ΣΔΠ												
B	Υλοποίηση Εσωτερικών Επιθεωρήσεων												
3	Διαπίστωση εφαρμογής μικροβιολογικών κριτηρίων (Καν. (ΕΚ) 2073/2005, ΔΙΕ101,102,200,210), Κεντρική Υπηρεσία (2018/02)		*										
4	Διαπίστωση εφαρμογής μικροβιολογικών κριτηρίων (Καν. (ΕΚ) 2073/2005) στον τομέα του κρέατος, Περιφερειακή Δ/νση Αττικής (2018/03)				*								
5	Διαπίστωση εφαρμογής μικροβιολογικών κριτηρίων (Καν. (ΕΚ) 2073/2005) στον τομέα του γάλακτος, Περιφερειακή Δ/νση Θεσσαλίας (2018/04)						*						

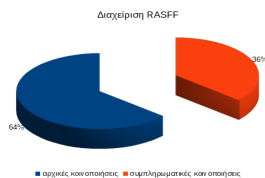
	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΜΗΝΕΣ											
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
6	Επαλήθευση της εφαρμογής του ΣΔΠ ISO 9001:2015 (Κεντρική Υπηρεσία , Περιφερειακή Δ/νση Κεντρικής Μακεδονίας) (2018/05)							*					
7	Παρακολούθηση υλοποίησης διορθωτικών ενεργειών (follow up) προηγούμενων επιθεωρήσεων: τομέας υγιεινής τροφίμων-αποθήκευση, διακίνηση, εμπορία και διάθεση (2015/02), τομέας παραγωγής και επεξεργασίας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων (2017/03)												
Δ	Εξωτερικές Επιθεωρήσεις												
8	Εσωτερικός Έλεγχος του Τμήματος Εσωτερικών Επιθεωρήσεων, Ποιότητας & Αποδοτικότητας (2018/01)		*										
9	Επιθεώρηση ΕΦΕΤ από τον φορέα Πιστοποίησης του ΣΔΠ									*			
10	Επιθεώρηση του Συστήματος Εσωτερικών Επιθεωρήσεων του ΕΦΕΤ από την European			*									

	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΜΗΝΕΣ											
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
	Commission DG SANTE F2 [DG(SANTE)/2018-6467]												

Η. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ - RASFF

Κατά το 2018, ο ΕΦΕΤ ως Εθνικό Σημείο Επαφής της Ελλάδας για το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) διαχειρίστηκε 226 υποθέσεις μη ασφαλών τροφίμων/ζωοτροφών. Συγκεκριμένα:

- 226 Αρχικές Κοινοποιήσεις, εκ των οποίων:
- 61 Επείγουσες κοινοποιήσεις (Alert)
- 33 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για ενέργειες (Information for follow up)
- 12 Κοινοποιήσεις προς ενημέρωση για προσοχή (Information for attention)
- 120 Κοινοποιήσεις απόρριψης στα σύνορα (Border rejection)
- 129 Συμπληρωματικές Κοινοποιήσεις (follow up)

Ως προς την αρμοδιότητα διαχείρισης των κοινοποιήσεων, αυτές κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- 73 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας ΕΦΕΤ
- 5 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας
- 17 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Ζωοτροφών και Βοσκήσιμων Γαίων
- 104 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Ποιότητας & Ασφάλειας Τροφίμων
- 16 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας του ΕΟΦ
- 8 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
- 2 κοινοποιήσεις ήταν αρμοδιότητας Γενικού Χημείου του Κράτους
- 1 κοινοποίηση ήταν αρμοδιότητας της Δ/νσης Υγείας των Ζώων

Ως προς την εμπλοκή της Ελλάδας στις κοινοποιήσεις,

- 135 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στην Ελλάδα, εκ των οποίων οι
  - 125 είχαν ως βάση ελέγχους στα σύνορα, όπου
    - στις 118 το φορτίο δεσμεύθηκε
    - στις 7 το φορτίο αφέθηκε ελεύθερο
  - 10 είχαν ως βάση ελέγχους στην εσωτερική αγορά
- 91 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν στο εξωτερικό και το προϊόν είχε διακινηθεί και στην Ελλάδα, ή η Ελλάδα ήταν η χώρα προέλευσης του προϊόντος
- 15 κοινοποιήσεις αφορούσαν κινδύνους που εντοπίστηκαν σε προϊόντα ελληνικής προέλευσης ή/και συσκευασίας, εκ των οποίων
  - 1 παρουσία παθογόνου μικροοργανισμού εκτός ορίων
  - 3 μικροβιακή μόλυνση
  - 2 παρουσία αλλεργιογόνου συστατικού χωρίς να δηλώνεται
  - 2 παρουσία ξένων σωμάτων
  - 1 παρουσία υπολειμμάτων κτηνιατρικών φαρμάκων εκτός ορίων
  - 2 παρουσία βαρέων μετάλλων εκτός ορίων
  - 3 παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίου
  - 1 αλλοίωση οργανοληπτικών χαρακτηριστικών

Ως προς το είδος των κινδύνων

- 5 κοινοποιήσεις για νοθεία/απάτη
- 8 κοινοποιήσεις για παρουσία αλλεργιογόνου συστατικού χωρίς να δηλώνεται
- 3 κοινοποιήσεις για βιολογικούς ρυπαντές εκτός ορίων, εκ των οποίων 2 για ισταμίνη και 1 για κυανιούχα άλατα
- 13 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς τη σύνθεση
- 15 κοινοποιήσεις με παραβάσεις ως προς την παρουσία προσθέτων και αρωματικών υλών
- 10 κοινοποιήσεις για παρουσία ξένων σωμάτων
- 8 κοινοποιήσεις για παρουσία βαρέων μετάλλων εκτός ορίων
- 3 κοινοποιήσεις για παρουσία βιομηχανικών ρυπαντών εκτός ορίων

- 1 κοινοποίηση για παρουσία 3-MCPD εκτός ορίων
- 3 κοινοποιήσεις για παρουσία περιβαλλοντικών ρύπων εκτός ορίων
- 4 κοινοποιήσεις με παραβάσεις όσον αφορά στη μετανάστευση ουσιών από υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με το τρόφιμο
- 23 κοινοποιήσεις για παρουσία μυκοτοξινών εκτός ορίων
- 6 κοινοποιήσεις εξαιτίας της παρουσίας μη εγκεκριμένων νέων τροφίμων/συστατικών τροφίμων
- 2 κοινοποιήσεις εξαιτίας της παρουσίας μη εγκεκριμένων γενετικά τροποποιημένων τροφίμων ή συστατικών τροφίμων
- 2 κοινοποιήσεις εξαιτίας της διαπίστωσης παρουσίας φυσικά ενεχόμενων τοξινών
- 95 κοινοποιήσεις για παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών
- 12 κοινοποιήσεις εξαιτίας της παρουσίας μικροβιακών μολυσματικών ουσιών εκτός ορίων, εκ των οποίων οι 3 αφορούν στην παρουσία *Listeria Monocytogenes*
- 9 κοινοποιήσεις για παρουσία φυτοπροστατευτικών ουσιών εκτός ορίων
- 3 κοινοποιήσεις εξαιτίας παρουσίας υπολειμμάτων κτηνιατρικών φαρμάκων
- 2 κοινοποιήσεις λόγω αλλοίωσης οργανοληπτικών χαρακτηριστικών
- 1 κοινοποίηση εξαιτίας διαπίστωσης εσφαλμένης επισήμανσης
- 3 κοινοποιήσεις για κινδύνους που προκύπτουν εξαιτίας ελαττωματικής συσκευασίας

Ως προς το είδος του τροφίμου, ζωτροφής ή υλικού και αντικειμένου που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

- 13 κοινοποιήσεις για δημητριακά και προϊόντα αρτοποιίας
- 3 κοινοποιήσεις για κακάο και παρασκευάσματα, καφέ και τσάι,
- 18 κοινοποιήσεις για διαιτητικά τρόφιμα, συμπληρώματα διατροφής, εμπλουτισμένα τρόφιμα
- 4 κοινοποιήσεις για ζωτροφές που προορίζονται για κατοικίδια
- 11 κοινοποιήσεις για Α΄ ύλες ζωοτροφών
- 2 κοινοποιήσεις για πρόσθετες ύλες ζωοτροφών
- 7 κοινοποιήσεις για ιχθυηρά και προϊόντα τους
- 11 κοινοποιήσεις για υλικά και αντικείμενα που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα
- 27 κοινοποιήσεις για φρούτα και λαχανικά
- 5 κοινοποιήσεις για βότανα και μπαχαρικά
- 6 κοινοποιήσεις για κρέας και προϊόντα του, εκτός από κρέας πουλερικών
- 1 κοινοποίηση για κρέας πουλερικών και προϊόντα του
- 4 κοινοποιήσεις για σούπες, ζωμούς, σάλτσες και καρυκεύματα
- 94 κοινοποιήσεις για ξηρούς καρπούς, προϊόντα τους και σπόρους
- 4 κοινοποιήσεις για άλλα τρόφιμα/μικτά τρόφιμα
- 1 κοινοποίηση για καρκινοειδή και προϊόντα τους
- 3 κοινοποιήσεις για προϊόντα ζαχαροπλαστικής
- 1 κοινοποίηση για κεφαλόποδα και προϊόντα τους
- 3 κοινοποιήσεις για έτοιμα γεύματα ή σνάκς
- 1 κοινοποίηση για πρόσθετα τροφίμων ή αρωματικές ύλες

- 2 κοινοποιήσεις για γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα
- 1 κοινοποίηση για αλκοολούχα ποτά
- 2 κοινοποιήσεις για δίθυρα μαλάκια και προϊόντα τους
- 2 κοινοποιήσεις για λίπη και έλαια

Οι πιο συχνά παρατηρούμενοι κίνδυνοι ανά τρόφιμο, ζωοτροφή ή υλικό και αντικείμενο που αναμένεται να έρθει σε επαφή με τρόφιμα:

- Για τους ξηρούς καρπούς και τους σπόρους είναι η σαλμονέλα σε σησάμι και οι μυκοτοξίνες σε ξηρούς καρπούς
- Για τα φρούτα και λαχανικά είναι η υψηλή συγκέντρωση θειωδών σε αποξηραμένα βερίκοκα
- Για τα υλικά που αναμένεται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα είναι η μετανάστευση μελαμίνης από σκεύη από μπαμπού

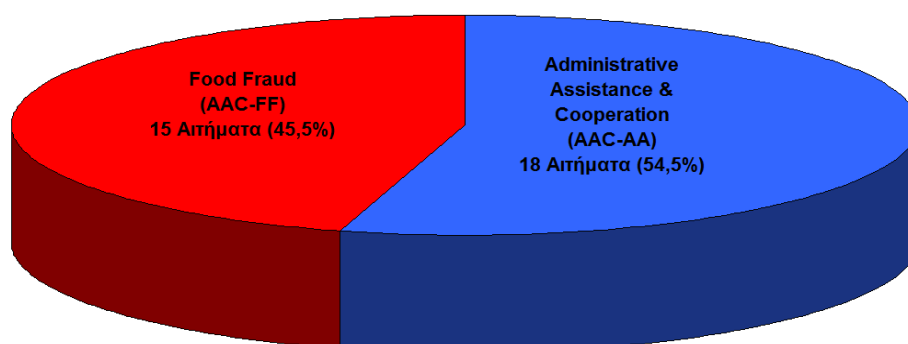
H1. Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας στον τομέα των τροφίμων και των ζωοτροφών-AAC system

Η σύσταση του «Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας» (Administrative Assistance and Cooperation System - AAC system) στον τομέα των τροφίμων και των ζωοτροφών προβλέπεται από το Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 «για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων». Ο 882/2004 προβλέπει την συνεργασία των Εθνικών Αρμόδιων Αρχών των Κρατών Μελών (ΚΜ) όταν βάσει των αποτελεσμάτων των επισήμων ελέγχων τροφίμων και ζωοτροφών, απαιτείται δράση από περισσότερα του ενός ΚΜ.

Σήμερα το Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας να διακρίνεται σε δυο (2) επιμέρους ηλεκτρονικές πλατφόρμες (βάσεις), την AAC-AA για την κοινοποίηση/διαχείριση των αιτημάτων μη-συμμόρφωσης με την νομοθεσία στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, και την AAC-FF κοινοποίηση/διαχείριση Αιτημάτων Αντιμετώπισης Περιπτώσεων Απάτης/Νοθείας στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές μεταξύ των ΚΜ.

Ο ΕΦΕΤ αποτελεί φορέα-σύνδεσμο της Ελλάδας (General Liaison Body) για τους σκοπούς του «Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας» (AAC system), καθώς και Σημείου Επαφής της Ελλάδος (Food Fraud Contact Point/FFCP) του Δικτύου για την Αντιμετώπιση της Απάτης στα Τρόφιμα (Food Fraud Network/FFN) μεταξύ των ΚΜ, όπως προβλέπεται στους Κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 178/2002 και Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004.

Διάγραμμα Κατανομής Αιτημάτων των Συστημάτων AAC-AA και AAC-FF για το έτος 2018

Εικ. 1. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων του Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC-AA & AAC-FF) του έτους 2018

Το 2018, ο ΕΦΕΤ, ως Σημείο Επαφής της Ελλάδος για το Σύστημα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας (AAC), διαχειρίστηκε συνολικά 33 αιτήματα που εστάλησαν από τα ΚΜ, εκ των οποίων:

- 18 αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων μη-συμμόρφωσης με την νομοθεσία, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-AA, και
- 15 αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων απάτης στα τρόφιμα, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-FF.

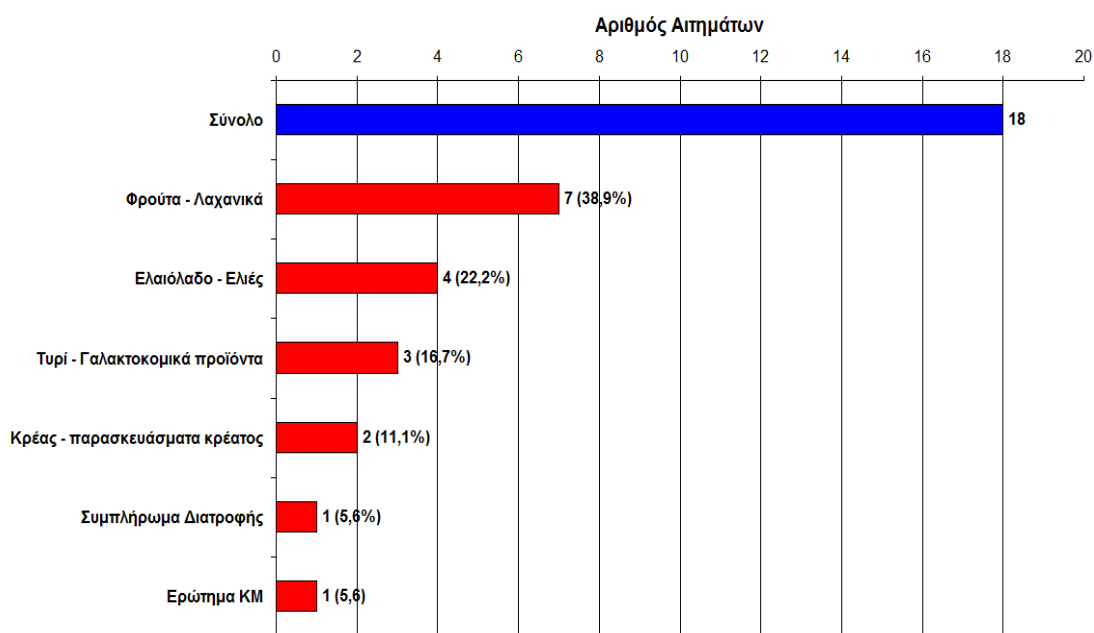
Αναλυτικότερα,

18 αιτήματα διερεύνησης μη-συμμόρφωσης με την νομοθεσία, εκ των οποίων:

- 3 αιτήματα σχετικά με υποβαθμισμένη ποιοτική κατηγορία εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου,
- 2 αιτήματα σχετικά με την παρουσία φυτοπροστατευτικών σε: α. τομάτες, β. τριμμένο δυόσμο
- 2 αιτήματα σχετικά με επισήμανση προϊόντων τυριού φέτας
- 2 αιτήματα σχετικά με την επισήμανση παρασκευασμάτων κρέατος: α. παρασκεύασμα σουβλάκι, β. παρασκευάσματος κοκορέτσι
- 2 αιτήματα σχετικά με την επισήμανση και ιχνηλασιμότητα κατά την εξαγωγή φορτίων: α. ροδάκινα, β. ροδάκινα και νεκταρίνια
- 1 αίτημα σχετικά με την επισήμανση συμπληρώματος διατροφής
- 1 αίτημα σχετικά με την παρουσία ξένου σώματος (εντόμων) σε αποξηραμένους χουρμάδες

- 1 αίτημα σχετικά με οργανοληπτικούς χαρακτήρες κατά την εξαγωγή φορτίου αποξηραμένης σταφίδας
- 1 αίτημα σχετικά με τα συνοδευτικά έγγραφα (CVED) με φορτίου αποξηραμένων σύκων και βερύκοκων
- 1 αίτημα σχετικά με τις συνθήκες αποθήκευσης/διακίνησης φορτίων ελιών
- 1 αίτημα σχετικά με τους κανόνες εμπορίας προϊόντων τυριών ΠΟΠ/ΠΓΕ
- 1 αίτημα ΚΜ σχετικά με εργαστηριακούς ελέγχους για την παρουσία συνθετικών αρωματικών υλών σε κρασί

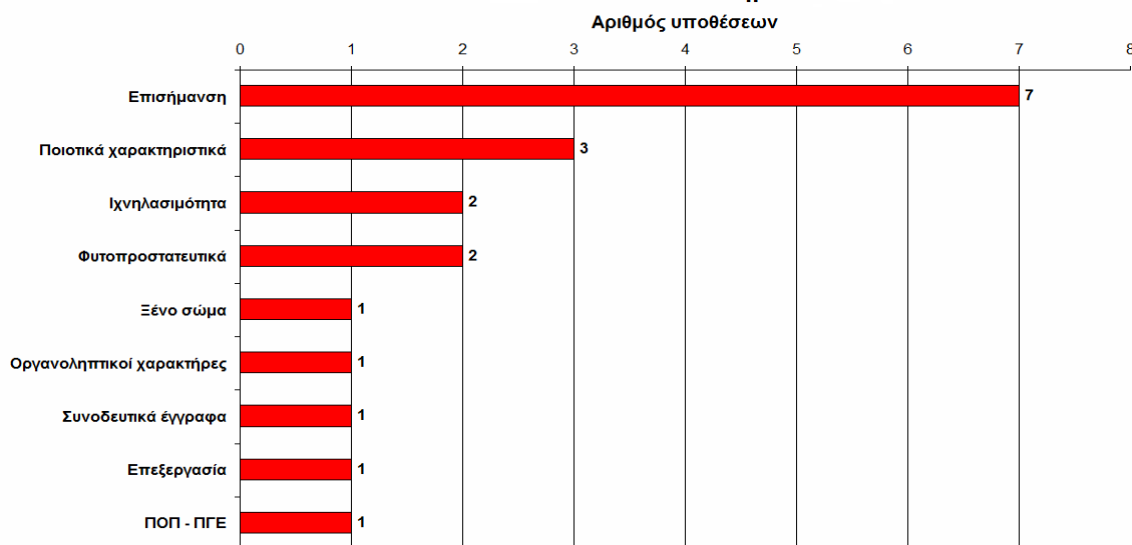
Διάγραμμα κατανομής αιτημάτων AAC-AA ανά είδος προϊόντος

Εικ. 2. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων ανά είδος τροφίμου του Στης ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-AA για το έτος 2018

Διάγραμμα κατανομής τύπων παραβίασης της νομοθεσίας των AAC-AA αιτημάτων

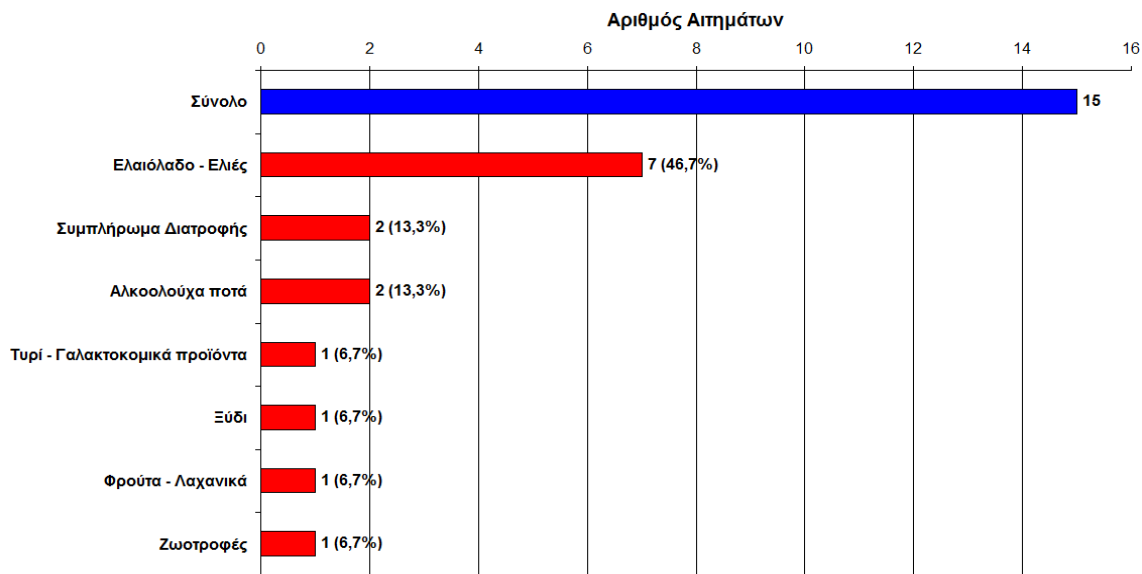

Εικ. 3. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων ανά τύπο μη-συμμόρφωσης (παράβασης) της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-AA για το έτος 2018

15 αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων απάτης στα τρόφιμα, εκ των οποίων:

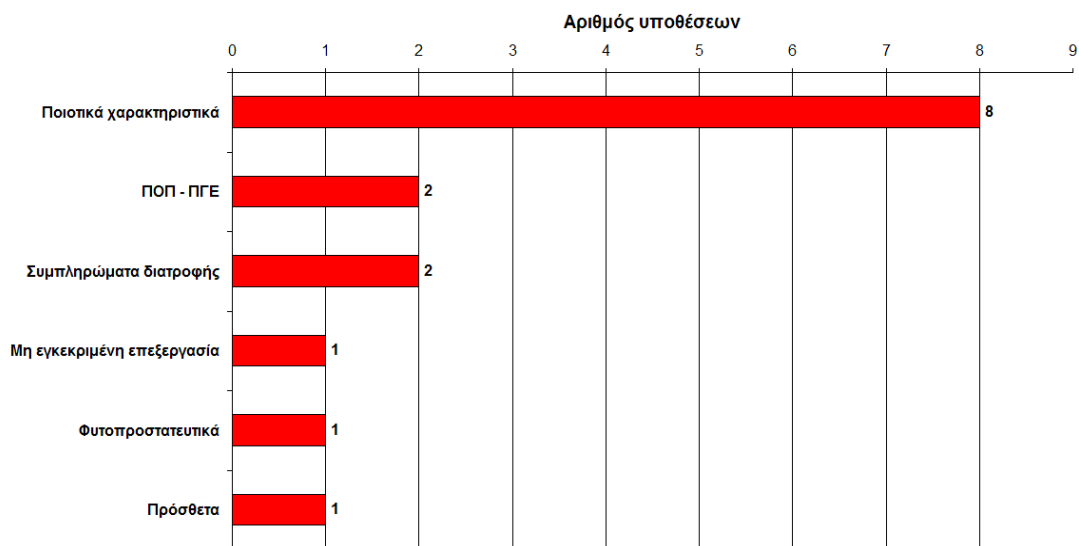
- 7 αιτήματα σχετικά με υποβαθμισμένη ποιοτική κατηγορία ελαιολάδου, έπειτα από εργαστηριακή ανάλυση λιπαρών οξέων (4 κοινοποιήσεις), οργανοληπτική αξιολόγηση (2 κοινοποιήσεις) και αξιολόγηση δημοσιευμάτων (1 κοινοποίηση)
- 1 αίτημα σχετικά με απόκλιση ισοτοπικών χαρακτήρων ξυδιού
- 1 αίτημα σχετικά με τους κανόνες εμπορίας προϊόντων τυριών ΠΟΠ/ΠΓΕ
- 1 αίτημα συμπληρώματος διατροφής με μη-εγκεκριμένα συστατικά
- 1 αίτημα σχετικά με διακίνηση DNP (δινιτροφαινόλης) με ισχυρισμούς υγείας
- 1 αίτημα σχετικά με την παρουσία μονοαιθυλενογλυκόλης σε κρασί
- 1 αίτημα σχετικά με την παρουσία προσθέτων σε ρέβη
- 1 αίτημα σχετικά με διακίνηση ζωοτροφών με παρουσία φυτοπροστατευτικών
- 1 αίτημα σχετικά με την επισήμανση και γεωγραφικές ενδείξεις προϊόντος ούισκι

Διάγραμμα κατανομής αιτημάτων AAC-FF ανά είδος προϊόντος

Εικ. 4. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων ανά είδος τροφίμου της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-FF για το έτος 2018

Διάγραμμα κατανομής τύπων παραβίασης της νομοθεσίας των AAC-FF αιτημάτων

Εικ. 5. Διάγραμμα κατανομής των αιτημάτων/κοινοποιήσεων ανά τύπο μη-συμμόρφωσης (παράβασης) της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-FF για το έτος 2018

Διαβίβαση αιτημάτων σε άλλα ΚΜ μέσω του Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας

Για το ίδιο έτος, ο ΕΦΕΤ προχώρησε στη διαβίβαση αιτημάτων προς άλλα ΚΜ

I. 2 αιτήματα Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας σε άλλα ΚΜ μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-AA, σχετικά με:

- ✓ Παρουσία ξένου σώματος σε προϊόν γιαουρτιού έπειτα από καταγγελία καταναλωτή (1 κοινοποίηση προς Ιταλία)
- ✓ Παρουσία ξένου σώματος σε δημητριακά προγεύματος έπειτα από καταγγελία καταναλωτή (1 κοινοποίηση προς Γαλλία)

II. 2 αιτήματα διερεύνησης περιπτώσεων απάτης στα τρόφιμα σε άλλα ΚΜ μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας AAC-FF, σχετικά με:

- Διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με ελλείψεις επισήμανσης (αλφαριθμητικός κωδικός EL) και εύρεσή του (όμοια εμπορική ονομασία) ως νοθευμένο μετά από εργαστηριακό έλεγχο (1 κοινοποίηση προς Βουλγαρία)
  - Διακίνηση εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου με παραχαραγμένη συσκευασία αυθεντικού προϊόντος ελληνικής επιχείρησης, και με ελλείψεις επισήμανσης (αλφαριθμητικός κωδικός EL), μετά από καταγγελία της ελληνικής επιχείρησης (1 κοινοποίηση προς Ουγγαρία)
-